

శ్రీరస్తు.

శ్రీగణాధిపాయనము.

అనేక పుణ్య కథాంతర్భూతంబును

శ్రీ స్కాంద పురాణాంతర్భూతంబును

నగు

శ్రీ సేతురామేశ్వర మహాత్మ్యము.

ఇందు తీర్థముల మూహాత్మ్యము,

పుణ్యకాల వివరము, మహా సంకల్పము, మాఖిస్నాన,
సముద్రస్నాన, క్షేత్రపిండ, సవకప్రాయచిత్తములు, దశ
దాసవిధులుచేర్చి యాత్రాపరులకు సులభోపాయంబుగా

దెలియవలయు వచనరూపంబుగ

వ్రాయబడి,

పండితులచే బరిష్కరింపబడి,

రామేశ్వరం, బుక్కుసాపు

మ. నా గ లింగం పిల్లై గా రి

కొమారుడగు

మ. చెల్ల యా పిల్లై గా రి చే

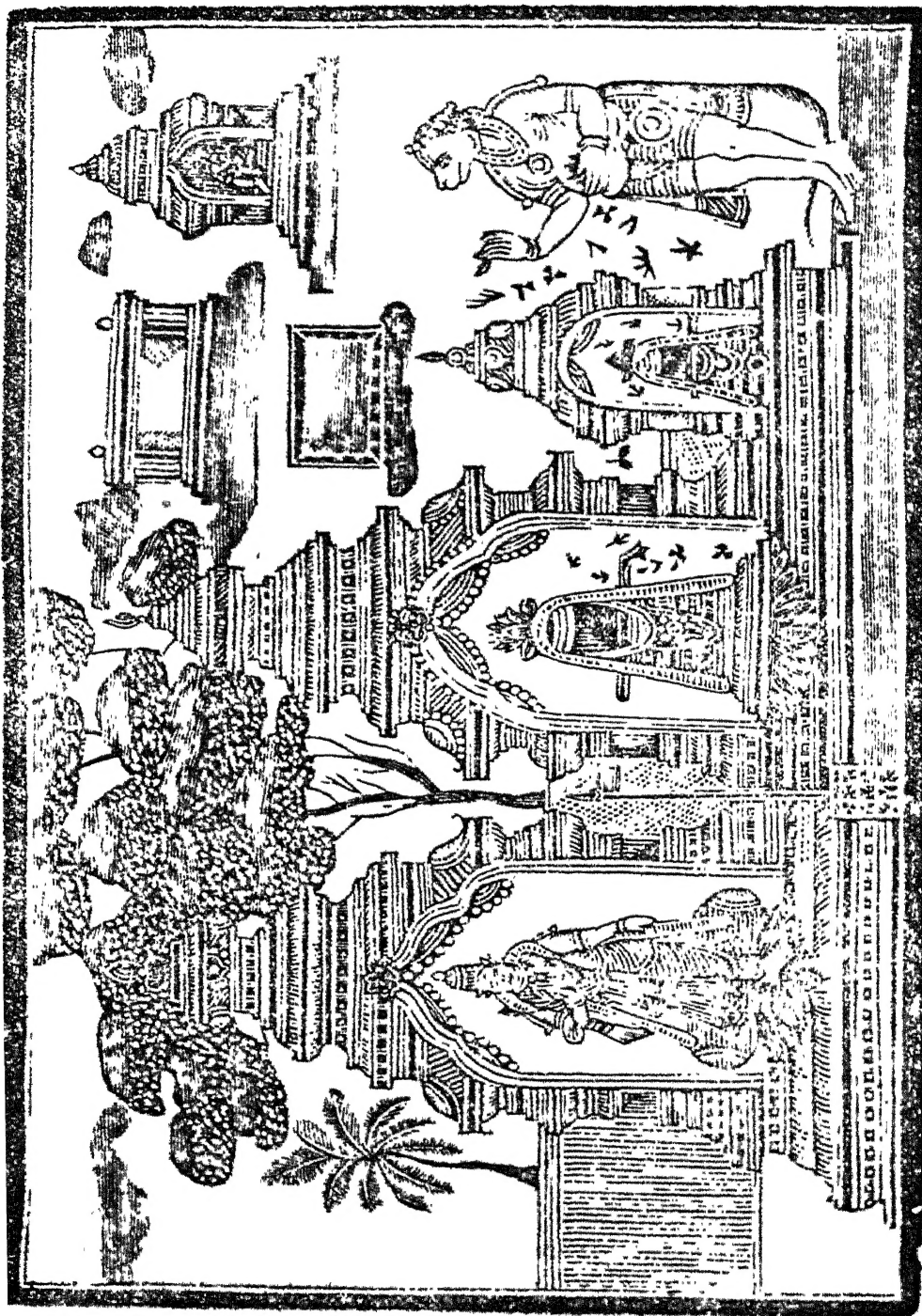
చెన్నపురి,

హిందూరత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రచురింపబడియె.

1923 వ సం॥

రిజిస్టరుకాపీరై ట్.

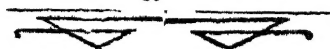

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీ సేతురామేశ్వర మహాత్మ్యము.

వచనకావ్యము.

శా॥ నిగమములెన్నజాలవట నిశ్చయబుద్ధినిజూడజాలక ।
య్యగణితసుప్రభావమహిమాబ్ధిగురించివరించు నెన్నడి ।
జగములబ్రోవలీలగుణసంగతినాంగతలక్ష్మీగూడున ।
య్యగుణుభజింతుమాధవుని యంబుజనాభునిరక్షణక్షమున్ ॥

వ॥ అవధింపుడు శౌనకాదిమునులొకనాడు వ్యాసపుత్రుండును
నిఖిలపురాణకథకుండునునగు సూతుండువేంచేయఁజూచి నుముఖుల
జేసి సేతుమహాత్మ్యంబుడిగిన సూతుండిట్లనియె.

పూర్వకాలంబున శ్రీరామచంద్రులచే సేతువు బంధించబడిన
దక్కడ స్నానంబుజేసి శ్రీరామనాథస్వామిని దర్శించినవారికి జన్మరాహి
త్యంబని చెప్పిన సూతా యీకథాక్రమంబువక్రమించి సక్రమంబుగా
జెప్పవలయునని ప్రార్థించిన.

మునీంద్రులారా సేతుయాత్రా ప్రకారంబు లనేకవిధంబులు
తాముయాత్రనలిపి సేతుదర్శనంబుజేసి స్నానదాన తర్పణాదులుజరిగించె
నేని పాపంబులచేబాయు జన్మరాహిత్యంబు గలుగును. యాత్రాపరునకు
సహాయంబుజేసి తనశక్తికొలది ధనంబిచ్చి పంపించినవారికి పాపక్షయము

బునకు సందేహములేదు. యాత్రబోవలెనని ప్రయత్నంబుజేసి మనో
వాక్కాయ కర్మంబుల సేతు స్నానాశక్తిగలిగెనేని వాడు పవిత్రుండగు
సేతువులో శ్రాద్ధంబుజేసి పిండప్రదానంబుజేసిన నతనిపితృదేవతలుబ్రహ్మ
లోకంబుజేరుటకు నిస్సందేహంబు సేతుస్నానం బొనరించినవాడు
వై తరణి, శ్వభక్ష, కాలసూత్ర, తప్తశూల, పురీష, స్రావ, శిలావృష్టి,
మూత్రపాన, రేతికిపాన, తప్తపామాణభోజనాది, మహానరకంబులలో
బాధనొందడు.

మరియు సేతుకర్మనంబు జేసినవారలు మార్గచ్ఛేది, గృహదాహి,
సావిగ్ధపుష్పకాపి, బ్రాహ్మణదూషక, వేదవిక్రేతా, భోజనప్రతిబంధి,
జలవానప్రతిబంధి, స్వర్ణస్త్రేయా, సురాపాయీ, బ్రహ్మద్రోహి, మిత్ర
ద్రోహి శ్వాది మహాపాతకులైన పాపములగుమరు, మునులారా యీసేతు
మాహాత్మ్యంబు స్కందపురాణంబులో విస్తారంబుగా జెప్పబడియున్నది
మీరు సకలయాత్రాచరిత్రలు విన నిశ్చయించినవారు గనుక సకలకథా
విస్తారంబులు సూక్ష్మంబులుగా ముఖ్యంబుగ వినుపింతును తథాచ
స్కందపురాణే.

శ్లో॥ సేతుస్నానేన ధర్మస్సన్య తేసేతుస్నానాదఘక్షయః ।

సేతుస్నానంద్యజశ్రేష్ఠా స్సర్వకామ ఫలప్రదం ।

సేతుస్నానేనసర్వేషాం సశ్యంతేసాపనాశయః ।

వర్ధతేధర్మరాశిశ్చ శుక్లపక్షేయథాశశీతి ॥

సూక్ష్మముగా సూచించితి సేతుస్నాన మాహాత్మ్యం బమ్మ
తంబు బుద్ధిమంతులు సేతు స్నానంబుజేసి తరింతురని తలచెననిన
సూతా సేతుబంధనం బెందుకయ్యె తత్ప్రకారంబు వినగోరెడమని
యనిగిన సూక్ష్మం డిట్లనియె.

—|| సేతుబంధన చరిత్రము. ||—

కృతయుగంబున దశరథమహారాజు బహుకాలము రాద్యంబు జేసి పుత్రసంతానంబు లేమింజేసి పుత్రికామేష్టిచేసి యాగపాయసంబును భార్యత్రయంబగు కౌసల్యా సుమిత్ర కైకలతోనంగిన రామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులను నలుగురు పుత్రులునయించిరి. వారు బాల్యానన్ధ యందు లీలావిలాసులుగానుండునప్పుడు విశ్వమిత్ర మహర్షి జేయు సత్రియాగంబును రాక్షసులుబాధించి జెరుచుచుండ యోగ దృష్టివలన నామహర్షి శ్రీమహావిష్ణు ముందు దశరథునకు శ్రీరాములను పేర నవతరించి రాక్షసులను నశింపజేయుదునని వరమొసంగియుండె. ఇప్పుడాయన యవ తరించి దశరథునింటనుండె. నేనిప్పుడా దశరథునికోరి శ్రీరాములను తీసు కొని రావలయునని వచ్చి దశరథుని జూడ నన్ముతించి శ్రీరాములను విశ్వమిత్రునితో నంపిన వచ్చి విశ్వమిత్రుని యాగమను పాంగో పాంగమగువరకు రాక్షసబాధలేకుండ కాపాడిరి. అప్పుడు విశ్వ మిత్రుడు సంతసించి శ్రీరాములకు అనేకములయిన దివ్యాస్త్ర ప్రయో గంబు లుపదేశించె.

అంత జనకమహారాజు తనపుత్రియగు సీతాదేవికి వైవాహిక ప్రయత్నంబొచరించి స్వయంవరంబు చాటించిన నాస్వయంవరంబునకు శ్రీరాములు పోయి జనకమహారాజునకు శివుడొనంగిన విల్లును వచ్చిన రాజులు నెక్కువెట్టకనేయుండ రాఘవుండవలీలగా నావిల్లునెక్కువెట్టి మత్స్యయంత్రంబును దెగవేసి సీతనుబెడ్లియాడి అయోధ్యను నుఖస్థితి నుండునప్పుడు దశరథుడు తనకు వృద్ధాప్యంబు వచ్చినదని కుమారు నకు బట్టంబు గట్టుటల మంత్రి సామంతులతో ఆలోచించి ముహూర్త నిశ్చయంబొనర్చి బట్టణాలంకారంబు జేయ నియమించె.

అట్టి ప్రయత్నాదుల పదంపడి కై కదానియగు మందర విని కై క దగ్గరకుపోయి యోయమ్మా, దశరథుండు నీపై విశేషప్రీతిగలవాడనియు రెండువరంబులు నీకునొసంగెననియు జెప్పించుటనే యిప్పుడు రాములకు పట్టాభిషేకం బొనరింప బ్రయత్నంబగుచున్నది. ఇక నీ కుమారుండును నీవును నాయన యాశ్చర్యబద్ధులయిన వారుగ నుండవలె యట్టి బ్రతుకు బ్రతుకే.

ఈసమయంబున దశరథుని నిర్బంధించి నీకొసంగిన రెండువరంబు లకు నొకటికి రాముని నరణ్యంబునకు బంపుటయు రెండవదానికి నీ కుమారుండగు భరతునకీ పట్టాభిషేకము నేయుటయు నేర్పాటు జేసు కొనుమని ప్రోత్సహింపరున నామె భర్తను నాప్రకారముకోరగా దశ రథుండు విఫలమనోరథుండై జీవన్మృతుండువోలెయుండె.

అంత పట్టాభిషేకంబున కాయత్తగబగుడు. దశరథుండు రాముం జూచి ఋష్యాదులు రాఘవుం బోయి నీజనకునిం దోడ్కొనిరమ్మని యగప రాముండు తండ్రిసమీపంబునకు వచ్చి నడచిన సంగతి విని పితృవాక్య పరిపాలనకై తానరణ్యాగమనోహ్యోగుండై ససీతాలక్ష్మణులు వెంటనంటిరి. అంత గొంతకాలంబునకు దశరథుండు పరలోకగతుండైన భరతుండు రాము పాదుకలు నందిగ్రామంబున బూజించుచు రాజ్యం జేయుచుండె.

అట్లు శ్రీరాముండు సోదరభార్య సమేతుండై పంచవటీ తీరంబున ప్లవళాలయాగు నశించుచువుడు రావణుండా నీతను దోడుకొనిపోయెను. అనంతరము భార్యాన్వేషణకు బయలువెడలి బంపాతీరంబుజేరవచ్చుటకు సుగ్రీవుని బంటగు నాంజనేయుండునచ్చిన రాముండు సంతోషిత స్వాంతుండై నీవెన్వొండ వేమిటికొచ్చితివనియడిగిన యాంజనేయుండు

సుగ్రీవుని వృత్తాంతంబంతయుంజెప్పి యే సతనిభృత్యుండ భగవత్సంభవంబుగోరి నన్నంపిన సచ్చిహడనియె.

రాఘవుండు లక్ష్మణునితోఁజూడై యావానరశ్రేష్ఠుని పెంటంబోంబుప్రమాణికంబుగా నాచివఱ ప్రతిభుండయ్యె. సుగ్రీవుడు సీతాన్వేషణ పరుండయ్యె. అంతి సుగ్రీవుడు వాల్మీకి బోరాడుననుయంబున భేదాభేదంబులం దెలయకాలక రాముండూరి కుండిన సుగ్రీవుండు పలాయనుండై రాములనిందించిన మరుసటిదినంబున పూవులమాల ధరించుకొని యుద్ధంబుజేయ నియమించి రాఘవులు యేకశరంబున వాలిఁగూల్చి సుగ్రీవునకు బట్టంబుగట్టె, తదుపరి సీతాన్వేషణంబునకై నానర శ్రేష్ఠుల నలుమూలలకు బంప నందు నాంజనేయుం డంగదాది సమేతుండై లంకా పురాశోకవనంబున వైదేహింగాంచి లంకయంతయుదహించి శ్రీరాములొనవాలుగా నిచ్చిన యంగుళీయకము భూమిప కిచ్చి యామె చూడఁ మనిందెచ్చి శ్రీరాములకొనంగె. సంత లక్ష్మణ సుగ్రీవాంగద హనుమదాది వానర సమేతుండై మహేంద్రవర్ధిత సమీప్థితః చక్రతీర్థోపాంతంబున నివశించుపుడు రావణానుచుండగు విభీషనుండు మంత్రితతఃస్వయంబుగా రాముల శరణొందిన సుగ్రీవాదులు శంకించుచుండినను యభయంబొసంగి రాక్షస రాజ్యంబున కభీషిక్తుండేసి యిట్లనియె.

ఓవానరశ్రేష్ఠులారా నీసముద్రము మహాభయంకరంబు నొందించుచున్నది. మనలకుఁజ్రోవనీయఁబల్లున్నది యని సంశయించుచుండ విభీషణుం డేతేచి.

ఓరఘువీరా ! ఈరత్నాకరుండు యుష్మత్వంశ సముద్భవ నగరత సయసమూహాన్వితం డగుబంజేసి సాగరుండును బ్రసిద్ధి నొందె. కాన శరణంబువేడ నస్మత్కార్యానుకూలుండగు ననిన సంగీకరించి ఓకపివరులారా సతిభీషణంబగు నీసముద్రంబు స్లసాదులు దరింప నశక్యంబు విభీణాకోక్త

ప్రకారంబున మార్గసిద్ధింగోరి వరుణాలయంబు నుపాశించెద. ఏనుపాసిం
చినందుర్మదుండగు నేని దహించెదనని సామిత్రిసహితుండై. యాచమనం
బుచేసి దర్భశయనంబున స్వహస్తంబు దలగడగ నిడికొని దర్భశయనం
బున శయనించె.

ఇవిధంబున త్రిరాత్రంబులు సకలధర్మవేదియు నియమ సమన్వీ
తుండునగు రామచంద్రుండు యథార్హంబుగా ననేకవిధంబుల వేడినం
దుర్మదుండగు సాగరుండు దర్శనం జూసంగకపోయె. నంత నృపోత్త
ముండు లక్ష్మణుంగాంచి, సామిత్రి ఈసముద్రుండు త్తమాయుక్తుండగు
నన్న సమర్థుంగాదిలంచె నాశీవిఘోపమంబులగు బాణంబులనొసంగుము
నితని నమోఘాస్త్రంబులచే శోషింపంజేసి నిర్జలుండగునట్లు గావించెద.
వానరసమూహంబుల సాదంబులచే గృతగమను లగుదురని ధనుర్ధారియై
క్రోధపర్యా కులేక్షుండగుచుఁ ద్రిపురాంతకుం బోలె ధనురాకర్షణము
గావించి సమస్తజగంబులు కింపంబునొంద నుగ్రంబులగు బాణంబులం
బ్రయోగించె. నంత రామప్రేరితంబులయిన బాణంబుల తోయంబులం
బ్రవేశింప సాగరుండు పాతాళోద్ధతుండును నతిభీతుండును కంపమాన
దేహుండు ననన్యశరణుండును కృతాంజలయగుచు కై నల్య పదకారణం
డగు రాఘవు శరణంబునొంది యిట్లని స్తుతించె.

ఓరఘనాయకా నీవుతటాకాంతకుండవు కౌశికయాగరక్షకుండవు
మహాదేవత రాసనవిదారివి భక్తాభీష్టఫలప్రధాయకుండవు దేవకార్యార్థివి
ఓఘునంశముద్భవుండవు, మహానుభావుండవు, నిన్నుగొనియాడ నాత
రంబగునే నీకనేక వందనంబులొసరించెద శరణార్థియగు నన్ను గావును,
కోపంబునసంహరింపుము, తమింపుము భూమ్యాదులు పరిమేష్టికల్పితం
బులగు స్వగుణంబుల నెట్లువిడువ దట్లయేను నగాధంబగు మత్స్యభావం
బుమాననేర మన్నింపుము. యుష్మత్సేనావతరణంబునకుం దగిన సహా
య్యంబు చేసెదనని విన్నవించిన సంతసించి రామచంద్రుండు ఓ రత్నా

కలా మత్తైస్య సమూహంబులకుంబోవలయుంగాన శోషణంబు నొందుమనిన సముద్రుండుట్లనియె. ఓన్మపోత్తమా నీవు సైస్యసమేతంబుగా లంకకుంబోవ నుపాయంబువచించెద నాకర్ణింపుము. యుష్మదాజ్ఞా గౌరవంబున శోషణంబునొంది నన్నుంగాంచి జనంబులు ధనుర్బలంబునకు భీతినొందినవాడనై తినని వచింపుదురుగాన మరియొక్క యుపాయంబు జెప్పద నాకర్ణింపుము.

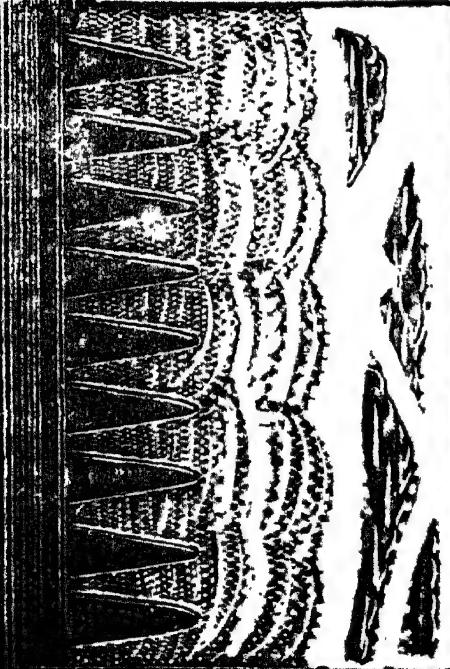
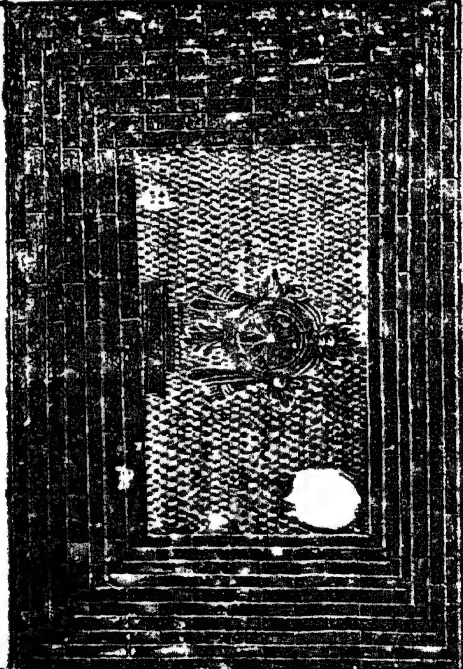
విశ్వకర్మపుత్రుండగు నలుండు కాష్టంబైన తృణంబైన శిలయైన నాయందుంచిన సవియన్నియునుధరించెద. అదిసేతుబంధనంబడునాసేతువుచే రావణపాలితంబగు లంకాపురంబునకుం బొమ్మనివచించి సముద్రుండంతర్హితుండయ్యె నదివిని రామచంద్రుండు నలునిచే సేతుబంధనంబు గావించి వాసరసమూహంబుతో దాటె నదియెదర్భశయనం బనంబడు. తదుక్తం సేతుమహాత్మ్యే.

శ్లో॥ నలశ్చక్రేమహాసేతుం మధ్యేనదనదీపితేః దశయోజనవిస్తీర్ణం
శతయోజనమాయతం ॥ సర్వపాతక క్షిణోమర్యా । ముచ్యంతే
సర్వకల్బిషైః । ప్రతదాన తపోహూమైరత్న తథాతుష్యతే
శివః ॥ సేతుమజ్జన మాత్రేణయథాప్రీణాతిశంకరః ॥ ఇతి॥

వింటిరామునులారా సేతుమాహాత్మ్యం బర్హ్యంబు సేతుస్నానంబున మహాపాపంబులు నశించును హరిహర సంతోషకారణం బాసేతువు నావ రించుకొని యచేకొట్ల తీర్థంబులుగలవుగాని యందులో మహా ముఖ్య తీర్థంబులుజెప్పెద.

సేతువులో నుండు ముఖ్యతీర్థంబులు.

వినుండుధర్మపుష్కరిణీయనుచక్రతీర్థంబు, బేతాశవరదంబు, పాప వినాశిని, సీతానరస్సు, మంగళతీర్థంబు. అమృతవాపియుబ్రాహ్మకుండంబు నానుమతుండంబు, అగస్త్యతీర్థంబు, రామతీర్థంబు, లక్ష్మణతీర్థంబు,

జటాతీర్థంబు, లక్ష్మీతీర్థంబు, అగ్నితీర్థంబు, చక్రతీర్థంబు, శివతీర్థంబు, శంఖ
 తీర్థంబు, యామునతీర్థంబు, గంగాతీర్థంబు, గయాతీర్థంబును, కోటతీర్థం
 బును, సాధ్యనామామృతంబును, మానసతీర్థంబును, ధనుష్కోటియు
 నన సవి నిరువదినాలుగు తీర్థంబును మహాత్తమంబులు ముసీంద్రాదు
 లారా యీ అధ్యాయంబు పఠించినవారికి జన్మరాహిత్యంబని చెప్పి
 యుండగా నీతీర్థంబులలో యథాశాస్త్రంబుగా నవగాహనాది క్రియలు
 జరిగించు వారికి నుత్తమలోకంబులు నొరకుటకేమి యాశ్చర్యంబని
 చెప్పినవిని సూతా యిరువదినాలుగుదీర్థంబులలో నుత్తమతీర్థంబులెవ్వి
 యో వినుపించమని యడిగినమునులారా సమస్తతీర్థంబు లుత్తమంబులే
 నందులో ప్రధానతీర్థంబనేకుల పవిత్రంబు జేసెననియు హరి హరులందరును
 పాత్రంబై నది గొప్ప విరివిగలది సేతువుకన్న మొదటిది ధర్మపుష్కరిణి
 యను చక్రతీర్థంబు దానిప్రభావం బద్భుతంబు వినిపించెన ముందు
 వినుండు.

→॥ ధర్మపుష్కరిణియను చక్రతీర్థ మాహాశ్మయము. ॥←

అనిసూతుండు జెప్పిన మహాసంతోషభరితుడై ముసీంద్రులు
 సూతా అట్టిమహాతీర్థంబునకు నామద్వయంబు గల్గుటకు కారణంబేమి
 యని యడిగిన సూతుండు ముసీంద్రులారా సేతువుకు మూలకారణంబు
 దర్భశయనంబు నాస్థలంబున మహాపాణికనాశనంబగు చక్రతీర్థంబుగలదు.

పూర్వకాలంబున విష్ణు పరాయణుండును వేదవేదాంత విదుం
 డును మహాబ్రహ్మచర్యవ్రతనిష్ఠాగరిష్ఠుండును మహాతపస్వియగు గాల
 వుండను మహాముని దక్షిణానముద్రతీరంబున హాలాస్యంబును మీనాక్ష
 సోమసుందర క్షేత్రంబగు మధురాపురికి నమింపంబున పుల్లగ్రామంబు
 నకు కొంచపుడూరంబులో క్షీరసరోవరంబునకు దావున ధర్మపుష్కరిణి
 తీరంబున మహాన్నాతంబగు దీక్షతోజ్జ్వలవర్ణాశనుండై కొన్నిదినంబులు

జలాహారుండై తదుపరి వాయుభక్షణంబుజేయుదు తదనంతరంబు నిరాహారుండై ప్రణవమంత్రంబు జపించుచు పదివేల సంవత్సరంబులు ఘోరంబగు తపంబొనరించి తదుపరి అష్టాక్షరీ మంత్రంబు నారాయణు నుద్దేశించి చేసిన భగవంతుండగు నారాయణమూర్తి స్రవ్యక్షుడై సంతుష్టి నొంది వరంబిచ్చెద గోరుమని పగమేర్పరుం డానతిచ్చిన గాలవుండు సంతోషించి.

వేదాంతవేద్యా నాథా వైకుంఠవాసా వాసుదేవా త్రివిక్రమా దీనా ర్తిహరణా నారాయణా నీసాదంబులకనేక సమస్కారంబు లొనరింతునని స్తోత్రంబులుచేసిన జనార్దనుండు సంతోషించి చతుర్భుజంబుల గాలవుని గౌరవించి వరంబులుగోరుమని యాజ్ఞయొనంగించ గాలనముని మహాప్రీతుండై నారాయణవీతాంబుధరి జగన్నాథ గోవింద మిమ్ముల బ్రహ్మానులు గానజాలరు వేదంబులు గనుగొనజాల వట్టి పరామాత్ముని పాదపద్మంబుల దర్శనంబు నాకు లభించె యోగీంద్రుల కంజరాని సుందరానంద కందళితుండవైతి నాకు దురితంబు లెందుకు దేవరవారి చరణారవిందంబులపై వదలని భక్తికృపసేయుమని గోరిన పరమేవుండు సంతసించి॥

శ్రీభగవాన్ ॥ శ్లో॥ మయిభక్తిర్దృఢాశేస్తు నిష్కామి న్దాలనా ధునా॥ ఏతత్ప్రార్థదేహంతే మత్స్వరూప మనాభస్యసి ॥వ॥ అనుచునిన్నిధంబున భగవంతుం డాజ్ఞయిచ్చి గాలవా యీ యాశ్రమంబుననే నీవు నివాసంబుజేయుము యిది ధర్మపుష్కరిణిమహాపుణ్యతీర్థంబుపూర్వకాలంబున ధర్ముండిచ్చట మహాదేవు నుద్దేశించి బహుకాలంబు తపస్సుచేసి స్నానార్థంబిచ్చట నొకతీర్థ నిర్మాణంబుచేసినందున ధర్మ మహామునిచే నిర్మించబడుటవలన ధర్మపుష్కరిణీ యనునామంబు సార్థకంబయ్యె॥

తదనంతరంబున మహాదేవుండు ప్రత్యక్షుంబై న॥తిదు క్తంస్కాండ॥

శ్లో॥ బ్రాదురా సిద్ధిప్రయాచీ ప్త్యాదిశోర్ధ విభాసయన్ । తదాశ్రమ
మనుప్రాప్తం మహాదేవంఘృణానిధిం పరిమనంతుష్టస్తుష్టావ పరమేశ్వరం
ధర్మ ప్రమాణామి జగత్కర్తా,

మితీనాంప్రణవాత్మకం॥సమస్తదేవతారూప మాదిమధ్యాంతవర్జితం ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపం సమామ్యహం॥సమస్తజగదా
ధార మనంతమజమవ్యయం । యమామనంతయోగేంద్రా సంవందేపుష్టి
వర్ధనం॥సమోలోకాధినాథాయవంచ తేపరిసంచ తే॥ సమోస్తునీలకంఠాయ
పశూనాంపతియేనమః॥ సమోరుద్రాయదేవాయజగద్రుద్రాయప్రచేతసే॥

వ॥ ఇవిధంబున ధర్మంబుస్తోత్రంబుచేసిన మహేశ్వరుం డతిప్రీ
తుండై వరంబువేడుమనిన ధర్మంబునంతసించి మహాదేవ దేవరకునేను
వాహనంబుగాగలకోరిక గలిగినది గావుననేను వృషభ స్వరూపుండనై
నినువహించెడి శక్తిగలిగి విలసిల్ల వరంబుకృపసేయుమని కోరిన మహేశ్వ
రుండా స్తోత్రంబుచే ప్రీతుండై ధర్మా యాతీర్థంబు నీచే కృతంబగుట
దీనికి ధర్మపుష్కరిణి యనునామంబు జగద్విశ్రాంతియగు నీతిర్థంబులో
నెవరై న న్నానంబు దానంబు సంద్యయు జపంబుమొదలగు సత్కర్మములు
జరిపినవారికి పుణ్యం బనతంబగుననుచు వరంబొసంగి వృషభస్వరూపం
బునొంది ధర్మనిపై నెక్కి కైలాసంబునకేగె.

గావున గాలనా మాయజ్ఞచే శరీరాంత పర్యంత బీధగ్మపుష్క
రిణి తీరింబులో తపంబుగావించుచుండుము మునిశాస్త్రాలా తదుపరిమా
లో నైక్యంబుగాగలవు నీకిక్కడ సేవిధంబులైన యాయాథంబులు సం
భవించినగాని మాచక్రంబునచ్చి దుష్టునిగ్రహంబు గావించి నన్ను రక్షిం
చగలదని శ్రీవిష్ణుదేవుండజ్ఞ యొసంగి యంతర్హితండుయ్యె.

వింటిరా మునులారా యివ్వధంబున విష్ణుదేవుండానతిచ్చిన ధర్మ పుష్కరిణీకథవిని భగవంతుని యాజ్ఞప్రకారంబచ్చటనేతపంబానరించుచు నిశ్చలభక్తుండై యుండునొకకాలంబున మాఖశుద్ధయేకాదశీ దినంబున నుపవాసంబుచేసి రాత్రికాలంబున జాగరణంబుజేసి మరునాడు ద్వాద శీదినంబు నరుణోదయంబున స్నాన సభ్యా ద్యనుష్ఠానంబులుజేసి తుల సీపుష్పాదులచే కృష్ణునింబూజించి నిశ్చలభ్యానంబుతో విష్ణుస్తోత్రంబు చేసెను.

తదుక్తస్కాందే॥గాలవః॥ శ్లో॥ సహస్రశిరసంవిష్ణుంమత్స్వయా పథరం హరిం । సమస్యామిహృషీకేశం కూర్మవారాహరూపిణం । నారసిం హ్వంహమనాఖ్యం జామదగ్న్యంచరాఘవం । బలభద్రంచ శ్రీకృష్ణం కల్కింవిష్ణుంసమామృహం । వాసుదేవమనాధారం ప్రణవార్తివినాశకం । ఆధారంసర్వభూతానాం ప్రణమామిజనార్దనమితీ॥ ఇవిధంబున ననేకవిధం బులశ్రీవిష్ణుస్తోత్రంబుసేయుచు ధర్మపుష్కరిణీ తీరంబులోనున్న సమయం బున మహాఘోరాకారుండు క్రూరుండు రాక్షసుండొకండుత్సుధా ర్తిపీడి తుండైయనేక విధంబుల విష్ణునామస్మరణంబుజేయుచు మొర్రలుబెట్టిన కర్రివేల్పుకామొర్రజెవి సోకినంతమాత్రంబులో విర్రవీగి చక్రంబు బంపినది పచ్చటజూచి రాక్షసుండుభీతుండై పలాయనంబునొందిన చక్రం బువెంబడించి తక్షణంబ వానిశిరంబు ఖండించిన రాక్షసుండు మృతుం డైన గాలవుండు సంతోషించి విచారంబుగా సుదర్శనస్తోత్రంబుజేసె.

గాలవః॥ శ్లో॥ విష్ణుచక్రసమస్తేస్తు భక్తరక్షణదీక్షిత । నారాయణకరాంభోజ భూషణాయనమోస్తుతే । రక్షమాంభయ సంవిష్ణుం సర్వ స్మాదపికల్పిహత్ ॥ వ ॥ ఇవిధంబున గాలవుండును సుదర్శనస్తోత్రంబు గావించిన సంతోషించి గాఱవావెరవకు యీధర్మపుష్కరిణి దేవీపట్టణ పర్యంతంబుమునుపుధర్మునిచే నిర్మింపుబడియుండే నేనంతపర్యంతం బీతీర్థంబును రక్షించుచుండుదు సంతవగతీర్థంబునకు చక్రతీర్థంబనిపేరు.

ప్రథితంబగునీతీర్థరాజంబుతో స్నానదానతర్పణాదులు జరిగించిన వారు వారిసంశయమందు జన్మించినవారు పుత్రిపౌత్రాదిగణంబులతో విఘ్నాతివాపులై శ్రీధరుని పరమపదంబు చేరువరిసెప్పె గాలపుండును మరియు మునిగణంబులుమునమంది జూచుచుండ విస్మయచక్రంబుధర్మపుష్కరణితో ప్రవేశించియుండె గావునదానిక చక్రతీర్థంబని చేరుగలిగి ప్రకాశించెను.

శ్లో॥ చక్రతీర్థసమంత్థిన భూతంసభవేష్యతి॥ వింటికిగదా యిన్నివిధంబుల మహాత్మ్యవృత్తంబై నదిగనుకనే చక్రతీర్థంబునకు నాటిలేదని కీర్తి విస్తరించినదని సూతురడుజెప్పె.

సూతాగాలవరుషుని మ్రొంగవచ్చిన రక్కసుండవ్వండు నుదర్శనంబుచే వాడుముక్తుండగుటకు కారణంబేమియని యడిగిన మునీంద్రులారా పూర్వకాలంబున హాహాస్యంబున సోమసుందరస్వామి మందిరంబులో వసిస్తోత్రిప్రముఖులగు మహాగుఱులు యిరువదనాలుగువేలమంది శివపూజాతత్పరులు భూతిరూపాక్షపాదము పెంచాడుననివ్రాసెన ప్రవీణు లుండి యొకనాడు మహాత్మాకాలగబంధు సోమనాథుని న్నానార్థంబరగి విశ్వావనుకుమారుండు దుర్దముగనును గంధసంస్కృతులలనిశశింబులతో వివస్త్రులై జలక్రీడిచేయుచు మహానైభవంబుతో నుండి నోలలాడుచుండి గర్వించి మునులజూచి స్త్రీనివస్త్రంబులుధరించిరి వామలక్ష్మ్యంబులేక నగ్నుండై క్రీడంచుచున్న ససిష్ఠుండుజూచి మహా క్రోధానుల చిహ్నింబై నీపు గర్వాధుండునై సంచరించుటచే గాడునుండవుగమ్మని శపించెను.

అంతవాడు దుఃఖాక్రంభింబై స్త్రీనితో గూడి మహామునిపాదంబులపై బక్షనశిష్టుండు భామలారా మీయందు దోషంబు లేదుగాన మీరు స్వర్గంబునకేగవలయు వీడుగర్విగ్రస్తుండు గావుననీని శపించితిని పలికిన మహాత్మా మహా శాంతిస్వభావులు మావంటి మూఢులు రక్షించకున్న దిక్కెస్వరసిశోకించిన రృపానిష్ఠుండై భామలారా మాశాపంబునతి

హతంబుగావున వ్యర్థంబుగాదు మీరు స్వర్గంబునకు బోవలయు మీకు పది యారునంపత్సరంబులు రాక్షసుండు క్రూరుండు సంచరించుచు చక్రతీర్థ నన్నిధానంబున గాలవమునిని భక్షించబోయి గాలవస్తోత్రప్రీతుండగు రమానాథుచే ప్రేరేపించిన చక్రంబుచేభిన్నశిరస్కుండు నిజస్వరూపంబు ధరించి దివంబునకేతేంచి మిమ్ములొంది సుఖించుపొండని వచించిన నిరా శులై పతినింగొంగలించుకొని రోదనంబులుజేయుచు స్వర్గంబునకు పోయిరి.

అంతట నాగధర్మంబు వికృతాకారుండు మహాదుష్టుండుకరా శవదనుండు మహానిర్దయుండు సంచరించుచు చక్రతీర్థనమీపంబున తిలం బాసరించు గాలవునిభక్షించబోయి చక్రంబుచే ఖండితిమస్తకుండు దివ్య దేహధారియైవిమానానాథుండు సంజలిబద్ధుండు చక్రంబును స్తోత్రంబు నేయుచు నాకాశమాంబున దుర్దరుండు స్వర్గంబునకేగెని చెప్పిన యాశ్చర్యంబునొంది చక్రతీర్థప్రభావంబు చెప్పశక్యంబుగాదు మహా త్తమంబు సూతా దేవీపట్టణపర్యంతంబు విస్తీర్ణంబైన చక్రతీర్థంబే విధంబున విభక్తంబయ్యె జెప్పుమని యడిగిన మునీంద్రులారా పూర్వకా లంబున పర్వతంబులు రెక్కలుగలనై యెగిరిపెజాక్షోభంబు గావించిన దేవేంద్రుండలిగి పక్షక్షేదనంబులు సేయుటచే నదిరి పర్వతంబులు సము ద్రప్రవేశంబులగుటచే చక్రతీర్థంబు నిండి విభక్తంబయ్యె.

ఇదిగాక సీచక్రతీర్థంబులో విధూముండనువసుప్రబ్రహ్మచే శవుండు మనుష్యయోనియందుజనించి భార్యయుతాను స్నానంబుచేసి పవిత్ర లైరని చెప్పినను సూతా యీశ్వర్తాంతంబు మాకువినుపించుమనియడి గినమునులారా పూర్వకాలంబుననొకనాడు బ్రహ్మచేవుండు సత్యలోకం బులో సావిత్రీసరస్వతి సహితుండు ననకసనందన సనత్కుమార నార దాది మునిజనంబులుసేవింప సిద్ధవిద్యాధర గంధర్వాదిగణంబులు నవ్వునను చ్చలుకొలుప నూర్వశీప్రముఖసర్వవేశ్యలునాట్యమాడ నిండుకొలువలో

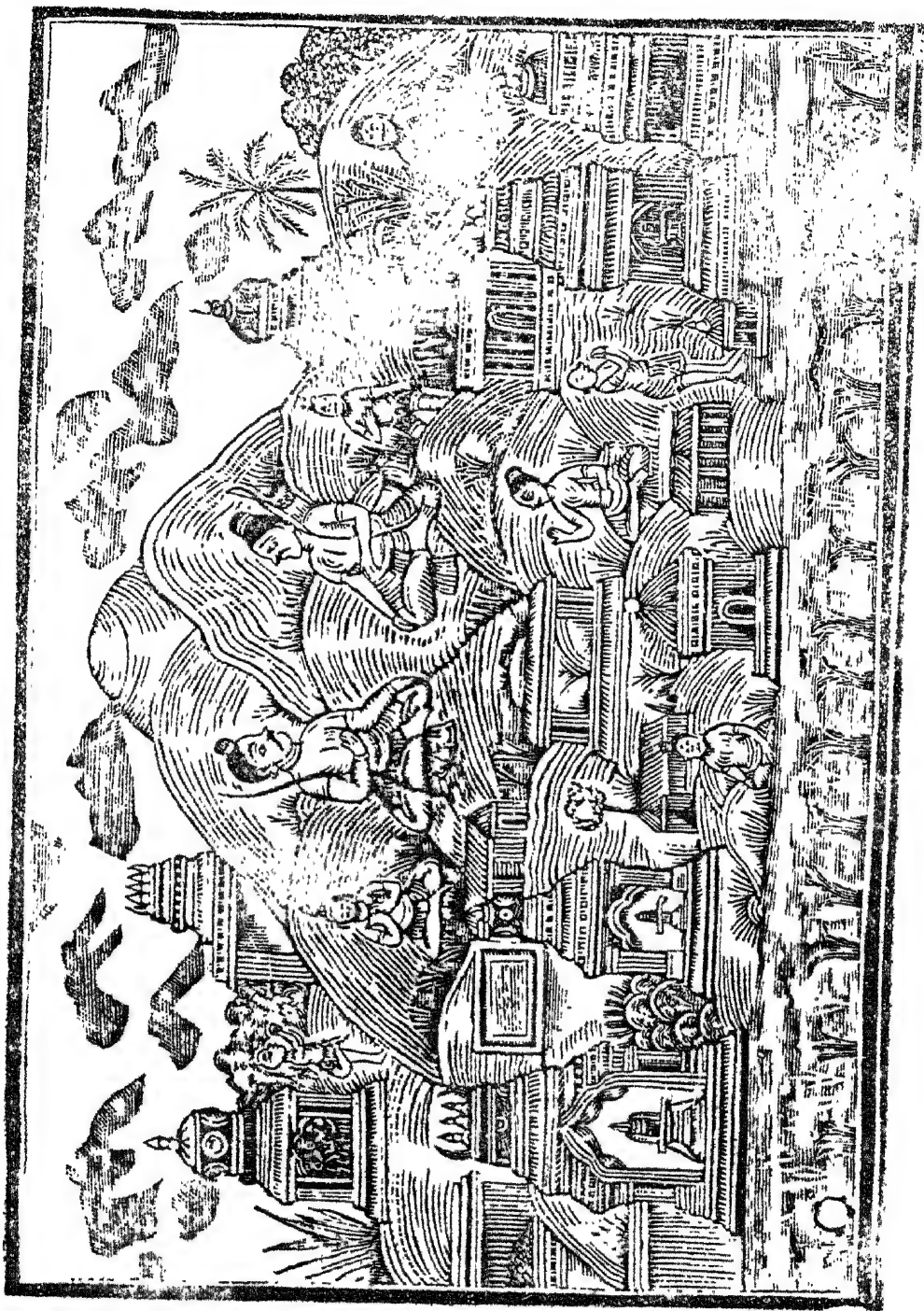
నుండ నలంబునాయను నప్పర స్త్రీ బహువిలాసంబుతో నొప్పులంబునాయు
నుండ వాయువశంబున వస్త్రంబుదొలిగిన మాకుమూలంబునాయులై
గానవచ్చిన సర్వజనులు ముకుళిత నేత్రులై యుండిరి.

అప్పుడాయువతింజూచి విధూముండనువసువు హర్ష పులకాం
కితశరీరుండై కామాతురుండై జూచినబ్రహ్మగనుగొని నీవులోలుండవు
గాన మనుష్యయోనియందు జనియించుము ఈనులంబునా మనుష్య
స్త్రీయై నీకుభార్యయగును, మీరిద్దగు బహుకాలంబు సుఖించి ప్రభు
త్వంబుజేసి లోకవిశ్రుతుండగు కొడుకును గని పుత్రునికీ రాజ్యాభిషే
కంబుజేసి మీరిరువురు చక్రతీర్థంబులో స్నానంబాచరించి ముస్తలగుదు
రని బ్రహ్మశాపాంతంబును కృపచేసి.

అవిధంబున వారుమనుష్యులై కౌశంబీ నగరంబులో ప్రభుత్వం
బుజేసి చక్రతీర్థస్నానంబున పవిత్రులై రని చెప్పిన సంతోషించి సూతా
చక్రతీర్థంబు దేవీపట్టణ పర్యంతంబుగలదని జెప్పితి నాపట్టణంబునకా
నామంబెట్లు సంప్రాప్తంబయ్యె నాకథావిస్తారంబు వినుపించుమని యడిగిన
మునులారా శ్రీరామచంద్రుండు సేతుప్రారంభకాలంబున ననగ్రహ
స్వరూపంబులగు నవపాపాణంబుల నెచ్చట ప్రతిష్ఠింపెనో నక్కడనే చక్ర
తీర్థంబునకు చివర.

అక్కడ తీర్థంబులో స్నానంబుజేసి నవపాపాణ దర్శనంబుల
జేసినవారికి సకలకార్య దిగ్విజయంబును పుణ్యలోకంబులు గలుగుట
సందేహంబులేదు.

అపట్టణంబునకు దేవీపట్టణంబని నామం బందుకు వచ్చినదనిన.

పూర్వకాలంబునదితిపుత్రుల దేవతలయారోచనచేవిష్ణుదేవుండు జంపిన దది దుఃఖించి తనబిడ్డతో జెప్పుమని బిడ్డా దేవతల దుర్మార్గంబు చే విష్ణునివిధింబునదరిగించెను. ప్రభుత్వంబు దేవతలపాలనను నీవు తపంబుగావించి బ్రతుండగు కొమారునింబడసి వానిచే దేవధ్వంసంబు గావింపుమని యనేకవిధంబులనేడిన దితిపుత్రక మహిషనూపంబుదాల్చి ఘోరంబగు తపంబుగావించిన సుపాశ్వుండునుమని నుతోడ్పాచి నీకోరిక ప్రకారంబున నకలదేవతానాశకుండును మహాబలవంతుండగు పుత్రుండు జన్మించును.

వానికి ముఖంబు మహిషముఖంబును శరీరంబంతయు మనుష్యాకారంబునై యుండును వానికి మహిషాసురనామంబుసాగ్ధకంబు పోమ్మని చెప్పిన తదుపరివరప్రసాదంబున మహిషాసురుండుపుట్టిన విప్రసిద్ధ కుమారుండగు విద్యున్మాలి మొదలగు రాక్షసులీకధనిని మహిషాసుర నీవు పరప్రసాద పరాక్రమ ప్రవీణుండవుగాన దేవతలు సుఖంబుగా స్వర్గరాజ్యంబనుభవించుచున్నారది మనమాక్రమించకనుండిన నీబల జేజస్సంబులకు వినియోగంబేమని కోపంబెక్కించిరి.

అంతట వాడురాక్షసనమూహంబుతోగలిసి స్వర్గంబుపై దుడైతి నదేవదైత్యులకు నూరువత్సరంబులు ఘోరియుద్ధంబైన దేవతలోడిన్వర్గంబువిడిచి దీనులై బ్రహ్మాకడకుఁబని తమకష్టంబు జెప్పుకున్న బ్రహ్మకు సాధనంబుతోచకను మారిమాపతులున్న యడవికేగి దేవతలబాధలుబోధజేసినహరిహరులిద్దరు మహిరోధతామ్రాక్షులై యాకాశముపై జూచిన నత్యంత గ్రోధదుర్ధరమగు విష్ణుముఖంబుచే నొక తేజస్సు వెడలె.

వెంటనేశివముఖంబుచే నొకజేజస్సు వెడలె సంతట బ్రహ్మమొగలగు దేవేంద్రాది దేవతలెందరో సందరి ముఖంబులనుండి యొక్కొక తే

జన్మ బయలుదేరి యీతేడ సమూహము మేరువర్వతముభంగి యాకా శంబుముట్టిముండ సంమలోనుంచి వేరు స్త్రీవ్యూహము నిర్మించెను.

అదెట్లగున శివ తేజంబున ముఖంబును విష్ణు తేజంబున భుజంబును బ్రహ్మతేజంబున చరణములు యిక్రతేజమున హరుమధ్యమునై వన్వ తమున కేశంబులు చంద్రతేజంబున కుచంబు నరుణ తేజంబున జంఘోదులు సృగ్వీతేజంబున నితంబంబు నర్కతేజంబున శానాంగుళులు వసుతేజం బుల కరాంగుళులు వాచీ నీతేజంబున వాళి నరరజావతుల తేజంబుల బంతపాళ్లు లగ్నితేజంబున నేద్రద్వంద్వంబును వాగుతేజంబున స్కాంధ భూశ్రవణ యుగిలంబులయ్యె. ఇవరదేవితల తేజస్సులచే సమస్తావ యవ పరిపూర్తియై మహాజ్వలన్వహూన తేజోవిరాజిత్యై యొకదేవి వెడలిస మహిషాసుర మరణకారణంబై యీమగ్గాదేవి యుద్యవించిన దని దేవతలఖండంబగు సంతోషంబునొందిరి.

తదుపరి ఈదేవికి నర్చన ధనవస్త్రభూషణాదులు సమర్పించిన సమ స్తభూషణాలంకారభూషితయై మనోహరాకారంబుతో సతిభీషణంబగు నట్టహాసంబుగావించి నకలలోకంబులు కంపంబులొందె పరిచారకలందరు నంజలిబద్ధులై యెదుటనిలిచినప్పుడు రుద్రాదిదేవతలందరు స్వకీయంబు లగు నాయుధంబులలో శూలాది సాధనంబు లొక్కొక్కటి యొనంగిరి.

అంతట నాయుధంబులుధరించి సింహవాహనా రూఢయై సుర ముని విధ్యాధర గంధర్వాది దేవబృందంబు జయజయపూర్వక స్తోత్రం బులు జేయుచుండ నప్పుడు మహాస్రవణ ఘోషభీతిర సింహనాదంబు జేసిన దై త్ములువిని మూర్ఛిల్లి కొంతకడవునకు ధైర్యంబులుదెచ్చికొని యాయుధంబులు గైకొని మహిషాసురుని ముందునిడుకొని యుధనన్న ధులై నిలిచి భైరవనాదంబు లొనరించుచుండిరి.

అసంతకమాదేవి త్రిలోకవ్యాప్త శేషనిధియై నాదకంపిత సర్గ మర్త్య సాతాళయై మహాభీషణాకారయై నిల్చిన మహానంకుల సమరం బయ్యె నస్పృగు లభీకోటి సహస్ర పరిమితులగు రాక్షస నాయకు లొక్క పెట్టున దేవిపై నడరి హట్టిముట్టి బాణనర్జుంబు గురిపించిన నద్దేవి చలించిక నాబాణంబుల తనబాణపంజ్జీచే ఖండంబులుజేసె నైశ్శుల శరీరంబులు ఖండంబులుగావించె నాప్రచండానండుంబులు చండిక బాణ పాతంబులకోర్చక రాక్షసులు సలాయనంబునొందిరి.

పిమ్మట నసుగులనిహూలనంబుగావించి మహిషాసురుడు క్రోధ సంరక్తలోచనుడై చాపంబుగైకొని దేవేంద్రునిమీద గళహస్త బాణంబులును యమునిపై పంచసహస్రంబులుబరపిన దేవకోటిలో నొక్కొక్కనిపై పదేశవేల లెక్కచే నందరిపై బాణంబులు బరిగించిన దేవతలంగరు భీషులై మహిషాసురు నెదురునిలువజాలక పలాయనులై మహాదేవిని శరణంబుజొచ్చి రస్పృగు భద్రకాళి మహాసారవంతమగు శరాననంబుగైకొని యతనిసమానమగు బాణంబులు బరిగించినమహిషా సురుని మంత్రులు, మహానాదుఁడును, సుచక్షువు, మహాహనుఁడును మహాచంద్రుఁడును, మహాభక్షుఁడును, మహాదరుఁడును, మదోత్తముఁ డును, పంచాన్యుఁడును, పాదచూడుఁడును, బహూనేత్రుఁడును, ప్రబాహుడును, యేకాక్షైక పాద బహుపాదులు మొదలగువారు యుద్ధసన్నుద్ధులై జగదంబ కెదుటనిలిచిరి.

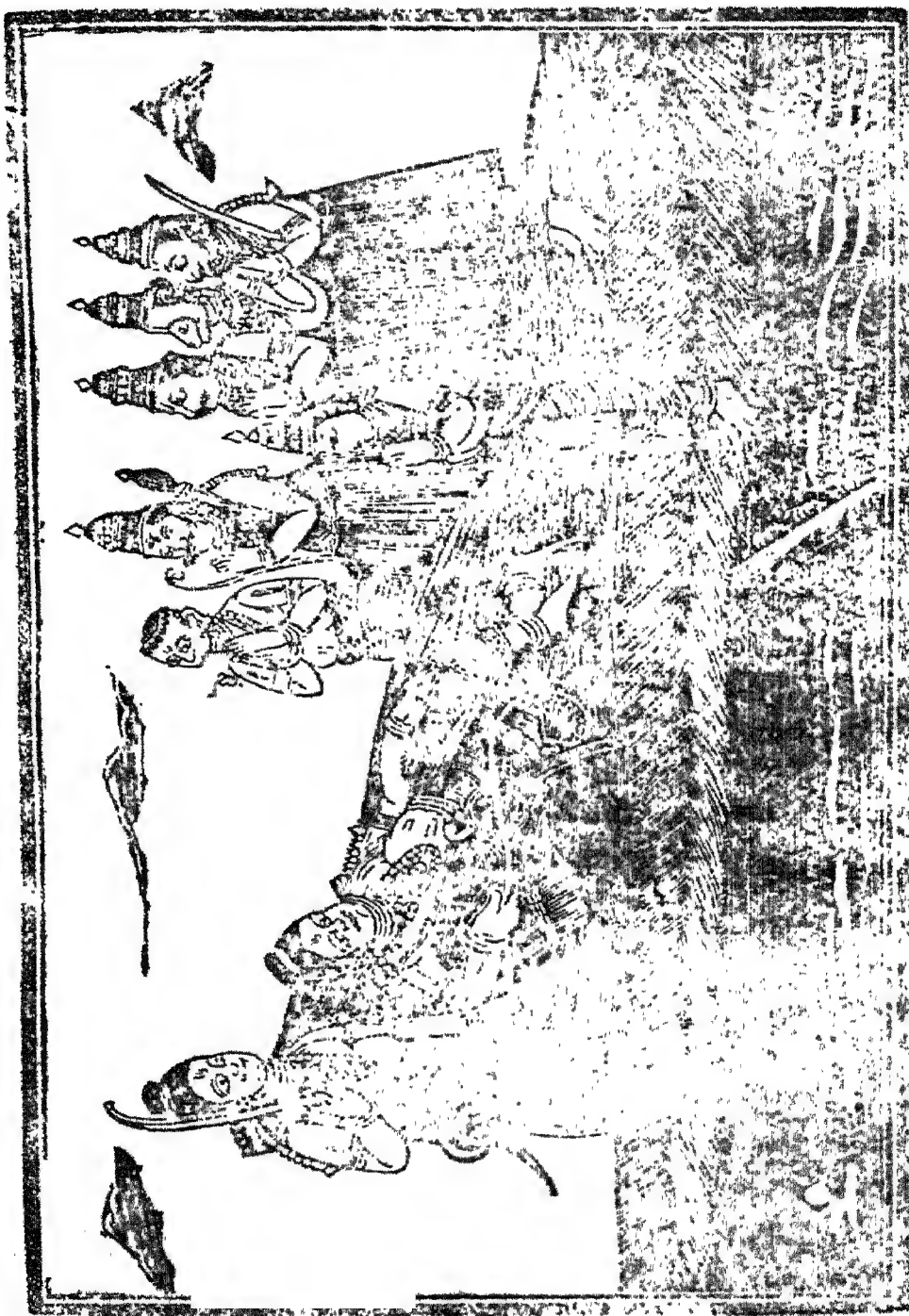
అంతట దేవివారిని కాలాగ్ని రుద్రనేత్ర సద్రుశంబులగు నేత్ర ములతోచూచి వజ్రస్రమానంబులు కాంచన పుంఖతములగు శరములు విగుడించి యామమాత్రములో నందరిని రూపుమాపినచండకోప, బాష్పశ మదోన్మత్త, ప్రభృతినేనానాయకులు వచ్చిననందరిని తుణం బులో యమాలయంబునకనిసిన మహిషాసురుండు క్రోధ యవ్రుక్షుడై

ప్రళయకాలయముఁడునుఁబోలే సైన్యంబులదూలదోలి దేవీ వాహనంబగు సింహంబును హరింప నిశ్చయించి సన్నద్ధుడై పైకివచ్చెను.

ఆమహాదేవి కోపోద్దీప్తిత మానసయై ప్రచండమగు ఖడ్గంబుగైకొని బరిచూర్చు సింహంబునడరించిన మహిషాసురుడును సింహస్వరూపుడై నెదుర్కొనియెఁ నప్పుడు దేవి వాని పాశబద్ధునిఁగావించిన ఖడ్గహస్తఁడయి యెదుటనిలిచె నప్పుడు దేవి బాణవర్షంబు గురిపించి వాని చీకాకు పరిచిన బెడరి గదస్వరూపుఁడయి పైకురికిన దేవీ వాహనమగు సింహంబు వానిశరీరంబు ఖండంబులుజేసిన నప్పుడు మనుష్యరూపుండైన దేవి ఖడ్గంబుచే వానిగాహావు నరికిన వాడు నిజస్వరూపంబు గైకొని శైలశృంగంబులతో నరియగు తనశృంగంబులు విదళించుచు పైకివచ్చెను.

ఓరాక్షసాధమా నేను మధుసూను జేయు మక నీగర్వంబును చూపుచుండుమని యదల్చుచు క్షీరపానంబునరించి కృపాణంబుచే బూనినవాడు కార్యవశీకుఁడయి పలాయనుండయిన జగదంబ సింహము నురిశించి నిబిడతరంబగు ముష్టిప్రవరంబు గావించిన వాడు నిర్దళిత హృదయుండయి మహాభయపరిభ్రాంతుండయి ధైర్యంబుజాలక దక్షిణ సముద్రతీరంబున మహాకాళధిప్రాంతంబునకు పారిపోయెను.

దేవియు మహావేగముతో సింహంబు నురికించిన నిలువజాలక దశయోజనాయామమగు ధర్మపుష్కరిణిలో దేవీపట్టణ సమీపంబున సంతర్హితుండయిన భద్రకాళీదేవియుకూడ నురికిచూచిన మహిషాసురుడు గానరాకి యుండిన నాలోచించుచుండ నాకాశవాణి యోజగన్మాతా భవన్ముష్టి ప్రహరంబుచే వాడు వెరచి ప్రాణరక్షణ తత్పరుండై ధర్మపుష్కరిణీజలంబులో దాగియున్న వాడని పల్కువినవచ్చెను.

అందుకామె సంతసించి తన వాహనమగు సింహంబున కాళ్ళా పించిన నది క్షణంబులో వదియూమడనిడుపుగల జలంబుపానంబు గావించె నలిలంబు నిశ్చేషంబయిన గాత్రసుండు దీనుడయి వచ్చు చున్న మహిషాసురుని దేవతూలంబుచే బాడిచి భూమిపైదొల్లించి శిరంబు పాదంబుచేద్రొక్కి కృపాణంచే శిరంబు దెగవ్రేసిన మృతం డయ్యె నప్పుడు దేవవిద్యాధర కిన్నర కిగ్రురుషాది దేవసంఘంబులు మహానంద భరితులై మహాదేవిని స్తోత్రము లనేకివిధంబులజేసిరి.

అప్పుడా దేవేంద్రాది దేవతలు దేవియూహ్లాప్రకారంబున నమృతం బుతో ధర్మపుష్కరణికింపిరాసమీపంబున తననామంబుతో దేవీపట్టణ మని యొక్కగొప్పపురము నిర్మాణంబుగావించె నందుచే నది దేవీ పట్టణమని ప్రసిద్ధమయ్యె.

తదుపరి శ్రీరామచంద్రుండు సేతుబంధన తత్పరుండయి మంచి ముహూర్తమున విఘ్నేశ్వరపూజ లొనరించి తిలకస్వామి పూజ లొన రించి నమస్కరించి నవపాపాణంబులు స్వహస్తంబుచే స్థాపించె నక్కడ న్నానంబుజేసినవారికి పాపక్షయమగుటకు సందేహంబులేదు సత్యమ్ సత్యమ్ పునస్సత్యమ్.

తదుక్తమ్ స్కస్తపురాణే సేతుమహాత్మ్యే॥ దేవీపట్టణమారభ్య సుముహూర్తే దినేద్విహః । విఘ్నేశ్వర ప్రణమ్యామి తిలకస్వామి సమేతథా । మహాదేవ్యాభ్యమజ్ఞాతో రామచంద్రోతి ధార్మికః స్థాపయి త్వాస్వహస్తేన పాపాణనవకంయథా । సింహాసనం సమారుహ్య రామో నలంకృతంశుభంవాసరైః కారయామాససేతుమబ్దాజలాదిభిః । దశయో జనవి స్త్రీర్ణమ్ । శతయోజనమాయుతమ్ । సేతోశ్చసశ్చినూః కోటిర్దర్శ

శయ్యాప్రకీర్తితా । మద్గాపురీచ ప్రాక్కోటిర్దర్శశయ్యా ప్రకీర్తితా ॥
 దుర్గాపురీచ ప్రాక్కోటి రభయమ్ సేతుమూలకమ్ । దేవిపురేతిథాదర్శశ
 య్యాయామసిభూసురాః । చక్రతీర్తేశివేన్నానం పుణ్యం పాపవినాశకమ్ ।
 స్మరణానుభయత్రాపి చక్రతీర్థస్వై ద్విజా । భస్మీభవిన్తిపాపానీజన్మలతా
 ర్జితాన్యపి జన్మాపివిలయంయాతి ముక్తిశ్చాపికరేఫితా । చక్రతీర్థసమం
 తీర్థం భూతలేనభవిష్యతి । తేత్రేపింఙ్గతః సుర్యాచ్ఛక్రతీర్థేతద్దేవచ ॥

ఇవిధంబున దేవీపట్టణమున దర్శశయనమున న్నానదాన పిండ
 ప్రదానాది సత్కార్యంబులు జరిగించి

శ్లో॥ రఘువీరపరన్యాసపవిత్ర కృతపాంసవే దశకణ్డశిరచ్ఛేదహే
 తవేసేతివేనమః । సేతవేరామచంద్రస్య మోక్షమార్గైకహేతవే । సీతా
 యామానసామ్భోజభాననెకామధేనవే ॥

శ్లో॥ సాష్టాంగప్రణామత్యాదా మంత్రేణానేనపై ద్విజాః । క్షతా
 శవరదంతీర్థం తతోగచ్ఛేన్మహాజలమ్ ॥

మునీంద్రులారా యీశ్లోకంబులు జదివి సాష్టాంగప్రణామంబా
 చరించి తదుపరిభేతాశ వరదతీర్థంబునకు బోవలయు నిక్కడికి చక్రతీర్థ
 మాహాత్మ్యంబు సంపూర్ణము.

శ్లో॥ యోధ్యాయమేనంపతే ద్విజంద్రాశ్రుణోతివాభక్తియుతో
 మనుష్యః । స్వర్గాదయస్తస్యనదుర్లభాస్యరికై వల్యమపనరకరస్థమేవ ॥

ఇవిధంబున చక్రతీర్థంబులోన్నానంబు జేసినవారికి కై వల్యంబు
 లభించును.

→ భేతాశవరద తీర్థమహాత్మ్యము. ←

మరియు చక్రతీర్థకథవిని సంతోషించి నూతా చక్రతీర్థంబునకు జక్షుణంబున భేతాశవరదంబను తీర్థంబు గలదని జెప్పితి నా తీర్థం బెచ్చటనాతీర్థోద్భవ కారణంబెట్లు నావృత్తాంతంబు సవిస్తరంబుగా జెప్పుమని యడిగిన సంతోషించి ముసీంద్యలారా పూర్వకాలంబున పార్వతీదేవికి పరమేశ్వరుండు జెప్పె నాకథ మీకువినుపింతు సావధానచిత్తులరై వినుండు.

పూర్వకాలంబున గాలవుండును మహర్షి పరబ్రహ్మహ్మపాసనజేసే మహాధన్యుండనై తివి కన్యక కాంతిమతియను చిన్నది బహుయోగ్యురాలు పితృసేవ సేయుచు నాశ్రమంబులోనుండి దేవతార్చనకు పుష్పంబులుగోయు కొరకు వనంబులో దిరుగుచు వెనకుచుండ నింతలు సుదర్శన సుకర్ణులను వారిద్దరు గంధర్వ పుత్రు లాకాశమార్గంబున విమానారూఢులై సంచరించుచు నాసమయంబున గాలవపుత్రిని మహాసౌందర్యశాలిని లావణ్యవతినిజూచి మోహించి మనస్సు నిలువజాలక విమానంబునుంచి దిగి యోకన్యకా సీవెవ్వరి కూతురవు సీ పేరెయ్యదీయరణ్యంబులో నొక్కరైపు సంచరించుటకేమి హేతువ జెప్పుమని యడిగెను.

అయ్యా నేను గాలవమహాముని తన యనుకాంతిమతియని నా పేరు, దేవతార్చనంబుకొరకై పుష్పంబులు గోయుచున్నానని జెప్పినవిని నేను గంధర్వపుత్రుండను సుదర్శనుండను నాపేరు సీయందు నాకు మక్కువ గలిగినది నిన్నువరించవలయునని యడిగిన నాచిన్నది మీరు దేవతలు మీరెరుగని ధర్మంబులు లేవు కన్యక లవ్వతంత్రులుగాన తిండి యెవ్వరి కిచ్చితె వారు నాకు పతియగు మాతండ్రిగారి సమగవలయును పూజాకాలంబు మిగిలినది వోవలెనని చెప్పెను.

తథాచోక్తంస్కాండుః శ్లో॥ కింశ్చపిత్మిథినాస్త్విన్న ప్యతంత్రా
కదాచనః యదీచూనివిభి వాకంబంతిగుమయదాచయః॥ ఇతి॥ సః ఇన్వి
ధంబున గంధర్వపింఘి తప్ప పుష్పాబుల పట్టుకొని పోవునెడల కేశం
బులు హస్తంబున నొడసిట్టిన నాకచ్య భయాభ్రాంతురాలై యీకా
శంబుముట్టి యాశ్రోశంబు జేసెను.

అభ్యసివిని గాలపుంశును తక్కిన ఋషు లతిత్వరితగతి నేతెంచి
సునర్కనుంజూచి యూరిరావాలస్థి నీవుకూరుండవు గాన మానుష
యూనియండదు జన్మించి కొన్నిదినములుబోనే భేతాశశరీరంబు నొందు
మని శాపంబిచ్చి కుచూర్తెనుచోహ్మనిపోయెను.

శదుపరి నువర్ణనంశును సుకర్ణండును ముఖంబి యమునాతటం
బున గోవిందస్వామియను నొకబ్రాహ్మణుని శమకు తండ్రిగా నేర్పరచు
కొని నాతనిగర్భంబున జన్మించి సువర్ణనుండు విజయశత్రుండు డనియును
సుకర్ణం డశోకదత్తుండనియు నామంబులచే నృద్ధిబొందుచు నుండిరి.

అంతటయమునాతటంబున ననావృష్టి వోషంబునమఃఖ తరంబై
నను కాశీఃట్టణంబునకు భార్యాపుత్రసహితుండై పోవుచు ప్రయాగజేరి
ముందర కపాల మాలాభరణాది శోభితుడగు నొక ప్రతినెఱచి నమ
స్కారంబుచేసిననందిరి కలదాశీర్వచసంబులుజేసి గోవిందస్వామితో
నీజేష్టపుత్రుండగు విజయదత్తునకు మీకు గీచితక్మలంబులో వియో
గంబు గలుగునని నెప్పిబనియె.

అంతట పాయాహ్నంబగుటయు నొక శూన్యదేవాలయంబులో
విడిదిజేసి శయనించియుండ నియమించుకొనియుండ సంధ్యాది కృత్యం
బులు నిర్వర్తించుకొని శయనించియుండ విజయశత్రుండు తండ్రిని బిలిచి
యోనాయనా శీతత్వరతాధచే నులికి నోర్వహలక నన్నిహేళాత్రంబు

దెచ్చి జ్వాలగావింపుమనుచు దీనుండై దుఃఖించిన తండ్రిగ్రామం బంతయుదిరిగి పుత్రా గ్రామంబెల్ల ద్రిమృతితి నర్థరాత్రియెక్కడ నగ్ని హేలూత్రంబు దొరికలేదని చెప్పిన వినక నాగ్రోశించి చూచి యోతండ్రి యదిగో నగ్ని హేలూత్రంబాకాశంబుముట్టి మండుచున్న దందులో నింత జ్వాల దెమ్మనిన పుత్రా యది శీవగహనజ్వాల చితాగ్నియ పవిత్రంబు గాన నంటగూడకనిజెప్పెను.

తండ్రి యగ్ని హేలూత్రంబున కంటున్నదా లేదని తాను లేచి నడిచిన తండ్రియైన గోవిందస్వామియు వెంటసంటిపోయె. నిద్దరు చితాగ్నిదాపుకుపోయి కూర్చుండి శీతబాధ తీరినపిమ్మట శిరోభాగం బుకై కూర్చుండి నాయనా యిది గుండ్రటిమంట మహా తేజస్సుగలిగి యత్యుగ్రంబై రక్తంబుపగిది నెర్రనై వెలుగుచున్నదేమనిన తండ్రి జూచి తనయాయది కపాలంబున తాకిన మాంసరక్తాది మిళితింబై రక్త తమలంబురీతిని మండుచున్నది. దానికి సేవు దూరంబుగానుండుమని తండ్రిజెప్పియు వినక స్ఫుటంబగు కాష్ఠంబుచే బాడిచిన రక్తంబును మెదడును స్రవించుటచే మంటయెక్కునైన నావిడయదత్తుండు రెండు చేతులనెత్తి యీజ్వాలపానముచేసి తండ్రిజూచుండగానే సచట కుటిల కఠినమహేలూజ్వాల భీషణాకారుండై భూనభోంతరాశంబులు బగుల భయంకరారావంబుజేసి మహాదంష్ట్రలు నవులుచు నాకాశంబుపై కెగిరి భేతాళ స్వరూపంబునొంది భూమిపైకివచ్చి తండ్రిని గబళింప బోయిన మహర్షినొంది యెద్దుచున్న వలదువలదని యాకాశవాణి వార్త వినబడ్డ తండ్రినొదిలి మహావాయునేగంబున నతిక్రమించి నల్ల కాశంబు కెగిరి భేతాళబృందంబులో గలిసినవారంద రితని పూర్వోత్తరంబు పరీక్షించి కపాలసోఫీట భేతాళనామము నిర్ణయించిరి.

అందుపై యీతడు విజృంభించిన రాస్థిభూషణుండను భేతాళ రాజుతోగలిసి తనప్రాబల్యంబు గనపరచిన సంతోషించిసేనానాయకునిగ

జేసిన ననేకయుద్ధంబులలో నుద్ధండుడై మెప్పునొంచుచునుండె అంతట చిత్రసేనుండను గంధర్వనితో యుద్ధసమృద్ధుడై ఘోరియుద్ధములోన రాష్ట్రభూషణుడను భేకాళరాజు మృతిబొందిన నికపాలస్థాని పోలగొండ పీఠంబుంధిష్టించి తానురాజై నిలిచెనని జెప్పిన.

సూతా యతని తల్లిగ్రంధులు భ్రాతయునేమొరనియడిగిన మాను లారా యతడాకాశంబుకు నెగిరిపోయిన పిమ్మట తండ్రి మఃఖంచుడు శయస్థలంబునకువచ్చి భార్యకు రెండో కుమారుండగు సశోక దత్తున కీకథావృత్తాంతంబు తెయు వినిపించిన వారందరు మహామఃఖాక్రాంతులై యుండ కాశీపట్టణ నివాసుడగు సముద్రకర్తుండను నొకనైశ్య రిన్నంబు వారినిజూచి మఃఖోపసేమన వాక్యంబులు జెప్పి తన యింటక దోడ్కొని పోయి వారిని సంగమణజేయుచు కొన్నిదింబులకు తనధనభాండా గారంబులకు గోవిందస్వామిని ముఖకార్యకర్తగా నొనర్చి సమస్త కార్యంబు లతనిచే నడిపించుచుండెను.

అనంతరము తన రెండవకొమరుం డశోకదత్తుండు శస్త్రశాస్త్ర ప్రవీణుడై మల్లయుద్ధంబులడయుండై విఖ్యాతుండైన నంతలో కాశీ దేశాధీశ్వరుండగు ప్రతాపిమకుట మహారాజన్యునికడకు ప్రచండం డను నొకమల్లుండువచ్చి ద్వంద్వయుద్ధంబుగోరిన నారాజుతని బిలిచి ద్వంద్వ యుద్ధంబున కొప్పించిన బహుసంఖోపంబుతో సహ్యచివ్యంబుల కేశా కేశి మస్తాచుష్టి బాహుబాహీ ప్రభృతి మల్లయుద్ధంబులో ప్రవీణుండయి యామల్లుని బరిగొర్చిన రాజు మహాశ్చర్యము నొందిన ప్రాణతుల్యు నిగాజూచుచు సమస్తకాలంబుల తనవన్నిధానంబులో వదలకుండెను.

మరికొన్ని దింబులకు గ్రామంబువెలువల సాయంకాలంబున విడుముండై పాదచారియై యశోకాండును దానును సంచరించుచుండ నాలుదింబులనుంచి శూలస్థంధుడై ప్రాణంబుబోక తృప్తావీడితుండనై

యున్న నాకు శీతలజలంబిచ్చు పుణ్యాత్ములనెవరిని గాననైతినిని
యాశ్రోశించు దీనధ్వనివినబడెను దానికారాజు కరుణాదిరణీయ హృద
యగుడై చాలనొచ్చుకొని యశోకదత్తా నీవు మహాద్ధైర్యశీలుండవు
బ్రాహ్మణుండవు దీని సంక్షణక ర్తవ్యము నీవే యాతినికష్టముచీర్చి
రమ్మని వినయముతో జెప్పిన రాజాజ్ఞశిరనానహించి తత్తణమేగి జూచిన
శ్మశాన వాటికలో భూతిప్రేతి భేతాళసంకులస్థలంబున శూల పోతునిం
గాంచి జలంబిచ్చు మహాయము జూచుచుండెను.

ఆసమయములో నాతూలంబుక్రింద నవ యావనశాలిని నుండ
రాంగిని రతీదేవిని మించిన కాంతిగలుగు నొక స్త్రీనిజూచి యోనుండరీ
యాశ్మశానవాటికలో నొంటిగా సంస్కా కాంబుచనుండితి నీ వెవ్వరు
నీపేరేమని యడిగిన నోశూరా యీశూలస్థును నావల్లభు డితనిరాజు
శూలస్థాపితుని గావించె నితని నొడలజాలక దుఃఖించుచున్నదాన
మాటిమాటికి దాహంబునకు నీరడుగుచుండిన నుదకమందివ్వ శక్తిజాలక
దుఃఖించుచున్నానితని ప్రాణంబులుబోవు, నేను జలంబులు బోయజాల
ననుచు వ్యధపడుచుంటిననెను.

నోతల్లీ నాభుజంబుపై నీవెక్కి జలము లతనికందివ్వుమని
జెప్పి సంతలో బహువేగమున స్తంభముపలె నిలిచియున్న సతని
స్కంధముపై నెక్కి జలములందించి సమయములో రక్తంబు స్రవించిన
యశోకదత్తుండు దానిముఖంబుజూచి రాక్షసిగానెరిగి దీని విడవగూడదని
వానిపాదముననున్న సూపురము తనహస్తమున బిగబట్టిన నానుండరి
సూపురంబులోనుంచి పాదంబొడల్చుకొనిపోయిన ననేకరత్నచిత్రితమగు
నామాపురంబు గైకొని రాజనద్దికివచ్చి యావదవృత్తాంతంబు విన్న
వించిన మహాశ్చర్యంబునొంది దేవతలైన నిట్టి సాహసంబులు జేయజాల
రని మన్నించి యామాపురంబు తనవద్ద నుంచుకొనెను.

తదనంతరము మన సేఖయను తనగూతురునిచ్చి వివాహంబు జేసి సుఖంబుగానుంచి కొన్ని దినంబులకు నల్లునివిలిచి యీనూపురము నకు జరిగించిన నూపురంబెల్లు లభ్యుడౌనని యిష్టానోష్టిలో నాలోచించిన నశోకదత్తుండు చింతించి యిది శృశానవాటికలో నాస్త్రియొద్ద దొరికింది నీనిక నృశంబొక్కడ దెత్తునని విచారించి శృశానవాటికలో మనోహరమగు మూలన మమ్మితిసేసి మాంసాశకు మునుపటి ముద్దియ నేగుడెంచు నప్పుడౌ నూపురంబుహరించు సాధనంబు గావించనచ్చునని మహాద్వైర్యంబుతో భూప్రేతిపిశాచ భేతాళాదుల తృణీకరించి సాహసంబుతో నామె విక్రయంబుజేయుచుండి దిక్కులు విక్లవైల్లునట్లు మంచి మాంసంబు గొనుచుండి నార్భాటంబుజేసెను.

భేతాళంబులన్ని గునిగూడినచ్చుచుండ నార్భాటసయనచ్చిరిని చిన నొకపాదగలన నూపురముండుటచే యనునగానముదగిలి యోచేడియా మునుపొక్క నూపురం బొసంగితివి నయచేసి చెండనయందే నివృతమనియడిగిన యామాటఁబడిన భీతిచి తనెల్లు యోశూరా బూమ్మని యీనూపురంబొసగి విద్యుత్ప్రభయను తనకూతురు నొక్క హేమకమలంబునుయొసగిజనిన నానిద్రుమూరుడు కిర్యాసహితుడై నూపురంబు గైకొని పట్టణంబుండువచ్చి కథా నృత్తాగతిమందియు సత్తమామల కెరిగించిన రాజు పరచూసందభరితుడై యల్లుని సరాక్రమంబున కచ్చెరువందుంచు మహాహోత్రంబుజేసె.

మఱియు కొన్ని దినములు జరిగినప్పటికి యశోక దత్తుండు నెలియా యీనునర్ణకమలంబు మీయన్మకు పెక్కిదిదొరకె నీపువ్వులేఫలంబుననున్నవి నా కెరిగింపుచునియడిగిన నోనాయకా యీహేమకమలంబు కనలబోటన భేతాళనాయకుని జలక్రీడా సరోవరంబులో మాయమ్మయక్కడికిబోయినప్పుడు దెచ్చినదనిజెప్పిన నోప్రియురాలా నాసరస్సునే బాడ నిశ్చయించితి నన్ను దోడ్కొనిపోమ్మని బహువిధంబులబీడనంబు

జేసిన సంతోషించి తనభర్తయగు యశోకదత్తుని నాకపాలస్ఫోటన భేతాళనాయక జలక్రీడాసరోవర సమీపంబులకు దోడ్కొనిపోయెను.

నతండా పాదపద్మంబులు గ్రహించ నిశ్చయించిన నక్కడి కావలి యున్న భేతాళాదులు వెరపించి బెరరించవచ్చిన నందర నీయశోక దత్తుడు దురంతంబులగు తాడనంబులుజేసి విచ్చిన్నులంజేసిన విని కపాల స్ఫోట భేతాళనాయకుడు గొబ్బునజనుదెంచి యశోకదత్తుని నిగ్రహింప సమకట్టిన నతండు విజృంభించి నీపై న్యంబునుజంపిన విధంబున నిన్ను జంపుదు జూడుమని సన్నద్ధుండై కపాలస్ఫోటన భేతాళనాథునిబట్టి నిర్బంధించి జంపనిశ్చయించెను.

అంతలో నచ్చటికి విజ్ఞప్తికౌతుకుండను గంధర్వపతి విమానా రూఢుండై వచ్చి యోయశోకదత్తా సాహసంబు జేయకుమని నివారించిన నాకాశస్థుండగు విద్యాధర నాయకునిగాంచి నశింపబోవునంతలో శాప విముక్తుండై మానుషస్వరూపంబువిడచి దివ్యరూపంబునొంది విమానా రూఢుండై సకలభూషణ భూషితశరీరుండై నిలచినజూచి విజ్ఞప్తికౌతు కుడో విద్యాధరకుమార మాదర్శనంబున నీకు శాపాంతంబు గలిగె గావున నీవు స్వర్గంబునకుబామ్ము నీయగ్రజుండగు నితడు మహాపాతక మొనరించె గావున గాలవశాపంబు దుస్తరంబు కొంతలో నితనికి శాపాంతంబుగాదీరదని జెప్పిన శాపవిముక్తుండగుటచే పూర్వజ్ఞానంబు నొంది వృత్తాంతమంతయు జ్ఞప్తిచేసుకొని సుకర్ణుండిట్లనియె.

ఓవిద్యాధరోత్తమా మదియ్య జ్యేష్ఠభ్రాతనాదిలి నేనొక్కరుడ స్వర్గంబునకు బోనొల్లనని యనేకవిధంబుల స్తుతించిన యాతం డాలో చనగావించి దుర్నివారణ మగు నా శాప మోక్షణంబు నేయ నెవరికి శక్యంబుగాదది మహాత్మరమగు పాపంబు దానికి సారంబు దొరకడైన నొక్కయుపాయంబుజెప్పిన దక్షిణోదధితీరంబులో చక్రతీర్థంబుమహా

త్తమంబగు తీర్థంబుగలదు అతీర్థ దర్శన నూత్రంబున సకల పాపములు నశించునని చతుర్ముఖుండు సనత్కుమారాదె ముసీశ్వరులకు జపింపును, కావున నాతీర్థంబులో స్నానంబుజేసినవారికెంత ఫలంబుసంఘంటించునో నాకు తెలియదు గావున నీయగ్రజాండచ్చటికిబోయి దర్శన స్నానంబులు జేసిన నీయగ్రజానకు భేతాళనివృత్తియై విద్యాధరుండగుననిన సతదు విజ్ఞప్తికొతుకుని వెంటడించుకొని తనయగ్రజాడగు సుదర్శనుని దోడ్కొని దక్షిణానముద్రప్రాంతంబునకుంబోయి గంధమాదనసరువత చక్రతీర్థంబు లోనుండు తీర్థంబునకుజేరి కూర్చుండి యోయగ్రజా గాలవముని శాప ముక్తికొరకు నీతీర్థంబులో సవగావానంబు సేయుమని పలుకుచుండెను.

అంతలో దైవానుగ్రహంబున నాయుప్రసరెయై యుకవళికరంబు కపాలస్థితభేతాళనాయకుని శరీరంబును బడిన భేతాళుడు తపంబుమాని విజయదత్తుండనే బ్రాహ్మణునినున్నునొంది దానంతట పునః యథా శాస్త్రవిధిసంకల్పంబుతో స్నానంబుజేసిన బ్రాహ్మణనిగ్రహంబుబోయి తత్తాణంబున దివ్యస్వరూపంబునొంది నిమానారూఢుడై సకలాభరణ భూషితుండై తేజోమయస్వరూపముతో దేవస్త్రీసమాద పరివృతుండై విజ్ఞప్తికొతుకుని చక్రతీర్థంబును ననేకవిధంబుల స్తోత్రంబుజేసి తన తమ్ముండగు సుకర్ణుని దోడ్కొని న్వీర్థంబున కదిగి నాతీర్థంబు భేతాళవరద మని ప్రసిద్ధిచంద.

ఎనరుడైన నాతీర్థరాజంబులో స్నానంబుగావించి పరిశుద్ధుండై జీవన్ముక్తుండగు సచ్చట పిండప్రదానంబుజేసిన వానిపితృగణంబులు బ్రహ్మలోకప్రాప్తులగుదురు. తగు స్థల సేతుమహాత్మ్యమ్.

శ్లో॥ భేతాళవరదంతీర్థం సభూతంసభవిష్కతి ।

స్వీర్థంప్రయాంతి తేన ర్వే నితంశ్చాపిర్వితాః ॥

శ్లో॥ యఃపఠేః మమధ్యాయం శ్రుణుయాద్వాసమాహితః ।
ముచ్యతే సర్వపాపేభ్య స్స్వర్గలోకంగనగచ్ఛతి॥ ఇతి॥

వింటిరా మునీంద్రులారా దాని మాహాత్మ్యముగమ్యంబు
యాత్రికు లక్కడ స్నానాది కృత్యంబు దీర్చుకొని గంధమాదవ పర్వ
తంబునకు బోవలయును.

గంధమాదవ పర్వత పాపవినాశ మహాత్మ్యము.

మహాపుణ్యస్థలంబు గంధమాదవ పర్వతంబు సముద్రంబులో
సేతువునకు మార్గరూపంబై యున్నది గావున నాపర్వతంబు నెక్కిరేని
వారికి బ్రహ్మలోక గమనమార్గంబున కదియె సాధనంబని విశ్వకర్మచే
విఖ్యాతంబయ్యె శతనహస్ర లక్షకోటిగణనలు గలిగిన సరస్సులలోగాని
నదులలోగాని సముద్రంబులలోగాని వేదారణ్యాది పుణ్యక్షేత్రంబుల
లోగాని యాపర్వతంబుపై నెక్కినమాత్రంబున సగమ్యాగమున బ్రహ్మ
హత్యాది పాపంబులు నివర్తించునట్లు కొడువవాటిలో నశించవు.

మునులారా నేనేమి జెప్పడును శ్రీదేవీ భూదేవీ సహితుండయి
విష్ణుదేవుండును సావిత్రీ సరస్వతీ సహితుండై బ్రహ్మదేవుండును గణ
పతి షణ్ముఖాదులును దేవేంద్రాది దేవతలు నాదిత్యాది నవగ్రహంబులు
వశిష్టవాలఖిల్య విశ్వమిత్రాది మహామునులును సేవించి యుందురు.
సతతంబును మహాదేవుండు గౌరీసమేతుండై విచారంబుచేయుచుండు.

అథరాధరంబనాదియు సర్వమునిగణసేవ్యంబును తుంగ తరంగా
శీలసముద్రసేవితంబై యొప్పుచుండు తదీయమారుతస్పర్శ మాత్రంబున
కోటిమహాపాతకంబులు అగమ్యాగమనాగ సీపర్వత ప్రతిమహాపాతక
కోటులు దేహకలితంబులగు నవియును నశించు అందు వానరసేనా

నాయకుండగు నలుండు రామాజ్ఞచే సేతువొనర్చె నాసేతుగంధమాద నంబుల దర్శించు వారాధరాధరంబునకు ఎండనంబులుగావించి వోధరా ధరేంద్రోత్తమా నీవు బ్రహ్మ విష్ణాద్విది సమస్తదేవతా సేవితుండవు నిన్ను మవీయసాదంబుల ద్రోక్కుటచేతం గలుగు పాపపుంజజంబు విదళించి దక్షిణపు ముఖనచ్చి ఖరాగ్రవాసియగు శంకరు దర్శింపుమని యివ్వధంబునం బ్రార్థించి సేనురూప తన్నవగాఠోహణంబు గావించి తత్తీరంబున సముద్రస్నానంబు లొనరించి స్నీహమాపత్రకంబులు శమీదళ నద్యశంబులగు పిండంబులిడిరేని వారిపితరులు కల్పక్షయపర్యంతంబును దృప్తినొందుదురు మరియు వారలు స్వర్గస్థులై యున్న మోక్షంబును నరకగతులై యున్న స్వర్గంబునొందుదురు.

ఆపర్వత గాజంబునందులో ప్రసిద్ధంబును సర్వతీర్థోత్తమంబును పుణ్యతమంబును పావవినాశంబును నొకతీర్థంబుగలదు తత్తీర్థస్మరణంబు గాంచినవారలు గర్భవాసంబునొందనోప రందు స్నానంబు గావించిన వివారలు నిర్మలులగుచు నైకుంఠపదంబు నొందుదు రిందుకుసందియంబు లేదనిన పౌరాణికుంగాంచి ఋషులిట్లనిరి.

వోమహాత్మా పావవినాశనాఖ్య తీర్థప్రభావంబును వచింపు నీవు వ్యాసబోధితుండవుగాన సకలంబు నెరుంగుదువనిన సతేడిట్లనియె.

వోమహర్షులారా వినుండు హిమవత్పర్వత సమీపంబున బ్రహ్మ శ్రమంబునందు జరిగిన వృత్తాంతంబుదెలిపె సమీపంబున బహుగులతా క్షీర్ణంబును క్రూరమృగ సంకులంబును మదగజ పరివారితంబును సిద్ధ చారణసేవితంబును రమణీయంబును పుష్పిత కాననంబును వియమ వ్రతపరాయణ బ్రాహ్మణపరిశోభితంబును సూర్యప్రకాశ తపోబలలయ వ్రకాశితంబును యజ్ఞదీక్షిత సేవాధ్యయన సంపన్నశోభితంబును బ్రహ్మ చర్య గృహాథ వానప్రస్థ యత్యాద్యాశ్రమనిష్ఠ విభాసితంబును మరీచి

వాలఖిల్య పరివేష్టితృబై యొప్పు నొకయాశ్రమంబుగల దచ్చటికి సాహసవంతుడగు దృఢమతియను శూన్యండరుడెంచి దేవకల్పలగు సమ్మహాఋషులకు వందనంబులంగావించి వారలచే బూజింపంబడి వారిలుచేయుచుండు యజ్ఞాదులంగాంచి దానుం దపంబుగావింపగోరి యమ్ముని మండల శ్రేష్ఠుండగు లవతియను మహాత్ముంగాంచి యో తపోధనా నీకు వందనంబు నొనర్చెద నన్ను గరుణాదృష్టిచేతం గావుము నేనసరనర్థ జాతుండ మీకు శుశ్రూషణంబు గావింపనేతేంచితి బ్రస న్నుడవై నాచేత యజ్ఞాదులంగావింపుమని యివ్వధంబునం బలికిన దృఢమతి వాక్యంబు లాలించి యత్తపోధనుం డిట్లనియె.

వోదృఢమతీ హీనవంశజుండగు శూద్రుండు యాగదీక్షితుండగు టకు శాస్త్రపాఠకంబు నభ్యసించుటకుం రగదు గాన బ్రాహ్మణ శుశ్రూష గావింపుము జాతహీనున కుపదేశింపఁదగ నట్లుపదేశించిన యుపాధ్యాయుండు దోషంబులం బొందుంగాన నాయుపదేశించునట్టి బ్రాహ్మణుని విప్రులు చండాలునింబోలె పరిత్యజింపనలయు మరియు మన్వామలచే శూద్రకులజలకు ధర్మంబు ద్విజశుశ్రూషణంబని చెప్పబడి యున్నది గాన నట్లు గావింపుమనిన విని యాశూద్రుండు శ్రద్ధాసహి తంబుగా తపంబుచేయంగోరిన నిత డంగీకరించక బోయె నై నను నేతపంబు గావించెదనని నిశ్చయించి కొంతదూరంబుబోయి యచ్చట నొకపర్ణశాలంగావించి దేవతాగారం బొనర్చి తత్సమీపంబున నొక తటాకంబు ద్రవ్యి యొకపుష్పారామంబు గావించి తపస్సిద్ధింగోరి శ్రద్ధా యుక్తుండై తపంబుగావింపుచు దేవపూజలు సేయును నియమోపేతుం డును జితేంద్రియుండును కందమూల ఫలాశనుండు నతిథి పూజకుండునై యుండ గొంత కాలంబాయె నట్టియెడ గర్గవంశ సద్భూతుండును జితేంద్రియుండును నగు సుమతియను మునీంద్రుడాతని యాశ్రమంబున కేతెంచిన యతండా మహామునినిం బూజించి ఫలాదులచే సంతృప్తుం గావించి కుశలంబడిగిన నశండా శూద్రునాశీర్వాదించి నాశ్రమంబునకుం

బోయి ప్రత్యహం బడసియుండు వివాహములచే వాగ్వివాహములగు
వచ్చుచుంబోవుచుం యశించుగోరిం యశనిచే యజ్ఞములసేయించి
రహస్య మంత్రోపదేశంబులంగావించి యూహాదృశిచే పోషితుండై
యుండె నిట్లుండి గొంతకాలంబున కాబ్రాహ్మణుండు మృతుండై యమ
శింకదులచే నరకంబులం న్రోయబడి యనేక కల్పసహస్రవర్షంబు లాబాధల
సనుభవించి పిదప భూమియందొక వృక్షంబై పుట్టి పిమ్మట గర్భభ విష్య
రాహ సారమేయ రూపంబులనొంది తరువాతి చండాల శూద్ర వైశ్య
క్షత్రియ యోనులందున్బలించి కడపట విఘ్నైకై యవతరించి
జన్మాప్రసంగంబునందు పునీతుండై వేదాధ్యయనంబొనరింపుచుండి యొకా
నొక కాలంబున బ్రహ్మరక్షస్సుచే పీడితుండై విలపించుచు భ్రమించుచు
వేదబ్రాహ్మ్యుండై కర్మశూన్యుండై యుండు నతని జనకుండు దుఃఖా
క్రాంతుండై యబ్బలుందోహ్మని యగస్త్యమహాముని సమీపంబున
కుంబని నమస్కరించి యోముసేంద్రా నాకీపుత్రుండు దచ్చు పిన్నురుణం
బవమోదింప మరియొకండు లేచుభవాద్భుతగుణువారలు పరోపకార
శీలురై యుందురుగాన నిజనింగాంచి రక్షింపవేయని యనేకవిధంబుల
వేడిన నాబ్రాహ్మణుంగాంచి యగస్తుండిట్లనియె.

బ్రాహ్మణోత్తమా, యీబాలుండు పూర్వ జన్మంబున సుమతి
యను బ్రాహ్మణుండితండు వయదిక కర్మంబులను మంత్రంబులశూదృన
కుపదేశించి మరొకొన్ని దినంబులకు మృతుండై తత్కారణంబున యనేక
సహస్రవర్షంబులు నిర్ణయ బాధలంబొంది పిమ్మట స్థావరాది జన్మంబులం
బొందియిప్పుడుబ్రాహ్మణుండై భవత్పుత్రుండయ్యె నితంకు పూర్వజన్మ
కృత పాపంబుచే బ్రహ్మరక్షోగృహీతుండై యున్నవాడు గాన నొక
యుపాయంబు నచించెదవినము. దక్షిణ సముద్రతీరంబున సేతురూపకం
బును సమస్తదేవయసేవ్యంబును పాపనాశనంబగు గందనూధనంబును
నొకపర్వతరాజంబు గలదు. నన్నార్గంబున నొకతీర్థంబున్నయది.

అక్కడ దర్శనంబులు చేసుకొని తదుపరి పాపవినాశినీతీర్థంబులకు బోవలయునని చెప్పెను.

పాపవినాశినీతీర్థ మహాత్మ్యము.

ఓసూతా యాతీర్థచూహాశ్మయ్యంబు సక్రమంబుగా వినుపించు మని యడిగిన సూతుండు సంతోషించి మునీంద్రులారా పూర్వకాలంబున హిమవత్పర్వత సమీపములో బ్రహ్మ శ్రయమునజరిగిన వృత్తాంతంబు జెప్పెదవినుండు. ఆయాశ్రమంబులోననేకులు పండితులు నేదవేదాంతవేత్తలు నాహితాగ్నులు దివాకరప్రభాబానురులగు భానురులనేకమంది తపోనిష్ఠాగరిష్టులు బ్రహ్మధ్యానాసక్తులునుండ బహుసాహసుడు దృఢమతియను శూద్రు డొకడచ్చటికి పోయెను.

వాడా బ్రాహ్మణో త్రములచర్యలుజూచి మహానందభరితుడయి వారిననేకదినంబులననుసరించి పరిచర్యనేయుచు తనకుమహామంత్రంబు నుపదేశించవలయుననికోరిన వారు నీవు శూద్రుడవు వేదమంత్రంబుల కర్హుడవుగావు శూద్రులకు బ్రాహ్మణసేవ కరవ్యమని బ్రహ్మ నిర్మితమై యున్నదిగాన బ్రాహ్మణసేవ జేయుచునుండుమని జెప్పిన వాని మనస్సు సంతోషించక పునఃపునః ప్రణామంబులుజేసి బ్రహ్మకర్మలు తనచేజేయించుమని వేడిన నచ్చటి సభాపతి యిట్లనియె.

ఓరీ మూర్ఖుడా నీకువేదంబు జదివె యధికారంబు లేదుగదా నీకు వేదోక్తక్రియలు జెప్పిన బ్రాహ్మణుండు చండాలుండగుననికోపించి చెప్పిన నిరాశుడయ్యెను విడవక శ్రద్ధాగరిష్టుడయి నచ్చటకొంతదూరంబున నొకపర్వతాల గల్పించుకొని దేవతాగారం బేర్పరచుకొని తత్సమీపంబున తటాకంబు నారామంబును కల్పించి తపసిద్ధిగోరి శ్రద్ధాయుక్తుడయి దేవపూజలు సేయుచు కండమూలఫలహారంబులే గావించుచు

బ్రాహ్మణు లెవరు వచ్చిన వారికి ఫలానులు సమర్పించి మహాభక్తని పూజించుచు బహునిపు బడయు న్రతంబులుపుచుండె.

కొంతకాలంబునకు గర్లవంశ సంభూతుండగు సుమతియనుముసీం ద్రుడు వచ్చిన బహువిద్యయుంబుతో దండప్రణామంబు లాచరించుచు వారికనేకవిధంబుల పూజలుసలుపుచు కందమూల ఫలానులు సమర్పించుచునంతో షింపజేసి యొకనాడురహస్యంబుగా మహాహామంత్రంబులు జెప్పవలయునని ప్రార్థించినవానికివేదమంత్రంబులుపదేశించి వేదోక్తకర్మలు జేయించి వానిచే లాభంబు నొందుచునుండి కాలవశంబున మృతుడయి శూద్రునికి వేదోక్తవిధులు జరిగించిన పాపంబుచే సనేక వత్సరిముల రారవాది మహా సరకంబుతో యాతని లనుభవించి తనువరి రాక్షస శునక విడ్వరాహ జన్మంబులొంది తదనంతరమున చండాలశూద్రుడై శ్వశ్మత్రీయజన్మములెత్తి కడపట విప్రుడయినన్నించి యుపరిపాడుచు జనకుని యొద్ద వేదంబుజూపుచుండె.

అంతటదైవగతిచే బ్రహ్మరక్షస్సుచే వీడితుడయిన సతనితండ్రి దుఃఖతుడయి యగ స్త్యమహామునికి డకు దోడ్కొనిపోయి శ్రమలన్నియు జెప్పుకున్నదయాటండగు మహాముని దివ్యశృష్టిచేజూచి యోబ్రాహ్మణోత్తమా నీవుత్రుండుపూర్వకాలంబున జేసినకృత్యంబు నివ్వధంబున బాధింపుచున్న విందుకు సాధనంబు గనపడదై నను యాలోచించి జెప్పెద క్షీణనముగ్రతీరములో సేతుకూసంబున సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణ సేవ్యంబును పాపనాశనమగు గంధమాదన పర్వతంబుగలదు దానిపై యొక్క తీర్థంబున్నదది భూతప్రేత పిశాచాదులవలన గలుగుబాధలు మాన్పునుగాని దానికి పాపనాశమను పేరునెన్ని గల్గియున్నదిగావున భూసురాగ్రణీ నీతనయు నచ్చటికి దోడుకొనిపోయి ప్రతిదినమచ్చట నివాసంబుజేసి యథాశాస్త్రంబుగా స్నానాదిక్రియలు జరిగించితివేని పాపనుడయి బొగుపడునని జెప్పెను.

ఆయన సగ స్త్యమహామునికి సాష్టాంగ ప్రణామంబులొనరించి కుమారుని గొని నతని పాపనాశతీర్థంబులో సంకల్పపూర్వకంబుగా మూడుదినంబులు స్నానంబులుజేయించిన బ్రహ్మరక్షస్సుచే విడువబడి పరిశుద్ధుడయి తదుపరి స్వస్థచిత్తుడయి సర్వభోగంబులనుభవించి దేశాంతంబున ముక్తిబొందె నతనిజనకుడును కై వల్యంబునొందె.

మరియునతనిచే వేదమంత్రోపదేశంబు నొందిన శూద్రుండును మృతుండయినేక యాతనలనుభవించుచు ననేక నీచజన్మంబులెత్తించివరజన్మంబున గృభ్రమై కాలవశంబున గంధమాధన పర్వతంబుపై వాలి పాపనాశతీర్థంబులో జలంబుద్రావి పూర్వజన్మస్మృతిగలగిన తీర్థ మహాత్మ్యంబున కచ్చెరువందుచు నందులోశరీరంబుముంచిన గృధ్రాకారంబుమాని మహాతేజోమయ శరీరుడయి దేవకాంతలు వింజామరలు వీచుచు బరివేష్టించియుండ దేవలోకంబునకుబోయె కాన నాతీర్థంబునకు పాపనాశన తీర్థంబుని లోకవిశ్వతనామంబుగలిగె తదుక్తం స్కాందే॥

శ్లో॥ స్వర్గదంమోక్షవంపుణ్యం ప్రాయశ్చిత్తకరంతథా ।
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానై స్సేవితం సురసేవితం ।
పాపనాశనానాశనా ద్విప్రా॥ పాపనాశావిధంహితో ॥ ఇతి ॥

వింకిరా మునులారా యదిమహానాన్నత తీర్థంబుమరియును.

సీతాసరోవరతీర్థ మహాత్మ్యము.

పాపనాశనతీర్థంబులో స్నానంబు గావించి సీతా కుండంబున కేగవలయు నాతీర్థములో లోకంబునగల తీర్థంబులయంశంబు లన్నియు సంతర్భూతములై యున్నవి పూర్వకాలంబునదేవేంద్రునకు బ్రహ్మహత్యా దోషనివృత్తియైన స్థలమని చెప్పిన నూతా దేవేంద్రునకు బ్రహ్మహత్య

యెట్లు సంభవించె న్వర్గములోనుండి భూలోకంబున కతండ్లెవ్వచ్చె నాక
థావృత్తాంతమంతయు పినుపించుమని కోరిన నిట్లనియె.

మునీంద్రులారా పూర్వకాలమున కపాలాభరణుడను రాక్షసు
డతనిమంత్రి శివభక్షకుడని వైజయంతీ పట్టణమున రాక్షసులుగొలువ
రధగజాశ్వాది సహితమగు దళాత్తోహణి పై న్యంబులుగొలువ రాజ్యంబు
సేయుచు నొకనాడు మంత్రినిపిలిచి భూలోక సౌఖ్యం బనుభవించితిమి
నిక యమరావతిపై దండెత్తి దేవేంద్రుని బరిమార్చి న్వర్గరాజ్యంబు
నేలుచు నందనననాద్యారామంబుల నప్సరస్సమూహంబుతో క్రీడింతు
మని యాలోచించి కపాలాభరణుడను దుష్టేధనుడను పుత్రుని పట్టాభి
షిక్తునిగావించి నకలపై న్యంబులతో నమరావతిజేసిన బలభేదయుత
పై న్యంబులతో నెదుర్కొని సంకుల సమరంబుగావించి ద్వంద్వయుద్ధం
బులొనరించి దేవబలంబులు రాక్షసుల నేలంగూల్చిరి దేవేంద్రునకును
కపాలాభరణునకు ఘోరఘోరతరంబగు నానావిచిత్రంబులగు యుద్ధం
బులు పరుగజరుగ నయ్యామినీచరుం డైదువేలపారువుల బరువుగలిగి
శతహస్తంబుల పొడవుగల యుక్కుగడచే నింద్రుని వక్షస్థలంబుమీద
వ్రేసిన నింద్రుండు మూర్ఛిల్లి బృహస్పతిచే సంజీవనీ మంత్రంబువలన
తెప్పరిల్లి లేచి సాహసంబుచెచ్చుకొని యింద్రుండా రావతాహుధండయి
వజ్రాయుధంబున వానిప్రక్కలుజేసిన వాడు మృతిబొందెను.

అబ్రహ్మహత్య గాథతరంజై పాకారిని బట్టి బాధపెట్టి ననిన
సూతా మహాదురాత్ముడు లోకబాధకుడగువాని లోకోపకారంబుకొరకు
నిండ్లును జంపిన నాతనికి అబ్రహ్మహత్య యెట్లు సంభవంబయ్యె. ఈవంత
తెలుపుమన్న మాతుండు నవ్వీ మునీంద్రులారా యిది బహు రహస్య
మడిగితిరి జెప్పెదవినుడు.

పూర్వకాలంబున వింధ్యాద్రి ప్రదేశంబున త్రికృడను రాక్షసుడు గలడతనిభార్య సర్వలక్షణ సంపన్న సౌందర్యశాలిని యట్టి కాంతామణి విద్యపర్వతప్రాంతంబుల సంచరించుచు వేదాధ్యయన తత్పరుండును మహాపండితుండగు శుచియను బ్రాహ్మణు నాశ్రమంబునకుజేరిన నాతిడు దానిరూపనయో సౌందర్యలావణ్యంబులకచ్చెరువందుచు మోహితుడై యున్న నాచేడియమందగమనంబున నాశ్రమంబులోకి జొచ్చిన నా మునీంద్రుండు మహానందంబుతో మహాగౌరవంబున దానిబలుకరించి కులమడిగి యాయరణ్యంబులో దిరిగినొచ్చితివి కొంతదడవు మాయాశ్రమంబులోనుండి సేదదీర్చుకొని పొమ్మనిచెప్పిన సుశీల యిట్లనియె.

ఓమునీంద్రా నేత్రివక్రండను రాక్షసేంద్రుని భార్యను పుష్పావహరణార్థమై యాయరణ్యంబునకు వచ్చినదాననే ననవత్యనై యున్న దాన నాభర్త సుచియను మునీంద్రుంబొంది పుత్రుబడయుమని యాజ్ఞాపించిన వచ్చితినినిన బహుసంతోషించి నీయందు నాకుండే మోహంబు చెప్పతరముగాదనిన ప్రసాదించి నాకు పుత్రు గృహసేయు మనిన నుత్సహించి దాని మనోరథంబుదీర్చి యిద్దరు మహావినోదంబుల నకల సౌఖ్యంబు లనుభవించ మూడు దినంబులయ్యె.

అంతట నోవనితామణి నీయుదరంబున కపాలాభరణుడనుపుత్రుడుదయించి సహస్రవర్షంబులు రాజ్యసుఖం బనుభవించగలడు దేవేంద్ర నిచేతప్ప నితరులకు సాధ్యుడుగాడని జెప్పి కాశీపట్టణంబునకుబోయె. అంతట కొన్నిదినంబులకు కపాలాభరణునిగనియె సతని నింద్రుండు వధించెగాన బ్రహ్మబీజ సముద్భవుం డగుటంజేసి బ్రహ్మహత్య నింద్రుని జుట్టుకొనియె.

అంతట నింద్రునియె దీనుడై చతుర్ముఖుని సన్నిధికిబోయి విన్నవించిన విరించియు విచారించి యోబలభంజనా దక్షిణసముద్రతీరంబున

సీతాకుండంబను తీర్థంబునకుగోలు సచ్చలు స్నానంబుగావించి శివస్తీతి కరమగు యాగములు గావించి సీతబ్రహ్మసంస్థానాతిక విమోచనమును ననిజెప్పి యాతీర్థముహోవాహమగుట వైకుంఠంబునను దొరుకును స్నానంబుచేసినవారికిని శివైన బ్రహ్మయగ్నావ్రగారంబున దేవేంద్రుండు జరిగించి పునీతుడై యనురావతికేగె.

నోమునీంద్రులారా నీతీర్థంబు మహాపాతనివారణము ముక్తి ప్రదంబు సర్వదారిద్ర్య దుఃఖవశేషమనంబు పుణ్యతోక ప్రదంబు సీతా సరోవరంబున స్నానం బొనరించిన వారికి అష్టముశ్వేర్యంబులు లభించు మునులారా మహాపతివ్రతయగు సీతామహాదేవి శ్రీరామ ప్రీత్యర్థ మగ్ని ప్రవేశంబై నిర్ధగ్ధంగియై యీసరోవరంబుగో బయలుదేరె గాన సీతా కుండమని లోకవిశ్రుతంబయ్యె సచ్చలు స్నానంబుగావించిన వారికి సర్వాభీష్ట సిద్ధిగలుగు.

మంగళతీర్థ మహాత్మ్యము.

సీతాసరోవరంబున స్నానదానంబుచేసి తిరునామంగళ తీర్థంబు నకుబోవలయు నాతీర్థముతో లక్ష్మీదేవి సర్వదా నీనసించియుండును. భాత్యంబుగోరి దేవేంద్రాదులూతీర్థంబునకు ననుసరించియుండును. పూర్వ కాలంబున చంద్రవంశోద్భవుడగు మనోజవుడను రాజేంద్రుడు చతు స్సముద్రముద్రాంకితంబగు ధరాచక్రంబునేలుచు దేవతాప్రీతికలంబులగు యాగంబులు సేయుచు బ్రాహ్మణోత్తములకు నన్నదానముచేసి సంతుష్టి గావింపుచు హవ్యకవ్యంబులు నడుపుచు వేదత్రయాభ్యయనంబును సార్థకంబుగా శాస్త్రాధ్యయనంబునుగాంచి పరాక్రమంబులచే సకల శత్రు నాశనంబు గావించి శివకేశవ నామస్మరణంబులు వదలక మన్వాది సీతి శాస్త్రోక్తప్రకారంబున వ్రజాపరిపాలనంబు సేయుచుండె.

అంతట కొన్నిదినముల కహోదయించి మహాత్మాకుడై లోభ మోహబద్ధుడయి బ్రాహ్మణ జీవనములకు పన్ను లేర్పరచి దేవాలయముల కున్న వృత్తులకు విరోధంబు లేర్పరచి క్రూరుండై జరుపుచు కొన్నిదిన ములకు హూణదేశాధిపతియగు గోలభుడు బలవంతుడయి మనోజవుని పట్టణము విరోధించిన నారుమానంబులు ఘోరయుద్ధంబయ్యె మనోజ వుండు జరిగించిన దేవబ్రాహ్మణ ద్రోహంబులు నెరిగి యతని తేజోబల్లె శ్వేర్యంబులు నప్టంబుచేసిన కష్టములపాలై యాదుష్టుడు శిష్టశోక దగ్ధుండై పసచెడి పరాజయుడయి సింహ వ్యాఘ్ర భిల్లాకము దుష్ట మృగ సందష్టంబగు నరణ్యంబులో తాను భార్యయు కుమారుండును సంచరించుచు నిలువనీడలేక గోడునేడ్చుచు బాధలబడుచుండెను.

గోలభుడు రాజ్యంబాక్రమించుకొని సంతోసంబుతో ననుభ వించుచుండెను.

అంతట మనోజవుండును భార్యయు పుత్రుండును బాధలబడుచు కుమారుడన్నంబులేక సొక్కి మూర్ఛాపరవనుడై తల్లినిబట్టుకొని పల వింపుచుండ తండ్రినిజూచి శోకసముద్రంబులోమునిగి దుఃఖంపుచు పూర్వ కాలంబున తాను మదించి చేయని సత్కార్యములను చేసిన దేవ బ్రాహ్మణ ద్రోహములను దలచుచు భార్యతో నిట్లనియె.

హేనుమిత్రే నేనొకనాడయినను శివకేశవుల పూజగావించనై తి వారినామములై న స్మరించనై తి బ్రాహ్మణుల వృత్తులకు పన్నులుగడితి దేవాలయంబులు వృత్తులు హరించితి తల్లిదండ్రులకు శ్రాద్ధంబులు విడ చితి చైత్రమాసములో చిత్రానక్షత్రయుక్తదినంబున నొక్కఫలంబై న నెవ్వరికివ్వనై తి నింతపానకంబై న దాహంబు నివ్వనై తి యొక్కఁఫలం బై న నొక్కవ్యజనంబై న పాదరక్షలై న నెవ్వరికి నివ్వనై తి యింత క్రూరుండనై తిని వేసవికాలంబున నొకరికి పుష్పంబై న ఫలంబై న చంద

నంబైన వాహుంబైన నివ్వనైతి నకల జంతువుల కుపయోగంబౌ
 నట్లాక్క తిలకింబైన బావియైన ద్రివింబనైతి చలివెన్ద్ర బెట్టించ
 నయితి తులసీచనంబయిన వేయించనైతి నొఁనాడైన హర కేశవుల
 కుత్సినంబులు చేయనైతి పెద్దల బ్రాహ్మశోత్తముల పండితులజూచి
 గర్వంబుచే దగడంబైన బెట్టనైతి పట్టెడన్నంబెవరికి బెట్టనైతిందుగా
 గతుడ కతినుడ గర్వగ్రస్తుడ నొహగ్రస్తుడు దురాచారవరుండ దురా
 శానరుండ నేనిక నుండజాల యీబాలుని సంరక్షణమెట్లయిన జేయుము
 నేచేయననిన భాగ్యయగు సుమిత్ర మఃకించి నిట్లనియె.

భర్తా సున్నికీప్తంబు లనుభవించినను నీనన్ని దానంబున నుంచు
 టకు ధైర్య వింత గలిగియుండ నేను స్త్రీని పీడుపసిబాలుం డీయరణ్య
 ములో క్రూరమృగంబుల నోటిలో బడచుము యీకష్టములు బడనోప
 నేను శరీర త్యాగంబుజేతు నీబాలునిసంరక్షించుకొమ్మని భార్యజిప్పిన
 మూర్ఖాకాంతుడను కాలుగదల్చక బడియుండె.

భార్యయు కొమారుండును మహాశ్వరంబుతో రోదనము జేయు
 చుండి రంతట వైవయోగంబున జటావల్కలదారియు లుస్సోన్ధాభిత
 విగ్రహంబునుతిర్య త్రిపుండ్రాకింత ఫాలభాగుండును రుద్రాక్ష మాలా
 లంకృతుడును ధవళయజ్ఞోపవీతుండునగు పరాశరముని యీ యార్తస్వ
 రంబాలించి యచ్చటికరుదెంచిన సుమిత్రలేచి పాదంబులపై బడిన యోప
 తివ్రతా సీవెవ్వరు మూర్ఖాగతుడనీకేమిగావలె నెందుకీరీతి బడియున్న
 వాడనియడిగిన మహాత్మా యితిను నాభర్త మనోడవుడను రాజేంద్రుడు
 హూణదేశాధీశుండగు గోలభుడనువానిచే పరాజితుండయ్యె మాశత్రు
 వుడు రాజ్యపాలనంబుసేయుచు సుఖంబున నున్నాడు.

ఈకష్టంబుల కోర్చక నాభర్త యీగతి మూర్ఖాగతుడయ్యె
 నీ బాలుడు మా తనయుడు కృత్రిమానా పరీతుడై దుఃఖించుచున్నాడో

మహాత్మా మీరు దీనరక్షణ విచక్షణలు బూపాదంబుసోకిన వారుపని తృలయి భాగ్యవంతులగుదురు మమ్మురక్షింపు రక్షింపు మనుచు తన పుత్రుని చంద్రకాంతిని పాదములపయి పడవేసి దుఃఖంప నమ్మహాత్ముడు పరిపూర్ణ కటాక్షంబుచేజూచి యోమానపీ దుఃఖంపకు జగద్రక్షకుడు మీకు మంచిమార్గంబు జూపించునని యమ్మునీశ్వరుడు తనకరంబున నారాజేంద్రుని శరీరంబంటి సదాశివ ఘంతంబు స్మరించిన వసుధ రాధీ సుండు దిగ్గునలేచి పరాశరుని పాదంబులపై బడెను.

మునీంద్రా భగవత్పాద సేవకుడ మీపాదరజస్సుచే నాపాంబులుదూరంబులయ్యె మాపుణ్యంబున మీగర్వంబుగలిగె రక్షింపురక్షింపుడనుచు సాగిలమొక్కిన దయపరిపూర్ణుడై రాజేంద్రా మీరుశత్రు జయంబై నీకు రాజ్యంబుగలిగి సుఖించెడి యుపాయంబు జెప్పెదవినుము.

మహాపుణ్య ప్రదంబగు రామసేతుసమీపంబున గంధమాధన పర్వతంబునందు సరై శ్వర్య ప్రదాయకంబగు మంగళ తీర్థంబు గలదు శ్రీరామదేవుడు సీతాసమేతుడై సన్నిధించియున్న తీర్థంబుగావున నీపు కళత్రపుత్రసమేతుడవయి యచ్చటికిపోయి స్నానంబు చేసిన క్షేమంబు గలుగును నీకుమాంగల్యంబు దొలగిపోయి పరిశుద్ధుడవయి పాంపంబుల బాసి సుభంబుల ప్రాపించుదువు దుష్టుడగు నీశత్రుడుకష్టంబు వాలగు వశిష్టానుగ్రహంబున నీసప్తరాజ్యంబు నీకువచ్చి సుకింతువనిజెప్పి రాజా నేనువచ్చి నిన్ను కృతార్థునిచేయుమనిన కళత్రపుత్రసమేతుడై న రాజ న్యుని దోడ్కొని క్రమక్రమంబున దేశంబులుదాటి దుస్తరములగు సదులరణ్యంబులదాటి గంధమాధనంబుచేరి యచ్చట మంగళతీర్థంబున యథాశాస్త్రంబుగా సతినికి నకుటంబముగా స్నానంబుచేయించి పితృ పీతకరంబులగు శ్రాద్ధంబులుజేసిన రాజునిర్మలుడై నప్పుడు తారకసుంత్రంబే కాక్షరంబుపదేశించిన నారామమంత్ర మతిడిరువడినాల్గుదినంబులు నిశ్చల బుద్ధితో జపముచేసెను.

తత్ప్రభావంబున బహుశృంగతరమగు బాణాసమును నక్షయ
తుణ్ణీరులును మెరియు ఖడ్గంబును చిర్బిగదా ముసలాది సాధనంబు
లునుమహావాదంబుగలుగు శంఖంబును సంతపిసారథి తతాకాదశోభితం
బగు రథంబును దివ్యంబులగు వస్త్రంబులు భూషణములును మహాత్ము
డగు పరాశర మహాముని ప్రసాదంబున మంగళశత్రుంబునన్నిదిలో నెదలు
నిల్చిన జూచి స్వపాలుకు సంప్రీతుడై పరశరామునికి పాదాక్రాంతుడై
సనుగ్రహించిన తిక్కోదకంబుల నతినినభిషేకంబుగావించిన నాభూమి
శుండు శోభాయమాన శరీరుండు మహతాము ధరించి సమస్తాభరణ
భూషితుడై దివ్యమికూనాంబరంబులు ధరించె.

అంతట పరాశరమునీంద్రుడు బ్రహ్మస్థాది దివ్య సాధనంబులు
ప్రయోగోప సంహరిపూర్వకంబుగా ప్రసాదించిన నుపదేశంబు నొంది
శిష్టండ్లై మనోజవుండా మహాముని వాదంబులకు పూజలొనరించి తదా
శీర్వచనంబులుగైకొని తదనుష్ఠనొంది బౌర్వపుత్రసహితుడై నిజపురం
బునకుబోయి శంఖధ్యాసంబుజేసిన గోలభుండుగండెలవశిష్ట రథంబు
దెచ్చుకొని సేనాసమేతుండై మనోజవు నెఱుగ్కొని నతి ఘోరంబగు
యుద్ధంబుగావించి జయించలేక పలాయనంబునొందె.

మనోజవుండు కళత్రపుత్రసమేతుండయి పురంబుసాచ్చి రాజ్యబా
రంబుబూని నిరహంకారుడయి బ్రాహ్మణదేవ్యంబుమాని ధర్మంబుదప్పక
సహస్రవర్షంబులు సుఖముగా భాగ్యమనుభవించి విరిస్తుడయి తనకుమా
రుండగు చంద్రకాంతునికి స్వాభిషేకంబుజేసి భార్యాసహితుడయి
మంగళశత్రుంబులరీ పంచాక్షరీమంత్రంబు జపంబుజేసి కొన్ని దినంబులకు
శివలోకంబులెర.

మునీంద్రులారా మంగళశత్రు ప్రభావంబున నింటిరా యనిచెప్పి
సంతోషించిరి.

—|| అమృతవాపి తీర్థమహాత్మ్యము. ||—

తదనంతరంబు మంగళతీర్థంబులో స్నానాదికృత్యంబులు దీర్చుకొని యేకాంతరామనాథ క్షేత్రసమీపంబున నమృతవాపికి పోవలయు నచ్చట స్నానంబుగావించి సీతాలక్ష్మణ హనుమానుమదాది వానర సహితుండగుచు లోకరక్షణార్థంబు మహానుగ్రహంబున శ్రీరామచంద్రుని సన్నిధియుండు నాతీర్థంబుల స్నానంబుజేసినవారలు శంకరప్రసాదంబున నమృతంబునొందగలరని జెప్పిన సూతా యాతీర్థంబున కమృతవాపియను నామంబెట్లు సంభవించె చెప్పమనియడిగిరి.

మునులారా హిమవత్పర్వత ప్రాంత్యంబులో సకలముని సిద్ధగంధర్వ విద్యాధరాది సేవితంబును మృగసంకులంబు ననేకతరులతాకుంజని కుంజాది శోభితంబున పద్మకైరవాది విలసిత సరోవరబాసితంబగు నొక రుష్యాశ్రమంబుగల దక్కడ నగస్త్యమహామునీంద్రుని భ్రాత బహునిష్ఠాగరిష్ఠుడయి త్రికాలంబుల వర్షాతాప శీతలంబులకోర్చి తపంబుసేయుచు త్రికాలంబు శివపూజ లొనరించుచు నూర్ధ్వబాహుండై నిరాధారుండై నిరాహారుండై మానప్రతంబున నిశ్చలుండయి పాదాంగుష్ఠంబుపై నిల్చి యత్యుగ్రతపంబుగావించి దయాసముద్రుండగు మహాదేవుండు మహాతేజస్సుచే దశదిశాంతరంబు నింపుచు వృషభవాహనా రూఢుండయి పార్వతీసమేతుండయి ప్రత్యక్షంబయిన మునీంద్రుండులేచి స్వాస్థాంగ దండప్రాణామంబొందించి స్తుతించె. పార్వతీ హృదయేశ భవవినాశ నీలకంఠ మహేశ కఫాలలోచనీశ్వర సర్వగీర్వాణార్య సన్నతాంఘ్రిదత్తాధ్వర ద్వంసదైత్య దానవశిక్షా శిష్టావనోద్దిప్త శిపివిశిష్ట శూలాయుధాభీల శోషితిరివుజాలా హాలాహలాహారా యనుచు నివ్వధంబున ననేక స్తుతులుజేసి యోమహాధీశా సంసార్లవమగ్నుండనగు నన్నుద్ధరించి మోక్షాయత్త చిత్తునింజేయసేయని ప్రార్థించిన సదాశివుండు సంతోషించి యో యగస్త్యభృతా నీకు ముక్త్యుపాయంబు జూపెన సేతుమధ్యం

బున గంధమాదనసర్వతసమీపంబున మంగళతీర్థసన్నిధి నొకతీర్థంబున్నది దాని నుహిమ మహాస్థులంబు నీవచ్చటికేబోయి ముక్తిబొందుమని సూచించి పరమేశ్వరుం డంతర్హితండయ్యె.

అంశట నాముని గంధమాదన పర్వతంబుజేరబోయి దోకాంత రామనాథ డేత్రాలంకృతంబున ముక్తప్రపంచగు నాతీర్థసన్నిధి నీశ్వ రాష్ట్రప్రకారంబునెప్పుక యమని యమాన్నితంబై మూడువత్సరంబులు స్నానసంధ్యాదనుష్టానంబులు నలుపుమ సమాధినిష్ఠచే బ్రహ్మనాడిని ప్రాణంబులగలిపి భారణానశంబున శిరంబు కుతప్ప బ్రహ్మ రంధ్రంబు భేదించి ప్రాణంబువెడలించి శరీర త్యాగంబుచేసె.

నాతీర్థప్రభావంబున నామునిక్రేస్తానకమృతశిష్యునిగలిగె గావుననా తీర్థంబున కమృతవాపి నామంబు స్థానగలయ్యెనో మునీంద్రులారాశ్రద్ధా భక్తియుక్తులెచ్చెనున నిష్టాగరిష్టులగు సత్కీర్తయంబచ్చట స్నానాది నత్క్రియలు జరిగించి కేనివారిల కమృతంబు దొరుకుట కేమియాశ్చర్యంబు లేదనినవిని సూతా యేకాంతరామనాథ శ్రేష్ఠంబనివచించితి నాశ్రేష్ఠంబు నకా పేర్కెల్లు సంభవించె కృపజేసి మాకు జెప్పవేయని యడిగిన.

మునీంద్రులారా పూర్వంబున శ్రీరామచంద్రుండు లక్షకణ మాను మణ్సుగ్రీవ విభీషణ జాంబవన్సృముఖులంగూడి సేతునిర్మాణ ప్రయత్న లోచనగ్రస్తలయి నీతిను మనంబునదలచి దుఃఖించుచు నేకాంతంబున నున్న సమయంబున సముద్రుండు తురంగతరంగంబులచే ఘోర భయంకరారావంబుచేసిన పరస్పరరహస్య సంభాషణంబులు వినరామిం జేసి శ్రీరాముండతిక్కన్దుండై తీక్ష్ణదృష్టిచే నాజలనిధింబాచుటయు సము ద్రుండు భంగంబులొంగ గ్రుంగి నిసిర్విగ్నండయ్యె నిప్పటికి నక్కడ సముద్రంబు నిశ్చలంబైయుండు నేకాంతంబున నుండుటచే నేకాంత

రామనాథమని ప్రసిద్ధమైనది యాయమృతవాపియను తీర్థంబున స్నానంబు చేసిన యెట్టి జ్ఞానవిహీనులయిన యమృతత్వంబు నొందుదురు.

అదు క్తంసేతుమహా త్మేయో శ్లో॥ అదై వ్యతవిజ్ఞానవివేకహీనావిరక్తి జూన్యాశ్చ సమాధిహీనాఃయోగ్యాద్యనుష్ఠాన వివర్జితాశ్చ । స్నాత్వా త్రియాన్యం త్యమృతం దివ్యజేంద్రాః॥ ఇతి॥

వింటిరా మునీంద్రులారా మహోత్తమంబగు తీర్థంబు మరి యక్కడ బయలుదేరి గంధమాదన పర్వతంబుననుండు బ్రహ్మకుండంబు నకు బోవలయు. ఓమునులారా మహాదర్శన నాశనకరంబగు బ్రహ్మ

బ్రహ్మకుండ మహాత్మ్యము.

తీర్థంబిది దీనిదర్శనంబున ననేకబ్రహ్మహత్వాది సకలసాపరిహారంబు గలుగు నాబ్రహ్మకుండంబులోనున్న భస్మంబుధరించివారు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరుల ననుసరింతురు. బ్రహ్మకుండ దర్శనంబుసేయ శక్తి జాలని వారలా బ్రహ్మకుండ భస్మంబెవ్వరై న కించియొత్తంబు దెచ్చి యిచ్చిన నాభస్మంబు చాచుకొని మరయొక భస్మంబులో గలిపి ధరించు కున్నను వారు భాగ్యవంతులగుదురు పవిత్రులగుదురు యోగ్యులగు దురు బ్రహ్మయజ్ఞంబుజేసిన స్థలంబిది మహాదేవునివరంబుచే మహా న్నతంబగు తీర్థంబయ్యెనని చెప్పెను.

ఓసూతా యీతీర్థంబునకు బ్రహ్మకుండంబని పేరెట్లుగలిగె నక్కడ భస్మంబుపుట్టుట కేమిహేతువని యడిగిన మునులారా యిది బహుచిత్రింబయినకథ యొకానొక సమయంబున బ్రహ్మకు విష్ణువునకు గొప్ప కలహంబయినదేమనగా లోకకర్తను నేనేగాని నాకుమించిన వారులేరని చతుర్ముఖుండు బలికిన జగత్కర్తను నేనుగాని నీవుగావని

విష్ణుదేవుండనియె నీవిధంబున సన్మోక్షస్యకలహం బధికంబై అహంపూర్వ మృషాపూర్వంబని దరిలేక కలహంబునేయుచు నేయుచుండ నాన్ముద్ధరి మధ్యసంతాగ్ని సమప్రభంబగు నొకలింగంబు మిన్న ముట్టనిలిచిన బ్రహ్మ విష్ణుశక్రాది లాశ్చర్యమునొగది యాలింగంబున కాద్యంతంబులు గన్నవారు లోకకర్తలనిపించునుమరని దేవబృందంబు నిశ్చయించును.

అంత చతుర్ముఖుండు నేనంతంబుగనినత్తు నీనానిగనుట కేగుమని విష్ణువుతోననిన రమానల్లభుండు సమ్మతించి వరాహరూపంబుదాల్చి పాతాళంబునకుపోయినచ్చి శివునియెదుటనిలిచె బ్రహ్మ హంసస్వరూపుడై యాకాళంబునకు పోయినచ్చి మహాదేవునెదుట నిలిచి నాన్ముద్ధరినిగాంచి విశ్వేశ్వరుడు బహునత్సరంబులేగితి రాద్యంతంబులు గని వచ్చితిరాయని యడిగిన విష్ణుదేవుడు లింగంబున కాదియెచ్చట నున్నదో నాకుగానరాలేదని స్పష్టంబుగాజెప్పి బ్రహ్మకై జూచిన నేనంతంబు కనుగొంటిననుచు నసత్యంబు పలికిన శివుడునవ్వి నీవు మృషావాదివి గావున నీకు భూలోకంబున పూజలేకపోవునని శాపంబిచ్చె.

అంత చతురాననుడు విష్ణుగ్గుడై యోయీశా నాప్రభువులయిన నారు యపరాధంబు ఊమింతు రిది ప్రథమాపరాధంబు గావున మన్నించి శాపనివృత్తికంపించుమని రక్షింపుడని యనేకవిధంబుల వేడుకున్న నీశ్వరుండు ప్రసన్నుడయి పరితాపతపుండగుచున్న విరించిన జూచి కరుణించి పద్మగర్భానావాక్యం బనృతంబుగాదై నను నీవిత వ్యసనబడుటచే నొక యుపాయంబు జెప్పెద గంధమాదన పర్వతంబునకు జని యందు యజ్ఞంబు లాచరించితివేని యీమిథ్యావాద దోషశాంతి యగును వానిచే పాపంబును బాసి శ్రౌత స్మార్తాది కర్మలయందు బూజకర్తుడవుగుదువు. ప్రతిమార్పనంబు నీకు గలుగ నేరదని స్పష్టంబుగాజెప్పి తదివంతరంబు విష్ణుదేవుంగాంచి నీవు సత్యవాదివి గావున లోకంబులో పూజగలుగుచుండు ననియును గ్రహించిన విష్ణుదేవుండుపంతోషించెను.

అంతట మహాదేవుండింతరి తుండయ్యెనని చెప్పిన సూతా యీ కథ యేపురాణంబులోనున్నదిని యడిగిన ఘనీంద్రులారా స్కందపురాణంబులో యీకథ విస్తరింప బడియున్నదని విసిపించెను.

శ్లో॥ సూతః॥ పురాభూవకలహాబ్రహ్మవిష్ణుఃపరస్పరం॥అహం కర్తానమతోన్యహః తర్తాత్రిజగతీతతే!

ఏనమానూహరిం బ్రహ్మబ్రహ్మణం బెహరిస్తదా । ఏనంవివాద స్సుమహాన్పా వర్తకపురాతయోః॥

మధ్వేస్రాదుతభూల్లింగస్వయంజ్యోతి స్సనాతసం! తౌద్వష్టు వి స్మతేలింగం బ్రహ్మవిష్ణుపరస్పరం॥

సమయంచక్ర రిరువపాఃదేవానాం సన్నిధౌపురా । అనాద్యంతం మహాలింగం యదేవతద్వ్యశ్య తేపురః॥

అనంకాదిత్యసంకాశ మనంతాగ్ని సమప్రభం । ఆనయోరన్యలిం గన్యయోః తమాదిచపన్యతి॥

అహమూర్ధ్వం గమిష్యామి లింగస్యాం తంగవేషయన్ । గవేరుణాయమూలన్య త్వమధస్తార్థరేవజ॥

ఇతితస్యవచస్పత్వా తథత్వాహరుమాపతి । ఎవంతౌ సమయం కృత్వామార్గణాయవినిర్గతౌ॥

విష్ణుర్వరాహరూపేణ గతోదస్తాద్దవేషింతు । హంసతాం బారతీ జానిస్సీవ్కతోవ్యపరినిర్ణయా॥

అథోలోకాన్వితద్యాథౌ విష్ణుర్వర్ష గణాన్బహూన్ ॥ యథా స్థానం సమాగత్య ప్రిబావేదేన సన్నిదా ॥

శ్రీవిష్ణుః॥ అహంలింగస్యనాద్రాక్ష మాదిమస్యేతీసత్యవాక్ । ఊర్ధ్వంగవేషయితావద బ్రహ్మస్యాగచ్ఛదత్రసః । అగత్యచ వచఃప్రాహ బద్ధనా చతురానసః॥

బ్రహ్మం బ్రహ్మకాతమశ్చానం లింగస్వేతి మృణావకత్ ।
తేజశా నైవైకం ప్రకాశం ప్రకృత్యానందో నైవైకః । విభావో నామ సమాహే
మంస్త్రిహస్యచితురాననం ॥

ఈశ్వరః॥ అనత్వంయశవోచస్త్యైం చితురాననమత్పురః । లిస్వా
త్పూజాంనార్హతిస్విమితీశ్వరబు ఉచూపతిం॥

అథోద్విగ్నచూరం బ్రహ్మప్రార్థయామాని శెంకరం । ఏకోపరా
ధనంతివ్యో నాన్వమినిర్దగచీశ్వరైః॥

నామిన్మకవిరాధత్వైం క్షమన్యోరుచూయ । లికో మహేశ్వ
రోవాసి త్సంత్వయంశ్చతురాననం॥

ఈశ్వరఃఉవాచ॥ సమిత్యానచసంమస్యాన్భ్రహ్మ నన్యోఽపిశే
శ్మణు గచ్ఛ్వంసహసావస్స గంధమాదనసర్వసిం॥

తత్రక్రిశున్కురుష్వం మిథ్యాదోషప్రశాంతయే । తతోవిధూత
పాపస్త్యంభవివ్యతినసంశయః॥

తే శ్రౌతేషుచబ్రహ్మో స్మాతేష్వపిచకర్మసుః పూజజాభవివ్యతిన
దాన పూజాప్రతిమానుషే ॥ ఇతి ॥

వింటిరా మునులారా స్కందపురానంబులో వ్యాసప్రోక్షంబు
లగుల్లోకంబులునినిచించితి చతుర్ముఖుడుమిథ్యాభాషణంబున శాపగ్రస్తుం
డయ్యెనత్యేవాదంబున రమాకాంతు డనుగ్రహప్రొడయ్యెనని చెప్పిన విని
యాశ్చర్యంబుకొంది సూతా ముగదున్పత్తాంసంబు చెప్పమని కోరిన
ఓమునులారా యంతట బ్రహ్మయాజ్ఞ గైకొని శివప్రీతికరంబులగు
యజ్ఞంబు లెంబడి ఎనిమిది వేలసంవత్సరములు గంధమాధన పర్వతంబు
మీద యజ్ఞంబుచేసిన శివుడుప్రత్యక్షంబై మోచతురాననా నీవీయజ్ఞం
బులొనరించుటవలన మిథ్యావాదదోషంబు దూరంబయ్యెగాన ప్రాత

సార్వకర్మలయందే నీకు పూజదొరకును నిగ్రహపూజ నీకు లోకంబులో దొరకదు.

నీవు యజ్ఞంబులు చేసినందునలన దీనికి బ్రహ్మకుండంబని పేరు గలుగునని శివుండంతథానంబునొందె వింటిరా కథాపుత్రాతం బివ్వధంబున జరిగిన దప్పటినుంచి బ్రహ్మకుండంబని ప్రసిద్ధంబై మహా పాతక నాశక తీర్థంబని ప్రసిద్ధంబయ్యె మునీంద్రులారా మహా వృత్తమమైన తీర్థంబక్కడ స్నానంబుచేసి హనమయ్యుండంబునకు పోవలయు.

—॥ హనుమత్కుండ మహాత్మ్యము. ॥—

ఈతీర్థంబు సర్వోత్తమంబు మహాపాప నాశనకరంబు పూర్వ కాలంబున ధర్మసఖుడనురాజు నక్కడ బుర్రగామేష్టిజేసిన నూరుమంది బుత్రులు బుట్టిరనిన సూతా యాకథా వృత్తాంతంబంతయు వినుపించు మనిన మునులారా ధర్మసకుండను రాజు బహు ధర్మశీలుండు ప్రజా పాలన తత్పరుండు మహావండితు డతనికి నూరుమంది భార్యలు నందరు మహాయోగ్యులు పతివ్రతాశిరోమణిమణులు భార్యలుతాను సంతోషంబున నుఖంపుచుండ నొకరికిసంతానంబు గలుగక చింతింపుచుండ దై వాను గ్రహంబున పెద్దభార్యకు నొకపుత్రుడుగలిగె నాచిన్నవానిని నూరుమంది భార్యనుతమతమగర్భజనకుగానే ప్రేమచే బెంచుచుండిరిసందుకు రాజును బహుసంతోషించుచుండ నొకనాటిరాత్రి యాచిన్నవాడు నిదురబోవ నొకవృశ్చికంబు కాల్చిపైగరిచిన వాడుతాపంబునొందినదిజూచి నూరు మందిభార్యలు దాన దానీజనంబులు నుఃఖించిరి.

ఆధ్వని కొలువుకూటంబునకు వినబడ నారాజు వకదూతనుబంపి వర్తమానంబుదెప్పించుకొని తానుబోయి విషవైద్యుల కనేక ధనంబు లిచ్చి మంత్రోషధంబులచేళాంతిబొందించి సంతోషించి బ్రాహ్మణులకు

దీనులకు కొల్లగా ధనాంబరాభరణము లిచ్చి బ్రాహ్మణోత్తముల పిలిచి యొక్కకొడుకు కొడుకుగా డాక కన్నుకన్నుగాడని లోకనాడిక వింటిరి గదా నాకు నూరుమందిభార్యలు భార్యకొకసుతుండు గలుగునట్లు యష్టంబుజేయించుమనిగోరిన వారు గంధమాధన పర్వతంబుమీఁద హను మంత్కుండంబడియున్నది లోకోపకారంబుకొరకు హనుమంతండు నిర్మించెనని జెప్పినసంతోషించి హనుమత్కుండసమీపంబున పుత్రకా మేష్టిచేసె. బ్రాహ్మణోత్తములు నూరుగురుభార్యలకు పాయసంబు బంచియిచ్చిన నందరి కొక్కొక్క తనయు డుచ్చవించి సుఖంబుండిరి. ఈరాజు నందరు తనయులలాలనంబుసేయుచు బహుకాలంబుజేవించి తనపెద్దకొమరుడగు సుచంద్రునికి రాజ్యభారంబిచ్చి తపోవనంబునకేగి కొన్నిదినంబులకు శివోకంబుచేరె. మునీంద్రులారా యది మహిమా న్నతపీగంబచ్చట స్నానాది క్రయంబుజరిగించి రుద్రదర్శనంబుచేసి యగస్త్య తీర్థంబునకు బోవలయు.

—|| అగస్త్యతీర్థ మహాత్మ్యము. ||—

ఈతీర్థంబు మహిమాన్నతంబగు నీర్థంబున నూతా యాతీర్థ ప్రభావంబు మాకు కృపచేసి చెప్పినేయని మునీంద్రులారా బూర్వ కాలంబున మేరుమందర పర్వతంబులలో వింధ్యపర్వతంబు కలహించు కొని నాదికంటె పొడవుగావలెనని యెదిగిన సూర్య చంద్ర గతుల కడ్డంబుగ దేవేంద్రాది దేవతలు కైలాసంబునకుబోయి వింధ్యాద్రి గర్జనంబు సర్వంబు నివేదించిన సర్వజ్ఞుండాలించి నగస్తునింబిలిచి నీవేగి లోకోప కారంబుకై వింధ్యాద్రిపని చక్కచేయుమని యాజ్ఞయిచ్చిన మహాదేవా పార్యతీవినాహ సంభాషణార్థంబు వసిష్ఠు లేగియున్నారు వివాదంబు నన్నిహితంబయియున్నది.

పార్యతీ కల్యాణోత్సవ విశేషంబు నాకన్నులజూడ వేడ్కగలదు దేవరవారు పెళ్ళికొడుకుగుటజూచిపోదునని మహావినయంబుతో వేడిన

కుంభసంభవా నీయంతరంగంబు మాకుదెలును నీకోర్కెగలది పెళ్ళి
కొడుకు పెళ్ళికూతును వేషంబులతో పార్వతీ సహితుండనయి వేదా
రణ్యంబులో నీకు సన్నిధించెద నమ్ము నమ్ము మని యగస్త్యు నోదార్చి
పంపించెను.

తదుక్తం స్కాండే ॥ శ్లో ॥ అగస్త్యః । ఉద్వాహ వేషంతేదేవ
నద్రక్షామి కథంవిభో । ఇతివిజ్ఞాపి తత్సంభుః పుడః కుంభజః మబ్రవీత్ ॥

శ్రీశివః॥ కుంభజోద్వాహ వేషంతే పార్వత్యాలహితోహ్యహం!
వేదారణ్యేమహాపుణ్యే దర్శయిష్యామ్యసంశయః । తద్గచ్ఛశీఘ్రంవింధ్యా
ద్రునిగృహీతుం మునీశ్వర ఇతి॥

ఇవిధంబున భగవంతుడైన శివుండు సమాధానంబుజెప్పి నగ
స్త్యంబంపిన వింధ్యాద్రునుంచి దక్షిణదేశంబులెల్ల సంచరించి గంధమా
ధనపర్వతంబునకుబోయి నచ్చట స్వభావంబుతో విలసిల్లి నొకతీర్థంబు
నిర్మించె నది ఈశ్వరానుగ్రహంబున బహుపుణ్యతరంబను మహాపాప
నాశకరంబగు తీర్థంబునయ్యె నాతీర్థంబులో ననేకులు కృతార్థులైరి
యనుచు జెప్పిన సూతా దాని ప్రభావంబు సంపూర్ణంబుగా దెలుపు
మని మునులడిగిన.

మునులారా నేనెంతని వర్ణింతు నొక్క కథజెప్పెద వినుండు
పూర్వకాలంబున దీర్ఘతామసుండను నొకముసీందృడతనికి కక్షివంతు
డను నొక పుత్రుండుగలిగి బహుబుద్ధినంతుడై శాంత స్వభావుండయిన
నబ్బాలుని కువనయనాది సంస్కారంబులు నిర్వర్తించిన బ్రహ్మచర్య
వ్రతంబునడుపుచు విద్యార్థియై యుదంకుడను మహర్షి సమీపంబున
నాల్గువేదంబులు నాదుశాస్త్రంబులు స్థాపరంబుగా జదివి సకలపురానో
పనిషత్తులను జదివి యరువదివర్షంబులు గుగుపునిరిట నివశించి సకల

విద్యావిచక్షుణుడయి గురువగు నుదంకునకు సాష్టాంగ దండ ప్రణామంబుగావించి న్వగృహంబునకుబోవ నుద్యోగించిన నుదంకుండు సంకోషించి యతనిబావంబు గ్రహించి కక్షివంతుని యనుగ్రహించి నీవుసేతుమూలంబగు గంధమాధనంబునకు బోయి యచ్చట నగస్త్యకుండంబు గలదు మహాపుణ్యాకర్యంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు మనోభీష్టప్రదంబుచ్చట మహానిష్ఠతో మూడుసంవత్సరంబులు పంచాక్షరీమంత్రంబు జపంబు సేయుము నీతపస్సుఫలించి నాలుగోసంవత్సరంబు ప్రవేశించు ప్రథమ దినప్రాతఃకాలంబున మహాకాయంబును చతుర్దంతంబులు సర్వాంగ పాండురంబునగు మహాన్నతగజం బుద్భవిల్లు.

ఆగజా రోహణంబుగావించి స్వనయుడనే రాజర్షి పట్టణంబునకు బొమ్ము నిన్నుజూచి యతడు ప్రత్యుద్ధానాభి వందనంబులు జరిగించి మన్నించి యతనికన్యకను నీకెచ్చి వివాహంబు చేయునందువలన నీకు బహుశుభంబుతోడగూడునని యుపదేశించిన సంతోషించి పాదాధివందనంబులుగావించి గంధమాధన పర్వతంబునకుబోయి తీర్థదర్శన వందనంబులుగావించి స్తానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులు నివర్తించి యాదినంబు జ్ఞేతోపవాసంబుచేసి మరునాడుసూర్యోదయకాలంబున యథాకృత్యంబులుజరిపి పారణముచేసి యవిధిధంబుచేయ వర్షత్రయ మగుటయు తృతీయసంవత్సరాంత దినసంబున సాయంసంధ్యా వందనంబొనరించి సుఖనిద్రజెందియుండ నారాత్రిప్రహరత్రయ నమయంబున మహా కలకలధ్వని వినంబడెను.

అదికక్షివంతుడు లేచి చూచిన నానమయంబున దై వవశంబున స్వనయుండనురాజు వేటమార్గంబుకై గంధమాధనపర్వతంబునకు వచ్చె నంతట కక్షివంతుండు దంతధావనాది కాలోచితకృత్యంబులదీర్చి యనఘోషము సంకల్పపూర్వకంబుగాచేసి సంధ్యావందన దేవర్షిపితృతర్పణాదులు యథాతాస్త్రీగంబుగా జరిగించి పంచాక్షరీ జపంబు సేయుచుండు

సంతలోనగ స్త్యతీర్థంబులోనుంచి చతుర్దంతంబులుగలదియు కైలాస పర్వతంబు పగిదిమహాకాయంబుగలదియు పండువెన్నెలభంగి ధవళశరీరంబుగలమహాగజంబొకటి నిర్గమించిన యుదంకుండిచ్చిన వరంబు ప్రత్యక్షంబయ్యెనని సంతోషించెను.

పిమ్మట గజసమీపంబునకుబోయి నిలిచి తన గురువును వరప్రదాతయునకు నుదంకునిదలచుకొని నమస్కరించి యగస్త్యతీర్థంబునకు సాష్టాంగ ప్రణామంబొచరించి మాటిమాటికి తీర్థస్నానము చేయుచు కక్షీవంతుడు గజరోహణంబుచేసి స్వనయుడనురాజు పట్టణంబునకుపోవ నుద్యుక్తుడై యున్న వేటమార్గంబుకై నచ్చియున్న స్వనయుండు చతుర్దంతగజారూఢుండగు కక్షీవంతునిజూచి పూర్వకాలంబున నారదమహాముని తనకుజెప్పినమాటలు దలచుకొని తనపుత్రకచేసుకున్న ప్రతిజ్ఞచెల్లెనని మహానందభరితుడై ధవళగజారూఢుండగు కక్షీవంతుని సముఖంబునకుబోయి హేబ్రాహ్మణోత్తమా నీవెవరికుమారుండవు నీనామధేయంబెద్ది నీవెవరికిశిష్యుండవు యీగజంబెక్కి యెక్కడికిబోదలచితివని స్వనయుడను రాజడిగెను.

తదనంతరము దీర్ఘతమస్సుయొక్క కుమారుడ కక్షీవంతుడని నాపేరు స్వనయుడనే రాజర్షిపట్టణంబుకుబోయి యారాజుకొమార్తెను మనోరమయను కన్యకను వివాహంబగు నిచ్చిగలిగి పోవుచున్నానని కక్షీవంతుండు జెప్పిన స్వనయుండు సంతోషించి కృతార్థోహం కృతార్థోహమనుచు వచించుచు హేపండిత్తోత్తమా నీవు పోదలచిన స్వనయుండను నేనేమనోరమయను కన్యక నాదూతయె బహుకాలంబునుంచి నారదవాక్యంబులునమ్మి యెదురుజూచుచున్న నాకునీదర్శనంబొసగుట యదృష్టంబేకదా మధురాపట్టణంబులో నాచిన్నది యున్నది. మీరు విచ్చేసి వివాహంబుగావలయునని కోరెను.

అందుకాయన నోరాజోత్తమా చూగుచువాఙ్మనకారంబు సమ కూడఁ సంతోషించితిగాన వేదారణ్యంబుతో మాతల్లిదండ్రులున్నారని వారికడకొకవిప్రునిని వారిని దోడ్తెచ్చి నాకు వివాహంబొనరింపుమనిన రాజుసంతోషించి సుదర్శనుడను బ్రాహ్మణోత్తముని సమస్తసైన్యంబులు తోడుయిచ్చి వేదారణ్యంబునుదోలించిన వారేగి తామువచ్చిన వర్తమానంబంతయు వినిపించిన దీర్ఘతమనుండు సంతోషించి సుదర్శనున కాసనార్ఘ్య పాద్యా ద్యుపచారంబులునలిపి యనోయ్యంబు కుశలప్రశ్నలై సపిమ్మట భోదనంబులొనరించి వాహనాచార్యులై సమస్తసైన్యంబులు తోడగాగ సుదర్శనసహితుండై యారుదిశంబుల కగస్త్యతీర్థ తీరసమీపంబున కేళించిరి.

అంతట తండ్రినిజూచి కక్షీవంతుండు పాదాభివందనంబు గావించిన దీవించి యాలింగనంబుచేసుకొని మూర్ధ్ని ఘ్రాణంబుచేసి సంతోషించుచున్న నెడ సుదర్శనుండు జెప్పుటచే దీర్ఘతమనుండునచ్చుట విని స్వనయుండేగి దీర్ఘతమనునకు పాదాభివందనంబుచేసిన లేచి కాగలించుకొని యనోయ్య కుశలప్రశ్నలై స పిమ్మట వివాహాదులు జరుగుచున్న నమయంబులో కక్షీవంతుని గురునగు నుదంక మహాముని విచ్చేసిన సమస్తజనులు ప్రత్యుద్ధానంబులుచేసిరి కక్షీవంతుం డెదురేగి గురువు పాదంబులపై బడి గోత్రనామోచ్చారణంబుసేయుచు సాష్టాంగంబుచేసిన యాశీర్వాదించి గృచ్చియెత్తి మూర్ధ్నిఘ్రాణంబుచేసి వత్సానీమనోరథ సిద్ధియాయనాయని కుశలంబడిగి కూర్చున్నయెడ దీర్ఘతమో రుషియు వచ్చి యుదంకునికి నమస్కారంబులుచేసి ప్రత్యుద్ధానంబుగావించి పునర్నమస్కారంబుచేసి యనోయ్యకుశల ప్రశ్నలుజరిగి పిమ్మట యందరు గూర్చిండిరి.

అప్పుడు స్వనయుండువచ్చి వారిద్దరికి నమస్కారంబులు గావించి కుశలంబడిగి తనకన్యను కక్షీవంతునికివ్య నిచ్చయించినమాట యెరిగించిన

నుదంకుండు సంతోషించి తనవాక్యసంసిద్ధికానందించి వివాహప్రశంస
ప్రసంగంబు జరిగించి రాజోత్తమా కక్షీవంతుని మీనగిరింబునకు
దోడ్కొనిపోయి వివాహంబుచేసుటకంటె నీయగ స్త్యతీర్థ సన్నిధిని మా
యెదుట వివాహంబు చేసితివేని యిహపరంబులకన్నిటికిని సర్వోత్తమంబు
గాన నీతిసయ నిచ్చుటకీ దోడితెప్పించుమనిజెప్పిన పెద్దలవాక్యంబు
ముద్దుగాగైకొని సమస్తసైన్యంబులబంపి తనకుటుంబంబును మధురా
పట్టణంబునుంచి రప్పించి శుభముహూర్తంబున కన్యాదానంబుచేసి కక్షీ
వంతునికి మనోరమగు పాణిగ్రహణంబుచేయించి చతుర్దంతిగజంబుపై
హూర్చుండబెట్టి పూరేగించి వివాహశోభనంబుగడిపి బ్రాహ్మణోత్తముల
కగణ్యంబులగు ధనంబులు సనేకంబులగు రత్నకంబళంబులు దుకూల
వస్త్రాభరణంబులు యథేచ్ఛగా కొల్లబెట్టి అల్లునకు బిడ్డకు కట్నంబు
లొసంగి ధవళగజంబుపై గూర్చుండబెట్టి వేదారణ్యంబునకు శుభంబుగ
దోలించె.

ఈయగ స్త్యతీర్థప్రభావంబున నుదంకుని వరంబు సఫలంబయ్యె
మనోరమ ప్రతిజ్ఞజెల్లె సకలజనంబులకు సంతోషంబయ్యె వింటిరా
యగ స్త్యతీర్థంబు మహాన్నతంబు.

అందు భుక్తిముక్తిప్రదుడగు వేదాటవీనాధుసేవింపుచు చిరకా
లంబు సుఖంబుండె సంతస్వినయుం డగ స్త్యతీర్థంబునం గృతస్నానంజై
నిజసైన్యంబులగూడి పురంబునకుంజని సుఖంబుండెనో ముసీంద్యలారా
యిట్లగ స్త్య తీర్థస్నానప్రభావంబును కక్షీవంతుం డనన్యదుర్లభంబగు
రాజకన్యకా పరిణయంబుగావించె నీయితిహాసంబు వేదసిద్ధంబును పుణ్య
ప్రదంబును యశస్సాభాగ్య కారీయైన వెలయుచుండు.

అక్కడ స్నానంబు గావించి తదుపరి రామ కుండంబునకు
బోవలయును.

== రామకుండ మహాత్మ్యము. ==

మునులూగా రామతీర్థంబువంటి మహాతీర్థంబు లోకతీర్థంబులలో శేడు సుండీ రామతీర్థంబు సన్నిధి నొకత్మణంబు దానంబుచేసిన కోకి గుణితేఫలంబు నొసగును. నగస్త్యమహాముని శిష్యుండగు సుతీక్షుండను మహాముని రామకుండంబు సన్నిధిలో శ్రీరామచంద్రులను ప్రతిదినంబును పంచసహస్రంబులు జపంబుసేయుచు భిక్షాభియై నియతసత్కరుండై బహుకాలంబు తపంబుచేసి సీతాసమేతుడగు శ్రీరామదేవుని మనో ధారణచే ధ్యానంబుచేసి ననుగ్రహించి సత్యక్షుండైన సుతీక్షుండు శ్రీరామచంద్రుల స్తుతించెను.

తదుక్తం సేతుమహాత్మ్యే॥ స్లో॥ సుతీక్షణః॥ నమస్తే జానకీ నాథ సమస్తే మానుమత్ప్రియః॥ నమస్తేకౌశిక మునియాగరక్షణ దీక్షిత సమస్తే కానలేయాయ విశ్వమిత్రప్రియాయచ॥ ఇతి॥

ఇవిధంబున సనేకవిధంబుల గొప్పగా స్తోత్రంబు గావించుచు నీప్రకారంబున ప్రతిదినంబును జపంబుసేయుచు బహుదినంబులు గడచిన రామచంద్రునికటాక్షంబున నేనదైవతజ్ఞానంబును ప్రత్యగాత్మైక లక్షణంబును త్రయీధర్మవిచారంబున సనేకవిద్యా ప్రసంగకదృత్వంబును పరకాయ ప్రవేశంబును వియద్గమనవిహారంబును సర్వకళా విచక్షణ త్వంబును బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాది లోకంబులకు పోకడ రాకడయు పిఠీలికాది సమస్తజంతు భాషాపరిజ్ఞానంబును యింద్రియాగమ్య వస్తు దర్శనంబును మొదలగు విశేషంబు లాతీర్థస్నాన మహాత్మ్యంబున దొరికెను.

ఓమునీంద్రులారా శ్రీరామకుండతీర్థమహాత్మ్యం బఖండంబని జెప్పి మరియు నాతీర్థంబున శ్రీరామచంద్రుండు స్థాపించిన లింగంబు మహా

పాతక నాశనంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు నాలింగంబునకు నభిషేక పూజ లొనర్చినవారికి సకలై శ్వర్యసిద్ధిగలుగు. మరియొక్కవిశేషంబు జెప్పెద వినుండు కురుపాండవ యుద్ధంబులో భీష్ముండుచెల్లిన పిదప ద్రోణా చార్యులకు సేనాధిపత్య పట్టాభిషేకముగావించిన దుర్యోధనుని భక్తికి సంతోషించి ధనురాచార్యుడు మహా శౌర్యంబున సకల సైన్యంబుల నేల గలుపుచు సైన్యవిద్య యుద్ధంబు సేయుచున్న పాండవులొర్చక శ్రీకృష్ణమూర్తితో మంత్రాలోచనంబు నేయుచు ద్రోణాచార్యుండు మృతిబొందు నుపాయంబులు నెదకుచు సవశులై యుండిరి.

అంతట నొకనాడు భీమునికి ద్రోణాచార్యులకు యుద్ధంబగు చుండ భీముండోర్చలేక హేధనురాచార్య లోకంబులో బ్రాహ్మణ ధర్మంబులు వేదాధ్యయనంబు శ్రౌతస్మారనిత్యానుష్ఠాసం బహింసయు మీరు బ్రాహ్మణధర్మంబువిడచి శస్త్రాస్త్రధారణంబుజేసి బహుజనంబుల హింసింపుచు కళత్రపుత్రసంరక్షణకారకేగదా వ్యాధుండు బహుమృగం బులజంపి దారాపుత్రాదుల పోషించినవిధంబు నడుచుటయుక్తంబుగా నై నను నీకుమారుండగు యశ్వద్ధామ యుద్ధంబులో మృతుడయ్యె నింక యుద్ధంబుజేసి యెవ్వరిని బ్రతికించుకొరకు గావున శౌర్యంబుచూచి బ్రాహ్మణ ధర్మంబు స్వీకరింపు మన్నను యశ్వద్ధామ మృతిబొందెననిన మనోవై కల్యంబునొంది యాలోచించి నీమాట నాకు సత్యంబనితోచదు. ధర్మనుతుండగు యుధిష్ఠిరుండు సత్యవాక్యపరిపాలకుండు గావున నతండు నాయెదట సత్యంబని వచించెనేని నమ్ముదు యుద్ధసాదనంబులు విడుతు నని వచించె.

అటుపిమ్మట నందరు కృష్ణునితో జెప్పిన విచారించి కృష్ణునిం దోడ్కొని ధర్మరాజు పాలికింబోయి ఈకథవృత్తాంతంబంతయు నా రాజుకు వినుపించి నీవీమాట ద్రోణాచార్యునెదుట బలికితివేని యతడు వస్త్రసన్యాసంబుజేసునప్పుడు మనకు జయంబునకు తోవదొరుకునని

బహు విధంమామలు జెప్పినధర్మరాజు వినకున్న శ్రీవిష్ణుం డందుపై
రాజానీవీకార్యంబు జేసిన దోషంబులేదు ప్రాణనంత్రణకై యసత్యం
బున దోషంబురాదని పురాణంబులు ధర్మశాస్త్రంబులు జెప్పుచున్నవని
యనేక విధంబుల నొప్పించి మెప్పించి మరియొకయుపాయంబుగల దశ్వ
ద్ధామమును గజంబు భీమునిచే మృతినొందినమాట సత్యంబుగదాయిదే
తీరున నీవుబలికినదాని యుపాయంబు మేమొరగూర్తుమని శ్రీకృష్ణమూర్తి
నయంబున భయంబున విషయంబున నుపాయంబున పొందుపరుపనెట్ట
కేలకు కృష్ణునిమాట మించజాలక నొప్పికొనియె.

తర్వాత సదుగురు గుమిగూర్చుకొని ద్రోణాచార్యుల నెడటికి
బోయి నిలిచి ధర్మరాజు ముఖవచనంబున ఈదినంబున భీమునిచే యశ్వ
ద్ధామ యనువరకు స్ఫుటంబుగాబలికె గజంబు॥ యనుశబ్దంబు॥ మెల్లన
గాబలికె॥ నంతలో భేదప్రణవామలు వాయించిరి॥ చచ్చెననుశబ్దంబు॥
దృఢంబుగాబలికె॥ నామాటవిని ద్రోణాచార్యుండు ధర్మరాజసత్యంబు
బలకడని నమ్మి ధనుర్భాణంబులువిడిచి యస్త్రసన్యాసంబు గయికొని
విరక్తుండయి మరణాయ చిత్తుండయి గాఢసమాధిచేత హఠయోగంబుచే
ప్రాణత్యాగంబుజేసి.

అంతట దృష్టద్యుమ్నంబు రథంబుపైకురికి ద్రోణాచార్యుని
కేశంబులచేత నమర్చుకొని ఖడ్గంబున శిరంబు ఖండించె నర్జునాదులం
దలంచి రంతట యశ్వద్ధామ యీసమాచారంబువిని కోపానగ్రుండ్తై
కొన్నిప్రతిజ్ఞలంజేసి. తదుపరియుద్ధంబంతయు జాంతంబై ధర్మరాజునకు
ధవున్మాదులు శుభముపూర్తంబున పట్టాభిషేకంబుజేసుటకై సంక
ల్పంబు జేసిన నాకాశంబున యోధర్మరాజు నీవసత్యంబుపలికి ద్రోహ
హఠావంబై న ద్రోణవధోపాపంబు గావించితి గావున నిందువలన
నసత్యదోషంబును గురుద్రోహము నీమాట నమ్మునునని విశ్వసించిన

దానిచే విశ్వాన ఘాతుకంబును బ్రహ్మహత్యయు నిన్ని జతగూడి యున్నవి. గావున నీపాపములు బాపుకొనుదనుక పట్టాభిషేకంబున కర్తుండవుగావని లోకంబువిన నాకాశంబున మ్రోగెను.

ఆమాటలకు ధర్మరాజు లజ్జాభయాకుల చిత్తుడై ధామ్యాదిరుషులందరు శ్రీకృష్ణమూర్తితో యాలోచించుచు చింతించుచున్న సమయమున వేదవ్యాసు డచ్చటికి విచ్చేయ సభాసదులందరు ప్రత్యుద్ధానము జేసిరి. యుద్ధిష్ఠిరు డనుజసహితుడై యెదురేగి పాదాక్రాంతుడై తోడ్కొనివచ్చి మణిమయపీఠంబుపై కూర్చుండబెట్టి వివిధోపచారంబులు జరిపి యంజలిబద్ధుడయినిలిచి యోమహాత్మా యశరీర వాణి వివిధంబున బలికిన దిందుకేమిసాధనంబు మీకంటె ప్రాపకులు మా కెవ్వరులేరుగదా యస్మద్రక్షుణోపాయంబు విచారించి రక్షింపురక్షింపు మనుచు ప్రార్థించెను.

అందుకు వేదపున డాలోచించి రాజోత్తమా వెరువ కొక యుపాయంబుజెప్పెద సేతుమూలంబున గంధమాదన పర్వతంబుమీద రామకుండంబుగలదు. అది మహాపాతకుల పాపనులజేసినది నీవు చింతించ కచ్చటికేగి యాతీర్థంబులో యథాశాస్త్రంబుగా స్నానంబు సేయుము నీపాపంబులన్నియు భస్మంబగునని చెప్పిన సంతోషించి తమ్ములు దానును బ్రాపది శల్లియును ధామ్యుండుతోడ రాగబయలు దేరి గంధమాదన పర్వతంబునకుపోయి రామకుండంబులో యథా సంకల్పవిధిగా స్నానంబుజేసి తేత్రోపవాసంబుజేసి పార్వణ విధానంబుగా శ్రాద్ధంబు జరిగించి విత్త శాశ్వతంబులేకుండ దానంబులు దినాంధ కృపణులకు వస్త్రంబులు లన్నంబులుబెట్టించి యొక్కమాసంబు నియతా హారంబు యక్కడనుండి సత్కథాశ్రవణంబు సేయుచుండెను.

అంతట నొకదినంబున నశరీరవాణి ధర్మసందానా సేవు పవిత్రుడ నై తివి రాజద్వండ్లనై తివి సేవు హస్తినాపురంబునకుబోయి మంత్రి సామంత పురోహితాదులుగొలువ పట్టాభిషిక్తుడనై యథాసుఖంబున రాజ్యపరిపాలనసేయుమని విసబడ్డ ధామ్యాది మహామునులు సంతోషించిరి ధర్మరాజు శ్రీరామప్రతిష్ఠితంబగు లింగమున కభిషేక పూజాదులు జరిగించి యనేకదాసంబులు కొల్లబెట్టి తమ్ములు తానును కరి నగరంబునకువచ్చి యథాశాస్త్రంబుగా సప్తాభిషిక్తుడయ్యె. మునీంద్రులారా రామతీర్థమహాత్మ్యం బమ్మతంబు వింటిరిగదా యాతీర్థంబునకు పోవ నశక్తులగు వారీయధ్యాయంబు జదివిన వినిన కైలాసవాసులగుదురని చెప్పి యాతీర్థంబులో స్నానంబుచేసి లక్ష్మణతీర్థమునకు పోవలయు.

—॥ లక్ష్మణతీర్థ మహాత్మ్యము. ॥—

ఈతీర్థంబు మహిమాత్మమందైనది మహాపాతక నాశనకరందైనది బలరామునకు బ్రహ్మహత్యా నివృత్తిగాంచిన తీర్థంబని సూతా బలరామునకు బ్రహ్మహత్య యెల్లు నంభవించె నావృత్తాంతంబు వినుపింపుమనిన మునులారా కురువాండవులకు యుద్ధసన్నద్ధంబైన సమయంబున బలభద్రుండొకరిపక్షంబున బొందక మధ్యస్థుండయి యాఘోర కార్యంబు కన్నుల జూడజాలక యాత్రాఫలంబున బయలుదేరి ప్రభాస తీర్థంబునకుజేరెను.

అచ్చట దేవర్షి పితృగణంబులకు తృప్తిగావించి తదనంతరమున సరస్వతీ పృథూదక బ్రహ్మతీర్థంబులు మొదలగు తీర్థంబుల యాత్రలు నలిపి నై మిశ్రాణ్యమునకు పోయి దీర్ఘసత్రంబుగావించుచున్న మునీంద్రులందరు వ్రత్యుద్ధానాభి వందనంబులు స్తోత్రంబులు సేయుచు బహుమానించిన సంతోషించియున్న తాసనంబుపై గూర్చుండి యున్నత గ్రీవుడై లేవకున్న సూతునింజూచి మహాక్రోధంబుతో కర్మనింద్యుడును

లోమహాడగు నీసూతుడు నేనువచ్చిన లేవక మహాగర్వంబుతో నున్నవాడు వీడు మునులకన్న యెక్కువకాదుగదాయని క్రోధతామ్రాక్షుడై చేతులోనున్న కుశాగ్రంబుతో మొత్తిన శిరంబుభిన్నంబై సూతుడు మృతుడయ్యె.

అంశట ముసీంద్రులంద రాహాకారంబులు సేయుచు బలరామా నీవు సాక్షాచ్ఛేషాంశా సంభూతుడవు మహాత్మునివృద్ధిధంబున ఘోరా కారంబుజేసితివిగాన బ్రహ్మహత్యా పరీతుడనై తివి దీనికి ప్రాయశ్చిత్తంబు నీకవశ్యంబని నిర్ణయించిన బలభద్రుండు చింతాక్రాంతుడై భూసురేంద్రులారా దీనినిమృతి మీరేవివరించి చెప్పవగుదురని ప్రార్థించిన బలరామా నీసైభావంబులజూడ మృత్యుజయ పరాక్రముడవుగాన నితని పునర్జీవితునిం గావింపుము నీబ్రహ్మహత్యమానుననిన సంకర్షణుడు నామాయాబలంబున బ్రతికింతునని పునర్జీవితుని గావించె.

అప్పుడు ముసీంద్రులు సంతసించిరి మునులకై జూచి బలరాముడు మరి మీకోరికేమనియడిగిన బలభద్రామేము సతతంబు యజ్ఞంబులు గావింపుచుండ నిల్వలుండను రాక్షసపుత్రుడు వల్కలుడనువాడు సర్వ కాలంబుల హోమసమయంబున మూత్రపురీష రక్తవర్షంబులు గురిపించుచు యజ్ఞంబులు పాడుజేయు మరివాడెవ్వరికజేయుడుగాని బాధ తీర్చితినేని మేముసుఖంతుము మనోభీష్టసిద్ధి గలుగునని ప్రార్థించిన సర్వ కాలము కూడునంత కక్కడనివసించియుండి పర్వసమయంబున బ్రాహ్మణోత్తములు హోమముచేయుచున్న సమయంబున నారాక్షమడు నీలబర్హతంబు భంగి మహాకాయుండును కరాశదంష్ట్రుండును వికృతాకారుడును రక్తాక్షుడు సూర్య కేళుడనై వచ్చి యజ్ఞాగారంబుల పవిత్రంబులు సేయుచుండెను. అదిజూచి ముసలసిరంబుల దలంచి సన్నిహితంబు లగుటయు ముసలంబుచే నొకప్పుడెట్టిన భిన్నశిరస్కుడై నేలగూలి ప్రాణంబులువిడిచె మునులత్యానందంబు నొందిరి. తదుపరి బలరాముండు

మునీంద్రులారా నా కెయ్యది కర్తవ్యంబు జెప్పండని రామా మరియొక నెయ్యది కర్తవ్యంబని యడిగితివి గాన నొకసంవత్సరంబు సకలతీర్థ యాత్రా సమాప్తి జరిగించితివేని లోకంబు నీకుపకారంబగు నీదోషంబు నిశ్చేషంబగు ననిన సంతోషించి కృష్ణాగ్రజండు సర్వతీర్థంబులు గృంకు లాడి నిజ పురంబునకు బోవుచుండెను.

అంతట నాశరీరవాణి మోరాహిణేయ నీకు యాత్రా పూర్తి కాబేడు బ్రహ్మహత్య విశ్చేషంబుగాలేదని యొక ధర్మని వినవచ్చిన దింతాక్రాంతుడై మరలి నై మిశారణ్యమునకుబోయి మునీంద్రులకా సమాచారము వినిపించిన బలరామా నీవు గంధమాదనపర్వతంబున శేషాంశావిర్భూతుండగు లక్ష్మణునిచే నిర్మించబడిన తీర్థంబులోన్నానం బానరించితివేని యాత్రా సంపూర్ణిగలిగి దోషంబు నిశ్చేషంబగునని జెప్పిన బలరాముండు తక్షణంబున లక్ష్మణతీర్థంబునకుబోయి స్నానంబు జేసిన నాగాశవాణి బలభద్రా కృతార్థుండనై తివి నీపురంబునకు బొమ్మని వినవచ్చిన సంతోషించి ద్వారకాసగరంబునకు బోయెను.

కావున లక్ష్మణతీర్థ మహాత్మ్యమిట్టి దక్కడ స్నానమాచరించి జటాతీర్థంబునకు బోవలయును.

—|| జటాతీర్థ మహాత్మ్యము. ||—

అది మహాత్మమతీర్థం బజ్జాననాశన సాధనం బవిద్యానాశన కారి బుద్ధి శుద్ధి ప్రదంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు మనశ్శుద్ధిని గోరినవారు మహాదర్శుటంబులగు వేదాంతశాస్త్రంబులు జదివి తర్కములుజేసి క్రియా పర్యవశాపంబు నొందజాలరు జటాతీర్థంబులో స్నానమాత్రంబులో పరి శుద్ధులగుదురని జెప్పిన సూతా యాతీర్థంబున కంతమహాత్మ్యం బెట్లు గల్గెనని యడిగిన మునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు చతుర్దశ సంవత్స

రంబును జటాధారియై వనవానంబుజేసి తపస్సుగావించి రావణవధానంతరము జటామండలం బాతీర్థంబులో ప్రక్షాళనంబు జేసుటచే తపః ప్రభావ రూపాపూర్వఫలంబా సలిలంబులలో మేళనంబగుటచే దానికింత మహాత్మ్యంబు సిద్ధించినది.

వింటిరా మునులారా పుణ్యంబుల తారతమ్యంబులు వినిపించెద వష్టినహస్ర వర్షంబులు జాహ్నువీనదిలో స్నానంబుజేసిన ఫలంబు దేవ గురుండగు బృహస్పతి సింహరాశి స్థితుడైన సమయంబున నొకదినంబు గోదావరిలో స్నానంబుజేసిన లభించునటువంటి గాదావరి పుష్కరినీ స్నానంబులు పదివేలు గావించిన ఫలంబు గోమతీనదిలో నొకసంవత్సరంబు స్నానంబుజేసిన ఫలించు నన్ని మహాపుణ్యంబులు గంధమాదన పర్వతంబున జటాతీర్థ దర్శనమాత్రంబున లభించుస్నానంబుజేసినవారి కెంతపుణ్యముగలదో నేనెంచజాల నాత్రిమూర్తులకే తెలుసును.

పూర్వకాలంబున వరుణపుత్రుండగు భృగువె మనసుద్ధిగోరి తండ్రినడిగిన వరుణుండు వారుణికింజెప్పిన జ్ఞానంబు వినిపించెద వినుండు.

తదుక్తంస్కందే॥ శ్లో॥ భృగురైవవారుణీః పూర్వో వరుణంపి తరంతదా॥బుద్ధిశుద్ధిప్రదోషమయపృచ్ఛత్పావనంశుభం॥

వరుణ॥ రామసేతౌ భృగోపుణ్యే గంధమాదనపర్వతే । స్నాన మాత్రాజ్జటాతీర్థేబుద్ధిశుద్ధిర్భవేద్ధృవం॥

ఇద్విధంబున తండ్రి యాజ్ఞాప్రకారంబున భృగుడు జటాతీర్థంబు లోస్నానంబుజేసి బుద్ధిమంతుడయ్యె నొకనాడు శుకయోగీంద్రుండు జన కుండగు వేదవ్యాసమహాముని యాజ్ఞావలనస్నానంబాచరించి స్వస్వరూ ప్యంతజ్ఞానానంద భరితుండై నిర్మలుండయ్యె గావున జటాతీర్థమాహ జగన్యంబునచ్చట స్నానంబుగావించి లక్ష్మీతీర్థంబునకు బోవలయు.

—|| లక్ష్మీతీర్థ మహాస్మృతిము. ||—

అతీర్థంబు మహాలక్ష్మీ ప్రదంబెట్టికరిమ్రలైన కెట్టికష్టబాధినులైన నాతీర్థంబులో స్నానంబుచేసి తేని శ్రీమంతులగుదురు. ధర్మరాజు యా తీర్థంబులో స్నానంబుచేసి మహాదైత్యరాజ్యభిన్నస్థిగల్గి రాజసూయం బొసరించె రాజ్యాభిషిక్తుండయ్యె శ్రావణాశంబు గావించినని జెప్పిన సూతా ధర్మరాజుని కాతీర్థ మహాస్మృతిం జెప్పెను జెప్పి రతండేరీతి స్నానంబుచేసె కథాక్రమంబు వినుపింపుచునిది.

ఓమునీంద్రులారా ధర్మరాజుగారు ధృతిరాష్ట్రునిచే విలువబడి యింద్రప్రస్థంబులో నున్నయెడ శ్రీకృష్ణమూర్తి వారి ధర్మరాధంబే కొన్నిదినంబు లక్కడయున్న సమయంబులో నొకనాడు ధర్మరాజు కృష్ణమూర్తితో పుండరీకాక్షా దుర్యోధనుండు మహాభాగ్యం బనుభవించుచుండే మేమిరీతి శ్రమలనుభవించుచుంటిమి స్వామి కటాక్షంబుంచి మాకు సుఖోపాయంబుజెప్పు వానికంటె మాకు ధీనలెనరుగలరని ప్రార్థించిన వానుదేవుండు విచారించి యుధిష్టరా గంధమాదన పర్వతంబు మీద లక్ష్మీతీర్థమని యున్నదనేమలాతీర్థంబులో స్నానంబుచేసి శ్రీమంతులైరి గావున నీవు సహోదరసహితుండవై యచ్చటకరిగి కృతిస్నానంబుండవైన నీకష్టంబుదీరును. నీకుశ్రేయస్సు యశస్సు సగభవించుననిజెప్పెను.

తత్త్వణంబున భ్రాతృసమేతుడై పోగు యాతీర్థంబులో స్నానంబు చేసిన వచ్చి దిగ్విజయంబుజేసి రాజసూయయాగంబొసరించి మహాగ్న తమైన భాగ్యంబును సుకీర్తినిబొందె వింటిరా మునీంద్రులారా ధర్మరాజున కైశ్వర్యకారణం బాతీర్థస్నానంబున యెవరు స్నానంబొసరించిన లక్ష్మీవంతులగుటకు సంభేహంబు లేకక్కడ స్నానంబుచేసి తదనంతరం బగ్నితీర్థంబునకు జోవలయు.

అగ్నితీర్థ మహాత్మ్యము.

ఇది మహాతీర్థంబు సర్వపాపహరణంబు పశుచాది మహా వీడా నివారకంబు మునీంద్రులారా దానిమహాత్మ్యంబు నేను వర్ణించజాలననిన సూతా నీకుదెలిసింత సల్లాతీర్థ మహాత్మ్యం వినుపించుమని వేడిన మునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు రావణాసురునివధించి విభీషణునకా చంద్రతాగార్కంబుగా ప్రభుత్వంబు నేయకొరకు పట్టాభిషేకంబుచేసి నీతాలక్షణ సహితుడై సముద్రతీరంబున సంచరించుచు నీతా మనో దానర్థ్యం బెటువలెనుండునో యిన్నిదిసంబులు రాక్షసునింట నుండెనని మనస్సులో జిజ్ఞాసచేయుచు వచ్చుచున్న నగ్నిదేవుండు లక్ష్మీతీర్థంబునకు సమీపస్థలంబగు సముద్రంబులోనుంచి యాతామ్రలోచనుండును పీత వస్తుండును దనుర్ధరుండును సప్తజిహ్వండును మహాతేజస్సుచే దశ దిశాంతరాళంబులు వెలిగించుచు హనుమదంగదసుగ్రీవ విభీషణాదినమ రిస్తసైన్యంబును విన లీలామానుష విగ్రహుండగు శ్రీరామమూర్తితో నిట్లనియె.

ఓ రాఘవా ఈసీతా పతివ్రతప్రభావంబుచే నీవు రావణాసురుని జయించితి విదిసత్యంబు సత్యంబు పురస్సత్యంబీ నీతాదేవీ సాక్షాల్ల క్షీయంశచే యుద్భవించినది పరశురామావతారకాలంబున ధరణి దేవియు నీయవతారంబున జానకీదేవియు కృష్ణావతారకాలంబున రుక్మిణీ దేవియు కాగలదు శ్రీమహావిష్ణుండవగునీవు లోకరక్షణార్థంబు దుష్ట శిక్షణార్థం బవతారములైన యెడల ననపాయనియగు లక్ష్మీదేవి నీతాది స్వరూపంబులతో నుదయించగలదని యగ్నిహోత్రుండు లోకంబులు విన ప్రత్యక్షంబుపాన బలికిన సమస్తజను లాశ్చర్యంబునొందిరి శ్రీరామ చంద్రునికి మనోనిర్మలాబయ్యె.

అప్పుటినుంచి యగ్నితీర్థంబని పిశ్రుతంబయ్యెననిజెప్పిన మాతా యాతీర్థంబులో యెవరు కృతార్థురయిరని యడిగిన మునులారా పూర్వ

కాలంబున పాటలీపురంబుని యొకపట్టణంబుగల దాపట్టణంబులో వసు మతుడను నై శ్యశిఖామణి గలడతనికి ముగ్గురుభార్యలు మహాపతివ్రతలు అతడు మహాధర్మాత్ముడు దానశీలుడు భాగ్యవంతు డతనికి పదుగురు కొడుకులు సుపుణ్యుడు పుణ్యవంతుడు చారువణ్యుడు మొదలగు తొమ్మండ్రు సుతులు బహుపుణ్యబుద్ధులు వ్యవహారదక్షులు సంసార రక్షణ దక్షులు సన్మార్గప్రవర్తులుగా నున్నారు.

పదియగునాడు మహ్మపుండనుపేరును వహించె బాల్యప్రభృతి బహుక్రూరకార్యంబులు సేయుచు పట్టణంబులోనున్న శిశువులరహస్యం బుగాబట్టి బలనశ్చరణంబు సేయుచు నీటిలోపడద్రొబ్బుపంకంబులో ద్రొక్కు నడవిలో గొంతుబిసుకు సనేకవిధంబుల శిశుమారణంబగుటచే గ్రామంబుపాడయ్యె నీనార్త రాజువినిబాలవధచేయువాని పట్టితెమ్మని తలవరివ్రభుతల కత్యంతతీక్షణజ్ఞుడై యాజ్ఞచేసె నెంతవెదకిన దొరక డంతట నొకదినంబున ఘైదుగురునై శ్యపుత్రుల నాటలపేరుబెట్టి తీసు కొని గ్రామంబునకు నతిదూరంబులోనున్న నొకకొలనులో ఒలక్రీడవిన్ో దంబు జూపించి వంచి కంఠదఘ్నుమగు రొంపిలోదించి తాను గ్రామంబు లోనికి జనుడెంచె.

అంతట నానైశ్యులు పిల్లలనెదకుచు పిలుచుచు ఘోషించుచు తిరిగితిరిగి యామడుగు సమీపంబునకుబోయి యాపిల్లల సేరుతోపిలిచిన ప్రతిధ్వనులిచ్చిన జాడతో మడుగులోనికిదిగి తృణశై వాలాది సంకులం బగు పంకంబులో ఝుంకుచు గ్రుంకుచున్న బాలులంగాంచి వెడలించి దేహప్రత్యాశనగుబులుజేసి వేదదీర్చియడిగిన జరిగిన వృత్తాంతబంధయు కుహ్మపుని చరిత్రంబంతయు వినుపించినవిని రాజుకొలుపునకుబోయి జరి గిన వాస్తవంబెల్ల వినుపించిరి రాజుచింతాశ్చర్యంబులచే విభ్రాంతుండై కుహ్మపుని నానితండ్రి వశుమతుని పట్టితెప్పించి విమర్శింప విమర్శింప గ్రామంబులో మృతిబొందినట్టి బాలులందరు వీనిచే మృతులగుట నిశ్చ

యంబై వానితండ్రిని బిలిచి నీకొమారునకేమి శిక్షకావలయునని యడిగిన రాజోత్తమావీడు బహుబాలఘాదకుండు గావున శిరచ్ఛేదనంబున కర్హుండిందుకు సందేహంబులేదని చెప్పెను.

అతని నిష్పక్షపాతవాక్యంబున కందరాశ్చర్యపడి రాజాయితను వాస్తవప్రసంగంబుజేసెను గమగ నితనితనయుని గ్రామంబు వెడలగొట్టవలయుగాని శిరచ్ఛేదనంబు మానవలయునని పట్టణాశేషంబువలికిన రాజు వారిపలుకు మన్నించి తనదేశంబు దాటద్రోయించె. నాదుష్పాపుండు దుఃఖించుచుబోయిపోయి గొప్పయరణ్యంబులో మునిమండవి మండితంబగునగ్రహారంబులో భిక్షాజీవనంబుసేయుచు కొన్నిదివసంబుల కుగ్రశవనుండను బ్రాహ్మణుని పిట్టిని పట్టుకొనిపోయి జలంబులముంచి జంపిన నావిపుండు దుఃఖించి వోపాపాత్మా నీవిట్టి పాపకృత్యంబు జేసితివి గావున నీవును జలంబులో నుద్బంధమరణంబునొంది రారవాది నరకవాసంబు లనుభవించి తదుపరి పిశాచరూపంబుతో నభిక్ష్యాభిక్ష్యాది కార్యాకార్యంబులు జరిగించుచు ఘోరదుఃఖంబు లనుభవించుతుపని క్రూరంబగు శాపంబిచ్చెను.

ఆవిధంబున మృతుండయి పిశాచరూపంబులో బాధలనొందుచు దేశదేశంబు లరణ్యంబులు పర్వతంబులు దిరుగుచు వైవఘటనంబున నగస్త్యాశ్రమ సమీపంబున నోబ్రాహ్మణోత్తములారా నేను పాటలీపురంబనుపట్టణంబులో పశుమంతుండను వైశ్యునికి దశమపుత్రుండ నేను బాల్యప్రభృతియు నొనరించిన పాపంబు లివియు యుగ్రశ్రవనుండను బ్రాహ్మణుని శాపంబుచే జలంబులో నుద్బంధమరణంబునొంది నరకంబు లనుభవించి పిశాచంబునై యారీతిదుఃఖంబు లనుభవించుచున్నాడ మీరు తపస్సంపన్నులు వేదవేదాంతవేత్తలు మీచెంతకుచేరితిని నన్ను రక్షించి నాపదవిమోక్షణంబు గావించితిరేని సుకించెద మీరుపేక్ష చేయుదురేని శిసుమారణకృత్యంబు నాకునహజంబేకదా యని యివ్వె

ధంబున సామ బేదోపాయవాక్యంబులు బలుకుచు దిరుగుచునుండ నందులో కొందరు బ్రాహ్మణోత్తముల హస్తమహామునిపాలికిబోయి విన్న వృత్తాంతంబంతయు విన్నవించి.

అగస్త్యుండు కటాక్షించి తన ప్రియశిష్యుండగు సుతీక్షణమునిని బిలిచి మునీంద్రా సీవాపిశాచ నివృత్తికొరకతని నామంబుతో సంకల్పంబు జెప్పి గంధమాదనపర్వంబుమీద నగ్నితీర్థంబులో స్నానంబుజేసితివేని వానిపిశాచత్వంబుమానునని యాజ్ఞాపించిన విని యాజ్ఞశిరసాననుంచి సుతీక్షణం డగ్నితీర్థంబునకుబోయి వానినామోద్దేశపూర్వకంబుగా సంకల్పంబుజెప్పి గంధమాదన పర్వతంబుమీద నగ్నితీర్థంబులో త్రిదినంబు స్నానంబుజేసిన వానిపిశాచత్వంబుమాని మహాసుందర రూపంబుతో విమానంబునెక్కి నగస్త్యునిగొనియాడుచు స్వర్గంబునకు నేగెననిచెప్పెను.

మునీంద్రులు విస్మయంబునొంది సీతెట్టి పుణ్యపురుషుండ వెన్ని పురాణంబు లెఱుంగుదువు సీసాంగత్యంబున మేము కృతార్థులమైతిమని స్తుతియించి ముందుకథనినుపించుమనిన మునులారా యగ్నితీర్థంబు స్నానంబుజేసి చక్రతీర్థంబునకు పోవలయును.

— మునితీర్థమను చక్రతీర్థ మహాత్మ్యము. —

అది మహాహస్తతంబగు తీర్థంబు పూర్వకాలంబున సూర్యునికి హస్తంబులు భిన్నంబులై స యాతీర్థంబులో స్నానంబుచేసి సంతమాత్రంబున సువర్ణపానియయ్యెననిన సూతా యిది యద్భుతచరిత్రంబు మహా మహాశ్చర్యకరంబు గావున నాతీర్థకథాక్రమంబునుం క్రమంబుగా విను పించుమని కోరిన మునులారా పూర్వకాలంబున సహిర్భుధ్నుండను మహాముని గంధమాదన పర్వతంబుపై యొకఆశ్రమంబు గల్పించుకొని యొకతీర్థంబునిర్మించి నిశ్చలచిత్తుండై తపంబుసేయచున్న మునితీర్థంబని వాడికగల్గి ప్రబలించియుండెను.

అట్లుండగా నహిర్బుధ్నుండను రుషీశ్వరునిమీదికి రాక్షసంఘంబు గూడివచ్చి మహాఘోరంబగు బాధనొసరించిన నవ్విపుండు సుదర్శన చక్రంబు నుద్దేశించి మహాస్తోత్రంబు చేసిన నాస్తోత్రంబునకు సంతసించి శ్రీనిష్ణుప్రేరితంబై చక్రంబుజనుదెంచి మహాకూరులగు రాక్షసుల చిన్నాభిన్నంబులుగావించి నాముని సంరక్షణచేసి యతని ప్రార్థనచే నాతీర్థంబుగో నిల్చియుండుటచే దానికి చక్రతీర్థంబనిపేరు విశ్రుతంబయ్యె.

నొక సమయంబున రాక్షసులు చెలరేగి దేవతలపై దండెత్తి స్వకంబు చింఠరవందరజేసిన దేవతలు దీనులై బ్రహ్మసాలికేగి తమ బాధలు జెప్పకున్న చతుర్ముఖుండు చింతించి యోమునులారా గంధమాదన పర్వతంబుమీద మహేశ్వరయజ్ఞంబు ప్రారంభించి నిర్విఘ్న పరిసమాప్తినెరవేర్చితిరేని రాక్షస హితంబగుననిజెప్పిన బ్రహ్మయజ్ఞాప్రకారంబు దేవతలుబృహస్పతినిం బురస్కరించుకొని గంధమాదన పర్వతంబునకేగి మహేశ్వరదేవదాకరంబగు యజ్ఞంబునకు సంకల్పంబుచేసి బ్రహ్మకడకుబోయి రాక్షసులు విఘ్నంబుజేయని స్థలంబేర్పరించమని యడిగిన గంధమాదన పర్వతంబుమీద చక్రతీర్థసమీపంబున ప్రారంభంబుసేయుచుండు నిర్విఘ్నంబుగాజన్నించు జరుగు నొకవేళబాధించిన చక్రతీర్థంబులోనున్న సుదర్శనంబును ప్రార్థించు రాక్షసనాశనంబు జేయుననెను.

అక్కడపోయి యహిర్బుధ్నునమస్కరించి యాయనయాజ్ఞ గైకొని తపాశ్రమసమీపంబున యజ్ఞవాటంబుగల్పించి దేవతలు మునులందరు గుంపులైనిలిచిరి. బృహస్పతి హేతయయ్యెజయంతుండు మైత్రావరణుండయ్యె మరియునష్టమ వసువచ్చావాకుండయ్యె పరాశరుండు గ్రావస్తోతయయ్యె నిపావద్రుండ ధ్వర్యుండయ్యె విశ్వమిత్రుండు ప్రతిప్రస్థాతయయ్యె వరుణుండు నేవ్రయు మహేశ్వరుండు ద్ధాతయునవిత బ్రహ్మయు వశిష్ఠుండు బ్రాహ్మణాచ్చునియు శునశ్శేవుండగ్నిండుం

దును పాపకుండు బుతయు వాయువుద్ధాతయు ముడుండుబస్థాతయు నగ
స్త్వండు ప్రహగర్తయు మధుశృండుండు సుబ్రహ్మణ్యుండును ఈవిధం
బున నేర్పడిరింద్రుండు యజమానండయ్యె వ్యాసపుత్రుండగు సుశ్రుండు
ప్రడప్తయ్యె. నివ్వీధమా హేశ్వరయజ్ఞంబు నిర్వర్తింప మదర్శన
భయంబుచే రాక్షసులు రావెరచిరి. యజ్ఞంబు నిర్వీఘ్న పరిసమాప్తి
యయ్యె హుతాశనుండు హవిర్భక్షణంబు గావించుచుండె నధ్వర్యుండు
కర్మజాకంబుగావించి మింత్రపూజంబగు పురోడాశంబు హోమంబు
గావించి హుతశేషంబు విభజించి హోమాత్మమఖ్యులగు రుత్విక్కుల
కొనుంగె.

అంత నవితయత్యుగ్రతేజంబును పాత్రనామకంబగు పురోడా
శంబు హస్తంబుల గ్రహించిన స్మృప్తమాత్రంబున కిరంబులు భిన్నంబు
లయ్యెను. సూర్యుండు విషణ్ణుండై రుత్విక్కులకై జూచి యోరుత్విక్కు
లారా యీపురోడాశంబు మదిర్యా పాణీజవంబు జేసెననిజెప్పిన రుత్వి
క్కులు చింతబడి దోచకయుండ నప్తాపక్రుండో మునులారా నేను
జీవించియుండ మీకు విచారంబేల నేనొకయుపాయంబు జెప్పెద యుడ
వకుండుననిజెప్పినింటిరా నాయెదుట నూరుకోట్లమంది బ్రహ్మలుపుట్టిరి
చచ్చిరి. నేను జూచుచుంటి గావున నేననేకంబులు జూచినవాడ పూర్వ
కాలంబున లోకేశ్వరుండును బ్రహ్మవేళ భ్వామలాపురంబున మారి
హరుండను విపుండచ్చటనుండి యొకదినంబున మహారణ్యంబులో
నంచరించుచుండ నొకవ్యాధుండు గురివేయుచుండ నతినిపాదంబులకు
తగిలి ఖండంబులయ్యె.

అప్పుడు మునులందరు విచారించుచు గంధమాదన పర్వతంబు
మీద మునితీర్థంబున్న దందులో స్నానంబుజేయించిన పాదంబులు
చచ్చిన యతని యాతీర్థంబుదరికి తీసుకొనిపోయి నాతీరోదకంబులదే
స్నానంబుజేయించిన పాదంబులెప్పటల్ల నంధానంబులయ్యె గావునని

సవిత్పదేవున కాతీర్థంబులోచేరిన యుదకంబుదెచ్చి చేతులపై చల్లిన వున
రుద్రవంబులొనని జెప్పిన తత్ప్రకారంబుజేసిరి సవితకుహస్తంబులునచ్చె
గావున నీచక్రతీర్థప్రభావం బిట్టిదక్కడ స్నానంబాచరించి తదుపరి శివ
తీర్థంబునకు బోవలయును.

→ శివతీర్థ మహాత్మ్యము. ←

అదిమహాత్మమంబగు తీర్థంబు పూర్వకాలంబున కాలభైరవు
నకు బ్రహ్మహత్యా నివృత్తియిచ్చిన తీర్థంబనిచెప్పిన యావృత్తాంతం
బునం క్రమంబుగాజెప్పుమని యడిగిన మునులారా పూర్వకాలంబున
బ్రహ్మ విష్ణులిద్దరును అహంజగత్కర్తా అక్షమేవజహత్కర్తాయనుచు
వరస్సరకలహంబు జరిగి యిద్దరు మహారంబగు మాటలు జరిగించు
చున్న సమయంబులో సమస్తదేవర్షి సమూహంబు ముందర చతు
ర్వేదంబులు మూర్తివంతంబులై న నిల్చి బ్రహ్మ విష్ణులు వీరునుండ
వీరిద్దరు యీలోకంబులకు కర్తలుగారు పరాత్పరుండగు సాగరుండు
యేలోకంబులకు కర్మస్థావరజంగమాత్మకంబగు నీలోకంబంతయు తన్నా
యామోహితంబై ప్రవర్తించు.

మరియు నాశివుండు సర్వగీర్వాణ వంద్యుం డంబాసహితుండు
సత్యక్షమాది సుభలక్షణలక్షీతులగు సృష్టియు ఫాలకుండుమహార్తయు
త్రిలోకాధీశ్వరుండయి వెలయుచుండు ననుచు వేదంబులు వక్కాణించి
పలికిన విధియు విష్ణుండును యీశివుండు పార్వతీ లోలుండయి శరీర
ధారియై స్రమధులంగూడి సంచరించుచున్నవాడు సర్వరంగ వివర్జితం
డగు పరబ్రహ్మం బెట్లగునని యాక్షేపించి రీందు మీదస్వరూపంబగు
ప్రణవంబు చిద్రూపంబై మేఘగంభీర వచనంబుల తపోబ్రహ్మవిష్ణు
సదాశివుండు పార్వతీ సహితుండని వచించితిరి.

అతండాత్మశక్తి స్వరూపిణియగు పార్వతిని గూడుట యుక్తంబు గాదా శంకరుండు స్వప్రకాశుండు నిరంజనుండు విశ్వజ్ఞిశాయి మహాదేవుండు ప్రపంచంబంతట బహిరంతర్వాప్తుండగు సర్వాతిత్వామియు సకలతంత్ర స్వతంత్రుండు సర్వశక్తి చినాభాసకుండగు వెలుగొందుచు నోచతుర్ముఖా నిన్ను జగత్స్పృహకొరకు రజోగుణంబుచే సృజించెనో మాధవా నిన్ను సత్విగుణంబుచే లోకరక్షణార్థంబై సృజించె. తమోగుణంబుచే రుద్రునింగల్పించి భగవత్సంహారంబు జేయుచుండె. నా దేవుండే సర్వస్వతంత్రుండుగాని మూర్తిదరు స్వయంకర్మలగాదు నావిశ్వాధీనుండగు విశ్వపతిసలస సృజనసృష్టిగాక సదానందభూతమైన సరాశక్తియగు పార్వతీ యాగింతుక యని నచింపబడును.

కాన సదాశివుండు విశ్వపతియనియు స్వతంత్రుండనియుసకలదేవ వందనీయుండనియు దెలుసుకొనవలెను మీరు కర్తలుగాదు శివునికంటె కధికులుగాదు సములుగాదు నామదబ్రహ్మంబుకే మీయజ్ఞావర్తులని వచించిన ప్రణవవాక్యంబు విని బ్రహ్మనిష్ఠులు మాయామోహితులై శంభుండే కర్తయని యెదుగండానికి సహంకరింపుచు చతురాసననుండు ద్భృతిదర్శనుండై తపోబల విస్ఫుల్లంబై యనంతాదిత్య సంకాశంబు బ్రకాశించుచు పంచమ శీరంబు నూపించి సమస్తదిగంతరాశంబులు తన కోపాగ్నిచే దహించు బడబాగ్నిబోలి ప్రజర్ణిలచు నోసీలలోహితా నిను నెరుంగుదు.

పూర్వకాలంబున మదీయలమిటంబున నుద్భవించినాడవు నా పుత్రుండవు ధీరనాముండవనుచు గర్వించి బలికనవిని మహేశ్వరుండు కాలభైరవుండను నొకభటునిబంప సతిడు శూలటంకాయుధధారియై బ్రహ్మపైకురికి తపోయుక్తంబతిసుభ్రీంబగు పనిన నాశిరంబతిరోషంబున ద్వంచుటచే చతురాసనుండు మృతిబొందిన మహాదేవ ప్రసాదంబుకే పునర్జితుండగుచు వాసుకీప్రభృతి సర్వభూషణ భూషితుండును పార్వతీ

సహితుండునునగు మహేసునింజూచి యోశశాంక భూషణా శరణాంగద రక్ష.కా నాతప్పుసహించి మన్నించవలయునని యనేకవిధంబుల స్తోత్రం బులుగావించి నమస్కరించిన సోమార్థ శేఖరుండా బ్రహ్మనోదార్పి శిరో హర్తయగు కాలభైరవుంజూచి యొయిభైరవా బ్రహ్మశిరఃఖండనంబు జేయుటచే లోకానుగ్రహార్థంబు బ్రహ్మకవాలధారిణై భిక్షాశివై దిరిగి యొకసంవత్సరంబునను బ్రహ్మహత్యా నివృత్తినొందుమని యానతిచ్చెను.

అంత కాలకందుండు భైరవుంజూచినిట్లనియె ఓభైరవా నీకపా లంబుగొని భిక్షాటనంబు గావింపుచు నొకసంవత్సరంబుల తీర్థంబుల స్నానంబుగావించి తేరణాసింజేరితిరేని యీబ్రహ్మహత్య చతుర్థాంశ శేషంబగు పిమ్మట దక్షిణ సముద్రతీరంబునందు గంధమాదనంబున సర్వ లోకోపకారార్థంబయి నాచేచేయబడిన తీర్థంబొండు గలదది శివ నామంబుచేవెలయు నీవందు నియమకుండవై స్నానంబొనర్చుము దాని వలన బ్రహ్మ హత్య నిశ్చేషంబుగా నశించునని యాజ్ఞాపించి శివుండు కైలాసంబునకు బోయెను.

అంత భైరవుండా హత్యంబు లియ్యకొని కపాలధారియై బిక్షా టనంబునేయుచు బ్రహ్మహత్యంగూడి దేవదాసవ యతూదిలోకంబులం జరిగించుచు సర్వతీర్థంబుల సేవింపుచు కాశికింబోయిన బ్రహ్మహత్యపాదా వశేషయయ్యు సంతభైరవుండు చతుర్థాంశ శేషితయగు నాబ్రహ్మహత్యం గూడి శంకరాజ్ఞచే గంధమాదనంబుజేరి యందు శివతీర్థంబున స్నానం బొనర్చి తిన్మహిమాతిశయంబు భయంకరంబగు బ్రహ్మహత్యనిశ్చేషంబు గానవించె సంతయీశ్వరుండు సన్నిహితుండై వోభైరవా సీబ్రహ్మ హత్యసశించె నింకనీవిందుండి కాశికింజని యందొకచోట కపాలనంబున స్థాపించిరమ్మని యాజ్ఞాపించి యంతచనుండయ్యె సంతభైరవుండందుండి గదలి వారణాధిభోము యీశ్వరోక్తప్రకారంబై న కపాలస్థాపనంబొనర్చె.

ఆ బ్రహ్మహత్యను నిజాంశా శంభవుండగు కాలభైరవునివెంట నంటించె.

ఓభైరవా నీవు వారణాశికినిబోయిన నిదివడలుననిజెప్పి వారణాశిలో బ్యాత్రయ దోషంబువదలి పిమ్మట గంధమాదన పర్వతంబు మీద శిశీర్థంబని మాచే నిర్మింపబడియున్న తీర్థంబులో స్నానంబు జేసితివేని నిశ్శేషంబగునని జెప్పిన కాలభైరవుండవిధంబున గృమ్మరి శివ తీర్థంబులో స్నానంబుచేసిన మహాఘోరంబగు బ్రహ్మహత్య నిశ్శేషంబు నొందె. నాకపాలం బచ్చట స్థాపించె గాన దానికి కపాలతీర్థంబనినూడా నామంబు నిశ్రుతంబయ్యె మునీంద్రులారా యక్కడ స్నానంబు లాచరించి తదుపరి శంఖతీర్థంబునకు పోవలయు.

→ శంఖతీర్థ మహాత్మ్యము. ←

ఆశంఖతీర్థంబులో స్నానంబుజేసినవారికి కృతఘ్నదోష పరిహారాదులనేకంబులు గలిగెననిన సూతా దానివృత్తాంతంబు సమగ్రంబుగా జెప్పమని యడిగిన మునులారా వినుండు పూర్వకాలంబున శకుండను మహాముని తన నామంబుచే నాతిర్థంబు గల్పించుటవలన నాతిర్థంబునకు శంఖతీర్థంబని వాడికగల్గె.

మరియు నాతిర్థప్రభావంబు గనుకొని వత్సనాభుండును రుషీశ్వరుండచ్చట నిశ్చలుండై సనేక వర్షములు తపంబుజేసిన నతనిపై పుట్టలు బెట్టియుండె నదిజూచి యింద్రుండు తపోభంగంబు గావింపవలయునని సనామేఘంబుల నొక్కమారువదలి వర్షింపుమనిన సప్తదివసంబుల హూరా రాత్రంబులు వర్షించె.

అంతట ధర్మడను నొకముని వత్సనాభునికి తపోభంగంబుగా కూడదని తాను విషన్వరూపుండై సరిని కడ్డంబునిలిచి రానప్పగకాక

కుండనానె అంతట నామునిసంకుల వర్షనందప్పంబుజే మేల్కొని కను విచ్చించిన లోకంబంతయు జలక్లీనంబై యుండె.

తనసమీపంబున మహిషస్వరూపంబుతో నిలిచియున్న ధర్మ డనుమునినిజూచి మహిషస్వరూపంబై న యీతిర్యగ్యోని జంతువయ్యును నింత ధర్మంబాచరించి నన్నురక్షించెనని చిత్తంబులో దలచుకొని యీ మహిషంబు చిరక్కాలంబు జీవించునని మనసులో దీవించి తపంబొనరింప మరియొకస్థలంబుచకుబోయి మలంబులో బహువింతనొంది మహావర్షం బులోనున్న నన్ను బాధనొందకుండ రక్షించినమహిషంబునకు ప్రత్యు ప్రకృతినగావింపనిమూఢుడ మూఢుడ కృతఘ్నుండ నాకురుష్యలోకంబు డెల్లుగలుననడు బహువింతనొంది యెవ్వరికై న ప్రాయశ్చిత్తంబు దొరు కునుగాని కృతఘ్నునికి నిష్క్రూతి దొరకదుగాన మృతిబొందుటమేలని మేరుపర్వతశిఖరంబెక్కి భూమిపై బడ నుద్వోగించెను.

అంత మహిషస్వరూపుడగు ధర్ముడో వోపుణ్యాత్మా ప్రాణ ఘాతచే దోషంబుగలుగునుగాన మానుమనిన వత్సనాభుండతనితో నోమహాత్మానే మూఢుండ మూఢుండ దురాత్ముండ నుపకారంబు చేసినవారికి ప్రత్యుపకారంబు చేయని పాపాత్ముని దేహంబు గాల్చుటే మేలుకృతఘ్నునికంటె దురాగతుడీ లోకంబులోనుండడుగాని శాస్త్రంబు వినుము.

శ్లో॥ కృతఘ్నుతామర్హాదోషః కృతఘ్నే నాస్తినిస్క్రూతిః । కృత ఘ్నుస్యసైలోకాః కృతఘ్నుస్యనిబంధవాః కృతఘ్నునరకంమాంతియేవ విశ్వాసఘాతినః॥

అని నున్నది గనుక నెవరికై నా ప్రాయశ్చిత్తంబు లుండునుగాని విశ్వాసఘాతకునికి కృతఘ్నునికి ప్రాయశ్చిత్తంబు దొరకదుగావున తిల్లి

దండుల బోషించనివాడు గురుదక్షిణనమర్పించనివాడు కృతఘ్నుడు చచ్చుటెమంచిదని యమునీంద్రు డాత్మప్రాణంబుల తృణసమంబులుగా దలంచి మేరుపర్వతంబెక్కి యందుండి భూమింబడుట కుద్యుక్తుండైన ధర్ముండు మహిషరూపంబు విడచి నిజాకారంబునొంది యావత్సనాభు నితో నిటనియె.

ఓమునీంద్రా నీవు బహుకాలంబు జీవించుము నీబుద్ధికింబరితుష్టి హృదయుండనై తిని ధర్మంబున నీకు సమానుండులేమి నిక్కువంబు నీకృతఘ్నులకు సిమ్మతియాత్మ వరిత్యాగంబుగా దొకయుపాయంబు వచించెద వినుము గంధమాదనంబున శంఖతీర్థంబను నొకతీర్థంబుగల దందు స్నానంబొనరించిన కృతఘ్నుంబాసి విగతపాపుండవై చిత్తశుద్ధియు విజ్ఞానంబునుంగల్గి శాశ్వతంబగు పదంబునొందెదవు నేధర్ముండ నీవచ నంబు నిక్కువంబనిన యామునీంద్రుండు శంఖతీర్థస్నానాభిలాషియై గంధ మాదనకుంబోయి శంఖతీర్థంబునం దవగాహనంబొనర్చి విగతపాపుండై మనోఛైర్యంబునొంది కొంతకాలంబునకు బ్రహ్మత్యంబునొందె ఓ మునీంద్రులారా శంఖతీర్థప్రభావంబువచించితి అందుస్నానంబొనర్చిన కృతఘ్నుండైన పాపవిముక్తుండగు మరియు మాతృ పితృ గురుద్రోహులు మొదలగు పాపాత్ములైన నాతీర్థస్నానంబునం బరిశుద్ధులగుదురు. లోకంబున మాతృ పితృ భరణం బొనర్పక గురుదక్షిణ యొసంగక కృత ఘ్నుతంబొందు నరునకు మరణంబుదప్ప నిమ్మతి గల్గనరదు.

ఓ వత్సనాభా గంధమాదన పర్వతంబుమీద శంఖతీర్థంబుగలదది మహాత్తమ తీర్థంబను దానిలోస్నానంబుజేసి కృతార్థుడవై రమ్మ నిధ నాప్రకారంబు జరిగించి పవిత్రుండయ్యె గనుక నక్కడ స్నానం బాచరించి తదుపరి యమునా గంగా గయాతీర్థంబులకు బోవలయును.

— యమునా గంగా గయాతీర్థత్రయ మహాత్మ్యము. —

అమహాతీర్థంబు జ్ఞానస్రుతి రై క్వ మహామునివల్ల జ్ఞానసిద్ధుండ య్యెసనిన సూతా దాని కథావిస్తారంబు మాకు జెప్పమనివేడి యడిగిన మునీంద్రులారా పూర్వకాలంబున రై కుండను మహాముని గంధమాదన పర్వతంబుమీద బహుకాలంబు తపంబొనరించి తపోమహాత్మ్యంబున దీగ్ధాయుష్మంతుడయ్యె.

అతనికి బన్మంబు మొదలుకొని పంగుత్తంబుచేనడువజాలక శకటంబుపై కూర్చుండి తిరుగుటచే మునులందరు సంయుగ్వండను నామంబుచే పిలుతురు నామునీంద్రుండు సంపూర్ణజ్ఞానియై గ్రీష్మకాలంబులో పంచాగ్ని మధ్యంబున వర్షాకాలంబులో జలాశయంబున తపస్సుగావించుచుండ నతనిశరీరంబు కృశించి యంతకంతకు కండూసహితుండై పామగోగబాధచే ననగా దురదగజ్జచే బాధపడుచుండి బలహీనుడై కాలు మిచేకరలలేక తపస్సునొదలక దీక్షతోనుండి యొకదినంబున యమునా గంగ గయాతీర్థంబుల స్నానంబులు జేసిన నివాపరంబులకు నుఖంబును పుణ్యంబును గలిగి కోగ పీడలు మానునని మనసులోదలచుచు పంగు శకటంబుమీద దూరగమనంబునే నేనుచేతునని దుఃఖాక్రాంతుడై యుండె.

మంచిది నాతపఃప్రభావంబున నాతీర్థత్రయంపి నాహ్వనంబు జేసెదనని శంకల్పంబుసేయు నాచమనంబుచేసి మనోదార్ధ్యంబున నిశ్చలధ్యానంబుజేయుచున్న నానదీత్రిత్రయంబున భూమిపాటనంబు చేసుకొని యామునినన్నిధినిల్చి యోమునీంద్రా నీమనోవాగధాసిద్ధి కొరకేలేంచితి ముందు మార్గంబుదెల్పుమన్న కనువిచ్చిచూచి పూజించి యోపుణ్య నదులారా నాకోరికదీర్చితిరేని మీరు ముగ్ధిరీ గంధమాదన పర్వతంబు మీద నివసించియుండవలెను. మీరుభూమిభేదించి వెడలిసస్థలంబులు మీమీపేరట తీర్థరూపంబులై సర్వకాలంబు జెల్లవలెను. మీయందు

స్నానంబులు జేసినవారికి సుజావ సంపత్తిగలుగవలయు ననుచు కోరి యాతీర్థంబు సమీపంబున తిరుగులుగొవించుచున్నది.

నాకాలంబులో పుత్రుండను రాజునకు పుత్రుడుగు జూర్రుతి యును రాజేంద్రుడు బహుదానశీలుండై యున్న ప్రభావంబున సద్గుల తృప్తి నొందించుచును పట్టణంబు పల్లెల గ్రామంబుల సగరంబుల కేటంబుల భిక్షుంబులు శౌలసూచుదోష్యభేద్య సమీశంబగు వినోదంబు ప్రతిమార్గం బున పరిపూర్ణంబుగా నిలిపి మార్గస్తులు మొదలగు సర్వజనంబుల వేడి వేడి భోజనంబులు పెట్టుచుండె నాతనికి క్రి భూమినుండి నిక్కుల పిక్కు-టిల్లియుండె నిట్లురాజు మహాధర్మాత్ముడై సకల దానంబులుజేయుచు నొకనాటిరాత్రి సాధంబుమీన చల్లగాలికి కూర్చున్నయడ హంసలు గుంపులై పోవుచు నామేడమీద దిగి మరలిపోయ్యెడి సమయంబున నొక హంస హంసరాజుతో నిట్లనియె.

హంసశ్రేష్ఠమా యీపట్టణంబులో పుత్రునికుమారుండగు జ్ఞాన శ్రుతియనెడి రాజోత్తముండు బహుధన్యుండు పుణ్యం డన్నదానపరుం డతని దర్శింపకపోవుటచితంబేనా యనిన నోహంస యారాజును మహా స్తోత్రంబుజేసెదవు చిత్రంబు గుడ్డిగవ్వ వరహాయగునా యతనిదానం బెంత యతనిగుణంబెంత నతనిలెక్కయేమి రై కువ్వండను బ్రాహ్మణుండు జన్మపంగుండు లేవలేడు మహాతపోబలాధికుండు బహునిష్ఠాగరిష్ఠుండతని పుణ్యంబెవ్వరెంచగలరతని యతిశయంబు నాలక్ష్యంబులో రాదనియను కొనుచు నాకాశమార్గంబున సత్యలోకంబునకు పోయెను.

అంతనారాజువిని బహుచింతాక్రాంతుండై నేనింతచేసిన పేరు లేదయ్యె. ఒకపక్షిచే నిరాకరించబడితిని యారాత్రినిద్రలేక గుందుచు ప్రాతఃకాలంబునలేచి యొక సారథింబిలిచి యోసారథి నీవతి జడసత్వి సంపన్నంబులగు నశ్వంబులుగట్టిన రథంబుపై నెక్కి యడవులు దుర్గంబులు

పర్వతంబులు మహారణ్యంబులు నదులు పట్టణంబులు గ్రామంబులు గోష్ఠంబులు మొదలగు స్థలంబులు వెదకి గావించి భూమి గృహ్మరించి రై కువ్వండును మునీంద్రుని సెలవుగని రమ్మని బంపిన నాసూయగు వెదకి వెడికి నెందునంగానక చింతనొంది నక్షిణసముద్రతీరంబులో గంధమాదన పర్వతంబుమీద యమునా గంగా గయాతీర్థంబుల సమీపంబున బండి క్రింద గూర్చున్న పుగుడగు రై కువ్వనిం జూచెను.

అదివరకు తానువిన్న లక్షణంబు లతనియందుండుటచే నితడై రై కువ్వండుని విశ్చయించుకొని సన్నిధినిజేరి శకటంబు క్రిందగూర్చున్న మునీంద్రునితో యోతపోధనా నీపేనువినగోరెదనని యడిగిన నాపేరు రై కువ్వండు శకటంబుపై నెక్కడిగుటచే కొందరు మునులు సంయుగువ్వం డని వాడుదురని చెప్పిన యతని బ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠకు సంతోషించి మొక్కి సమీపంబులో గూర్చుండి యనేకవిధంబుల ద్రవ్యాశాంప్రసంగంబులు జేసిన నతని మనస్సు ద్రవ్యాపేక్షయందు నిరాశనొందిన విధంబుగాంచి యాశ్చర్యంబునొందుచు గానశ్రుతి సమీపంబునకు పోయెను.

రాజేంద్రా గంధమాదనంబుమీద యమునా గంగా గయాతీర్థ సమీపంబున మీరుజెప్పిన మునీంద్రునిజూచి వచ్చితినినిజెప్పిన సంతోషించి గోగణంబును ధనసమూహంబును సర్వంబులు మొదలగు కట్నంబులుగొని యతని సన్నిధికిపోయి పండనంబులుసేయుచు మునీంద్రా వీటిని స్వీకరించి నాకునదై వ్రత జానానుభవ మార్గంబుజెప్పుమని వేడిన రాజా ఈద్రవ్యంబుయం దపేక్షగలిగినవాడు నీకుపదేశంబు సేయతగడు ధనాశావరునకు జ్ఞానసిద్ధి కలుగనేరదు తానేజ్ఞానసిద్ధి లేనివాడొరులకు జ్ఞానోపదేశం బెట్లుజేయు.

స్వయంతీర్థః పరా తారయతి॥ యనుస్మృతికివిరుద్ధంబగు జ్ఞానోపదేశం బొరులుజేయ నిమిత్తంబులేదు. ప్రార్థ యంతైన కొరికలుడు

గును. కోరికిలుడిగి నిరాశుండియున మనో నిశ్చయంబు గలుగును. మనోనిశ్చయంబున నువర్ణంబు లోష్ఠసమాసంబై దోచునప్పుడు సన్మార్గ ప్రవతించుగలుగు నప్పుడేపరిశుద్ధుండయి జ్ఞానప్రవర్తకుండయి శ్రేణుమననిధిధ్యాసలవలన భక్తిజ్ఞానవైరాగ్య సిద్ధుండగు నతడేజ్ఞాని యదైవ తనిష్ఠుండు నీవె జ్ఞానంబుకోరితివేని యీతీర్థత్రయంబులో న్నానం బొనరింపుము పరిశుద్ధుండ వగుదువని సంకల్ప పూర్వకంబుగా న్నానం జేయించి నిష్కల్యుండగుటంజూచి జ్ఞానమార్గంబుజూపె నారాజుపదేశంబునొంది కృతార్థుండయ్యె మునీంద్రులారా యీతీర్థత్రయ మహాత్మ్యంబుదృఢతంబు వింటిరిగదా యక్కడ న్నానాది క్రియలుజరిగించి కోటితీర్థంబునకు బోవలయు.

==: కోటితీర్థ మహాత్మ్యము. :==

అది మహాపుణ్యతరంబగుతీర్థంబు శ్రీరామచంద్రుండు రావణ వినాశంబొనరించి బ్రహ్మహత్యా నివృత్తికొరకై రామేశ్వర లింగస్థాపనంబుగావించి తల్లింగాభిషేకంబుకొరకు జలంబుకై వెదకి దొరకకరామ భద్రుండు తనధన్యుకోటిచే భూమిద్రవ్య నలిలోద్గమంబుగావించె గాన దానికి ధనుఃకోటియను నామంబు సార్థకంబయ్యె.

నాతీర్థంబులో రఘునాయకుండు ప్రథమన్నానంబొనరించి యాయుదకంబుచే రామనాథస్వామికి యభిషేకంబుజేసి మరియు ద్వాపరాంతంబున శ్రీకృష్ణమూర్తి తన మేనమామయగు కంసునివధించి మాతృలహత్యా నివృత్తికొరకు బ్రాహ్మణులవేడిన హేళిశ్రీకృష్ణ దేవదేవోత్తమా దేవకీవసుదేవులకిచ్చిన పరముసాఫల్యంబుకొరకు భూభారహరణార్థంబై బ్రహ్మచే ప్రార్థితుండవై దుష్టనిగ్రహ శిష్టప్రతిపాలనంబుకై యీలోకంబులో నవతిరిగిన పరమాత్ముడగు నీకు దోషంబులెక్కడివి నకలదోషం

బులు భవద్దర్శనంబున దుగ్దశనొందినై నను లోకానుగ్రహసంగ్రహార్థంబై ధర్మస్థాపకుండవయిన నీవుచరించిన లోకంబునడుచు.

కావున దక్షిణసముద్రతీరంబులో గంధమాదన పర్వతంబుపై శ్రీరామచంద్రుండు తనధనుష్కృతిచే స్వహస్తంబులనిర్మించి పవనపగాహ నంబుజేసి రామేశ్వరలింగంబున కభిషేకం బొనరించి బ్రహ్మహత్యా నివృత్తి నొందిన తీర్థంబు గావున మీరును నచ్చటికరిగి ధనుష్కృతిలో స్నానంబాచరించి రామలింగస్వామి కభిషేకంబుగావించితిరేని మాతుల వధజనిత పాపంబు దూరంబులగు మీమనోవాఛితంబు లన్నియు సిద్ధించుననిజెప్పిన శ్రీకృష్ణభగవంతుం డచ్చటకరిగి సంకల్ప విధానంబుగా ధనుష్కృతిలో స్నానంబుగావించి రామనాథేశ్వరున కభిషేకంబుజేసి మాతులవధజనిత దురితంబుతో దూరంబయ్యె మునులారా ధనుష్కృతి తీర్థమహాత్మ్యంబింత గొప్పదిగావున నక్కడ స్నానంబుజేసి సాధ్యామృత తీర్థంబునకు బోవలయును.

—|| సాధ్యామృత తీర్థమహాత్మ్యము. ||—

అది మహాత్తమంబగు తీర్థంబు పూర్వకాలంబున ఊర్వశీ పురూరవులకు శాపమోక్షంబిచ్చిన తీర్థంబాతీర్థంబులో మనుష్యులస్థులు నెన్ని సంవత్సరంబులుండునో నన్నిసంవత్సరంబు లాతడు స్వర్గలోకం బులో క్రీడించగలడు. పూర్వకాలంబున ప్రజారక్షణ శీలుండు ధర్మాత్ముండు మహాపరాక్రమ శీలుండగు పురూరవుండు మిత్రావరుణ శాపం బున భాగ్యంబగు స్వర్గంబు విడిచి యూర్వశి భూమిపై చరించుచుండి యొక యరణ్యంబులో కోకిల మధుర స్వరంబుగా వీణావాద్యంబు చేయుచుండెను.

పురూరవుండశారూఢుండై నపరితొలుతపైస్థంబుతో పవనవిహారంబుసేయుచు నాధ్వనివిని తత్సమీపంబునకుబోయి పలుకరించి నాకు

భార్యపు గానలయునని గోరిన రాజోత్తమా నేనొక సమయంబుగోరెన నేను పుత్రసమానంబుగా నీయురణద్వయంబును బెంచుచున్న దాన వీటికి భయంబు జెందకుండ రక్షింపవలయు. మఱియు నీవుమైధునకాలం బునదప్ప వీనస్తుండవె నాకంటికి కనపడగూడదు నీయచ్చిష్టంబు నాకోసగగూడదు. ఈప్రతిష్ఠలు మూడును పాలించితివేని నీకు భార్యనై యభిమతంబులు దీర్తుననిన సతండియ్యఱిని యా పూర్వేశ్వరు తన యింటికి దోడ్కొనివచ్చి సరస్వతీతీరంబున చైత్యరథాది యుద్యాన వనంబుల యధేష్టసుఖంబు లనుభవింపుచుండెను.

అంత నరువదివేలనల్పిరంబులు గడిచె నిన్ని దినములూర్వశిరాక పోవుట కేమిహేతునని దేవేంద్రుడడిగి విశ్వావసుండను గంధర్వునితో దానివెదకి దోడ్కొనిరమ్మని జెప్పిన సతడువెడికి యున్నస్థలంబుగనుగొని యీరాజుకు దీనికి సాంగత్యమెడబాపకున్నరాదని యొకనాటి రాత్రి జీమూతబంధురమై వృషద్రుమైయున్న సమయమున దాని పెంపుడు గొర్రెయలబట్టి గొనిపోవుటకై యుద్యోగించిన నాగొర్రెయలరువ నూర్వశి మేల్కని స్వతల్పగతుడగు రాజుతో కఠినమగు మాటలాడిన యతడు ధృతుడై సీరాత్రిచీకటిలో దిగింబరుడవై పోయిన గానుసింపదని తొందరజెంది కృపాణపాణియై పరుగెత్తి యాగంధర్వుల బారదోలి మంది రంబునకు వచ్చుచున్న మెరుపుదీప్తితో యీరాజు దిగింబరుండై కన బడిన తక్షణంబున నూర్వశి యంతర్హితయై తన వివాసంబునకరిగె.

రాజు గొర్రెయలవిడిపించుచు సంతోషించుచువచ్చి వెదకిన నూర్వశితల్పంబుపై లేచనిచింతనొందుచు గొర్రెయలజూడ బోయిన నవియు గానరావయ్యె సంతట నాచక్రవర్తి విలపించుచు కఠినవనంబు లలో బయలుదేరి కురుక్షేత్రంబునకుపోయి యచ్చటకమల సంకీర్ణంబగు నొక తటాకసమీపంబున స్మగ్గురుఅప్పురులతో విహరింపుచున్న నూర్వశిం గాంచి విలపించిన నోచక్రవర్తి నీవేల వెసరించెదవు నేనుగర్భనతియై

యున్నదాన నొక సంవత్సరంబుదాటిచ్చుటకి విచ్చేయము యొకరాత్రి నీమనోరథంబు దీర్చేదనని పలికిన నామహాకవి నాడు దాటించి మరల బోయిన రాజుగొంచి యోన్మవాలా సన్నుగోరెవవేని యీగంధర్వలం బ్రార్థింపుమనెను.

ఆగంధర్వలంబూచి యోదేవతలారా నేనీ యూర్వశింబాసి యుండజాలా నాకు దయచేయవలయుననియడిగిన నూర్వశి నీకు దొరక దీయగ్నిస్థాలిని యొసంగెనము. దీనినిగ్రహింపు మన్వల నూర్వశిదొరక గలదని యగ్నిస్థాలినిచ్చిన రాజు దీననదనుండై మూఢుని పోలిక దీని నేనేమి నీయుదునని యాస్థాలి నరణ్యమవ్యంబున దిగవిడిచి స్వపురంబు నకుబోయి యర్థరాత్రివేళనే మూర్ఘుండనై యగ్నిస్థాలీవదలి వచ్చితినిని తక్షణంబుచ్చటకిపోయి యగ్నిస్థాలింగానక శమీగర్భంబగు యశ్వంబునుం గొంచి దాని నగ్నిస్థానంబుగా నెరింగి దీని పట్టణంబునకు గొనిపోయి నిరణిగావించి మదించి తదుత్పన్నాగ్నిచే యజ్ఞంబులొనరించి యూర్వ శిని బొందగలనని శమీగర్భయశ్వద్దంబుడెచ్చి యరణిగావించి యగ్నిని మధించి వేదచోదితంబులగు యజ్ఞంబులు గావించి గంధర్వలోకంబుజేరి యూర్వశినహితుండై యనేకసౌఖ్యంబు లనుభవించుచుండె.

అంతనొకనాడు దేవేంద్రుని సభామంటపంబున రంభా ద్యప్పర స్సంఘంబులతో నాడుచువృత్తాభినయ సామర్థ్యంబు జూపుచు గర్వించి పురూరవుంజూచిన యతడును విలాసంబుగా క్రీగంట దానిజూచె నాయిద్దరి యభిప్రాయంబులు గనుగొని నాట్యాచార్యుండగు తుంబు రుండు కోపించి దేవసభలో మీరు వ్యతిక్రమంబు గావించితిరి గాన మీకిద్దరికి వియోగంబుగా గలదని శాపంబొసంగె.

అంతట రాజేంద్రుండు దుఃఖాక్రాంతురై పురుషూతుని శరణంబువేడిన నింద్రుండు కరుణించి విచారించి స్సవాలా నీకొక యువా

యంబుజైష్ఠ్యద గంధమాదనంబున యోగి బృందసేన్యంబగు భుక్తిముక్తి ప్రదంబగు సకలపాప విమోచనంబగు సర్వైర్వర్ష ప్రదంబగు సాధ్యామృతంబను తీర్థంబు గలదచ్చటికి నీవేగి స్నానంబు జేసితివేని నీశాప విమోక్షణంబగు స్వర్గలోకనివాసంబునుంగలిగి మత్స్యనిధానంబులో సభామంటపప్రదేశంబున విహరించ గలవనిజెప్పిన ప్రీతమానుసుండై భూవల్లభుండు తక్షణంబున నాగంధమాదనంబునకుబోయి సాధ్యామృత తీర్థంబులో సుస్నాంతుండై శాపవిముక్తుండయ్యె గాన నాతీర్థంబులో స్నానంబుగావించి సర్వతీర్థంబునకు బోవలయు.

→|| సర్వతీర్థ మహాత్మ్యము. ||←

ఈతీర్థంబులో స్నానంబు జేసినవారికి సకలతీర్థావగహన ఫలంబులును గాయత్రిపునశ్చరణచేసిన ఫలంబును చతుర్వేదపారాయణ ఫలంబును హరిహరపూజలొనర్చిన ఫలంబు నేకాదశి ప్రభృతివ్రత నియమోపవాసంబులనె ఫలంబులు సమకూరునో సర్వతీర్థస్నానంబున సంతఫలంబు సిద్ధించుననిన సూతా దానికి సర్వతీర్థంబుని పేరు యేవిధంబున నచ్చెననియడిగిన మునీంద్రులారా పూర్వకాలంబున నుచరితుండను మునీంద్రుడు బుడిభృగువంశ సంభవుండు యమవియమోపేతుండై దక్షిణసముద్రతీరంబున గంధమాదనపర్వతంబుమీద దేవదేవుడగు శంకరు నుద్దేశించి తపంబుగావించుచు త్రికాలస్నానంబొనరించుచు సతిధులంబూజించుచు జలాహారండుయి వాయుభక్షణండుయి శీతోష్ణనుకదుఃఖంబులకోర్చి భస్మత్రిపుండ్రాంకితపాల తల్పుండయి జాబాలోప నివత్ప్రకారంబున రుద్రాక్షమాలికా దారణంబు నేయుచు తపంబుగావించుచుండె.

అంత మహేశ్వరుండు కరుణాయత్త పుత్తుండై భూతసంఘసేవిధుండై జటామండల నుంతతుండై భస్మభానురశరీరుండై వామార్ద్ర జాని కోటిసూర్యవ్రధా విజితి మహితేజోవిరాజమానుడై శేష వాసుకి

ప్రభృతిమహానాగభూషణాలంకారుడై వృషభవాహనుడై యామునీంద్రు
నెదుటనిలిచి యామునలికి తాచనింబు లొసగిన నాబ్రాహ్మణుండు
మహానందపానిరావార హూన్నతమగ్నుండై తేచితంబగు సదాశివుని
రూపంబు కన్నులనిండగాంచి స్తుతించెను.

ఓమహాదేవా సీవుబ్రహ్మాది సురసేవ్యుండవు త్రిపురనాశకుండవు
యమనాశనకారివి కామారివి సంసారవైషమ్యుండవు బూతపాలకుండవు
పుండవ్యయుండవు త్రిలోచనుండవు భక్తిరక్షణధీక్షీతుండవు వ్యోమకేశుం
డవు కారుణ్యవిగ్రహుండవు నీలకంఠుండవు మహేశ్వరుండవు పరమా
నంద విగ్రహుండవు గంగాధీరుండవు శర్వుండవు కైలాసనాథుండవునిన్ను
గొనియాడ నాతరంబె నన్నుంగాంచి కృపాళుండవై రక్షింపుమనియనేక
విధంబులంబొగడిన నీలకంఠుండు ప్రీతుండై యిట్లనియె.

ఓమునీంద్రా సీతపంబునకు నేనుసంతసించి నీయాశ్రమంబునకు
వచ్చితి నీవేమి వరంబుగోరిననిత్తుననిన నోమహేశా పార్వతీశా నేను
జరాపదీదునడను సర్వతీర్థంబులలో స్నానంబుసేయు కోరికగలిగియు
బోవశక్తిజాలక నీపాదంబులుసేవించితి నాకోర్కెదీర్చవేయని బ్రాహ్మ
ణుండు విలపించిన నోభూసురా వెరునకు వరప్రదాతనగు నన్ను సేవించిన
వారికి కొదవలుండవు నీమనోభీష్ట ప్రకాశంబు సీవునిర్మించిన యీతీర్థం
బులో సర్వతీర్థంబులు సన్నిధించునట్లు వరంబిచ్చితిమి నీకు దేశానతం
బుతో బనిలేదని యనుగ్రహించెను.

ఆమహాదేవుని ప్రసాతంబున గంగా గోదావరీ గోమతి యమునా
కృష్ణా కావేర్యాది సర్వనదీవర్దంబు లాతీర్థంబులలో మిశ్రమంబులై విశ్ర
మించుటచే నానదిసర్వతీర్థంబని దానికి త్రైలోక్య విశ్రుతనామంబు
గలిగె. మరియు హరుండు యుమామానసుండై దీనియందు నాకృష్టం

బగుటచే దీనికిమానన తీర్థంబనియును వాడుక గలిగియు ప్రకాశించు నీవతడంబునంబొనరించి ముక్తుండవగుము.

మాయనుగ్రహంబున నీతీర్థంబులో స్నానముచేసిన వారితెంత యజ్ఞానులయిన మూర్ఖులయిన మూఢులయినవ్యరించి జ్ఞానగమ్యంబగు నిర్వాణపదంబునొందుదురు. సంసారవశారణ కారణంబగునని యాన తిచ్చి పరమేశ్వరుం డంతగ్ధానంబునొందె నాచరితుండు పరమేశ్వరుని యాజ్ఞాప్రకారంబు తీర్థస్నానంబు గావించిన రావిముక్తుండయి తరుణుం డును సుందరస్వరూపుండయ్యె మహాదేవుని చిత్తప్రకారం బాతీర్థంబులో బహుకాలంబు నివాసంబుజేసి యాతీర్థప్రభావంబున కాలాంతరంబున నీశ్వరసాయుజ్యంబునొందె గాన మునీంద్రులారా యనశ్యంబు సర్వ తీర్థంబులో స్నానంబు గావించి బ్రహ్మ హత్యాది పాపనాశనకరంబగు ధనుష్కోటికి పోవలయును.

→⇒ ధనుష్కోటితీర్థ మహాత్మ్యము. ⇒⇒

అది మహాహస్త తీర్థంబు నాతీర్థనామస్మగ్ధ మాత్రంబున పావంబులు బాయు నందులో స్నానంబుజేసినవారి కెంత పుణ్యంబుగలదో భగవంతునకేతెలుసు తదవగాహనంబుసేయువారలు, తానున్రమంబును

→⇒ సరకంబులనేరు. ⇒⇒

సంధతామిద్రంబును రౌరవంబును మహారౌరవంబును కుంభిపాకంబును కాలసూక్రంబును అసిఫత్రంబును క్రిమిభక్షణంబును అంధకూపంబును నరంశంబును శొల్మణియు లాలాభక్షణంబును పూర్ణిజాలంబును ఔర కమర్దపానంబును పూయాన్యగోచనంబును రక్షోగ్గణాశనంబును దండ శూకాశనంబును తిరోధానాబిధంబును మాచీముఖంబును విషాగ్నిపీడ నంబును తప్తాగారకంబును స్రతస్తసికతా పానంబును తప్తాయపిండధక్ష

ణంబును తప్తాయః పురుషాలింగనంబును తప్తాయ స్త్రీనిషేషణంబును ప్రతప్తయ్యారోహణంబును క్రకచభేదనంబును నరకంబులంబడుదురు.

యషావింశతి సంఖ్యాకంబులగు వరకంబులబాధలు ధనుష్కోటి లోన్నానంబుజేయని వారలనుభవించగలరని సూతుండుజెప్పిన సూతా

→|| ఏపాపముచేసినవారేనరకంబులో బడుదురోదానివివరణా. ||←

ఈనరకంబులు నిస్తారంబుగా జెప్పితివేపాపంబుజేసినవారలే నరకంబులో నీడలబడుదురు. దానిమర్మంబులు జెప్పమనిన.

మునులారా అగమ్యాగమనంబు జేసినవాడు పురుషుండయిన స్త్రీయైన తప్తాయః పిండాలింగనంబున బాధనొంది సూచీముఖ నర కంబులో ద్రోయబడును.

→|| నర్వజంతువధంబొనర్చినవాడు శాల్మలినరకంబులో పడును. ||←

మరియు నెవ్వండైన వృషలీసంగమం బొనర్చి దురాచారుండైన వాని పూయవిష్టమాత్ర రక్తశ్లేష్మ పిత్తాదిపూరితంబగు భీభత్స నరకంబున ద్రోయంబడు.

మునీంద్రులారా తనయజమానిని జంపి యతని ధనాధులు హరించినవాడు స్వామిద్రోహియంధదామి ప్రంబులో బడియుండును.

భూతద్రోహంబుజేసి తనకుటుంబరక్షణచేయువాడు సర్వసంకులం బగు నరకంబులో ద్రోయబడును.

పశుపక్షిమృగాదుల న్వేదర పోషణార్థంబుకై జంపినవాడు క్రవ్యాదపీడితంబుల స్తంభకుంబీపాక నరకంబుల ద్రోయంబడును.

వేదమార్గం బుల్లగించి కుమార్గప్రవ ర్తకుండైనవాడు గౌరవంబగు నపిపత్రవన నరకంబుల ద్రోయంబడు.

ఏవృపాలుండై న నభర్మంబున శిశుయొనర్చెనేని ప్రసూకరముఖ
నరకంబున బాధనొందును.

దైవాధీన ప్రాణుల హింసించిన పాపాత్ముండంధకూప నరకం
బులోబడును.

పంక్తిభేదం నొనరించి స్వాదుపదార్దంబు లనుభవించినవాడును
పంచయజ్ఞంబు లొనరించనివాడును క్రిమిభోజనుండై క్రిమిభక్షితుండై
క్రిమిరూపుండయి క్రిమినంకులంబను నరకంబులో ద్రోయబడును.

మరియును యేమనుజుండయినను దుష్టుండయి వృషలీసంగం
బొనర్చి త్యక్తిలజుండును శౌచాద్యచార రహితుండై పశుప్రాయుండై
వర్తిలునతండు పూయవిష్టమూత్ర సృక్లేష్మ పిత్తాదిపూరితంబగు అతి
భీభత్సనరకంబున ద్రోయంబడు నతండయిన ధనుష్కోటియందవ గాహ
నంబొనర్చెనేని యీనరకబాధల బొందడు మరియును నెన్నినరకంబులు
గలవానరకంబుల సేతున్నానంబొనర్చిన నరుండు నరకములయందు
పడడు మరియును ధనుష్కోటి స్నానంబొనర్చిన మనుజుండు అశ్వమేధ
ఫలంబునొందు మరియు ధనుష్కోటి స్నానప్రభావంబున ఆత్మవిద్యయు
చతుర్విధభక్తియుంగలుగు బుద్ధిపాపరహితంబుగానేరదు. దుఃఖంబు గలు
గదు మనిన ప్రకాశించుమనియు తులాపురుషగో సహస్రదానంబుల
నరుండేఫలంబు నొందునో నది ధనుష్కోటిస్నానంబునంబొందు మరియు
నాతీర్థస్నానంబువలన బ్రహ్మహత్య సురాపానయుతంబును గురుదార
గమనాయుతంబులు స్త్రీయాయుతంబును తత్సంస్కర్షణులు తత్సమాస
దోషపుంజంబులు నకలంబును నాశనంబునొందు యీవిషయంబునకై
సంశయంబువలదు జిహ్వాగ్రమంబున తప్తంబగు పరిశువుధరించి జెప్పం
జాలదు యెన్వండయిన నీవాదంబ బద్ధవాదంబని వక్కాణించునతండు
సర్వతర్మబహిష్కృతుండగు శంకరుండని చెప్పంబడు లోకంబున సర్వ
పాశిక నాశింబును అదైవతజ్ఞానప్రదంబును భుక్తిముక్తిదంబును యిష్ట

కామప్రదంబును అజ్ఞాన నాశనంబగు ధనుష్కోటిగల్గియుండ మచుజా ధముం డాతీర్థంబుమాని యితరంబుల సేవించులయే మౌర్ఖ్యంబు మరియు నాతీర్థప్రభావంబే వచింపంజాల నందున్నానంబొనర్చిన వారలకు నరకభయంబులేదు. యెవ్వరై నను ధనుష్కోటియందు న్నానంబొనర్చి నను స్మరించిన స్తుతించిన స్మృతించిన సమస్కరించినవారలు మరల జన్మంబునొంది మాతృస్తన్యపానంబొనర్పరనిన విని శౌనకాది మునీంద్రు లిట్లనిరి.

మునీంద్రులారా పాపంబు లగణ్యంబులు నరకంబుల సంఖ్యా తంబులు వెయ్యిసంవత్సరంబులు జెప్పిన దరగవు. ముఖ్యంబగుమానతి చెప్పెద నెన్నిపాపంబులుజేసిన నరుండయిన ధనుష్కోటిలో న్నానంబు జేసినేనియు ప్రహ్లాదాత్యా గురుదారాగమన సువర్ణస్త్రీయాది మహా పాతకంబులై నను నిమిషంబులో నాశనంబగు.

ఈవిషయంబై తప్తపరశు జిహ్వగ్రంబుపై నుంచుకొని ప్రమాణ పూర్వకంబుగా జెప్పగలను యేనరాధముండు ధనుష్కోటి న్నానంబు మాని సంచరించునో వానిమూర్ఖంబునకు దరిలేదని జెప్పిన నూతా యాతీర్థంబునకు ధనుష్కోటినామంబెప్పంగి సంభవించెనని యడిగెను.

ఓమునులారా శ్రీరామచంద్రుండు రావణాసురునివధించి విభీషణునకు పట్టాభిషేకంబుజేసి యందరితో సేతువుమీద పాదగమనంబున వచ్చుచున్న సమయంబులో విభీషణుండు మ్రొక్కి రాఘవా యీ సేతువునిలిచియుండనేని శత్రువు లెవరై న నీమార్గంబున సులభంబుగా రాకడకు సాధ్యంబు దీనికేమి యుపాయంబని ప్రార్థించిన సర్వజ్ఞుండగు రామభద్రుండు దయావంతుండయి విభీషణా దీని కుపాయంబు కల్పింతు మని తన ధనుష్కోటిచే సేతువు ఛేదించిన నది ధనుష్కోటియని లోక ప్రసిద్ధిగాంచి యుత్తమతీర్థంబయ్యె నర్మదాతీరంబున తపంబున గంగ

తీరంబున మరణంబున కురుక్షేత్రంబున దానంబున బ్రహ్మహత్యాది
పాపనాశంబులగు నిక్కడ దర్శనమాత్రంబున నన్నియుగలుగు ధను
ష్కోటికి నమత్తీగ్ధంబు భూలోకములోలేవు.

తదుక్తం స్కాండే॥ శ్లో॥ రామనాథధనుష్కోట మాఘమాసే
నమస్తుయః॥ స్నాత్వా తేజివరాత్రౌచ నిరాహారో జితేంద్రియఇతి॥

తథాచ॥ యస్మాన్ సయాద్ధనుషకోట వర్ధోదయ మహిమాదయే
తస్య వశ్యాస్త్రయోదేవాః బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః॥

చంద్రసూర్యోనరాగేషు ధనుష్కోట్యవగాహనం॥ బ్రహ్మహత్య
యదిపాపానాం ప్రాయశిత్తమితీరితం॥

అతస్సర్వప్రయత్నేన సర్వంత్యక్త్వా మునీశ్వరాః । ధనుష్కోటి
మహాపుణ్యం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం॥

తత్రగత్వా పితృభ్యశ్చ కురుధ్వంపిండదాపనం । ఆకల్పమపితృప్తి
స్యాద్యత్ర పిండబ్రదాపనాత్॥

ద్రోణాచార్యసుతశ్చాయ మశ్వధామామునీశ్వరాః సుస్తమారణ
దోషేణ ఘోరేణ ముముక్షేక్షణాదితి॥

వింటిరా మునీంద్రులారా మహాపాతకనాశకంబును భుక్తిముక్తి
ప్రదంబగునని చెప్పిన సూతా యశ్వధామకు దోషంబెట్లు సంభవించె
పరిహారంబెట్లయ్యె మాకువినుపింపుమనిన మునులారా కురుపాండవయు
ద్ధంబు శాంతింబైనవెనక దుర్యోధనుని సైన్యంబులో కృపాశ్వధామకృత
వర్మలు ముగ్గురు శేషించి వారు తొలిగిరి దుర్యోధనుండు తొలిగి
యొక వ్రాదంబులో జలస్తంభనచే కానరాక ముణిగియుండగా పాండ
వులు కృష్ణమూర్తియు వెదుకుచుబోయి భీమునివంటశాలలోకి మత్స్యం
బులు తెచ్చి బెద్దనాళ్ళచే నాతనిమర్మంబుగని యచ్చటికి పోయి యనే

కంబులగుమాటలు వినిపించిన రోమంబుతోవచ్చి భీమునితో గదా యుద్ధంబుజేసె-

అప్పుడు తొడలు విరిగిపడిన తదనంతరంబున శ్రీకృష్ణమూర్తి యాలోచనప్రకారంబు దుర్యోధనుని శిబిరంబునకు భాండాగార రక్షణార్థంబు ధర్మరాజుమలరిగి అందుమీద కృతవర్మ కృపాచార్యాశ్వత్థామలు సూర్యాస్తమయంబైన వెనక వెదుకుచు దుర్యోధనునిగాంచి పరస్పరం దుఃఖంబు నొందినమీద దుర్యోధను నిచ్చాప్రకారంబున సశ్వత్థామ రాజత్తమా నేను ప్రతిజ్ఞ సేయుదు నపాండవంబు గావించునని ప్రమాణంబుజేసి ముగ్గురు బయలుదేరి ధర్మరాజు శిబిరమార్గంబుబట్టి చీకటిలో నొక విశాలంబగు న్యగ్రోధవృక్షంబుక్రింద విశ్రమించిరి.

కృతవర్మ కృపాచార్యులని నిద్రజెంది సశ్వత్థామ కార్యాలోచనచే మనస్సాన్విష్టంబుజాలక చింతించుచుండె నంత యగ్రరాత్రి నొక యులూకంబువచ్చి వటవృక్షంబుపై విశ్రమించియున్న కాకులం జీకాకు పరచి భీకరారావంబుతో కాకిమూకల బోకార్చిన కాకులశిరంబులు పాదంబులు ఖండంబులై పడుటజూచి యిదియొక ముఖ్యోపాయంబే కదా నిద్దరబోయెడి దృష్టద్యుమ్నాదుల సులభంబుగా పంతంబు బొందింతునని సంతసించిలేచి వారినిద్దరినిలేపి శిబిరంబుల సమీపంబునకు బోయిరి.

అంత కృపకృతవర్మల శిబిరద్వారంబుననుంచి యశ్వత్థామ చీకటిలో లోపలికిబోయి దృష్టద్యుమ్నుని రొమ్ముమీద గూర్చుండి వింటి నారితో సతనికంతంబుగోసి తండ్రిపగదీర్చి తదుపరి శిఖండిని యుధామన్యు యుత్తమోఽల నై దుగురు పపాండవులు మొదలగు హతశేషంబులైన మూడుకోట్లమందిని గుర్రంబు లేనుగులతో నిశ్చేషంబుగా నేల గలిపె నంతట నడ్డునభీమాదులు రాగలరని శంకించి కృతవర్మకృపా

చార్యులొక మొగంబై పోయిరి యశ్వద్ధామ నర్మదాతీరంబున రుషి
వాటిండ్లకుంబోయెను.

అక్కడ మహాత్ములగు బ్రాహ్మణోత్తము లశ్వద్ధామముఖంబు
జూచి సుప్తబాలవృద్ధుల బలవన్మరణంబుగావించిన దోషయుక్తునిగా
నెరింగి రేవాతీరబ్రాహ్మణులనేకవేలమంది యోరి బ్రాహ్మణాధమా నిదు
రించుచున్న శిశువృద్ధాదుల వధించినపాపవి నీముఖంబుజూడరాదు నిన్ను
పలుకరించరాదు. సీతో ముచ్చటించిన వానికి పాపంబులంటు గావువ
మాగ్రామంబులో నీవుండగూడదు పోపోమ్మని బ్రాహ్మణోత్తములు
నిషేధించి యశ్వద్ధామను వెడలనడచిరి.

అట్లు మునీంద్రులచే నిందితుండై చింతించుచు నిందుకు ప్రాయ
శ్చిత్తంబుగోరి వేదవ్యాసుని యాశ్రమంబుజేరి సరిగి నమస్కారంబుజేసిన
నోబ్రాహ్మణాధమానీవు దోషయుక్తుండవుగాన సంభాషించ నర్హుండవు
గాదు బోవలయునని నిరాకరించిన దుఃఖించి మహాత్మా దీని నిష్క్రూతి
నీవే వివరింపకున్న నాకు దిక్కెవ్వరని సెలవిచ్చిన వేదవ్యాసమున యో
చించి యీపాపంబునకు శృతిస్మృతులవలన పరిహారంబు గానరాదు
గాని యొక్కయుపాయంబు జెప్పెన వినుము.

దక్షిణ సముద్రతీరంబులో రామసేతువులో ధనుష్కోటియను
తీర్థంబు గలదందులో మాసమాత్రంబు శాస్త్రవిధిగా స్నానంబొసరించి
పంచాక్షరీ జపంబుజేసితివేని పరిశుద్ధుండవగుదువు పోపోమ్మని జెప్పిన.

తదుక్తంస్కాందే॥ శ్లో॥ దక్షిణాంబునిధౌపుణ్యే రామసేతోవిము
క్తిదేధనుష్కోటిరితిఖ్యాతం తీర్థమ స్తిమహా త్తరం॥

అస్తిపుణ్యతమంద్రోణే మహాపాతకనాశనం । స్వర్గమోక్ష ప్రదం
నృణాం బ్రహ్మహత్యాదిశోధకం॥

సర్వమంగళమాంగళ్యంసర్వాభీష్టఫలప్రదం । పవిత్రాణాంపవిత్రం
చతీర్థానాంచ మహిమాత్తమమ్॥

దుస్స్వప్ననాశనంపుంసాం సరికిణ్ణేశ నాశనం । అకాశమృత్యు
శమనం పుణ్యంనిజయకారణమ్॥

దార్ద్రస్త్రినాశనంపుంసాం మాయుర్వర్ధనముత్తమమ్ । చిత్తశుద్ధి
ప్రశమనం శాంతిదాంత్యాదికారణమ్॥

తత్రగత్యాధనుష్కోటా రామసేతోవిముక్తిదే । స్నానంకురుష్వ
ద్రోణేత్యం మాసమాత్రంనిరంతరమ్॥

జపపంచాక్షరం మంత్రం మహాపాతకనాశనం । సుప్తమారణ
దోషత్యం సద్యఃపూతో భవిష్యతీతి॥

ఇవివిధంబున బాదరాయణుం దుపదేశించిన యశ్వేధ్ధా మవ్యా
పోక్తప్రకారింబున నియమ పూర్వకంబుగా జరిగించిన పరమేశ్వరుండు
ప్రత్యక్షంబాయెను.

యశ్వేధ్ధామ పాపవిముక్తుండై తపోవనంబుకరిగి మునీంద్రులారా
ధనుష్కోటిప్రభావం బగణ్యంబు సుమీ మరియు నొక్కవ్యవహారంబు
జెప్పెద వినుండు. పూర్వకాలంబున చంద్రవంశ వర్ధకుండగు నందుండను
మహారాజు సత్యవ్రతుండు దయాశీలుండు చాతయై ప్రజాపాలనంబు
గావించి తన పుత్రుండగు ధర్మగుప్తునికి పట్టాభిషేకంబుజేసి జితేంద్రి
యుండయి నిరాహారుండయి వనంబులో తపంబు గావించుచుండె.

అంత ధర్మగుప్తుండు బుద్ధిమంతుడయి నకల సుగుణ సమ్మతి
బ్రాహ్మణ బక్తుండయి దానశీలుండయి స్రజలబాలింపుచు నొకనాడు
మృగాయానినోదంబున నరణ్యంబులు సంచరించుచు సూర్యాస్తమయం
బైన సంధ్యావందనంబొనర్చి క్రూరమృగభయంబున నొకవృక్షంబుపై

నెక్కి గూర్చుండె నొకసింహముచే తరమబడి యొకభల్లూకం బావృత్తు
 రోహనంబుజేసె నదిజూచి రాజు భీతుండయిన నావృత్తుంబున రాజు
 వెరవకు నీకవకారంబొనర్చ సింహంబుచే భీతినొందివచ్చితి నీవుసుఖంబు
 గాయుండుమని కొంతసేవటికి రాజు బొలుండవు నిద్రాపరితుండవై తివి
 నాతొడలపై పరుండుము నీనంరక్షణంబు గావించెదనని నమ్మించిన
 రాజునిద్రించెను.

ఆవెనుక సింహంబు యోభల్లూకనూ నేనాకలితో శ్రమనొంది
 యున్నదాన నీరాజు మనల చంపగల యుద్దేశంబుచే వేటమార్గంబునగా
 వచ్చియున్నాడు గావున నతనిని క్రిందికి ద్రోసితివేని నాయాకలినిండి
 సేబోదు నీవు నివాసమునకు బోవచ్చుననుచు జెప్పిన యొమ్మగేంద్రా
 యీబొలుండగురాజు నమ్మిశయనించెను. వీనిద్రోయజాల నేపాపము
 కై న నిమ్మతిగలదుగాని విశ్వానఘాతక పాపమునకు ప్రాయశ్చిత్తము
 లేదు. నన్ను విరోధించవద్దనిజెప్పె నంత కొంతదడవునకు రాజు
 మేల్కొంచె మరియు భల్లూకంబు రాజునునమ్మి నిద్దురబోయె నాసమ
 యంబులో సింహంబు రాజు యిది క్రూరమృగంబు నాభయమునకు
 వెరచి నిన్ను బుజ్జగించిన దాని నీవొక్కరుండవై న భక్షించకవిడచునా.

కావున భల్లూకమును క్రిందికిద్రోయుము దాని భక్షించిన
 సేబోదు నాపై నీవు సుఖముగా నింటికిపోవచ్చు ననిన రాజకుమారుండు
 సంతోషించి యిది యుంచిదీయుపాయంబని దలంచి నాభల్లూకమును
 క్రిందికిద్రోసిన దైవానుగ్రహమున నదిపడక మేల్కొని రాజుకై జూచి
 రాజు వింటివా విశ్వానఘాతకుడికంటె ద్రోహి పాతకుం డన్యకుండడు
 నుమీ వినుము.

శ్లో॥ విశ్వానఘాతకోలోకే మహాకష్టాభవంతిహి । సహిమిత్ర
 ద్రోహూపాపం న శ్యేద్యజ్ఞాయులై రసి॥

బ్రహ్మహత్యాది పాపానాం కథంచిన్నిష్క్రుతిర్భవేత్ । విశ్వాన
ఘాతీనాంపాపం నన శ్శేజ్జన్మకోటిభిరితి॥

ఇవిధంబున శాస్త్రగురుగలదు గాన మిత్రద్రోహీ నీవున్నట్లుం
డనై భూమిలో సంచరించుమని శాసించిచ్చి సింహముకై జూచి యో
మృగేంద్రా మనమిద్దరము శాపోపహతులమై యీజనసంబునొందితిమి
వింటివా నేను భృగువంశసంభవుండ ధ్యానకావ్యుండను నామంబుగల
వాడ పైనగతిచే నీరూపంబునొందితి నోసింహంబా నీవు భద్రుండను
కుబేరునిచూచివుండవు ధనమధాందంబున నొకనాడు భార్యలంగూడ
వీవస్త్రాండత్తనిర్లజ్జచేగర్వించి గౌతమమహాముని యెదుటదిరిగిన కోపించి
సింహంబు గమ్మని శపించిన శాపవిముక్తుండయి గంధర్వరూపంబునొంది
గౌతముండు ధ్యానకావ్యుని సంభాషణంబుచే ముక్తుండవనగుదునని
చెప్పిన మాటనత్యంబాయనిన సంతోషించి విమానా రూఢుండయి
వినోదంబున కుబేరుని జేరబోయె.

ఆ భల్లూకమును శాపంబునొంది యధారూపంబు చాల్చె
నంతట రాజపుత్రుం డున్నట్లుండై పిచ్చివానిరీతి లోకములో దిరుగు
చుండి దైవానుగ్రహంబున తనతండ్రియగు నందునియాశ్రమముజేరి
యున్నట్లునిరీతి సంచరించుచుండ నతని తనకుమారునిగా నెరింగి యడి
గిన వృత్తాంతంబంతయు జెప్పినవిని చింతించి జైమిని మహామునికడకు
దోడ్కొనిపోయి పాదములపై వ్రాలి కథయంతయు జెప్పిన ధ్యాన
కావ్యుని శాపముద్రిప్ప శిష్యంబుగాదుగాని దక్షిణ సముద్రములో రామ
సేతువులో ధనుష్కోటిలో స్నానముజేయించిన పవిత్రుండగునది మహా
పుణ్యతీర్థమని చెప్పిన నాముసీంద్రునకు సమస్కారంబు గావించిన నందు
డాక్షిణంబున పుత్రసహితుండై ధనుష్కోటికేగి పుత్రసహితుండయి
స్నానంబుజేసిన పుత్రున కున్మాదంబుమాని బుద్ధిమంతుడయ్యె.

అంతట సందుడు తపోవనముల కరిగె ధర్మగుప్తుం డనేకదానంబులు ధనుష్కోటిగోగావించి రామనాథవామి దిర్ఘనంబుజేసి స్వస్థ చిత్తుండయి నిజనిగరంబునకుబోయి రాజ్యంబేలుచుండె వింటిరా మునులారా ధనుష్కోటివై భవంబు మరియొక్కటి వినిపించెద పూర్వకాలంబు నవరావనుండను బ్రాహ్మణోత్తముం డజ్ఞానంబున పితృవధ గావించి ధనుష్కోటిలో న్నానమాత్రంబున నాపాపనివృత్తిబొందెను. మరియొక వింత యితీహాసంబుజెప్పెద నృగాలవానరిసంవాదంబెట్లనిన శ్మశాన భూమిలో నిద్దరుగూడి వానరుండును నక్కలో యీశ్మశానవాటికలో పూతిగంధాతి కుత్సితంబులగు నీశచంశంబులను భక్షింపుచు నీకష్టంబులనుభవించు మెందుకనెను.

నే పూర్వకాలంబున దేవశర్మయను బ్రాహ్మణపుత్రుండ వేద వేదాంగపాఠకుండనై యుండియు నొకబ్రాహ్మణున కుడపద్యయ ధాన్యంబిత్తునని వాగ్దత్తంబుజేసి యిన్వకపోవుటచేత నక్కనై పుట్టితి నీచంబనుభవించుచుంటి నోవానరా పూర్వకాలంబున వేదనాధుండను బ్రాహ్మణునకు పుత్రుండనై బ్రాహ్మణగృహంబులో పొరబడి శాకంబుహరించిన పాపంబున నీవు వానరుండనై తివి.

ఏపాపంబునకై నిష్కృతిగలదిగాని బ్రాహ్మణ ద్రవ్యంబు హరించినవానికి ప్రాయశ్చిత్తంబులేదని దుఃఖంపుచున్న సమయంబున దైవానుగ్రహంబున భూతిరుద్రాక్షధారియు శివనామపారాయణుండును సింధు ద్వీపుండను బ్రాహ్మణు డక్కడికివచ్చిసజ్జాచి యిద్దరుదుఃఖించి నతనిపైబడి యాక్రోశించి దీనికి ప్రాయశ్చిత్తంబు జెప్పుమని ప్రార్థించిన నావిప్రుండు చింతించి దీనికి నిష్కృతిలేదుగాని పూర్వకాలంబున సుమతయను నొకబ్రాహ్మణుండు కిరాతినంఘంబుసేయుచు మధ్యపానరతుండై బ్రాహ్మణద్రవ్యం బనుభవించి దుఃఖంపుచు రామసేతువులో ధనుష్కోటి యందు న్నానంబొనరించి పాపత్రయ నివృత్తి నొందె గావున మీరిద్దరా

ధనుష్కోటికిబోయి స్నానంబులుగావించిన నీచజన్మరాహిత్యంబగును. సుగతి దొరుకునని జెప్పెను.

వారావిధంబున జరిగించి పునీతులైరి మరియు నొక్కవిశేషంబు మహాన్నతంబైన యితీహాసంబు జెప్పెద దురాచారుండను బ్రాహ్మణుండు దుస్సాంగత్యంబువలన బ్రాహ్మణహీనుండై భేతాశగ్రస్తుండై ధనుష్కోటిలో స్నానంబుజేసి ముక్తుడయ్యెననిజెప్పిన సూతా యాకథ విశదంబుగా వినుపింపుమనిన మునులారా స్వర్ణ సేయా సురాపాయా బ్రహ్మగురుతల్పగ వీరు నల్లురు మహాపాపులు॥ తత్సంయోగీతిపంచమః అని వారి సాంగత్యంబును జేసినవాడై నాపాపాత్ముండెట్లనిన.

నల్లురు పాపాత్ములతో నొకదినంబు శాంతంబు గూడిచరించిన బ్రాహ్మణ్యంబులో చతుర్థాంశంబు నశించును.

రెండోదినంబుగూడిన నగంబుమూడుదినంబులు గూడెనేని భాగత్రయంబు నశించును.

దిన చతుష్టయంబైన పిమ్మట బ్రాహ్మణ్యవాచక హీనుండగును నాపై గలసి శయనాశన భోజనమజ్జనాదులగలసెనేని తత్తుల్యపాతకుండై దేహంబు లేదు.

కావున నాదురాచారుండు బ్రాహ్మణ్యహీనుండై బాహుళ్యంబు వలన భేతాశగ్రస్తుండయిన తనశరీరం బెరుంగక నున్నత్తుండయి ననేక దేశంబులు సంచరించుచు దైవానుగ్రహంబున ధనుష్కోటిజేరి యందు లోముణిగినంతమాత్రంబున పూర్వస్మృతివచ్చి నేను గౌతమీతీరదాసుండ నిధిజలతీరంబెందు కింతదూరంబు వచ్చితినిని చింతింపుచుండె.

అంత నాసమీపంబున దత్తాత్రేయుండను మహాయోగినిజూచి
 పాదాభివందనంబుచేసి యోమహాత్మా నాపేరు దురాచారుండు గౌతమీ
 తీరవాసుండు నేనిచ్చటికెందుకువచ్చితి నో తెలియదు మీరు సర్వజ్ఞులు
 గాన నాకు వివేకంబేర్పరుప వలయునని విలపించిన నాదయాళుండు
 ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి ఓయీ నీవు మహాపాతకుల సాంగత్య
 దోషంబున బ్రాహ్మణ్యహీనుండవైతివని భేతాళుండు నిన్నావహించె
 మరియు ధనుష్కోటి తీర్థజలంబులు నీపై బడుటచే పూర్వజ్ఞానంబుగలిగె
 పాపంబుల విముక్తుండవైతివి మహాపాపాత్ముల సాంగత్యదోషంబు
 హరించె నిన్ను పీడించిన భేతాళుండు పూర్వకాలంబున బ్రాహ్మణుండు
 భాద్రపద కృష్ణపక్షంబులో మహాశయం బొనరింపని పాపంబుచేత నివి
 భేతాళత్వంబునొందె ధనుష్కోటి దర్శనమాత్రంబున భేతాళరూపంబు
 మాని విష్ణులోకప్రాప్తుండయ్యె.

— మహాశయపక్ష శ్రాద్ధ ప్రకరణము. —

లోకంబులోభంబున భాద్రపదమాసంబులో మహాలయశ్రాద్ధం
 బొనరించనివారు దురాచారులు భేతాళరూపంబునొందుచు కతలదుకు
 నందేహంబులేదు మహాలయపక్షంబులో వేద వేదాంగపారగుండు
 శ్రోత్రీయుండగు బ్రాహ్మణున కొక్కనికై న నిద్దరికై న ముగ్గురు నల్లరు
 కై న శ్రాద్ధవిధానంబోగా భౌనినంబుబెట్టవలయు భాద్రపద బహుళమా
 వాశ్యమీ ప్రభృతీసూర్యుండు పృథ్వికరాశిలో ప్రవేశించువరకు నాదినం
 బులు పితృపక్షంబులో గణననీయంబులని యెరుంగవలయును.

భాద్రపద బహుళపాడ్యమీదినంబున శ్రాద్ధంబుజేసినవారలకు
 వీటిఁబూత్రుం డవ్వయిశ్వర్యంబు లొసంగు దేవతలు దశసహస్రవర్షం
 బులు తృప్తిహిందుదురు. మహాశయ శ్రాద్ధంబు చేయనివారికి గృహ
 తేత్రారామాదు లగ్నిఁబూత్రుండు దహించు.

ద్వితీయాదినంబున మహాభయంబుజేసినవానికి పార్వతీనాథుండు సంతసించి సకలయిశ్వర్యంబులొసగు కైలాసవాసంబు నిచ్చుచు జేయని వాని పితరులు కాలసూత్రమహాభయంబుల బడుదురు వానికి బ్రహ్మ తేజం బడంగును.

దృతీయాదినంబున గావించినవానికి కుబేరుండు సంతోషించి మహాభాగ్యంబిచ్చును బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు వానివెంటనుండు దురు పితరులు ముప్పదివేల కల్పంబులు తృప్తిబొందుదురు చెయ్యని వానికి దారిద్ర్యంబు సంభవించును.

చతుర్థీదినంబున జేసినవానికి గణపతిప్రీతుండయి విఘ్నంబులెల్ల దూరంబుసేయు పితృతృప్తిగలుగు. చేయనివానికి సకలకార్యంబులును విఘ్నంబులగును.

పంచమీశ్రాద్ధంబున లక్ష్మీదేవి ప్రీతిచే సకలభాగ్యంబులిచ్చు నాచంద్రతారకంబుగా కీర్తిగల్గును. గావించనివానియింట లక్ష్మీ పార్వతులుండబోరు.

షష్ఠితిథియందు శ్రాద్ధంబుజేసిన వణ్ముఖుండు ప్రీతుండగును. పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగలుగు చేయనివానికి జ్వాలా నరకంబుదొరుకును.

సప్తమీ దినంబున శ్రాద్ధంబు జేసినేని సూర్యుండు ప్రీతుండయి హిరణ్యాదులొసంగు చేయనివానికి క్షయరోగాది వీడగలుగును.

అష్టమీదినంబున మహాభయంబు చేసినవానికి మహాదేవుని దయచే కైవల్యంబు కరణంబై యుండును. పదివేలకల్పంబులు పితృగణంబులు తృప్తులగుదురు చేయనివానికి సకలదుఃఖంబులు సంభవించును.

నవమీదినంబున మహాళయంబుజేసిన మహిషాసురమర్దని దుగ్ధా జేవి ప్రసాదంబున దేహావస్థారాదిరోగంబులుమాను మహదై శ్వర్యంబు దొరుకును. చేయనివానికి భూత ప్రేత పిశాచబాధలు గలుగును.

దశమీదినంబున మహాళయంబుజేసిన షోడశకళాపరిపూర్ణుండగు చంద్రుండు మహదై శ్వర్యంబులిచ్చు ధనధాన్యంబు లిచ్చు. జేయని వానికి కృషి భగ్నంబగు.

ఏకాదశీదినంబున మహాళయంబు జేసినవానికి మహాకాల రుద్రుండు ప్రీతుండయి సర్వశత్రుని నాశంబుజేయు. చేయనివానికి బ్రహ్మ హత్యాదోషంబులు సంఘటించు శత్రుబాధ గలుగును.

ద్వాదశీ దినంబున మహాళయంబు జేసినవానికి రమానాథుండను చతుర్భుజుండు ప్రీతుండైయుండు చతుర్దశ భువనంబులు సంతసించు శ్రీదేవి భూదేవులు సకలేప్పితంబు లొసంగుదురు. విష్ణుగదయగుకౌముది యపస్మారంబులు మాన్పును చక్రంబు విఘ్నచ్ఛేదంబు సేయును. శంఖంబు యాతుధానాది బాధలుమాన్పును చేయనివాడు మానవులచే బాధనొంది అస్థిచ్ఛేదన నరకంబులోబడును.

త్రయోదశీ దినంబున జేసినవానికి మన్మథుండు సంతోషించి ప్రకృంజన వనితాభోగంబులుగలుగు. చేయజేనిసుఖహీనుండగు.

చతుర్దశీయండు మహాళయంబుగావించిన సదాశివానుగ్రహ పాత్రుండై యభీష్టంబుల బొందును. చేయనివాడు మహాపాపాత్ములతో తుల్యుండగును.

అనూవాసయందు మహాళయంబు జేసినవానికి పితృగణంబు లమృతి పాసంబుగా తృప్తినొందుదురు. బ్రహ్మలోక నివాసులగుదురు

సంపద వృద్ధిగలుగును యుమారమాపతులిద్దరు సకలై శ్వర్యంబు లిత్తురు
బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబులు నాశనంబగును దేహాంతంబున బ్రహ్మై
క్యానుసంధానంబుచే సాయుజ్యప్రాప్తుండగును చేయనివాని పితరులు
పుణ్యలోకంబుల నుండినను సధఃపాతకు లగుదురు సంతతి నాశనంబడు.

ఓమునులారా భాద్రపదమాసంబు వచ్చిన పితృగణంబులు మా
నామగోత్రంబులుచ్చరించి మాపుత్రులు బ్రాహ్మణుల కన్నంబు బెట్టు
దురు, మాకు తృప్తిగల్గునని నృత్యంబు సేయుచుందురు భాద్రపద కృష్ణ
పక్ష ప్రతిపత్తు మొదలుకొని వ్రత్యహంబును శ్రాద్ధంబుసేయుచు బ్రాహ్మ
ణుల కభ్యంగనంబుగావించి ఘృతసూపభక్ష్యభోజ్యాది నమృద్ధిగా
భోజనంబు బెట్టినవారికి పితృదేవత లాకల్పాంతంబు సుధాపానసమయం
బుగా తృప్తిబొందుదురు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు తృప్తిబొందుదురు
బహుభాషనంబులేల భాద్రపద బహుళపక్షంబున మహాశయశ్రాద్ధంబు
గావించిన త్రిలోకంబులు తృప్తినొందు నిస్సందేహంబు పుత్రహీనులగు
వారికి వారిభార్యలు జేయవలను. జేయనితీరుకు దానికినరకంబువచ్చును.
ఆవశ్యంబు మహాళయంబు సేయవలెను.

దరిద్రుండయి ద్రవ్యంబు లేకపోయిన బ్రాహ్మణుల రాజుల
వైశ్యుల భిక్షంబడిగి చేయవలెను భిక్షంబును దొరకకున్న సరణ్యంబు
లోకిబోయి పితృదేవతులారా దరిద్రుండను భిక్షంజేత్తిన దొరకదా
యనిన రోదనంబుసేయుచు తనహస్తంబుల నుదరంబుపై కొట్టుకొనుచు
మహాధ్వనితో నేడ్చిన వానిపితరు లప్పుడు తృప్తిబొందుదురు.

గావున పితరులు శ్రాద్ధకాలంబున తమ గృహంబు నాశ్రయించి
యుందురు. (నుతులు లేనివారికి గతులు లేననినట్లు) నుతులు శ్రాద్ధ
కాలంబుల పితరుల తృప్తి బొందించక పోయినవారు శాపంబిచ్చి

గృహంబువెడల వారివారి నివాసంబులకు పోదును. కాబట్టి నితరుల శ్రాద్ధకాలంబుల తృపులంజేయుట నుతులకు కర్తవ్యము.

మహాశయంబు జేసినేనియు సకలతీర్థఫలంబును సకలయజ్ఞఫలంబును శులావురుషాది దానఫలంబును చాంద్రాయణాది వ్రతఫలంబును చతుర్వేద పారాయణ ఫలంబును గాయత్ర్యాది మహామంత్ర జపఫలంబును సకలేతిహాస పురాణపారాయణఫలంబును బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర లోక ప్రాప్తి కారణఫలంబును సకలేస్థిత ప్రదంబునై మహాఫల జాతులగును.

మనండు మునులారా పూర్వకాలంబున యయాతి దువ్యంత భారత సల హరిశ్చంద్ర కార్తవీర్యార్జున దశరథాంబరీష శ్రీరామ ధర్మ రాజాదులు మహాశయంబులు గావించి వారివారిబాధల కష్టంబులబాసి పుత్రసంపత్తినొంది రాజ్యాభిషిక్తులై కీర్తికాములై భూలొకసాఖ్యంబు లనుభవించి స్వర్గాది పుణ్యలోకంబుల నివాసంబులు జేసిరి మరియు నవశిష్టాత్రి భృగు గౌతమాంగీరస కుత్స కాశ్యప భరద్వాజ విశ్వమిత్రా గస్త్య పరాశర మృకండు ప్రభృతి మహామునులందరు మహాశయ శ్రాద్ధంబు లొనరించి యణిమాద్యప్తయిశ్వర్య సిద్ధులంబొంది జీవన్ము క్తులై వివిసిల్లిరి.

కావున నైశ్వర్యంబు గోరినవారలు మహాశయశ్రాద్ధంబు గావించుట యనశ్శకరణియ్యంబు నట్లుగావింపనివారలు భేతాశరూపంబు నొందుదురు యోదురాచారా పూర్వజన్మంబున నీవు మహాశయ శ్రాద్ధంబొనర్చని కారణంబున భేతాశ గ్రస్తుండవైతివి యైనను ధను ష్కోటి తీర్థంబులు నీమీదబడుటచే నింతజ్ఞానంబుగలిగె.

తదు క్తంచన్మాందే॥ శ్లో॥ విప్రనిందాకృతానూణాంప్రాయశ్చిత్త మితీరితాంశూన్రాస్మనిరతానాంచ శ్రుతినిందారతాత్మనాం ॥

కన్యావిక్రయినాంవిప్రాక్రయవిక్రయినాంతథా । వేదవిక్రయినాం
దేవవిక్రయైనిరతాత్మనాం॥

విశ్వాసఘతుకానాంచ కృతఘ్ననాంసనిష్కృతిః । భాతృభార్యా
రతానాంను ధరవిక్రయినాంతథా॥

తీర్థవిక్రయినాంపుంసాం ప్రాయశ్చిత్తంసవిద్యతే । తేషాంపాపా
చినశ్యంతి ధనుష్కోటినిమజ్జనాత్॥

మాతృద్రోహపితృద్రోహయతిద్రోహరతాత్మనాం । గురునిందా
పకాణాంచ శివనిందాపరాత్మనాం॥

సత్కథాదూషకానాంచ ప్రాయశ్చిత్తంసవిద్యతే । దేహించాత్ర
ధనుష్కోటో న్నానాచ్ఛుద్ధిర్భవిష్యతి॥

వీవంచ॥ కథితంవిప్రాధనుష్కోటిస్తునై భవం । యశ్చృతావసరి
షాపేజ్యో ముచ్యతేమానవోభవీతి॥

వింటిరా మునులార ధనుష్కోటిమహాత్మ్యంబు స్కందపురాణం
బులో జెప్పిన విస్తారగ్రంథంబంతయు వివరించిన బహు వర్ణంబులుగా
వలెను మీరు సకల తీర్థయాత్రా సంగ్రహంబు వినగోరినవారు గావున
గ్రంథబాహుళ్యంబగు సంక్షేపరూపంబుగా ఘోరీవులా న్యాయంబుగా
దాని మహాత్మ్యంబంతయు గ్రహించవలెను.

—॥ క్షీరకుండ మహాత్మ్యము. ॥—

మహానీయ గుణగరిష్టులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల
పురాణవ్యాఖ్యానవై ఖరీసమేతుండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓమునీంద్రు
లారా రామసేతువుంగల తీర్థంబులో ముఖ్యంబువెలయు చక్రతీర్థాదులగు
నరునదినాలుగు తీర్థంబుల తెరంగెరుంగించితిరి. ఇకమీద నేది వినం
కో రెదరెరుంగింపువని శౌనకాదుండిట్లనిరి. ఓపారాణికోత్తమా చక్రతీర్థ

సమీపంబుననుండు క్షీరకుండతీర్థంబున కానామధేయం బెల్లుగల్గె. తదైవభవంబేలాగు సవిస్తరంబుగా నెరుగింపు మని వేడిన సూతుండిట్ల నియె. ఓమునీంద్రులారా దేవీపురపశ్చిమంబున పుల్లగ్రామంబున నొక ప్రదేశంబుగల దచటనుండి శ్రీరామచంద్రుండు లవణసముద్రంబులో నేతు బంధన ప్రారంభముగావించె తత్తీరంబున దర్శన స్పర్శన కీర్తన భ్యాసంబులొనర్చిచమాత్రంబున సకలపాపక్షయకరంబగు క్షీరగుండంబు గలదు దాని ప్రభావం బెరిగించెన పూర్వకాలంబున వేదోక్తాచారసంపన్నుండగు ముద్గలుండను మునీంద్రుండు దక్షిణసాగరప్రాంతస్థిత పుల్ల గ్రామసమీపంబున నారాయణ ప్రీతికరంబగు యజ్ఞంబు గావింపుచుండ.

శ్రీమన్నారాయణుండు వీతాంబరధరుండై శంఖచక్ర కౌస్తుభాది భూషణ భూషితుండై శ్రీదేవీ భూదేవీ సహితుండై ముద్గలునకు ప్రత్యక్షుండై సాష్టాంగుడై యిట్లని స్తుతించెను.

లక్ష్మీనిరాజితోరస్కుండను కాలమేఘసమప్రభుండును వీతాంబరవిరాజితుండును కౌస్తుబాలక్రకంతుండును శంఖచక్రగదాపద్మ విరాజితచతుర్భుజుండును విజితానందలోముండగు పుండరీకాక్షుంగాంచి భక్తి పరవశుండై పులకాంకిత విగ్రహుండగుచు ఓరమానాయకా నీవు సకల జగన్నిర్మాతవు తత్పాలకుండవు శత్రుహర్తవు మత్స్యవిరూపివి నామణావతారుండవు వరాహ నారసింహ వామన బామదగ్ని రాఘవ బల భద్రగల్క్యదిరూపధారివి విజ్ఞానస్వరూపుండవు నిన్నుగొనియాడ నాదరంబే నిర్లజ్జుండ కృపణుండ క్రూరుండ పిశునుండ డాంబికుండ పరదార పరద్రవ్య పరిక్షేత్రలోలుడవు నన్నుం గరుణాదృష్టి నవలోకించి రక్షింపు మనివేడిన.

ముద్గలుః॥ ప్రథమపగత్సృష్టే పాలకాయతతఃపరం॥ సంహరేత్తతః పశ్చాన్న మోనారాయణాయతే॥

సమోతత్వ స్వరూపాయ కరుణాయచిదాత్మనే । సమోపరాహ
వపుషేవమఃపంచాస్యరూపిణే॥

వానుదేవాయసమస్తుభ్యం జమదగ్ని సుతాయతే । రాఘవాయ
సమస్తుభ్యం బలభద్రాయతేనమః॥

కృష్ణాయకలయేతుభ్యంసమోవిజ్ఞానరూపిణే । ఓక్షిమాంకరుణా
సింధో నారాయణజగత్పతే॥

నిర్లజ్జంకృపణంక్రూరం పిశునండాంబికంకృశం । పరదారపరద్రవ్య
పరక్షేత్రైకలోలుపం । అసూయావిష్టహృదయంమాంరక్షకృపయాహరే॥

శ్రీవిష్ణుండు ముద్గలస్తోత్రంబునకు సంతృప్తుండై వరంబు వేడు
మనిన నారాయణా మీదర్శనంబుకంటె వెక్కువ వరంబేమియున్నదై
నను నాకు సాయంప్రాతకాలములయందు యోహూమంబుజేయనిచ్చ
గలిగినదనిన విష్ణువు విశ్వకర్మనురప్పించి స్పటికశిలా కుట్టిమంబగు సర
స్సును కల్పించుమని కామధేనువును రప్పించి క్షీరంబుతో నింపుమని
యాజ్ఞయిచ్చిన తత్ప్రకారంబున జరిగించిరి. దానిచే సరిగా దానికి క్షీర
కుండంబని నామం బిచ్చట స్నానంబు జేసినవారికి మహాఫలంబు మరియు
గాయత్రీ సావిత్రి తీర్థంబులు మహాత్తమంబులు వాటిలో నవగాహనం,
బవశ్యకరనీయంబు.

ఓమునీంద్రా నీయజ్ఞంబున ప్రత్యక్షరూపంబున హవిశ్శోచనంబు
గావింప నేతెంచితినిన ముద్గలుండు సంతోషంబునొంది యిట్లనియె.
ఓరమానాయకా నేధన్యుండనైతి సుత్పత్నియు సుతులును కృతార్థు
లైరి నాజన్మంబును తపంబును వంశమంబును సాఫల్యంబు నొందె
యోగీంద్రులు మనంబున నిరంతరంబును దలంచుచుండు నీవు సాక్షా
త్కారంబు నొందితివి మదీయక్రతుకాలంబు సఫలం బయ్యెననుచు
ఆవాహనాసనాది షోడశౌపచారంబులం బూగించిన హరియుగ ప్రీతుండై

హవిస్సును భుజించి తృప్తిబొందె నంత నగ్నియు నకలామర సంఘంబులు చరాచరాత్మకంబులగు జగంబులన్నియు తృప్తిబొందె నానమయంబున లక్ష్మీకాంశుండు ముద్దులంగాంచి ప్రీతుండయి వరము నేడు మనిన సతండ్రిట్లనియె.

ఓ రమానాయకా నీవు ప్రత్యక్షంబునొంది భుజించుటవలనం గృతార్థుండైతి నింక వరంబొందెన్ది గలనయినను నీయందు నిశ్చలంబును నిష్కలంబులగు భక్తిప్రసాదింపుము మరియును ప్రతిదినంబును ప్రాతఃస్నాయంకాలంబుల వయోహోమాదులు గావించుట శుక్రితిహాది తంబు గాన నేతిత్ప్రీతింగోరి సురభీక్షీరంబున నిత్యంబు హోమాదులు గావింపగోరెద నేనిర్థనుండ నాకెట్లు సురభీక్షీరంబు గల్గునట్లు ప్రసాదింపు మని నేడిన నారాయణుండు అమృతాశనుండగు విశ్వకర్మనురావించి స్ఫటికశిలా భేదంబుల నొకనరోశరంబు నిర్మింపుమని యాజ్ఞాపింప నతం డమౌనర్ప సురభీరావించి యిహండు మద్భక్తుండు మత్ప్రీతింగోరి నిరంతరంబు వయోహోమాదులబాసర్పం గోరుండన నివీనరోవరంబును సాయం ప్రాతఃకాలంబులం నరుదెంచి వయఃపూరంబులహరింపు మితండు దాన హోమంబు గావించుచుండుననిన సురభీయునంగీకరించె మాధవుండు ముద్దులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓతపోధనా నీవీనరోవర తీగంబగు సురభీక్షీరంబుచే నిత్యంబును సాయంప్రాతఃకాలంబుల మత్ప్రీతింగోరి హోమంబుగావింపుము గాన నేసంతుష్టి నొందెన నీతీగంబు క్షీరకుండంబని లోకంబున ఖ్యాతిబొందు సీతోయంబున స్నానంబుగావించిన వారలు పంచమహాపాతకంబుల వలన నుపపాతకంబులనయినను బాసి పరిశుద్ధులగుదురు. నీవును దేహంతంబున ముక్తిబంధనుండయి నన్నుబొందెద యనియానతిచ్చితి రోహితండుండయ్యె. నంత నామునీంద్రుండును నారాయణ గూర్చి ప్రీతుండై యనేకశతసంవత్సరంబులు సురభీక్షీరంబున హోమంబు గావించుచు

దేహాంతంబున శ్రీవిష్ణుసాయుజ్యంబునొందె ఓ మునీంద్రులారా క్షీర
కుండతీర్థంబునకా నామంబుగల్గిన తెరంగెరుంగించితి పూర్వకాలంబున
కాశ్యపునిభార్యయగు కద్రువు కపటంబుజేసి నపత్నియగు వినతం బరా
జితంగావించి దోషంబునొంది పిమ్మట భర్తృవాక్య చోదితయై యా
తీర్థంబున స్నానంబొసర్చి పరిశుద్ధురాలయ్యె నెవ్వరై నను పరిశుద్ధమానసు
లగుచు నందు స్నానంబుజేయుదురో వారలకు వేదశాస్త్రంబులు యోగ
జపతపోనియమంబులు తీర్థంబునిషేషణంబులేల నాతీర్థభిందు సంయుక్తం
బగు గాలిసోకినను బ్రహ్మలోక ప్రాప్తింబొందుదురు. మరియు నా
తీర్థోత్తమంబున స్నానంబు చేసినవారలు సూర్యాగ్ని సమానతేజులై
వెలయుదురు యెన్నడును వైతరిణ్యాది నరకంబులం బొందరు యేనరుం
డైన కామధేను సమంబగు నాతీర్థంబు గల్గియుండియు నితర తీర్థంబుల
సేవింపంబోవుట గోక్షీరంబు సిద్ధంబై యుండ యర్కక్షీరంబు గోరుటకు
సమానంబగు నేభుజాస్నానంబుగావించి వచించెద వినుండా తీర్థంబునందు
స్నానంబుగావించిన వారిల కలభ్యంబేదియునులేదు. ముక్తియుం గర
స్తంబై యుండు సత్యంబు సత్యంబు సత్యంబు యేనరుండైన యధ్యా
యంబు పఠించు వినునతండు క్షీరకుండ తీర్థస్నానఫలంబునొందు
నిశ్చయంబు.

మరియు ఋణవిమోచనతీర్థంబుగలదు దానిలో స్నానంబుజేసి
దేవర్షి పితృతర్పణంబులు జేసినవారికి ఋణగతి యవిమోచనంబగును.
తదుపరి జపతీర్థంబున స్నానంబు చేయవలెను తదుపరి నలతీర్థంబున నవ
గాహనంబు మహాపుణ్యంబు తదుపరి సుగ్రీవ తీర్థంబును నీలతీర్థంబును
గవాక్షతీర్థంబును. గజ, గవయ, శరభ, కుముద, సార, పనసాది
వానర కల్పితంబులగు తీర్థంబు లనేకంబులు గల విభీషణ తీర్థంబు మహా
పాతకపాశనకరంబు మహాహస్తతంబు మునీంద్రులారా సకలతీర్థంబుల
ప్రభావంబును వినుపించిరి.

→|| కద్రూప శాపవిమోచనము. ||←

మహాసీయ గుణగర్వితులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురా
ణార్థవిశారదుండగు సూతున కిట్లనిరి. ఓపౌరాణికోత్తమా కద్రూ వినత
లేవరితనూజలు కద్రూవేల ఛలంబున నవత్నింబరిభవించె పిమ్మట క్షీర
కుండతీర్థంబున న్నానంబుచేసి యెట్లు ఆదోషంబువలన విముక్తయ్యె.
నాతెరంగంతయు సవిస్తరంబుగా నెరుంగింపు మనిన సూతుండీట్లనియె.
ఓమునీంద్రులారా పూర్వంబున ప్రాజాపతి పుత్రికలగు కద్రూవినతిలు
కశ్యపుబరిణయంబై తత్ప్రసాదంబునొంది యుండిరందు కద్రువు శేషం
వాసుక్యాద్యనేక పన్నగంబులంబడసె నినత అరుణ గరుడులను పుత్రుల
నిర్వృంగించె యిట్లుండ కద్రు వొకసమయంబున సంతికంబున సంచ
రించుచు నుచై చ్చశ్రవుంగాంచి కపలంబు జేయండలంచి వినత బిలిచి ఓ
వినతా యీయశ్వంబు నీలవాలంబై ప్రకాశించెడు జూడుమాయనిన
నాబిడి ఓకద్రూ ఈయశ్వరాజంబు శ్వేతివాలంబై యుండ నీలవాలంబని
యేల వచించెదవనియె నిట్లాయిర్వరు వినాదంబుచేసి పరాజయంబు
నొందిన వారలు దాసీభావంబు నొందునట్లు ప్రమాణంబుగావించిరంత
కద్రువు నిజతనూజులగు సర్పరాజంబుకడకుంబోయి ఓపుత్రులారా నే
దాసింగాక నుండునట్లు శ్వేతుంబగు నుచై చ్చశ్రవు వాలంబు నీలంబుగా
జేయుండన వారలంగీకరింపకయుండ కద్రువు రోషమూర్ఛితయై జనమే
జయుండు సేయు సర్పయాగంబున నాశనంబు నొందుండని పుత్రులకు
శాపంబొసంగ వారలలో కర్కాటకుండనువాడు దీనుండై జననిపాపం
బులవయింబడి యోతల్లి నేనుచై చ్చశ్రవాసంబు నీలంబుగాచేసెద భీతి
బొందకుమని యాత్మణంబు స్వభోగంబుచే ముచై చ్చశ్రవు వాలంబంజన
క్రమంబుగా చేసెనంత కద్రూవినతిలు యుగాంతకాలంబున యోగనిద్రా
విరాజితుండగు ఆదినారాయణునకు శయనంబును శశాంకశంఖమాణిక్య
ముక్తైరావణకారణంబగు సముద్రోపాంతంబుననుండు నుచై చ్చశ్రవుంచేరి
రంత వినతకృష్ణవాలంబగు దేవరాజ వాహనంబుగాంచి దుఃఖితయై

కద్రువుకు దాసియైయుండ తాత్త్వండుండంబువెడలి గిరిమాత్రశరీరుండై హుతాశనుంబోలె దేవరిల్ల నాతనిదేహ మహాత్మ్యంబున కచ్చెరువంది నిజారులనేకవిధముల బొగడిరి. భువనత్రయంబును భీతిబొందె నంత సతండ మారుబృష్టంబు నెక్కించుకొని మాతృసమీపంబుజేరిన కద్రువు వినతంగాంచి ఓచేటికా నేనానాలయంబునకు బోవగోరెద నీవును నన్ను వహింపుము నీవుశ్రుండగు గరుడుండు మత్పుత్రులవహించునని యాజ్ఞాపింప వినతగరుడుంగాంచి యోనందనా నీవీసర్పంబులు మోయుమనిన నతండు జననీవాక్యంబుల నంగీకరించి యాసర్పములవహించె. వినతయు కద్రువను వహించె నంతతాత్త్వండు సహస్రాంశురధసమీపంబునకు వేగంబునంబోయిన చండకిరణ రశ్మిమండలంబుల వేడిమికోర్వనోపక నురగంబులు నుర్వింగూలిన కద్రువ సహస్రాక్షు సనేకవిధంబులంబొగడి తత్ప్రసాదాసాదిత జలాసారంబుల పుత్రులకెల్ల శాంతిగావించె నంత సనీన్ద్రపంబులు గరుడుగాంచి యిటులనిరి.

ఓరీ చేటిపుత్రా ద్వీపాంతరములజూడ మాకభిప్రాయము గలదు గాన మమ్మునహించి యచటికిం బొమ్మనిన నాతండిట్లగావించి యొక సమయంబున వినతంగాంచి యిట్లనియె. వోజననీ నేయురగంబుల మోయుటకును నీవీకద్రువను మోయుటకును గారణంబేమి మరియు నన్నీయురగంబులేల చేటిపుత్రాండాయని వచించెద రిదియంతయు నిజం బెరుగింపుమనిన వినత యిట్లనియె. వోతశయా నేపూర్వంబున నూర యగు భగనిచే లభమున పరాజితనై దాసిని తి తత్కారణమున నేను చేటిపుత్రుండని పిలువంబడుచు నీయురగముల మోసెదపు నేనీకద్రువను మోయుచున్నదాన నేనేమిసేయుమనిన ఖన్నయై యెరుంగించిన తాత్త్వం డీదాస్యబేలాగునంబాయు నిందుకు జేయందగిన కార్యంబెద్ది యనిన వినత నీవిప్పుడ సర్పముల కడకుంబోయి యీదాస్య విమోచనంబున కుపాయంబడుగుమనిన సతండాక్షణంబు సర్పముల కడకుంబోయి వో యహింద్యలారా మీరేనియైనం గోరిన నదిదెచ్చియిచ్చెద మాకీదాస్య

విమోచనముగావింపుడనిన పన్నగము లమృతంబుగోరిన నాతండట్ట
దెచ్చియిచ్చెదనని వచించి జననీసమీపంబునకుంబోయి యాతెరం
గంతయు నెరుంగిని యమృతాపహరణమునకుంబోయెద నాకలి పుడ
మెడు భక్త్యంబొసంగుమనిన వినత యోపుత్రకా సముద్రమధ్యమమున
నుండు దుశ్శరీత్రులగు శబరులం భుజింపుము వారలయందొక విప్రుండు
శబరీసంగ కాతుకియైయుండు సతి డగ్నియుంజోలె బ్రహ్మతేజంబున
కంతంబు దహించు వానినెరింగి పరిత్యజించుము నీశరీరంబంతయు
మరుదాదిదేవతలు రక్షింతురుగాక యని యాశీర్వాదించి యంపిన గరు
డుండాక్షణంబ శబరాలయమునకుంబోయి వారలనెల్ల భక్షింపుచుండ
నొక బ్రాహ్మణుండు గిరిధరం బ్రవేశించు విహంగముల విధంబున విశృ
తంబగు గరుడుని కంతబిలంబున బ్రవేశించు శబరులలోనుండి కంతంబు
దహింప వయినదేతయుండెరింగి వోవిప్రుండా నీవు పాపకారివియైనను
వధ్యుండవు కావు గాన త్వరితముగ కంతము వెడలుమనిన నతండు
మద్భార్యయగు శబరినివెడలి మనివేడిన గరుడుం డట్లాసర్చె నంత నా
విప్రుండు నిషాదీసహితుండై యధేచ్ఛంజనియె. సంతఖగోత్రముండా
శబరులనెల్ల భక్షించి యతిశీఘ్రమున నిజజనకుండగు కశ్యపుమునీంద్రుం
డేరి యోతపోధనా మదీయ మాతృదాస్య నివానార్థంబై యమృతంబు
దేవంబోయెద నాకాహారంబొసంగుమని వేడిన కశ్యపుండిట్లనియె.

ఓ నై నతేయా పూర్వంబున బ్రాహ్మణవంశ సభవులగు సుప్ర
తీక విభావనులను భ్రాతలిరువురు విత్తవిరోధంబుచే పరస్పర శాపంబులం
బొందిరి వారలలో సుప్రతికుండు షడ్యోజనోచ్రామంబున తద్విగుణా
యామవిస్తర సంయుతంబగు గజంబయ్యె విభావనుండును త్రియోజనో
చ్రాయంబును దశయోజన నిస్తృతంబగు కూర్మంబయ్యె నిట్లాయిరువురు
పూర్వజైరంబున పరస్పరజయంబునుగోరి యాసలోపరంబున యుద్ధంబు
గావించుచున్నవారు వారలభక్షించితిత్మపుండవై యమృతంబు దేవం
బొమ్మని యాజ్ఞాపింప గరుడుం డాక్షణంబు మహాకాయంబులగు గవ

కచ్చపంబున నఖంబులంగొని యొకతీర్థ సమీపంబునకుం బోనశ త్తిర
జంబును మహాచాచ్యాయంబగు శౌహిణియంబడునగంబౌ గరుడుం
గాంచి శౌయీశతయోజనాయతంబగు మదీయశాఖనై యిగ్గడకచ్చపం
బుల దీవింపుమనిన నతండట్లొనర్ప యాశాఖపయిం గూర్చుండ నది
భగ్నంబయ్యెనని నాశాఖ నవలంబించి యథోముకులై తనంబొనర్పు
వాలకిల్యమునీంద్రులంగాంచి యిదిభూమింబడిన ఈమునిసంఘంబులకు
బాధయగునని దానంగొని యంబరంబునంబోవుచు జనకాజ్ఞచే నిర్జనం
బగు నగంబున నాశాఖవిడిచి గడకచ్చపంబుల భక్షించి తృప్తుండై
యమృతాహారణార్థంబై బోవుచుండ దినంబున మహాశ్వాతంబులయ్యె
నంత నింద్రుండు బృహస్పతింగాంచి యోతిపోధనా యాయుత్పాతంబు
లకుం గారణంబెరిగింపుమనిన నతండిట్లనియె. ఓపాకశాసనా పూర్వంబున
భవజ్జనకుండగు కశ్యపుండు జన్మంబుగావింప నకల సురసంఘంబులు
మునీంద్రులును యజ్ఞభారంబులంగొని యరుదెంచుచుండ నీవాసమయం
బున గోష్పదజలంబుల మజ్జనంబు గావించువారలను అంగుష్ఠప్రమాణ
దేహులును యజ్ఞసంచారయుతులగు వాలఖిల్య మునీంద్రులంగాంచి
పరిహాసంబు జేసితివిగాన నామునీంద్రులు క్రోధవ్యలితాననులై యింద్ర
శత్రులగు పుత్రుండు కశ్యపునకు దయించుమని హేమామంబుగావించిరి
గాన గరుడుండు పుత్రుండై యుద్భవించి యిప్పుడు అముదావారణంబు
గోరి యరుదెంచుచున్నవాడు గాననీయుత్పాతంబు లయ్యెడునని వాచ
స్పతి యెరింగించిన యింద్రుం డాక్షణంబ యమృతరక్షకులగావించి గరు
డుండమృతంబు గోరినచ్చుచున్నవాడు వీరలతిప్రయత్నంబున రక్షింపు
డని యాజ్ఞాపింప వారలియ్యకొని యాయుధపాణులై యుండ పక్షింద్రుం
డును నచటికి మహావేగంబునంబోవ వారలు భీతిల్లి యస్త్రశస్త్రంబులం
గొని యుద్ధంబు నేయుచుండ సుపర్ణుండు కొందర తుండ్రగ్రంబు కొందర
పక్షంబుల ఖండించుచు పక్షవిక్షేపంబుగావింప ధూళియాకసంబు గప్పె
నంత త్రినశప్రేరితుండగు పవనానుగదాధూళిభుజంబు నీరసించిన ఖగేం
ద్రుండు క్రోధదీప్తుండై రుద్రవసు మరుదాది సురసంఘంబులనెల్ల పక్ష

తుండంబులం బీడింప వారలును భీతులై పలాయనంబునొంది రంత
పురోభాగంబున జ్వలింతు నగ్నిం గాంచినదీజలంబుచే శాంతింబొందించి
యొకభ్రమచ్ఛక్రంబుజూచి రక్షింపఁగొండై న దంతరాళంబున బ్రవే
శించి సతిభయంకరరూపంబులై జనంబుల దర్శనమాత్రంబున భస్మంబు
గావింప నోపు యహింద్రద్వయంబుగాంచి వానిశిరంబుల కాలంద్రొక్తి
యమృతంబెత్తుకొని యంతరీక్షంబునం బోవుచుండ రమాపాధుండేతెంచి
యోవై నతేయా నీప్రతాపంబునకుమెచ్చితి వరంబువేడుమని యాన
తిచ్చిన ఖగేంద్రుఁడు ప్రీతుండగు రమాపాధుండాంచి యొకమలామనో
హరా నాకెల్లప్పుడు జరామరణంబులు లేక యుండునట్లును ప్రసాదించవే
యనియడిగిన నారాయణుం డంగీకరించి యీపరంబొసంగి యంతర్ధాన
గతుండయ్యె నంత నాఖండలుండేతెంచి యాగరుడుని వక్షంబులపై కులి
శంబువేచిన నతండానవ్వుచు పాకశాసనంబుగాంచియిట్లనియె యోవురు
హూతా త్వత్కులిశ పాతంబువలన నాకువేదన గలుగనేరదు అయిన
వొక పర్ణంబొసంగెద దాసనిదినఫలోద్యోగంబగునని యొక పర్ణంబొసంగ
నకలసురమునిసంఘంబు లాతిపవర్ణంబులను స్థిరత్వంబునకుమెచ్చి సుప
ర్ణుండని పొగడిరంత గరుడుండింద్రునితో మరలనిట్లనియె. యోవురం
దరా సేనచరావరాశ్మికంబులగు సకలలోకంబుల వహింపంజాలను
భవాదృశ సహస్రంబులై నను నాకుయుద్ధంబున లక్ష్యంబుగావు నీవేమి
సేయనోపుదువనిన నిర్జరనాయకుం డతనిసామర్థ్యంబున కాశ్చర్యంబు
నొంది శాంతంబుగా నతనితో నిట్లనియె-

ఓకగేంద్రుడా ఆజరుండనమృతుండనగు నీకమృతంబేల దీనినొరు
లకిచ్చిన వారలు జరామరణవర్జితులై నూకంటె నద్రకులై మమ్ము
బాధింతురు గాన మరలనాకిమ్మన నతండింద్రుగాంచి యోసురనాయకా
నేయమృతంబుగొనిపోయి యురగులకిచ్చి నామాతృదాస్యంబు బాపెన
పిమ్మట వారిలుపయోగింపకమున్న నీవాయమృతము గొనుమన దేవేం
ద్రుండు ప్రీతుండై వరంబువేడుమనిన సుపర్ణుండు కవటంబుచే సుజనని

దాసింగాజేసిన యరగంబులెల్ల నాశనంబగునటు గావింపుమని 'వేడిన
 నిండుండావరంబొనంగె కంత గిరుడుం డమృతంబుగొని యురగులకడకుం
 జని యోపన్నగంబులారా యమృతంబుతెచ్చి కలశంబులపై నుంచితి
 మీరలింకమజ్జనంబుగావించి పానంబొనర్పండు మజ్జననీదాన్యంబు
 బొసెననిన సర్పరాజంబు లంగీకరించె నిండుండాతరి యమృతంబుగొని
 దివంబురకుబోయి యథాస్థానమునందుంచె నాసమయమున భుజగంబు
 లమృతంబుగానక నదియుంచిన దర్భలనాకుటవలన జిహ్వాంబుల కుశాగ్ర
 తాడితంబులై ద్వివిధములయ్యె. నాటంగోలెదోములెల్ల ద్విజిహ్వలనం
 బరగె నమృతస్థితింజేసిన దలుపవిత్రంబులయ్యె నివ్విధంబున గరుడుండు
 జననీదాన్యమివాపి కపటమున నీజనవిదాసుంజేసుకొనిన కద్రువుంగాంచి
 కోపమున భర్తృవరిచర్య కరుగానియుండునని శాపంబొసంగి యధేచ్ఛం
 బోయే నంత కద్రూవినతలు భర్తృనమీపమునకుబోవ నామునిపుంగ
 వుండు క్రవ్రకగాంచి కోపసంరక్తలోచనుండై లోదురాత్మకా వినతంగ
 పటమున కుంబరాజతంజేసితివిగాన మత్పరిచర్యకుండగవు యేమనుజుం
 డై నను యేయంగనయైనను పరులంగపటముగావించి జయమునొందు
 దురో వారలు మహాపాదకులనంబడుదురు తత్సంభాషణముగావించిన
 నరుండు బ్రహ్మహత్యా సురాపాన స్వర్ణస్త్రేయాది దోషములబొందు
 పిమ్మట సరకమునంబడుదురు. మరియును భలజేతృ పంజ్తిభుజించు
 వాడతి దారుణ సరకమునొందు మరియు సతని దర్భనముగావించినది
 రెండు పాపశాకకైతి సూర్యునైన జలమునైన పావకునైన సవిలోకింప
 వలయు యచట సతండు వసించునచట నివాసముగావించిన వారలెల్ల
 సరకప్రాప్తులగుదురు గాన మత్సమీపననుండకుమని కదునను దిక్పా
 రముజేసి న్వచశీలయగు వినతం బరిగ్రహించె నిట్లు కశ్యప మహా
 మునీంద్రుడే. నిరసింపంబడి యతని పాదపతితయై విలపింపుచున్నను
 నతండంగీకరింపక పోయిన వినతయిట్లనియె. ఓమునీంద్రా మర్శినినిం
 దయాభుండవై రక్షింపు మజ్జనమున పాపముగావించె తమింపుము

లోకమున భవాదృశులగు సాధులెల్ల దయాళువులై యుందురుగదా
యనివేడిన వినతంగాంచి కశ్యపుం డిట్లనియె.

ఓ వినతా యీపాపమునకు శాంతియొనర్చినంగాని యీమరా
ఛార్కిగైకొననే ముమ్మారునచించె నిశ్చయంబనిన వినతయిట్లనియె.
ఓమునీంద్రా యీపాపమునకు నిష్క్రతిగావించి దత్పరిచర్యాహయెట్లగు
నది వచింపవేయనివేడిన సతండు కొంతదడవు చింతించి యిట్లనియె.
దిక్షిణసముద్రతీరమున విముక్తిదంబగు పుల్లగ్రామమున పాపవినాశంబగు
క్షీరనమంబున బాకతీర్థముగలదు కద్రువచటికింబోయి స్నానంబొనర్చిన
మాత్రమున దోషవిముక్తియగు నట్లుగావింపక ప్రాయశ్చిత్తాయతము
లొనర్చిన నీదోషము నశింపదని కశ్యపుండు వచించిన కద్రువు పుత్ర
సహాయనియై కతిపయదినముల క్షీరవరంబునకుంబోయి విజితేంద్రియ
యుస్రియతయునై సంకల్పపూర్వకముగా స్నానంబొనర్చితిధిత్రయంబు
పవాసముండి చతుర్దినమున అదరపూర్వకముగ స్నానముజేయుచుండ
అశరీరవాణి యిట్లనియె. ఓవనితా ఈతీర్థమున స్నానముజేయుటంజేసి
గరుడోక్తశాపము నశించె భత్కేశ్వరశ్రూణమున కహంకారాలవై తివి
ఫలజేత్మదోషము నశించె నింక భత్య సమీపమునకుం బామ్మతండు
నిన్నుం బరిగ్రహించునని వచించిన కద్రువు యాయశరీరవాణికి వంద
సముగావించి యాతీర్థమునకు ప్రదక్షిణముజేసి పుత్రసహితయై భత్య
సమీపమునకుంబోయె సంతనామునీంద్రుండు క్షీరసరోవరముల స్నాన
ముగావించి ధూతిపాపయగు కద్రువంగాంచి ఆత్మశిశ్రూణమున కంగీ
కరించెను. ఓమునీంద్రులారా కద్రూశాపవిమోక్షణంబగు వృత్తంబెరుం
గించితి యెన్నండయిన క్షీరసరోవరమున స్నానంబొనర్చిన ముక్తిం
బొందు మరియును యేమనుజుండయిన యాయధ్యాయము భక్తి
యుక్తుండై పఠించు వినునతండు క్షీరకుండ స్నానఫలమును అశ్వ
మేవాదియజ్ఞఫలమును గంగాది సర్వతీర్థఫలమునుంబొందు నిశ్చయం
బని శౌనకాది మునీంద్రులకు సూతుండెరుగించెను.

—३३॥ కపిత్థిర్థ మహాత్మ్యము. ॥—

(రంభా శాపవిమోచనము.)

మహానీయగుణగరిష్టులగు శౌనకాది మునీంద్రులకు సకలపురా
ణాభిజ్ఞుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా పూర్వంబున రావ
ణాదులగు రాక్షసులు మరణంబునొందిన పిమ్మట హనుమంతుడు
గంధమాదనంబున కరుణించి సర్వలోకోపకారార్థంబై యొకతీర్థంబు
నిర్మించి యీతీర్థంబున స్నానంబుగావించిన మానవులు విధూతిపావులై
నరక దారిద్ర్యంబునొందక ముక్తిబొందుదురు యీతీర్థంబున నెన్నండై న
నిరంతరంబు స్మరించుచుండు నతండ్రిపిత వరంపరలనొంది పిమ్మటవరమ
పదంబునొందు నీతీర్థంబునకు సదృశంబులేక యుండునని వరంబులొసంగి
రామచంద్రుకడకుండుని సమస్కార పూర్వకంబుగా ఓరఘునాయకా
యీతీర్థంబునకు పుత్తమంబగు వరంబొసంగవేయని వేడిన రామ
చంద్రుండు ప్రీతుండయి యీకపిత్థిర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలు
గంగాది సర్వతీర్థస్నానఫలంబును అగ్నిష్టోమాదియజ్ఞ ఫలంబునుగాయ
త్రాది మహామంత్ర జప ఫలంబునుంబొందుదురని వరంబొసంగె. సంత
శతశేఖరుండును నలువయు సహస్రక్షుండును యముండును సరుణుం
డును ఆదిత్యుండును మరియుసుంగల నిలింపులును అత్రియు భృగువు
కుత్సుండును గౌతముండును వరాశరుండును కణ్వండును అగస్త్యుం
డును సుతీక్ష్ణుండును విశ్వమిత్రుండును నారదుండును మొదలగు మహా
ద్వలందరు యారామదత్తవరంబగు తీర్థంబనేక విధంబులంగొనియాడ
యందు స్నానమొనర్చి యీతీర్థంబు కపీంద్రులచే నిర్మితంబగుటంచేసి
కపిత్థిర్థంబు ఖ్యాతిం బొందునని వచించిరి గాన నది సకల తీర్థోత్తమం
బయి వెలయుచుండు నాకపిత్థిర్థంబున ముక్తింగోరువారందరు స్నాన
మొనర్పవలయు. పూర్వంబున రంభ కౌశిక శాపంబున కైలరూపము
నొంది యీతీర్థమున స్నానమొనర్చి మరల నిజరూపంబునొందె ననిన
శౌనకాది ఋషులిట్లనిరి.

ఓపారాశికోత్తమా విశ్వామిత్రుండేల రంభనునైలయగునట్లు
 శాపమొసంగె పిమ్మట శిలాధూతయగు యానురాంగన యట్లాతీర్థంబు
 సకుపోయి న్నానమొనర్చె నిదియంతయు సవిస్తరంబుగ నెరింగింపుమని
 వేడిన సూతుగడ్డిట్టులనియె. పూర్వంబునకు శికాన్వయంబున విశ్వా
 మిత్రుండను భూపలూమండుదయించి యొకానొక సమయంబున సేనా
 పరివృతుండయి నకల దేశంబుల సంచరించుచు వశిష్టాశ్రమంబునకుపోవ
 నామహాత్ముండు కామధేనుప్రభావంబున నతనికాతిధ్వంబొసంగిన తృపు
 డయి కామధేను ప్రభావంబెరింగి దానిం తినకమ్మని వేడిన వసిష్టుండంగీ
 కింపకపోయె నంత కౌశికుండు బలాత్కారంబున కామధేనువు గ్రహిం
 పంబోయి తద్విస్మృత్యలగు మేచ్ఛాదులచే పరాజయంబు నొంది మహా
 దేవునారాధించి తత్ప్రసాదంబున నకల దివ్యాస్త్రంబులంబడసి మరల
 వశిష్టాశ్రమ సమీపంబునకుపోయి బ్రహ్మాస్త్రాద్యస్త్రంబులనెల్ల బ్రయో
 గింప నాముసీంద్రుండు బ్రహ్మగండంబుచేసని యల్లవారించిన విశ్వా
 మిత్రుండు పరాజితుండగుచు బ్రాహ్మణ్యంబునకై తపమొనర్చుగోరి
 పూర్వదక్షిణ పశ్చిమ దిక్కులయందు ఘోరంబగు తపమొనర్చి
 యచ్చట విఘ్నంబునొంది పుత్రరాశింబునకుంజని హిమవతంబున పాప
 వినాశినియగు కౌశిక నదీతీరంబున జితేంద్రియండును నిరాహారండును
 జితశ్వాసుండును జితక్రోధుండును గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యస్థుండును
 వర్షాకాలంబుల ఆకాశగుండును శిరంబుల జలమధ్యస్థుండునునై యత్యు
 గ్రంబగు తపంబు దివ్యవర్ష నహస్రంబులు గావింపుచుండ యింద్రాదు
 లగు నిర్జరులు భీతిగలిగి రంభంగాంచి యిటులనిరి. ఓకామిదీమణీ
 హిమవచ్చెల్లంబున కౌశికీ నదీతీరంబున దుగ్రతపమొనర్చు విశ్వామిత్రు
 కడకుంజని తత్తపంబునకు విఘ్నమొనర్చుమనిన నది సురలంగాంచి
 ఓ త్రిదశ పుంగవులారా విశ్వామిత్ర మహాముసీంద్రుం డతిక్రూరుండు
 నన్నుంగాంచి శాపమొసంగుగాన నేభయంబునొందెద మీరలు దయా
 పరులయి నన్నికార్యంబున నియోగింపక రక్షింపుండనిన జంభారి యిట్లు
 నియె. ఓవనితా భీతినొందకుము నీవతిసుందరరూపంబునొంది యా

ముసీంద్రు మోహింపజేయుము నేనును నీవెంట నరుదెంచెద ఈమన్న
 ధుండును కోకిలాలాపమధురుండగు వనంతుండును సర్పదెంతురనిన
 రంభయు విశ్వమిత్రాశ్రమంబునకుపోయి మనోహర విచ్ఛేష్టితంబులు
 గావింప మదనుండును మనంబున నానందంబుగావించె సంత ముని
 పుంగవుడా రంభంగాంచి సంశయంబునొంది శతక్రతుకృతంబు విఘ్నం
 బుగా నెరింగి శ్రోధ సంత క్తలోచనుండై యిట్లనియె.

ఓరంభా నీపతిదారుణంబగు శిలారూపంబునొంది వర్షశతాయుతం
 బులుండుము సిమ్మట నొకబ్రాహ్మణునిచే రక్షింపంబడి స్వరూపంబు
 నొందితివని శాపంబొసంగె నాక్షణంబ నదియు శిలారూపంబునొంది
 బహుకాలంబు విశ్వమిత్రాశ్రమ సమీపంబుననుండె సంతనాముసీం
 ద్రుండును మహోత్తరంబగు తిపంబుగావించి వశిష్టవాక్యంబున రావి
 వృక్షులభంబగు బ్రాహ్మణ్యంబుజెందె నాయాశ్రమంబున నగస్త్యశిష్యుం
 డగు క్షేతుండును ముసీంద్రుండు చిరకాలము మోక్షముగోరి తపంబు
 గావింపుచుండ సంగారకయను వొక రక్కసి మేఘస్వన మహాస్వన
 యగుచు మూత్రరక్త పురీషాదుల వక్షింపుచు మరియు ననేకవిధంబుల
 నాముసీంద్రుని బాధింప నతింపు వృద్ధుడయి కౌశికనుత కోపమొందిన
 శిలంగొని నాయవ్యాస్త్రసంయోగ్యంబు గావించి యారక్కసిపైవైచ
 నదియు నానిశాచరిననుగమించె. నానక్కచరియు భీతింబొంది దక్షిణ
 సముద్రతీరంబుననుండు కపిత్థిర్థంబున మునింగిన నాశిలయు అనుద్రుతయై
 యచటికింబోయి యా రాక్షసశిరంబునంబడియె. సంత రంభయు కపి
 త్థిర్థమజ్జన ప్రభావంబున శిలారూపంబువిడిచి నిజరూపంబునొంది కుసుమ
 ధారావర్షితయు దిన్యవిమానానూఢియు దివ్యాంబర విరాజితయు హార
 కేయూరకటకవరాభరణ భూషితయు ఊర్వశ్యాది సఖిపరివృతయునగుదు
 యాకపిత్థిర్థ మహాత్మ్యం బనేకవిధంబులంబొగడి శశిభూషణుండగు రామ
 నాదు సేవించి యమరావతికింపొయె నారాక్షసియు పూర్వంబున
 ఘృతా చి యనువేశ్యారత్నం బదియును కుంభజన్మాశాపంబున రాక్షసి

రూపంబునొందియుండి యిప్పుడాతీర్థంబున స్నానంబొందెన్ మఃత్వంబున నిజరూపంబునొందె. ఏమునీంద్రులారా యిన్నిధాంబున ఘృతాచీ రంభ లిరువురు అగస్త్యశివపుండగు శ్వేతిమునీంద్రు ప్రసాదంబున రాక్షసి శిలా రూపంబులవిడిచి కపిత్థిప్రభావంబున నిజరూపంబులంబొందిరి గాన జనుండు సకలవ్రయత్నంబులనందు స్నానంబుగావింపవలయునని శౌన కాది మునీంద్రులకు నూతుండెరుంగించెను.

మరియు గాయత్రీ సావిత్రీ తీర్థంబులు మహాత్మ్యంబులు వాటిలో నవగాహనం బనశ్శృంగరణీయంబు.

మరియు రుణవిమోచనతీర్థంబుగలదు. దానిలో స్నానంబుజేసి దేవర్షి పితృతర్పణంబులు జేసినవారికి రుణగతయ విమోచనంబగును.

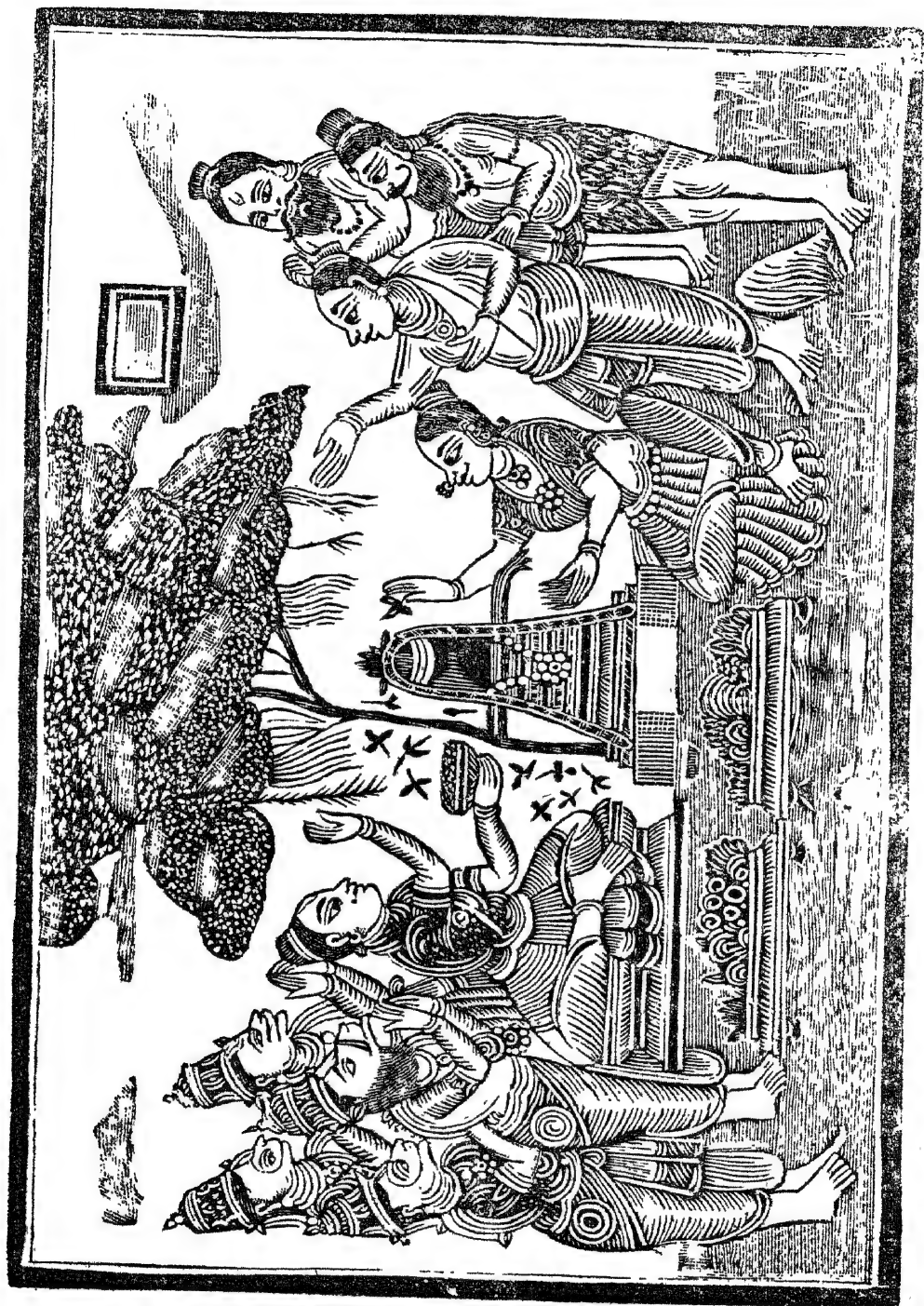
తదుపరి దేవతీర్థంబున స్నానంబు జేయవలెను. తదుపరి నల తీర్థంబున నవగాహనంబు మహాపుణ్యంబు.

“తదుపరి సుగ్రీవ, తీర్థంబును, నీల, తీర్థంబును, గవాక్ష, తీర్థం బును, గజ, తీర్థంబును, గవయ, తీర్థంబును, శరభ, తీర్థంబును, కుముద, తీర్థంబును, సార, తీర్థంబును.”

పవసాది వానర కల్పితంబులగు తీర్థంబు లనేకంబులు గలవు.

విభీషణతీర్థంబు మహాపాతక నాశనకరంబు మహాన్నతంబు మునీంద్రులారా సకలతీర్థంబుల ప్రభావంబును వినుపించితిని.

నిందిరా మునీంద్రులారా రామేశ్వర మహాత్మ్యంబు.

శ్రీరామలింగస్వామి సేవాకైంకిర్యాదులవలన
నచ్చే ఫలముల వివరణ.

మరియు రామలింగప్రభావంబు మహాహింసితంబుజెప్పెద సావ
ధానచిత్తులై వినుండు శ్రవణమాత్రంబున సకలపాపంబులు నశించును
శ్రీరామచంద్రులచే ప్రతిష్ఠింపబడిన రామలింగంబును నేమనుజుండైన
దర్శించెనేని వానికి పునర్జన్మంబులేదు ముక్తుండగును. మునీంద్రులారా
రామలింగ మహాత్మ్యంబు నెవ్వరు వర్ణించగలరు నాకు తోచినంత
వివరించెద.

తదుక్తంస్కందే॥ శ్లోకాః॥ రామప్రతిష్ఠితంలింగం యఃపశ్యతి
పరస్యకృతం । సరవరోముక్తిమాప్నోతి శివసాయుజ్యరూపిణీం ॥

సచ్చిదానందమదైవ్యం సాంబంధుద్రంప్రయాతివై । రామేశ్వర
రాఖ్యంయల్లింగం రామచంద్రేణపూజితం॥

తస్యస్మరణమాత్రేణ యమవీడాదిసోభనేత్ । రామలింగేశ్వరం
లింగంయేచ్ఛయతి సకృన్నరాః॥

కిందానై కింప్రత్యేస్తేహం కింతస్యాభిః కింమధ్వరైః । రామేశ్వర
మహాలింగం మానన్నార్థహరంనృణాం॥శ్రోతవ్యంకీర్తితవ్యంచస్మర్తవ్యం
ముముక్షుభిః॥ఇతి॥ వింటిరా మునీంద్రులారా.

ఏమనుభవకైన ధనుష్కోటితీర్థస్నానంబును రామనాథ సందర్శ
నంబునుగల్గు నతనికి గంగాస్నానంబువలన కార్యంబులేదు యేమాన
పుండ్ర న గట్టకాద్యయకాలంబు రామనాథుని జింతించు నతండిరువది
యొకకులంబు నుద్ధరించి శివలోకముననుండు నెవ్వండైన యొకదినంబున
రామనాథుని దర్శించిన నతండిహంబున ధనవంతుండైయుండి యంత
మున రుద్రత్వంబునొంది రామనాథమహాలింగ సేవవలన గలుగనిఫలం
బితర ధర్మంబుల నెన్నడైనను గలుగదు. ఎవ్వడైన జీవితకాలమధ్యం
బున నొకానొకప్పుడైన రామనాథ దర్శనముసేయని నతండు పితృబీజ

సంభవుండుగాడు శంకరుండని చెప్పంబును రామనుజుండై రామనాథా
లయంబు దారవులచే నొసర్చు నతండు త్రికోటి కులవంసుయుతుండై
స్వర్గ సుఖంబులబొందు, యెవ్వండై న యష్టకంబులచే గావించునతండు
నై కుంతంబునొందు, శిలాసమూహములనొసర్చు నశండు బ్రహ్మ
పదంబునొందు, యెవ్వండై న స్ఫటికాదిశిలాభేదంబులం గావించునతండు
విమానవరంబునొంది శివలోక సుఖంబులంబొందు. యేమనుజుండై న
తామ్రంబుల నొసర్చు నాతండు శివధ్యానస్థితుండై శివసామీప్యంబు
నొందు, యేమనుజుండు రజితంబులనొసర్చు నతండు శివసామీప్యంబు
నొంది మహాదేవుచండంబున నిరంతరంబుమోదించుచుండు, యెవ్వం
డై న భక్తియుతుండై స్వర్గంబుచే నొసర్చు నతండు శివసాయుజ్య
రూపిణియగు ముక్తిబొందు, లోకంబున హేమంబున నాశివాలయంబు
నొసర్చిన ధనాత్యుండును మృత్సమూహంబుల నాయాలయంబుంగావి
చిన దరిద్రుండును వీరిరువురును సమానఫలంబు నొందుదురు.

యెవ్వండయిన రామనాథాభిషేక సమయంబున రుద్రాధ్యాయం
బును చమకంబును పురుషసూక్తంబును త్రిసువర్ణంబును పంచశాంతియు
పావమానాదికంబును జపించునతండు సరకంబునొందడు. యేనరుండై న
పంచకవ్యంబుల నామనాథమహాలింగ స్నానంబుగావించు నతండా
క్షణంబున కల్పజన్మాన్వితపాపంబులం దొలగెను. మధుస్నానంబుజేయిం
చిన మనుజుండు పాపరాశింబాసి బ్రహ్మలోకంబునొందు. ఘృత
స్నానంబుగావించిన మనుజుం డఖిల జన్మకృతపాప సమూహంబులం
బాయు. క్షీరస్నానంబుగావించిన మర్తు య్మండేకవింశతికులోధారణం
బొనర్చి శివలోకంబునొందు దధిస్నానంబుజేయించిన నరుండఖిలపాప
వినిర్మూర్తుండయి విష్ణులోకంబునందు తిలత్తైలాభ్యంగనంబొనర్చి మాన
వుండు కుబేరగృహంబునవసించు. ఇత్యు రసంబుల స్నానంబుచేయించిన
మనుజుండు చంద్రలోకంబునందు లికుచామ్ర రసాసారంబున మజ్జనంబు
జేయించిన నరుండు పితృలోకంబునందు నారికేళంబుల స్నానంబు

గావించిన మానవుండు బ్రాహ్మహత్యాది మహాపాతకంబుల నాశనంబు జేయు. మరియు రామనాథాభిషేకార్థంబై మృద్ధుటంబే నరుండొసంగు నతండింబున చిరాయునై సకలసమృద్ధులంబొందుఁ తామ్రకుంభంబొసంగిన మనుజుండు దేవేంద్రత్వంబు నొందు. రౌవ్యకుంభ ప్రధానంబు గావించిన జనుండు పరిమేష్టిలోకంబునందు హేమకుంభదానంబుచేసిన సనుండీశ్వర లోకమునందు రత్నకుంభదానంబుగావించిన మానవుండు శివసారూప్యంబునందు యేమనుజుండైన గోదానంబుగావించు నతం డశ్వమేధఫలంబునొంది దేహాంతంబున ఈశ్వరలోకంబున కరిగి శివ రూపధారియై వెలయు మహాక్షేత్రంబగు రామేశ్వరంబున రామనాథ సన్నిధియందు విసించునతండు ముక్తింబొందు జనంబుల కాయువుత్వరి తంబుగ నరుగు. లోకంబున రామనాథమహాలింగంబు పూజించి వీక్షించి వినిన స్మరించిన వారలకు దుర్లభంబెద్దియులేదు. రామనాథ సేవింపంబోవుచుండు మనుజుఁగాంచిన సకలపాపములు భీతినొందు. రామనాథు వీక్షించువారికి వేదములు శాస్త్రములు తీర్థయాత్రలేల యేనరుండొస నందన కుంకుమ, కోష్ఠ, కస్తూరి, గుగ్గుల సరళాదుల నొసంగు నతండు ధనాధ్యుండగు ముక్తాభరణ వస్త్రాదుల నొసంగువా డెన్నండును దౌర్యంబు నొందడు యెవ్వడైన సమాహృతంబులగు గంగాతోయంబున రామనాథ మహాలింగాభిషేకంబు జేయు నితం డీశ్వరునకుం బూజ్యండు నిందుకుసందియంబులేదు. ఏపర్యంతంబుమను జులకు జరామరణంబుగల్గు సంరాక సకలలోకనంద్యుం డుతిపూజ్యం డును స్తుత్యండునునగు రామనాథుని భజింపవలయు, సకలపురాణంబుల శాస్త్రాదుల మనాథపూజాకాత్మికంబ ధర్మంలేదుగాన భక్తియుక్తులై మహాకారునిండగు రామనాథేశ్వరు భజించి వారలు భూలోకంబున పుత్రదారయుతులై బహుభోగంబులంబొంది దేహాంతంబున శాశ్వదం బగు ముక్తింబొందుదురు. ఓముసీంద్రులారా రామనాథప్రభావంబెరుంగించితిరి. ఇంక నేవైశ్యాకథ వినగోరెదరో వచింపుడన శౌనకాదులు ఓసూతా

శ్రీరామలింగస్వామి ప్రతిష్ఠాకథను మునులడుగుట.

శ్రీరామలింగప్రతిష్ఠా శ్రీరామచంద్రుం డెవ్వధంబునజేసె దానికథ నవిస్తారంబుగా వినువింపుమని యడిగిన సూతుండు ప్రీతుండయి ముని వాతంబుతో నిట్లనియె.

ఓమునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు సుగ్రీవాది వానరసైన్యం బుతో నముద్రంబుదాటి సువేలాద్రిపై విడిదిజేసియున్నయడ రావణా సురుండు సౌధంబుపై కెక్కి సైన్యంబుల జూచుచుండ సుగ్రీవుండు సహింపజాలక వాయువేగంబుతోపోయి రావణాసురుని కిరీటంబులు దన్నిన నవి నధఃపాతంబులయ్యె నతండు గృహంబులోనికిపోయి రాక్షస సైన్యంబులంబంపిన పోరు ఘోరంబయ్యె నతికాయ మహాకాయ ధూమాక్ష తామ్రాక్ష నరాంతక దేవాంతగ ప్రభృతిమూలబలంబులు మడసినపిమ్మట శ్రీరామభద్రుండు రావణ కంభకర్ణుల వధించిన బ్రహ్మాస్త్రపాతితుండగు దశగ్రీవునిగాంచి విద్యాధరాది సకలదేవసంఘం బులు మునీంద్రులు బహుసంతోషించి రాఘవేంద్రుని స్తుతియించి నింద్రాదులు పుష్పవర్షంబు గురిపించిరి.

అంత శ్రీరామచంద్రుండు విభీషణునకు పట్టాభిషేకంబుజేసి సీతా సౌమిత్రీసమేతుండయి కపిసైన్యంబులతోడ రాగ గంధమాదన పర్వ తంబుచకు వచ్చిన నగస్త్యాది మునీంద్రులు సంతోషించి వినుతించిరి.

ఓరఘునాయకా నీవులోకానుగ్రహకారివి రావణవధంబుగావింప భూతిలంబున జనించిననాడవు తాటకదేహసంహారివి అహల్యా ముక్త సంధాయివి షాదపంకజ రేణుండవు హరకోదండ భంజనుండవు మైథిలీ షాణ్డిగ్రహణోత్సవశాలివి రేణుకాపుత్ర బరాజయకారివి పితృవచనంబు సత్కర్మంబుగావింప నై దేహి లక్ష్మణసహితుండనై యరణ్యంబున కరు

దెంచితివి భరతునకు పాదుకాయుగళంబొసంగి శరభంగ మహాముసీంద్రు
నకు కైవల్యంబొసంగితివి విరాధ ప్రాణనాశనంబు గావించితివి గృధ్ర
రాజ సఖుండవైతివి మాయామృగ మారీచగర్వంబు వారించితివి
కబంధుంబరిమార్చితివి శబరీపూజనంబంగీకరించితివి సుగ్రీవసఖ్యంబు
గావించి వాల్మీకిత తిలయంబకనిచితివి మహాగంభీరంబగు సముద్రం
బున సేతుబంధనంబుగావించి రావణాది సకలరాక్షస పుంజంబులవధించి
లోకత్రయంబును గాంచితివి. మఱియును సంసారాంధీని సంతార
పోతః పాదాంబుజ ద్వయిండవు భక్తార్తిసంహరివి సచ్చిదానందరూపుం
డవు సర్వలోక సృష్టిస్థిత్యంత హేతుభూతుండవు కరుణామూర్తివి సభక్త
రక్షణ దీక్షితుండవు మమ్ములగావుమని పలువిధంబుల బ్రార్థించి యగ
స్త్యదు లూరకయండిరి.

ఓతపోధనులారా నేసర్వమానవులచే విశుద్ధికొరకు సేవనీయుం
డను దృష్టిగోచరంబగు జంతువు మోక్షబాజనంబగు అట్లయినను
శాంతులు నిరహంకారులు యథాలాభసంతుష్టులును సర్వభూతి దయా
ళులును ఊర్ధ్వరేతులగు ముసీంద్రులకు నిరంతరింబు సమస్కరింపుచుండు
గాన బ్రాహ్మణ్యదేవుండనైతి మిమ్ముక కార్యంబువేడెద రావణపథంబునం
గలిగిన పాతికంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తం బెదుంగింపుడినిన ముసీంద్రులిట్ల
నిరి. ఓ జగన్నాథా వోసత్వివ్రతా మహాపుణ్యంబును విముక్తిదంబగు
నీగంధమాదనః సర్వతంబున లోకోపకారార్థంబయి శివలింగప్రతిష్ఠగావిం
పుము దాసవీనశాసనవధ దోషంబునశించు లింగస్థాపన పుణ్యంబు
వచింప చతుర్ముకుండయిన సమర్థుండుగాడు యీగంధమాదనంబున
నీచేస్థాపితంబగు శివలింగదర్శనంబున జనంబులకు కాశిలింగావలోకన
ఫలంబుకన్న కోటిగుణిత ఫలంబుగల్గు నిందుకు సందియంబులేదు
మరియు నాలింగంబు భగవన్నామంబుచే రామలింగంబని ఖ్యాతింబొంది
కాష్ఠపుంజంబుల దహనంబుంజోలె సకలపాపంబుల నాశనంబు చేయు
చుండుగాన ఓకరుణాకరా విగ్రహలింగస్థాపనంబున కాలస్యంబు సేయకు

మని మునీంద్రులుపలికిన రామచంద్రుండు ద్విముహూర్తంబగు పుణ్య కాలంబు నిశ్చయించి మహాబలుండగు హనుమంతునిగాంచి యిట్లునియె.

ఓహనుమంతా నీవతిత్వరితగమనంబున కైలాసంబునకేగి యొక దివ్యలింగంబునుదెమ్మని శ్రీరాముండానతిచ్చిన తక్షణంబున మహా వాయువేగంబున కెగసి కైలాసంబునకరిగి తపోనిష్ఠుజేయ పారవశీ సహితుండై శివుండు ప్రత్యక్షుండై లింగంబొసంగిన మారుతి యేతెంచు చుండె.

అగస్త్యాది మునీంద్రులు యాజీకంబు జేయించజానకీ కృతంబైన లింగంబును, శ్రీరామచంద్రుండు జానకీసహితుండయి సంకల్పంబుచేసి జ్యేష్ఠశుద్ధ దశమీ బుధవారంబున హస్తానక్షత్ర సంయుక్త గరజీకరణ వ్యతీపాతి యోగపంచాంగ శుద్ధిజూచి కన్యారాశియందు చంద్రుండును పృథ్వీరాశియందు సూర్యుండును విలసిల్లి మహాపుణ్యస్థలంబగు గంధ మాదనపర్వతంబుమీద వైదేహీకృతసిగతానుయ లింగంబును బ్రహ్మ హత్యాది నివారణార్థంబు ప్రతిష్ఠించె.

తదుక్తంస్కందపురాణే॥శ్లో॥ రామరామమహాబాహూకాబో హ్వత్యేతినాంప్రతం । జానక్యాయత్కృతంలింగంసై కతంలీలయావిభో ॥

తల్లింగంస్థాప యస్యాద్యమహాలింగా మనుత్తమం । శుత్రై వ తదవచనంరామో జానక్యా సహిసత్వరం॥

మునిభిస్సహితఃప్రీత్యాశతకౌతుకమంగళం । జ్యేష్ఠమాససి తేపక్షే దశమ్యాంబుధహస్తయోః॥

గరజీచవ్యతీపాతేకవ్యాచంద్రేషుపేరపౌః దశయోగేమహాపుణ్య గంధమాదనపర్వతే॥

సేతునాదమహాదేవంలింగసూపధరంహారం । ఈశానంకృత్తివసనం
గంగాచంద్రకళాధరం॥

రామోపిస్థావయామాస శివలింగమనుత్తమం । లింగస్థంపూజయా
మాసరాఘవస్సంబమిశ్వరం॥

లింగస్థస్సమహాదేవః పార్వత్యామహాశంకరః । స్రత్యక్షమేవభగ
వాదత్తవాసర్యముత్తమమితి॥

వింటిరా మునీంద్రులారా యీవిధంబున రామచంద్రుండు ప్రతి
ష్ఠించిన పైకతలింగంబును సేమానవుండు దర్శించినను కథవినిన రామ
నాధసేవాఫలంబును కైవల్యంబును లభించును.

ఓమునీంద్రులారా యివిధంబున శ్రీరాఘవుండు పైకతలింగం
బును స్థాపించి పూజించుచుండగా హనుమంతుండు లింగద్యయంబును
దెచ్చి శ్రీరామునకు సమర్పించి వందనంబాచరించి సీతాదేవిచే నిర్మింప
బడిన పైకతలింగమును శ్రీరాములు పూజించుటజూచి రోషావేషం
బుతో కత్యంత క్రోధోదేకుడై దుఃఖిలోచనుడై దీనరక్షకుండగు
శ్రీరామచంద్రులతో నిట్లనియె.

ఓదేవా సేదురాసుండ లోకంబున క్లేశంబునకై జనించితి
నేకూరకర్ములగు నక్షతంబరానీకంబులచే ననేకవిధంబుల ఖిన్నుండనైతి
నావంటిపుత్రునే వనితయుంగాంచకయుండిన మేలు సేభవసాగర నిమ
గ్నుండ వైభవదీయ సేవచేతను యుద్ధంబుచేతను బహుప్రకారంబుల
ఖిన్నుండనై యనంత దుఃఖంబు నొందితి సుగ్రీవుండుకారార్థంబై విభీ
షనుండు రాజ్యహాదంబై నిన్న సేవించిరి నేనిర్వేతుకంబుగ నిన్ను
సేవించుచున్నవాడ యనేక వాసరానీకంబులో నన్ను కైలాసంబునకుం
బోయి లింగంబుదెమ్మని యాజ్ఞాపించితిని నేను త్వరితంబుగ కైలాసంబు
జేరి పినాకింబొగడి తత్ప్రసాదప్రాప్తంబగు లింగంబుగొని యరుదెంచితి

నీవిప్పుడు పై కలేలింగస్థాపనంబుచేసి దేవమునిస్రభృతులంగూడి పూజించెదవు నేకైలాసంబున నుండఁదెచ్చినలింగంబు వ్యర్థంబయ్యె నేమంద భాగ్యుండ భూభారంబునకై జన్మించితి యీడుఃఖంబు సహింపజాల నేనేమి నేయుదు నీచేనవమానితుడనైతి శరీరంబు విసర్జించజనని యనేక విధంబుల వచించి కోధశోకాకులుండై నమస్కరించిన రఘునాథుండు నవ్వుచు సర్వదేవ మునీంద్రులు చూచుచుండ నాతనినాశ్వాసింపుచు నిట్లనియె.

ఓలంజనేయా నీయొక్క శక్తి నాకుదెలుసును జాతుండు సుజాయ మానుండును మృత్యునాతకంబడకపోరు సమస్తజీవములు తాను జేసిన కర్మములచే నిరయంబై సరకంబు నొందుదురు. నిరంజనుండును నిరామయుండునై న పరమాత్మ నెరుంగుము.

ఓలంజనేయా నేను సర్వంబు నెరుంగుదు జాతుండును జాయ మానుండు మృతింబొందుదురు. సర్వజంతువులు న్వకర్మంబుల మృతిం జొంది సరకంబు నొందుదురు. పరమాత్ముండు నిర్గుణుడై ప్రకాశిమం గాన సీతత్వంబెరంగి శోకింపకుము లింగత్రయ నిర్దుష్టంబను నిరంజనం బును నిరాశ్రయంబును నిర్వికారంబగు పరమాత్మనెరుంగుము తత్వ జ్ఞానబాధకంబగు శోకంబు నొందకుము యెల్లప్పుడు జ్ఞానంబునొంది యుండుము సంతతంబును స్వయంప్రకాశంబగు పరమాత్మం భజింపుము తత్వజ్ఞానవిరోధకంబగు దేహదులయందు మమతయుంచకుము నిరంత రంబు ధర్మంబుభజింపుము. ప్రానిహింస గావింపకుము సజ్జనుల నేవిం పుము యింద్రియంబుల నిగ్రహింపుము యితరదోషంబు లేంచకుము. వశిష్టాదులం బూజింపుము ఆశుభంబుమాని సత్సంబ నిరంతరంబు పలు కుము ప్రత్యగ్భ్రాహ్మణ్యతాజ్ఞానంబు లేకపోవుటవలన వస్తుజాలంబుల యందు మోహంబుగల్గెడు శోభనాశోభనంబులభ్రాంతి యదార్థంబుగ గల్పింపంబడు పదార్థంబులందెల్ల మోహాతిశయనంబున శోభనంబు

లభ్యాస్తంబులగు భౌంతచిత్తులగువారలకు రాగంబుజనించు దేవ తిర్య
జ్జనుష్యాదులలో రాగద్వేషాదులంగూడు మానవులు ధర్మాధర్మనిశం
తులై నిర్ణయంబు నొందుదురు అతిశోభనంబులగు చందనాగరు
కర్పూరాదులే శరీర స్పర్శమున మలినంబునొందు నాశరీరంబెట్లు సుఖ
కరంబగు మరియు భక్ష్యభోజ్యాదిపదార్థములే శరీరసంగమువలన శిష్టం
బగు నాశరీరంబెట్లు సుఖకరంబగు మరియు సుగంధియు శీతలంబగు
తోయంబేయంగ స్పృశ్యంబున మూత్రంబగు నాగూత్రంబెట్లు సుఖకరంబగు.

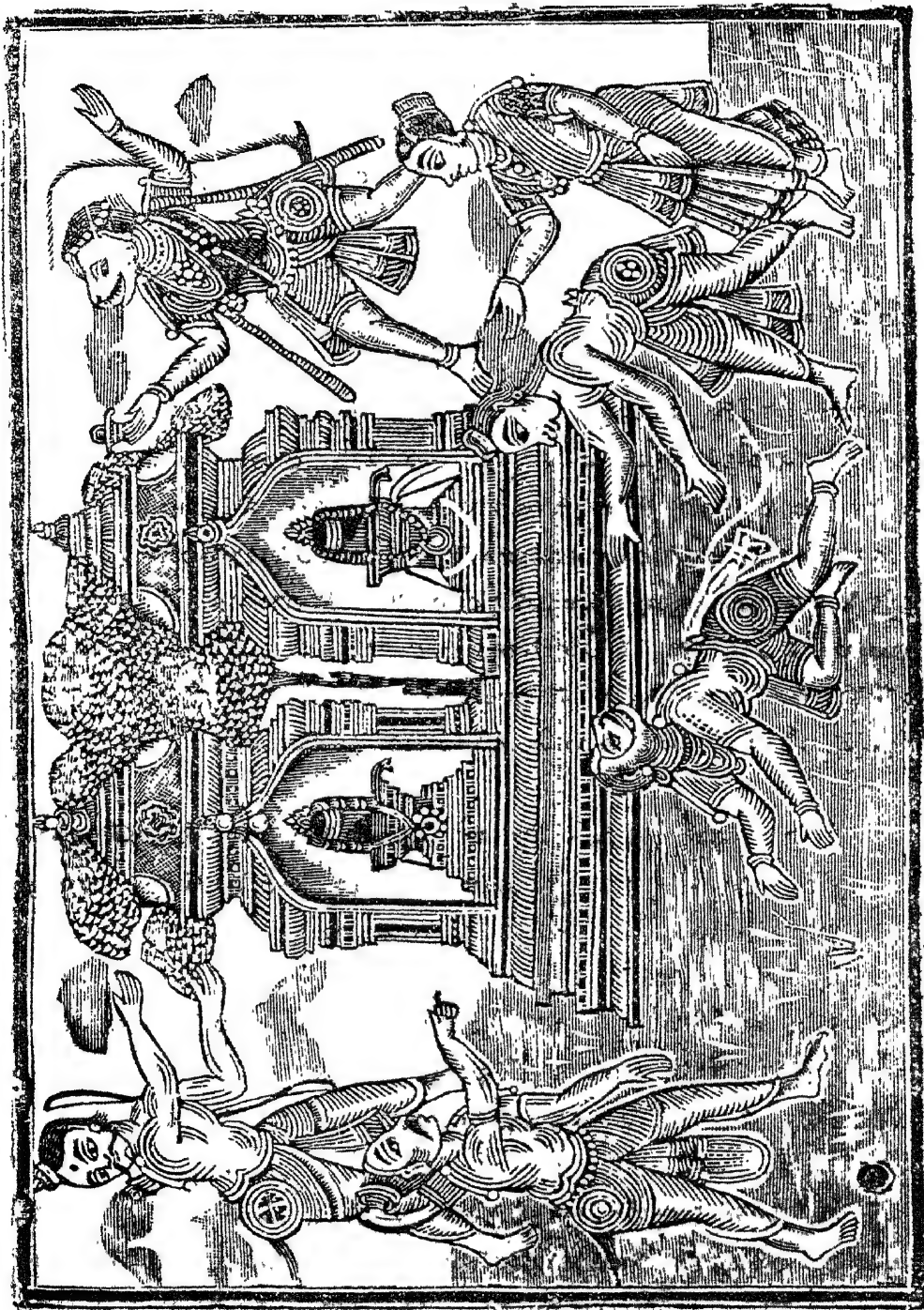
ఓహంజనేయా నేబంపాసరోవరంబున జూపికిని న్వేషార్థంబు సంచ
రించుచుండ నీవరుడెంచి సుగ్రీవసఖ్యంబొనరించి బహుయోజన విస్తా
రంబుగల నుదధియు నాయానంబున తిరించి నీతంజూచి నాయానవాలం
దిచ్చి లంకగాల్చి మరియు ననేక యద్భుత కార్యంబులంగంజేసి జానకి
యంగుళ్యంబుడెచ్చి నాకిచ్చి నాదుఃఖంబుదీర్చిన ఆపద్బాంధవుండవు.

ఓవాయునందనా పరమార్థం బెరుంగించెద వినుము. సంసార
గర్తంబున కించిత్సోఖ్యం బయిననులేదు. మానవుం డజ్ఞానంబుజేసి
జన్మంబునొంది పిమ్మట వార్ధిక్యంబును మరణంబునుంబొంది మరలం
బుట్టుచుండు అజ్ఞాన నివృత్తిగల్గెనేని సుఖంబుగల్గు నది జ్ఞానంబువలనం
గలుగుగాని కర్మాదులవలనం గలుగనేరదు. వేదవాక్యంబగు జ్ఞానంబై
పరబ్రహ్మంబని యెరుంగుము. అజ్ఞానంబు విరక్తునకుంగలుగుగాని యిత
రులకుంగలుగదు. ఆచార్యప్రసాదంబున యాజ్ఞానంబుగలుగు యేమను
జూనకయినను మనంబున కామాదులు వర్తించుచుండు నతండు మృతుం
డగు యెవ్వడయిన జ్ఞాననిష్ఠుండయియుండు నతండు పరబ్రహ్మంబు
నొందు లోకంబున మెలుకొన్నవానిని నిద్రించువానిని భుజించువానిని
చరించువానిని కృతాంతుండు క్రూరుడై సంహరింపుచుండు సర్వంబును
క్షయంబులగు వుభౌతంబులగు నవియెల్లరు పతనంబునొందు నయో
గంబులు విప్రయోగంబునొందు జీవితంబు నిధంబునొందు. లోకంబున

పక్ష్యఫలంబునకు పతనంబుకంటె భయంబెట్లు లెకయుండు నట్ల నకల జనంబులకు మరణంబుకంటె మరియొక భయంబుగలుగదు మరియును దృఢస్తంభంబగు గృహంబెట్లు కొంతకాలంబునకు జీర్ణంబయి నశించు నట్ల మానవులు జరామృత్యు వశంగతులయి నాశనంబునొందుదుడు లోకంబున మానవుల కహారాత్రగమనంబున నాయుర్వ్యయంబగు చుండు ఆత్మంగూర్చి శోకింపు మితరులపై శోకింపనేల లోకంబున మనుజుం డెచటనున్నను యెక్కడికి బోయినను మృత్యు ననుసరించి వధించు శరీరంబు వయఃప్రాప్తంబగుచుండ శిరోరుహంబులు శ్వేతంబు లగు జరయ శావనకాదులు నాక్రమించు అర్థవంబున కాష్టద్వయంబు సంయోగంబునొంది కొంతకాలంబునకు పిమ్మట వియోగంబునొందు కరణి నీమార్గంబుననుండు మనజాండును సంచరించుటనుం గలసి కొంత దవ్వరిగి పిమ్మట యధేచ్ఛజనువిధంబునను భార్యాపుత్రక్షేత్ర ధనాది కంబులు సంయోగ వియోగంబులంబొందుచుండు నదిస్థిరంబుగా దందుకు చింతింపందగదు మనుజుండు జన్మించిన మృత్యువుంజనించి కాలంబెరింగి వధించు నందుకేమియుం బ్రతికారంబులేదు.

గావున నాంజనేయ నీవు బుద్ధిమంతుడవు నీకు తెలియనియర్థంబులు లేవుగాని వత్సమత్సమంబున నీవుత్సహించి కుత్సితంబులగు భీభత్సకార్యంబులు నేయకు మతీమర్త్యంబులగు కృత్యంబులు మృత్యుం జయునిపై జెల్లునా నివర్తించుచుగాని ప్రవర్తించవుగావున దురత్యంబులు మాను మందకున శంకలేక లోకశంకరు శంకరుఝుంకించిన కింకరులకే నంక దగులుననిగాని శంశాక శేఖరుండు దలంకడని శ్రీరామచంద్రుండుపదేశించిన నేదదిరిలేచి నమస్కారంబులు సేయుచు స్తుతించెను.

ఓశ్రీరామచంద్రా, అశ్రితపారిజాతుడవు, సీతామనోహరుడవు, దీవజనావనుండవు, వైకుంఠనాథుండవు అఘువినాశుండవు మారివినుతుండవు, సర్వగీర్వాణ పరీదు్యండువును నీకు మ్రొక్కెదననుచు ననేకవిధం

బుల నీశారాములస్తుతించిన ప్రసన్నులై సకలమునీంద్రులు వినుచుండ
శ్రీరామభద్రుండు వానర శ్రేష్టాద్యేవాది దేవుడును దివ్యప్రభావుండును,
సదాశివుండగు సాంబమూర్తికి యపరాధంబు జేసుటచే నింతహానికరం
బయ్యెనింతటనుంచి వీవెప్పుడు శివద్రోహంబు సేయకు శివద్రోహి కనేక
భవంబులు దురితంబులు భరితంబులయి నిరతంబు బాధించు వేధించు
భిదించు క్రోదించు సాధించు విరోధించు నిలోధించుననుచు బోధించిన
నాంజనేయుం డంజలి బద్ధుండయి యుండిన వత్సా నీవుదొరిలి పొరలిన

→ హనుమత్కుండ ప్రభావము. ←

హనుమల్లింగ ప్రతిష్ఠాది మహాత్మ్యము.

గుంట హనుమత్కుండంబని త్రిలోకవిశ్రుతంబౌ నిందులో స్నానంబుల
జేసినవారికి పంచమహాపాతకంబులయిన భగ్నంబులౌను, నీవుకదలిం
చుటచే గంగాధరుని జటాజూట విశ్రుత గంగాజలంబులచే నీకుండంబు
నిండె గావున గంగా యమునా కావేరీ గోదావరీ గోమతి మొదలగు
నదులకంటె పవిత్రాతితరంబై పుణ్యలోకంబు లొనంగు నీహనుమత్కుండ
సన్నిధిని సవిధానంబుగా శ్రాద్ధంబొనరించి తిలతర్పణంబు జేసినవారి పిత
రలు తృప్తులయి పుణ్యలోకంబులు జేరగలరు దురాచారుం డెవ్వడేని
జేయడేని వాని జన్మంబు వృధాజన్మంబగును జీవన్మృతినిభంగి నిహ
లోక పరలోకంబుల వికలుండగును ప్రకటంబిదియని నమ్మవలయునని
చెప్పి నీవు దెచ్చిన లింగంబు ప్రతిష్ఠించుమని జెప్పిన కామలింగేశ్వర
స్వామి కుత్తరప్రదేశంబున హనుమల్లింగంబు ప్రతిష్ఠితంబయ్యె. నిప్పటికి
రామలింగస్వామికి మారుతివాల వెప్పంటుననవళిత్రయంబు నిదర్శనం
బిచ్చుచున్నదని జెప్పిన శౌనకాది మహర్షులు మహాశ్చర్యంబునొంది
సంతోషించి సూతా యీకథ బహువిచిత్రంబు బహుపవిత్రంబు పాప
లతాల విత్రంబీకథ యేపురాణంబులో నివరింపబడియె ననియడిగిన
సూతుండు మునీంద్రులారా వ్యాసప్రోక్షంబున స్కందపురాణంబులో
కథ యిదియనిన సంతసించి లోకద్రోహియగు రావణాసురుని జంపుటచే

బ్రహ్మహత్యసంభవించినదని చెప్పితి విది యాశ్చర్యంబు బ్రాహ్మణుని
వధించిన బ్రహ్మహత్య సంభవించుగాని రాక్షసునిజంపిన బ్రాహ్మణ

→ రావణాసురుని జన్మప్రశంసా బ్రాహ్మణ్యశిద్ధి హేతువ. ←

హత్యకేమి కారణంబని యడిగిన మునులారా రావణుండు బ్రాహ్మణుండు
చతుర్ముఖ బ్రహ్మకు అగస్త్యుండు కుమారుం డతనికి విశ్రవసుండు తన
యుండయి మహాతపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండై తపంబుసేయుచు నిల బిలా
సంయోజనంబున కుబేరుండను మహాధనాఢ్యుండగు పుత్రునింబడిసిన
నది జూచి సుమాలి యను రాక్షసుండు తత్పరిపంబున తపంబు
సేయుచు కుబేరశదృశుండగు దౌహిత్రునిం బడయగోరి విచారించి తన
పుత్రియగు కైకేసిని బిలిచి యిట్లనియె.

ఓతనయూ నీవు విశ్రవసుం బ్రేమించి పుత్రుం బడయుము.
వాడు మహాబలాఢ్యుడవునన నామె నల్లు విశ్రవసుంజేరి నమస్కరింప
నాతపస్వి యాయమవృత్తాంతమెల్ల దెలుసుకొని వోసాధ్వీ నీకోరిక
సిద్ధించునుగా నిసాయాహ్నుంబున సమాగమం బగుబవలన నీకుద్భవించు
పుత్రులు క్రూరులు కుచ్చితులుగానుండురన, నావనీత భయాక్రాంతు
రాలయి గడగడవడకుచుండ నాతపోధన్యుడు దయాళుండయి నీకు
మూడవకుమారుండు యాగ్యుడు విష్ణుభక్తుండుగా జననంబయి నీఖంశ
మును పావనముజేయు. మరియు జననకాలంబున నారావంబొనర్చుట
వలన రావణాసురుండని యతనికిపేరు లోకవిశ్రుతంబయ్యె తదనంతరం
బున మహాదంష్ఠ్రుండును మహాకాయుండును లోకభయంకరుండును
దురాచారుండును దుశ్శీలుండునగు కుంభకర్ణుండు సంభవించె తదుపరి
శూర్పణఖ ముద్భవించెను. నాపై వేదశాస్త్రమార్గ ప్రవర్తకుండును
ధర్మశీలుండును బుద్ధిమంతుండగు విభీషణుండు బుట్టె గావున రావణా
సురుండు బ్రహ్మ బీజోత్పన్నుండగుటచే బ్రహ్మహత్యసిద్ధించె. మునీంద్రు
లారా శ్రీరామభద్రుండు శివలింగప్రతిష్ఠావనంబు జేసుటచే బ్రహ్మహత్యా

విమోచ నియమ తీర్థంబును కల్పితంబయ్యె. ఆతీర్థంబులో నవగాహానంబు జేసినవారికి మహాపాపంబులు భస్మంబగునని చెప్పిన శౌనకాది మహామును లత్యాశ్చర్యానందభరితులయి సూతు ననేక విధంబుల గొనియాడిరి.

శ్రీరామచంద్రులు బ్రహ్మహత్యా విమోచనతీర్థకుండ భైరవ ప్రతిష్ఠాదులు జరిగించిన మహాత్మ్యము.

ఆవలికథ యానతీయవెయని మునులడుగ పౌరాణిక శ్రేష్ఠుండొట్లనియె. వోమునులారా మీనజెప్పిన స్థలంబున నొక బిలముండంగని దానిపై శ్రీరామచంద్రుండు మంటపంబుగట్టించి తేత్రసంరక్షణార్థంబై భైరవ ప్రతిష్ఠగావించె నాబిలమందే బ్రహ్మహత్య మగ్నంబై యున్నది మరియు రామనాథ మహాలింగంబునకు దక్షిణంబుగా శివార్థ శరీరిణి యగు పార్వతీయు పాశ్వర్యంబుల సూర్యచంద్రులును పురోభాగంబున సందికేశ్వరుండను యున్నవారు రామేశ్వరలింగంబునకు పూర్వభాగంబు మొదలుకొని యష్టదిగ్భాగంబుల నింద్రాది దిక్పాలకు లెనమండ్రుగురును కాపున్నవారు మరియు విఘ్నేశ్వర షడానన వీరభద్రాదు లచ్చటచ్చట నివశించి రామనాథతేత్ర రక్షణజేయుచున్నవారు మునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు రామలింగప్రతిష్ఠజేసి పూజార్థంబై బ్రాహ్మణులనిలిపి వారికి యనేక భూషణాంపరాదు లొసంగి యనేకంబులగు నగ్రహారంబు లిచ్చినిలిపె మరియు శ్రీరామలింగమహావిభవం బొక్కటి విన్నవించెద సావధాన చిత్తులై వినుండు పూర్వకాలంబున శంకర నామధేయుండగు పాండ్య దేశాధిపుండు వేటమార్గంబున ననేక పైన్యంబుతో వేటకాండ్ర వెంబడించుకొని మహాఘోరంబగు విపినంబులో ననేక క్రూరమృగంబుల సంహరింపుచు భక్ష్యార్థంబులగు వరహ శరభ సారంగాది మృగంబుల హింసింపుచు చలరేగి వేటలాడుచు నతని సమానంబగు నొక శరంబు వ్యాఘ్రంబుపై వైచిన నది దప్పించుకొనిపోయె నాబాణంబు నొక్క

మునిదంపతులకువగిలి యావృద్ధులిద్దరు మృతిజెంది రంతట నారిపుత్రుండు మహాక్రోశంబున దుఃఖంపుచుండ నచ్చటి ఋషిగణంబులు నోదార్చు నొక్క మహాకలకలంబగు ధ్వనివెడలిన రాజువిని విషన్నుండై నచ్చటి కేగిజూచిన వృద్ధ బ్రాహ్మణ మిధునంబు మరణంబు నొంద పోయి యున్న చింతాక్రాంతుండై నేనింత పాపాత్ముండ జీవించిన ఫలంబేమి యీ శరీరంబేల నగ్ని హూత్రంబులోబడనై చి భస్మంబుగావెంటునని యుద్యుక్తుండై లేచి యోహవ్యవాహ బ్రాహ్మహత్యానిష్ఠుత్తిరొకీ దేహంబు నీలోవై చి భస్మంబుగావెంటు బ్రాహ్మణదంపతులమరణంబువలన బ్రహ్మ హత్యయు స్త్రీహత్యయు రెండుసంఘటించె. నోమునీంద్రులారావినుండు నవద్వారంబులుగలిగి చరమసాక్షి మేదోమాజ్ఞాది దుర్మలినసిక్తంబై బుద్బుదాకారంబై కాకుక్రోధ లోభ మదమాత్సిర్య మోహాదియుక్తం బయి పరద్రవ్యపరదారానక్తంబయిన యీదేహంబు కాల్చుటే మేలని నిశ్చయించితి నని వినిపించి విలపించి మంత్రులపుత్రుల బిలిపించి రప్పించి రాజ్యభారం బప్పగించి కావ్యంబులు దెప్పించి యగ్నిజ్వాలగావింపుడని యారాజు యాజ్ఞాపించిన మంత్రులు రోదనంబుజేయుచు నగ్నిప్రజ్వల నంబుగావించిన రాజు స్నానాదిక్రియలు నిర్వర్తించి పరిశుద్ధుండై మునీం ద్రులకు సమస్కారంబులు గావించి మహాదేవుని మనస్సులో ధారణా వశంబున నిల్పి యగ్ని హూత్రంబులో జూర నిశ్చయించు సమయంబున నాకాశంబున లోక వివిత్రంబుగా నొక ధ్వని వినపించెను.

ఓరాజు అనలంబున దేహంబు వృద్ధినొందుచునే యుండునుగాన నిర్నిమిత్తనుగణంబు నీకేల ప్రత్యహంబును సేతున్నానంబు సేయుచు శ్రీరామలింగస్వామిని దధితీర మధుఘృతంబుల నభిషేకంబుల సేయుచు గంధపుష్పాక్షతంబుల భక్తిపూర్వకంబుగా నర్చింపుచును సంవత్సరంబు లగ్ని సన్నంబులు భక్ష్యభోజ్యాది పదార్థంబులు నివేదించుచునుండిన పాపంబు భస్మంబగు నిర్నిమిత్తంబుగా నగ్నిలోబడిన దేహంబే భస్మం

బౌనుగాని పాపంబులు సంచితంబులయి వదలకనే యుండునని యశరీర వాణి విసబడిన మునీంద్రు లాశ్చర్యంబునొంది.

శ్లో॥ గచ్ఛశీఘ్రం మహారాజరామ సేతుం విముక్తిదం । రామనాథ స్య మాహాత్మ్యమజ్ఞాత్వా స్మాభీరీరితిమితి॥

ఇవిధంబున బ్రాహ్మణోత్తమ లుపదేశించిన రాజేంద్రు డనుజ్ఞ గొని గంధమాదనంబునకుబోయి యాకాశవాణి వినిపించిన ప్రకారంబు సేతుస్నానంబున రామలింగార్చనంబును యథాశాస్త్రంబుగా జరిగించిన సంతృప్తాంతంబున రామనాథస్వామి కటాక్షించి ప్రత్యక్షంబయిన నారాజు బహునిధంబుల స్తోత్రంబులుజేయ నారంభించె.

ఓరామనాథా, ఓఉమానాయకా, నన్నుంగావుము కృపాళుం డనై బ్రహ్మహత్యనివారింపుము, స్త్రీహత్యావిమోచనము జేయుము ఓత్రిపురనాశకా నీవు మహాదేవుడవు, కాలకూటవిషాదివి దయాసింధుం డవీస్త్రీహత్యం బౌపుము వోవిరూపాక్షా నన్నుం గృహదృష్టిం ననలో కించి మదియ్యంటులగు పాపంబులనాశనంబుజేయుము. ఓకామాంతకా ఓరాఘవేశ్వరా త్వత్కటాక్ష వీక్షణంబున నన్నుం బరిశుద్ధునిగా జేయుము. ఓమార్కండేయభయత్రాణా, ఓమృత్యుంజయా, ఓయన్య యా, నన్నుం నిష్పాపుంజేయుము. ఓశంకరా నన్ను వేదోక్తాచార యోగ్యుంగాజేయుము. ఓదేవా నీవుసూర్యుదయంబుల హరించితివి రామదేవుండవు, దేవదేవుండవు అనంత సచ్చిదానంద స్వరూపుండవు, వృషభ ధ్వజుండవు, రామనాథుండవు నీకనేకవందనంబులు గావించెద మదియ్య పాతకంబులహరించి నన్నుం గావవేయని స్తుతించు నాభూపా లకు ముఖంబుననుండి యతిభయంకర రూపంబును, రక్తశిరోరుహయు, నిలవస్త్రధరయు క్రూరయబ్రహ్మహత్య వెడలినంగాంచి.

పరమశివుండు పార్థివా నీబ్రహ్మనాశ్వలు రెండును విడిచివేసి
 గదా జడవకు నుడిచివేసి నీశరీరంబుబడలిక దీరును నీనేనంబుజేరి నీరాజ్యంబు
 పాలించుమని యనుగ్రహించిన భక్తనత్సలా నీపాదంబులపై భక్తివదల
 కుండ నీస్తోత్రంబు విన్న జడివినవారి కిహపర సౌఖ్యంబులు గృహసేయు
 మని గోరన ననుగ్రహించి యంతర్దానంబునొందె మునీంద్రులారా
 యివ్వధంబున స్కాండపురాణంబులో జరిగిన వృత్తాంతంబు మీకు ప్రత్య
 యార్థంబు స్వల్పాత్స్వల్ప తరంబుగా సూచించితి యీవిధంబున పాండ్వే
 షుండు పవిత్రుండయి రామనాథస్వామిచే నాజ్ఞ గైకొని స్వసైన్యం
 బుతో పట్టణంబు ప్రవేశించి యథాసుఖంబుగా రాజ్యపరిపాలనంబు
 గావించెనని జెప్పినవిని మునీంద్రులు మహానందభరితులై మహాశ్చర్యంబు
 నొంది సూతా రాజుచే మృతినొందిన బ్రాహ్మణమిథంబునం కేమిగతి
 యయ్యెనని యడిగిన మునులారా మృతిబొందిన తల్లిదండ్రుల జూచి
 వారికుమారుండు మహారోదనంబునేయ నచ్చటి మునులేతెంచి రాజ
 హాకృత ద్రోహంబునకు చింతించు నతనిని నోదార్చి యోకుమారా
 వీరికి దుర్మరణంబు సిద్ధించిన దిందుకు నీవు దుఃఖించిన వినియోగంబు
 లేదు దై వకృత్యంబులకు మనుష్యులేమిచెయ్యగలరు జెజాతేస్యమరణం
 తృణంబని శాస్త్రంబెరుంగవాయని బహుప్రకారంబుల నోదార్చిన తన
 తల్లిదండ్రుల కన్నిసంస్కారంబు నిర్వర్తించి యస్థి సంచయనంబుచేసి
 మునుల యాజ్ఞాక్రమంబున హాలాస్య నగరంబు బయలుదేరి రామేశ్వరం
 జేరి సేతువులో నస్థిసాపనంబు గావించి నపిండికరణాది పరలోకక్రియలు
 గావించిన నారాత్రి స్వప్నంబున నతని తల్లిదండ్రులు విమానారూఢులై
 శంఖచక్ర గదాదిధానులయి వైకుంఠనగరంబునకు బోయినట్లుకన్నులకు
 ప్రత్యక్షంబైన సంతోషించి హాలాస్యనగరంబుకుజేరి వృత్తాంతంబంతయు
 బ్రాహ్మణునకు వినిపించిన సంతోషించి మునీంద్రులారా రామనాథ
 మహాత్మ్యంబు నవిస్తారంబుజెప్ప నెవ్వరికి శక్యంబుగాదని సూతుండువిని
 పించిన సంతోషించి సూయరామలింగప్రతిష్ఠచేసిన తదనంతరంబున
 జరిగిన వృత్తాంతంబు వినిపించుచుని యడిగిన మునీంద్రులారా స్వామిని

ప్రతిష్ఠించి శ్రీరామచంద్రుండు సామిత్రియు జానకియు సుగ్రీవుండు మొద
లగు సమస్తసైన్యంబులు స్తోత్రంబులు జేసిరి సక్రమంబుగా వినవలయును.

(శ్రీ)రామలింగస్వామిని,

(శ్రీ)రామచంద్రుడు, దేవముని, మునులు, వానరులు, మొదలగు

సమస్తమైనవారలు స్తోత్రంబులు జేసిన

శ్లోకంబులు.

శ్రీరామచంద్రః ॥ శ్లో॥ సమోమహాత్మనేతుభ్యం మహిమాయా
యశూలినే । స్వపదాంబుజభక్తార్తిహరిణేసర్వహరిణే ॥ సమోదేనాదిదే
వాయ రామనాథాయసోఽక్షిణే । సమోవేదాంత వేద్యాయయోగినాం
తత్త్వదాయినే॥సర్వదానందపూర్ణాయవిస్వనాథాయసంభవే । సమోభక్త
భయచ్ఛేద హేతుపాతాబ్జరేణవే ॥ సమస్తేకిలనాథాయ సమస్సాక్షాత్ప్ర
రాత్మనే । సమస్తేద్భుతసీర్యాయ మహాపాతకనాశినే ॥ కాలకాలాయకా
లాయ కాలతీనాయతేనమః । సమోవిద్యానిహంత్రేతే నమఃపాపహ
రాయచ ॥ సమస్సంసారతప్తానాంతాశ్శన్ధాశనహేతవు । సమోమద్భ్రహ్మ
హత్యానానాశినేగరళాశినే ॥ సమస్తేపార్వతీనాథకై లాసనిలఘాప్యయి ।
గంగాధరవిరూపాక్ష రక్షమాంసకలాపదః ॥ తుభ్యంపినాక హస్తాయన
మోమదనహరినే । భూయోభూయోనమస్తుభ్యంసర్వవస్తాసుసర్వదేతీ॥

—॥ ఇవిధంబున శ్రీరామచంద్రుండు స్తుతించినవెనుక లక్ష్యంబుండు. —॥

సమస్తేరామనాథాయ త్రిపురఘ్నాయ శంభవే । సమఉగ్రాయ
భీమాయమహాదేవాయసోఽక్షిణే ॥ సర్వజ్ఞాయవరేణ్యాయ వరదాయశరా
యతే । శ్రీకంఠాయసమస్తుభ్యం పంచపాతకభేదినే ॥ సమస్తేస్తుపరా
నంతసత్యవిజ్ఞానరూపిణే । సమస్తేభవరోగఘ్నస్థాయూనాంపతయేనమః॥
పతయేత్స్కరాణాంతే వహనాంపతయేనమః । గణానాంపతయేతుభ్యం
విశ్వరూపాయసోఽక్షిణే ॥ తత్రతత్రపదద్వంద్వే భవతోభక్తిరస్తుమే । అస

న్మాన్తేగతిర్మాభూద్భవతఃశృపయావిభో || పార్వతీజీవితేశాయగణేశస్కం
దసేవినే | నమస్తేసూర్యచంద్రాగ్ని లోచనాయకవర్ధినే || నమశ్శివాయ
సోమాయ మార్కండేయభవచ్ఛిదే | నమస్సర్వప్రపంచస్య సృష్టిస్థిత్యం
తహేతవే || ఇతి ||

ఇవిధంబున లక్ష గుణుడు స్తోత్రంబు జేసిన తననంతరంబు
సీతాదేవియు||

శ్లో|| పరమకారణశంకరధూర్జాటే గిరిసుతా స్తనకుంకుమ శోభితః
మమపతౌపరిదేహిమతినదానవిషమాంతరపూరుషగోచరాం || గంగాధ
రవిరూపాక్ష నీలలోహితశంకర | రామనాథసమస్తుభ్యం రక్షమాంకరు
ణానిధే || నమస్తేదేవదేవేశనమస్తేకరుణాకర | నమస్తేభవ భీతానాంభవ
భీతీవిమర్దన || నాగత్వదీయచరణాంబుజచింతనేన నిర్ద్రామథాస్కరి సుతా
ద్భయమాశుశంభో | నిత్యతృప్తమానుగతవాణానమృకండుపుత్రఃకింవానవ
ధ్యతీతవాశ్రియిణాంపరేశ || పరేశపరమానంద శరణాగతపాలక | పాతిపి
త్యం మమసతా దేహితుభ్యంనమోనమః || దేవదేవజగన్నాథం రామ
నాథకృపానిధే | తత్పదాంబోరుహగతానిశ్చలాభక్తిరస్తుమే | నమస్సదా
యరూపాయ రామనాథాయ శంభవే||

—|| ఇవిధంబున సీతాదేవి స్తుతించిన వెనుక సంగదుండు. —||

శ్లో|| యస్యభాసాజగత్కృతీయత్ప్రకాశం వినాజగత్ | సభాస
తేనమస్తస్మైరామనాథాయసంభవే||

జాంబవాణఃసర్వానందోయదానందోనచతేపరమార్థతః | రామ
నాథసమస్తుభ్యంపరమానందరూపినే||

నీలః|| యద్దేశకాలదిగ్భేదైర్నభీష్మంసర్వచాద్యయం తస్మైరామే
శ్వరాయాస్మై నమోభిన్నస్వరూపిణే||

నలః॥ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశావ నాదవిద్యావిజృంభిత । నమోవి
ద్యావిహీనాయ తస్మైరామేర్వరాయతే॥

కుముదః॥ యత్స్వరూపరిజ్ఞానా త్కార్యాణాం పరమాణవః ।
కల్పితాః కారణత్వేణతార్కికైఃపరమా స్తికైః ॥ తదుహంపరమానందం
రామనాథంమహేశ్వరం।ఆత్మరూపతయానిత్యముపాస్తేనర్వసాక్షినం॥

గవాక్షః॥ అజ్ఞానపాశ బద్ధానాంపశూనాం పాపమోనం । రామే
శ్వరంశివం శాంతముపైమిశరణంనదా॥

గవయః॥ నమామిజగదాదారం చంద్రచూడమునూపతిం।రామ
నాథశివంనందే సంసారమయభేషజం॥

శరభః॥ అంతఃకరణమాత్మేతియదజ్ఞానాద్వియోహితైః । భజ్యం
తేరామనాథంతమాత్మానం ప్రణమామ్యహం॥

గంధమాదనః॥ రామనాథముమానాథం గణనాథంత్రియంబకం।
సర్వపాతక సుద్యర్థ ముపాస్తేజగదీశ్వరం॥

సుగ్రీవః॥ సంసారాబోధిమధ్యేమాం జన్మమృత్యుజరాహ్రదే ।
పుత్రదారధనక్షేత్రపీచిమాలాసమాకులే । మజ్జన్బ్రహ్మాండపండేచపతితం
సప్తసాగరే । క్రోశంతం రక్షమాంనాథరామనాథనమోస్తుతే॥

విభీషణః॥ సంసారవనమధ్యేమాంవినిష్టంనిజమార్గతిః । శోభనాం
పదవీశంభో దేహిరామేశ్వరాధునా॥

సర్వేవానరాః॥ నింద్యావంద్యేషుసర్వత్ర జనిత్వామోనిషుప్రభో
కుంధీపాకాదిసర కేపతిత్వాచపునస్తథా ॥ జనిత్వాచపుగ్యోసౌకర్యశేషే
ణకుత్సతి । సంసారేపతితాసస్మాక్ రామనాథదయానిధే । అనాదదానవ
ర్సాదీనాక్ క్రోశంతః పాహిశంకర । నమస్తేస్తుదయాసింధో రామనాథ
మహేశ్వరమ్॥

ఇవిధంబున నందరుస్తుతించిన తదనంతరంబున బ్రహ్మాద్రా
దిత్యాది దేవతాసమూహంబు॥

బ్రహ్మ॥ నమస్తేలోకనాదాయ రామనాదాయశంభవే । ప్రసీద
మమసర్వేశ మమావిద్యావినాశయ॥

ఇంద్రః॥ యస్యశక్తిరుమాదేవీ జగన్మాతాత్రయీమయి । తమ
హంశంకరంవందే రామనాథముమాపతిం॥

యమః॥ పుత్రౌగణేశ్వర స్కందౌవృషోయస్యచవాహనః । తంవై
రామేశ్వరంవందే సర్వజ్ఞాననివృత్తయే ॥ యస్యపూజాప్రభావేన జిత
మృత్యుర్మృకండుజా । మృర్తుండయముపాస్యేహంరామనాథంసదాశివం॥

కుజేరః॥ అహీశవిలసత్కర్ణ కుండలాభరణాయచ । లతారణశరీ
రాయనమో రామేశ్వరాయనై ॥

ఆదిత్యః॥ నమస్తేస్తుమహాదేవ రామనాథత్రయింబక । దక్షాధ్వర
వినాశాయనమస్తే పాహిమాంశివ॥

చంద్రః॥ నమస్తోభస్మద్ధిగ్ధాయశూలినే సర్వమాలినే । రామనాథ
దయాంభోధే సర్వపాపహరాయతే॥

అగ్నిః॥ ఇంద్రాద్యభిలదిక్పాలనంసేవితపదాంబుజ । రామనాథాయ
శుద్ధాయ నమోదిగ్వాసనేనవా॥

వాయుః॥ హరాయనిజరూపాయ వ్యాఘ్రచర్మధరాయచ । రామ
నాథ నమస్తుభ్యం మమాభీష్టప్రదోభవ॥

బృహస్పతిః॥ అహంత్యాసాక్షి నేనిప్యంప్రత్యగద్వయవస్తునే । రామ
నాథమమాజ్ఞాన మద్యనాశయతేనమః॥

శుక్రః॥ వంచకానా మలభ్యాయమహామంత్రార్థరూపినే । నమో
నై వ్యోవిహీనాయ రామనాథాయశెంభవే॥

అశ్వినౌ॥ ఆత్మరూపతయానిత్యం యోనినాంభాసతేహృది । అన
స్యభావవేద్యాయ నమస్తేరాఘవేశ్వర ।

అగస్త్యః॥ ఆదిదేవమహాదేవీ విశ్వేశ్వరశివావ్యయ । రామనా
థాంబికానాథప్రసీదవృషభద్వజ ॥ అపరాధసహస్రంమేక్షమస్యవిధుశేఖర ।
మమాహమితిపుత్రాదౌఅహంతాంమమనోచయ॥

సుతీష్ఠః॥ క్షైత్రాణిరత్నానిధనానిదారాఃఖిత్వాణీవస్త్రాగృహేశ్వ
పుత్రాః । నైవోపకారాయహిరామనాథమహ్యంప్రయచ్ఛతమతోవిరక్తిం

విశ్వామిత్రః॥ శ్రుతాని శాస్త్రాణ్యపనిష్కృతానిత్రయ్యప్యధితావిధ
లానినూనంత్యహశ్వరేచేన్నభవేద్ధిభక్తిశ్చిరామనాథేశివదేవిశివేహరే ॥

గాలవః॥ దానానియజ్ఞాని రామస్తపాంసిగంగాది తేఢేసునిమజ్జ
నాని । రామేశ్వరత్వాంసనమంతియేతువ్యధానితేమామితవిచ్ఛయోత్ర॥

వశిష్ఠః॥ కృతానిపాపాద్యకిలానిలోకాస్తావమేవరామేశ్వర భక్తి
యుక్తః । రమేతచేత్తానిలయంప్రజేయ్యుర్యదాంధకారోరవితేజస్సై న॥

అత్రి॥ దృష్ట్యాపిరామేశ్వరమేకదాసిస్పృష్ట్యా నమస్కృత్యభవంత
మిశాపునర్నగర్భంసనరఃపమాయాత్కింత్యద్వయంతేలభతేన్వరూపం॥

అంగీరసః॥ యోరామనాథం మనుశోభవంతం పేత్యబంధూన్పణ
మస్మరేత । సంతారయేత్తానపిసర్వపాపాత్కిమమ్భతంతస్యకృతార్థయాం॥

గౌతమః॥ శ్రీరామ నాథేశ్వరగూఢ మేతదవ్యక్తభూతం పరమేశ
తతం । త్యత్పాద మూలంభజతాన్యణాంయేనే వ్యాప్తికుర్వంతిహితేపి
ధన్యాః॥

శతానంతసః॥ వేదాంతవిజానరహస్యవిద్ధిర్విచేయమేతత్థిముముక్షు
భిస్తా । శాస్త్రానినర్వానివిహాయ దేవత్వత్ నేవలంయద్రఘమీరనాణ॥

భృగుః॥ రామనాథతనపాద పంకజద్వంద్వవందనవిధూతకల్మషః
నిర్భయప్రజతీసత్ సుఖాద్యయంత్యాంస్వయంప్రభుమతీవచిక్షునం ॥

కుత్స్నః॥ రామనాథతపపాదసేన సంభోగమోక్ష వరదంస్మణాం !
కారవాదినరతప్రణానంసకఃపుమాన్నభజతేరసప్రహః॥

కాశ్యపః॥ రామనాథతపపాదసేవి నాంగ్రకింప్రతై రుతతపో భీరధ్వ
రైః । వేదశాస్త్రజపచింతాయాచకింస్వర్గసింధువయపాచకింఫలం॥

ఆంగిరాః ॥ రామనాథత్వమాగత్వ శీఘ్రంమమో త్కాం
తికాలేభవాన్యాచనాకంమాం ప్రాపయస్వాత్మపదారవిందం శోకంవిమో
హంసుఖంచితస్త్వరూపం॥

గంధర్వాః॥ రామనాథత్వమసాకంమజ్జతాంభవసాగరే । అపారే
దుఃఖకల్లోలేనిత్యత్తోనాగతిర్హసః॥

కిన్నరాః॥ రామనాథభవారణ్యేన్యధిన్యాఘ్రిభమానకే । త్వా
మంతరేణనాస్మాకం సదవీదర్శకోభవేత్ ॥

యక్షాః॥ రామనాథేంద్రియారతిర్భావకోదుస్సహస్సదా । తంవి
జేతుంసహాయస్తవమస్మాకంభవధూర్జటే॥

నాగాః॥ అచింత్యమహిమాసంత్యాం రామానాథనయంకథం ।
స్తోతుమల్పధియశ్శక్తా భవిష్యాణామంబికాపతే॥

కింపురుషాః॥ నానాయోనౌచపననంమరణంచాప్యనేకశః । వినా
శాయతతజ్ఞానం రామనాథనమోస్తుతే॥

విద్యాధరా॥ అంబికాపతయేతుభ్య మనంగాయ మహాత్మనే ।
సమోస్తోరామనాథాయ ప్రసీదంస్మషభద్రవః॥

పనసః॥ రామనాథగనేశాయ గణబృందార్చితాంఘ్రియే । గంగా
ధరాయసర్వాయ నమస్తేపాహిసస్సదా॥

విశ్వదేవాః॥ జ్ఞప్తిమాత్రై కసిష్టానా ముక్తిదాయసుయోగినాం
రామనాథాయశాంబాయ నమోస్మాప్రత్యశంకరః॥

మరుతః॥ పరతిత్వాంతత్వానాంతత్వభూతాయచస్తుతః । నమ
వై రామనాథాయ స్వస్వభావాయశంభవే॥

సాధ్యః॥ స్యాతిరిక్తవిహీనాయజగతుః)ప్తిప్రదాయినే । రామేశ్వ
రాయదేవాయ సమోవిద్యావిభేదినే॥

వాసరాః॥ సచ్చిదానందసంపూర్ణం దైవ్వితవల్తువివర్జితం బ్రహ్మ
త్మానంస్వయం బాసమాదిమధ్యాంతవిర్జితః ॥ అవి క్రియమనంగంచపరి
శుద్ధంసనాతనం । ఆకాశాదిప్రపంచానాంసాక్షి భూతంతిరాత్పరం ॥ ప్రమా
తీతంప్రణానామపి బోధప్రదాయినం । ఆవిర్భావతిరోధానసంకోచరహితం
సదా॥నిర్లేపంపరమానందంనిరస్తనకలప్రియం । భూమానందమహాత్మానం
చిద్రూపంభోగవర్జితం॥ రామనాథవయంసర్వేసర్వపాతకశుద్ధయే । చింత
యామస్సదాచిత్తే స్మాత్మానంద బుభుత్సవః ॥ రత్నాస్మాన్మృగుణాసింధో
రామనాథసమోస్తుతే । రామనాదాయరుద్రాయా నమస్సంసారహారిణే ।
బ్రహ్మవిష్ణోద్విదిహాపేణ విభిన్నాయ స్వమాయయా॥

విభీషణః॥ వరదాయవరేణ్యాయత్రినేత్రాయత్రిశూలినే । యోక
ధ్యేయాయనిత్యాయా రామనాథాయ తేనమః॥

వ. అనుచు నివ్విధంబుచ సీతా లక్ష్మణ సహితుండగు శ్రీరామ
చంద్రుండును సంగదాది కవులును బ్రహ్మాది దేవతలును బృహస్పతి
శుక్రాది మహామునులును స్తుతించిన రామలింగేశ్వరస్వామి సంతో
షించి శ్రీరామచంద్రులు మొదలగు సందరి నుద్దేశించి రామనాథేశ్వ
రుండో శ్రీరామచంద్ర మహాబాహూ యోజాసకీరమణప్రియ యో
హోలక్ష్మణ యోజాసకీ యోసుగ్రీవ యోయంగద యోఆంజనేయ
యోవానరులారా యోచతుర్ముఖ యోయంగ్ర యోబృహస్పతి యో
శుక్ర యోఅగస్త్య యోవిశ్వామిత్ర యోదేవతలారా మునీంద్రులారా
ఓహూప్రజలందరు వినండి.

ఈ యధ్యాయంబు వ్రాసిన జదివిన వినిన వినిపించిన వారంద
రికి మానర్చనంబుజేసి మానేవలు జేసిన ఫలంబులభించు నొక వత్సరంబు

సేతుధనుష్కృతి స్నానంబుజేసిన పుణ్యంబు లభించగలదని రామనాథ స్వామి గంభీరంబుగా శ్రీరామబద్రామల కందరికి వినిపించిన నందరు కృతాండలులయి సంతోషంబున గ్రహించి మునీంద్రులారా సేతు మహాత్మ్యంబును రామలింగస్తోత్రంబును చదివిన విన్నవారలు పునరా వృత్తిశాశ్వతబ్రహ్మలోకంబు నొందగలరు సందేహంబులేదు సత్యంబు సత్యంబని వినిపించిన సూతా మమ్ముల పునీతులంజేసితివి నీరుణంబు దీర్చజాలము మాసంకోషంబే నీకు పరమాశీర్వాదంబని పలికి ముండు వృత్తాంతంబు వినుపించుమని కోరిన సూతుండిట్లనియె.

→ సేతుమాదవస్వామి మహాప్రభావ వృత్తాంతము. ←

మునీంద్రులారా బహువిదోదంబగు చిత్రకథగలదు వినపించెద సానదానచిత్తులయి వినుండందువలన సంసారతారకంబును మనోహ్లాదంబు గలుగునని జెప్పిన మహాసంతోషంబుతో మునీంద్రులడిగిన సూతుండిట్లనియె.

పూర్వంబున పుణ్యనిధీయను నరేంద్రుండు సోమకులంబున జన్మించి హాలాస్తేశ్వర భూషితంబగు మధురంబాలింపుచు యొకానొక సమయంబున చతురంగబలంబు లతఃపురజనంబులు తోడరాగ నిజ పుత్రు రాజధురంధరుంగావించి రామసేతువునకుంబోయి యచట గంధ మాదనంబున నిశ్చించి ధనుష్కృతియందును మరియుంగల తీర్థంబు లందును నిత్యంబును స్నానము గావింపుచు బహుకాలంబుండి పిమ్మట విష్ణుప్రీతికరంబగు యజ్ఞంబుచేసి తదనంతరంబు బృధన్నానంబొనర్చి సపరివారుండును భార్యసమేతుండయి రామనాథుం బూజింపుచుండె నాకాలంబున నిందిరాదేవి విష్ణుదేవునితో వినోదకలహంబు గావించి యొకసమయముజేసి యాపుణ్యనిధి నరేంద్రుభక్తి బరీక్షింపంగోరి విష్ణు ప్రేరితయై వైకుంఠంబునుండి గంధమాదనంబున కేతెంచి యష్టవర్షకన్యా రూపంబునొంది ధనుష్కృతితీర్థంబున సంచరించుచుండె నాసమయంబున నరేంద్రుండు ధనుష్కృతిస్నానంబు జేయంగోరి నథలుండయి యరుడెంచి

స్నానంబుజేసి తులూపురుషాది దానంబులుగావించి మంచి స్వక్రియ గృహంబునకు బోవుచుండి అష్టసర్వయు శుచిస్మృతియు చారునిలోచనయు బింబోష్టియు తనుమధ్యనుయొసగు నొకకన్యకంగాంచి, ఓబాలకామణి నీవెవదికూతురవే యిచ్చటనున్నదాన వెరుగింపుమని యడిగిన నాకన్య యిట్లనియె. ఓనరేంద్రా నాకుం దల్లిదండ్రులు బాంధవులులేరు. నేను భర్తృరహితనై యున్నదాన యెవండైన నన్నుం బలాత్కారంబునం గ్రహించు నాతని శపించెదనేని నాగృహంబున నిన్ను జనకుంగా ధలం చుచు బుత్రికవై యుండెద ననిన నృపుండల్లీసర్చెదనని సంగీకరించి నా కొకబుత్రికుండు గలడుగాని పుత్రికలులేరు వోకన్యామణి మద్భవంబున కరుడెంచి యంతఃపురంబున నాభార్యకుంబుత్రికవైయుండు నేపురుషుని యందు నీకిష్టంబుగల్గు నాతనికొనంగెనని యాకమలలోచన నొడం బరచి స్వగృహంబునకుం గొనిపోయి వింద్యావతియును స్వభార్యహస్తం బుననిడి యోపత్నీ నీకన్యకను నిరంతరంబును మనకుం బుత్రికయని భావించి రక్షింపుమనిన నదియు సంగీకరించె. ఇట్లాకన్య పుణ్యానిధి నరేంద్రునిచే రక్షింపంబడుచు ముఖంబుండె. సంత గొంతకాలమునకు జగన్నాథుండగు విష్ణుదేవుండు గరుడాయాథుండై వైకుంఠంబువెడలి దమాదేవిని వెదకుచు సకలదేశంబుల సంచరించి యెందుంగానక గంధ మాదనంబుజేరి నేతుసమీపంబున సంచరింపుచుండె నపుడా కన్యారత్నంబు సఖసమేతయగుచు యాభవనోద్యానంబున పుష్పంబులం గోయుచుండంగాంచి విష్ణుదేవుండు ప్రరూపమునుండి గంగాజలము స్కంధంబునందును దక్షిణకరంబున కుశగ్రంథి పవిత్రంబును ఛత్రంబును వహింపుచు భస్మోద్ధూళిత సర్వాంగుండును త్రిపుండ్రావళి శోభితుండును ధృతరుద్రాక్షమాలికుండును, శివనామపారాయణుండును స్తోత్రనీయుం డును, నగుచు గంగాస్నానంబుగావించు విప్రవేషంబుధర్మించి యచట నుండ నాకన్య యావిప్రసింగాంచి భీతినొందె అంత వాసుదేవుండు పుష్పంబులుగోయుచున్న నిజవల్లభంగాంచి సత్వరుండయి కరంబుల గ్రహింప నాకన్యయు సఖపరివృతయై యాకోశింప నారవంబాలించితల్లి

యగు వింధ్యావళియను తండ్రియగు పుణ్యనిధియును మరియు పరిజనంబులును హృదయంబులు కరతలంబులనోదుగొనుచు కోపోద్దీప్తిత మానసులై ధర్మాధర్మ విలక్షణంబునీయక నాబ్రాహ్మణుని బలాత్కారంబున బట్టి నిగళనిర్బంధిత పాదద్వయునిజేయుచు రామనాథాలయ మంటపంబులోని కీడ్చుకొనివచ్చి బద్ధునింజేసి కన్యనోదార్చి గృహంబులోనికనిచి తాను సంతకపురంబు ప్రవేశించి శయనించియుండ న్వన్నంబున నా విప్రునిశంఖచక్రగదాపద్మ వనమాలావిరాజితుండును కౌస్తుభాలంకృతో రస్కుండును పీతాంబరధారియు కాలమేఘవిభయు గరుడోపరిసంస్థితుండును చారుమందస్మితుండును మకరకుండల విరాజితుండును విష్వక్సేన ప్రభృతి పరివారసేవితుండును శేషశాయియు నారదాది స్తుతుండును నయిన విష్ణుంగాజూచి నిజపుత్రికను ధృతపంకజహస్తయు నీలకుంచిత మూర్ధయు విష్ణువక్షస్థలయు మున్నతిపయోధరయు దిగ్గజాచిరక్తాంగియు శ్యామయు పీతాంబరవృతయు స్వర్ణపంకజమాలాలంకృత మూర్ధయు అనన్త్యర్చరత్నైశ్చిత దివ్యాభరణ విరాజితయు హారతారభూషితియునై నెలయు రమాదేవింగాంచి కల్పంబుననుండిలేచి కన్యాగృహంబుజేరి తాను న్వన్నంబు గనినవిధంబుననుండు పుత్రింగాంచి సూర్యోదయంబున మంటపంబుచేరి యచట హరిరూపుండగు విప్రుంగాంచి యాదేవదేవు మహాభయభక్తివినయ గౌరవంబు లుప్పొంగ నాభూసు రోత్తముని ముందుగలనిలిచి మంగళతరంబగు స్తోత్రంబు సేయందొడంగె.

ద్విపద - శ్రీమించురామేశ్వరమాధవేశా - స్వామిదయానిధే
 సగుణసంకాశా - సోమార్కకోటిభాసురచిద్విలాసా - శ్రీమానిసీమాన
 చిత్తాబ్ధివాసా - నారదాదిమునీంద్రునయగానవిదుత - నారాయణానంత
 నాగేంద్రశయనా - పదివేములస్వామిప్రహ్లాదవరదా - పండ్రెండుఅశ్వర్థ
 పతనప్రతాపా - రూపనుందర రూపదేదీప్యా - ఆపదోద్ధారకా అఖిలాంత
 రాత్మా-కంబుకంఠీర సుభాకారదతాచోరా - డాంబీకశ్రీరామేశ్వరసేతు
 మూధవేశా॥

శ్రీరస్తు.

మ హా నం క ల్ప దీ పి క.

పు ణ్య కాల వి వ ర ము.

చైత్ర ఆశ్విజమాసములలో విషువత్పుణ్యకాలము పుట్టుటకు ముందు యెనిమిదిగడియలున్న తరువాత యెనిమిదిగడియలవరకున్న పుణ్యకాలము గనుక ఆసమయముననే స్నానయోగ్యము.

ఆషాఢమాసములో దక్షిణాయన పుణ్యకాలము పుట్టుటకు మునుపు 16 గడియలున్న పుష్యమాసములో నుత్తరాయణ పుణ్యకాలము పుట్టిన వెనుక 16 గడియలకున్న పుణ్యకాలము.

కార్తీక చైత్ర శ్రావణ శ్రావణమాసములలో విష్ణు పద పుణ్యకాలము పుట్టుటకుమునుపు 16 గడియలు.

జ్యేష్ఠ భాద్రపద మార్గశిర ఫాల్గుణ మాసములయందు వడశీతి ముఖ పుణ్యకాలం పుట్టినవెనుక 16 గడియలు.

సూర్య గ్రహణంబున స్పర్శకాలమప్పుడున్న చంద్రగ్రహణంబున విమోచన కాలంబునను అర్ధోదయ మహాదయ విశేష కాలంబుల యందును పుణ్యకాలవిశేషములని యెరుంగునది.

సేతురామేశ్వర యాత్రాక్రమంబు.

రామనాథ యాత్రా ప్రకారంబును స్నానదానాది క్రియావిశేషంబులు మంత్రతంత్రంబులు వినిపించెద. యాత్రికుండు స్నానసంధ్యాది

నిత్యకృత్యంబులు దీర్చుకొని భస్మత్రిపుండ్రధారియైనను లేక గోపీచందన
ధారణంబయినజేసికొని సేతు యాత్రార్థంబు శ్రీరామలింగేశ్వర రామ
చంద్రుల నుద్దేశించి సంకల్పంబుజేసి యథాశక్తిదానంబులిచ్చి బ్రాహ్మణ
భోజనం బొసరింపుచు బయలుదేరి దీనాంధకృపణుల కన్నంబుబెట్టుచు
వస్త్రంబులిచ్చి మరియు శివవిష్ణు నామంబు లుచ్చరింపుచుం వాహ
నంబు లెక్కక పాదుకలు తొడగక యష్టాక్షర పంచాక్షరమంత్రంబు
లను రామమంత్రంబును జపించుచు నియతాహారండుయి కామక్రోధా
దులు విడచి పురాణశ్రవణంబుసేయుచు సేతుమూలంబు ప్రవేశించి.

దీనాంధ కృపణుల కన్నంబు బెట్టుచు యోగ్యులకు దశదానము
చేసి సేతుయాత్రకు బయలుదేరవలయును.

యోగ్య దానంబులనగా సన్యాసులకు సువర్ణాది ధనంబివ్వ
కూడదు. వానప్రస్థులకు వస్త్రంబులివ్వకూడదు గృహస్థులకు భిక్షవేయ
కూడదు. బ్రహ్మచారులకు తాంబూలంబులివ్వకూడదు మరచియైన
నిచ్చెనేని దాతకు నరకంబు సంప్రాప్తించును.

తదుక్తంస్కందే॥ శ్లో॥ యతయేకాంచనంచై వవానస్రస్థాయవా
నసి । గృహస్థాయచభిక్షాంచతాంబూలంబ్రహ్మచారిణే । అవిచారై వ
యోదద్యాద్దాతాచనరకంప్రజేత్ ॥

ఈప్రకారంబుగా జెప్పివున్నది గనుక విచారించి యివ్వవలెను.

— దశదానవివరణ. —

గోభూతిలహిరణ్యాద్య వాసాధాన్యగుడాన్యచ । రావ్యం లవణ
మత్యాఘా దశదానా ప్రకీర్తితాః॥

→|| గోదానమంత్రః. ||←

గవామంగేఘత్తిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశః । తస్మాదస్య ప్రదానేన
అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| భూదానమంత్రః. ||←

సర్వసస్యాశయాభూమివరాహేణసముద్భృతా । అనంతసన్యఫలదం
అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| తిలదానమంత్రః. ||←

తిలాఃపాపహరాన్నిత్యం విష్ణోద్దైహసముద్భవః । తిలదానాదన
హ్యమ్ పాపంనాశయకేశవ॥

→|| హిరణ్యదానం. ||←

హిరణ్యగర్భగర్భస్తంహేమబీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్య ఫలదం
అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| ఆద్యదానం. ||←

కామధేనోస్సమంద్యూతంసర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాద్య
మాహారం అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| వస్త్రదానం. ||←

శీతవాతోష్ణసంత్రాణాంలజ్జాయాఃలక్షణంపరం । దేహాలంకరణం
వస్త్రంఅతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమేః

→|| ధాన్యదానం. ||←

ధాన్యంకరోతిధాతారం యిహలోకేపరత్రచ । పాణీనాంజీవనం
ధాన్యం అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| గు డ దా నం. ||←

ఇక్షుఖండసముద్భూతంసర్వప్రాణిమనోహరం । సర్వపాపక్షయం
తస్మాన్ అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| రౌ ష్య దా నం. ||←

రుద్రనేత్రసముద్భూతం రజితంపితృవల్లభం తస్మాద్దన్య ప్రదా
నేన అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| లవణదానం. ||←

రసానామగ్రజంశ్రేష్ఠంలవణంఫలవధానం । తస్మాద్దన్యప్రధానేన
అతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే॥

→|| (మ హా నం కల్ప ము). ||←

సాదౌప్రతౌళాచమ్యదర్భైస్తాన్విసినఃదర్భాధారయమాణ । యత్ర
పాణిస్సక్తప్రాణాయామం కృత్వా॥

ఓం భూతిభూర్భువస్వరోమితిమమోత్తనమస్త దురక్షయద్వారా
శ్రీసరమేశ్వరప్రీత్యర్థం తదేవలగ్నం నుదినం తదేవతారాబలం చంద్రబలం
చైవబలం తదేవ లక్ష్మీంపతేంఘ్రియుగళం స్మరామి.

ఓం అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వానస్తాం గతోపినాయస్మరేత్పుం
డరీకాక్షంచ భాహా భ్యంతర శ్శుచిః మానసం వాచకం పాపం కర్మణా
సపుసాజితం శ్రీరామస్మరణే నైవ సర్వపాప వ్యపాహితీతి ననంశయః
శ్రీరామ రామరామేతి తద్విష్ణుస్తథావార సక్షత్రం విష్ణురేవచయోగం
చకరణంచైవ సర్వంవిష్ణుమయం జగత్ శ్రీగోవింద, శ్రీగోవింద గోవింద
అద్య శ్రీభగవతః ఆదివిష్ణో రాది నారాయణస్య అచింత్యా పరిమిత
యాశక్తా । పియమాణస్య మహాబలౌ ఘన్య మధ్యే పరి ప్రమాణానాం

అనేకకోటి బ్రహ్మాండానాం యేకతమే అవ్యక్తమహాదహంకారపృథివ్యప్
తేజోవాయురాకాశాద్యైరాపరిణై రావృతే అస్మిన్ మహతీ బ్రహ్మాండకరం
డ మండలే ఆధారణశక్త్యా ఆదికూర్మద్య సంతాద్యష్టదిగ్గజోపరి స్రతిష్ఠిత
స్యోపరితలే సత్యాదిలోకస్వర్గస్య అఘోభాగే మహానాళాయమాన పణిరాజ
శేషస్య సహస్ర ఫణామండల మండితే లోకాలోకాచలేన పరివృతై దిగ్గంత
శుండాదండో స్తంభితే లవణ ఇక్షు సురాసర్పి వధిదుగ్ధజలార్ణవైః పరివృతై,
జంబూష్లక్షశాల్మలీకుశ క్కారిచకాం పుష్పరాఖ్య సప్తద్వీపాత్మికై, ఇంద్ర
కశేరు, తామ్రగభస్తి, నాగ, సామ్య, గంధర్వ, చారణ, భారతాదిననఖండా
త్మికై, మహామేరుగిరి కణికోపేత మహాసరోరుహాయమాణ పంచా
శతోక్తీయోజనవిస్తీర్ణ జంబూద్వీపే నుమేరునిషధ హేమకూట హి
మాచల మాల్యవంత పారియాత్రకై గంధమాదన కైలాస వింధ్యాచ
లాదిమహాశైలాధిష్ఠితే లవణసముద్ర ముద్రితే భారతకింపురుష హరిశా
వృత రమ్యకై, హిరణ్మయోధగ కురు భద్రాశ్వకేతు మాలాఖ్య నవ
వరహోపరి శోభితజంబూద్వీపే భారతవర్షే భరతఖండే మేరోర్దక్షిణ
దిగ్భాగే కర్మభూమౌ సామ్యవంతి కురుక్షేత్ర సమభూమార్తరేఖాయాః
పూర్వదిగ్భాగే వింధ్యాచలస్య దక్షిణదిగ్భాగే దండకారణ్యే గోదా
వర్యాః దక్షిణతీరే నకలజగద్ధృష్ట పరార్థద్యయ జీవనబ్రహ్మాణః ప్రథమ
పరాధేః పంచాశతాత్మికై ఆదిత్యై ద్వితీయ పరాధై ప్రథమమాసె
ప్రథమపక్షే ప్రథమదివసె ద్వితీయయామె ద్వితీయముహూర్తేః స్వా
యంభువ స్వారోచిష వృత్తమ తామనరై వత బాతుపాఖ్యేషు షణ్మన
వోదితేషు సప్తమేనై వన్వత మన్వంతరై అష్టావింశతితమె మహాయుగే
కృతత్రేతద్వాపరేషు గతేషు వతఃమానేన కలియుగే ప్రథమపాదే శాలి
వాహన శకాబ్దే చాంద్రశ్రావణ సారాదిమాస ప్రమాణప్రభవాదీనాం
షష్ఠినవతనరాణాం మధ్యే వర్షే అయినె రుతౌ మాసె పక్షేతిథౌ,

వాసరే, నక్షత్రే, యోగే, కరణే, యేవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం
 పుణ్యతిథౌ మమోపాత్త సమస్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్య
 ర్థం అనాద్య విద్యావాసనయా ప్రవర్తమాన అస్మిక్ మహాతినంసార
 చక్రవిచిత్రాదిః కర్మగతిభిః విచిత్రేషు యోనిషు పునఃపునః అనేకతా
 జవిత్యకేనాపి పుణ్యకర్మ విశేషణ ఇదానీం, తనమానుష్యే ద్విజజన్మ
 విశేషప్రాప్తవతః మమజన్మాభ్యావశాత్ జన్మప్రభృత్యై తక్షణ పరి
 యంతం బాల్యేవయసి కామారి యవ్వన వార్ధికేషు జాగ్రత్ స్వప్న
 సుషుప్త్యావస్థా సుమనోవాక్కాయకర్మభిః చక్షుశోచిత్రా దిక్వాగ్రా
 నైః వాక్వాణి పాదపాయూపస్థై చక్రతానాం జన్మాంతరేప్రకాశకృత్
 మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తాణాం రహస్యకృత బ్రహ్మహత్యాది
 సమాహితకానాం సంకరీ కరణానాం జాతిభ్రంశ కరణానాం ప్రక్షేర్ణి
 కానాం నవానాం నవ విధానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం
 పాపానాం సద్యోననా మర్ధం రామ ధనుష్కోట్యాం భాస్కర క్షేత్రే
 పర్వత వర్ధనీ సమేత శ్రీరామలింగేశ్వరస్వామి సన్నిధౌ సీతాలక్ష్మణ
 భరత శత్రుఘ్న హనుమత్ సమేత శ్రీరామచంద్రస్వామి సన్నిధౌ శేతు
 మాధవ కాలభైరవస్వామి సన్నిధౌ ఛాయాసౌజ్ఞసమేత శ్రీసూర్యనారా
 యణస్వామి సన్నిధౌ సమస్త హరిహర దేవతా సన్నిధౌ దేవబ్రాహ్మణ
 సన్నిధౌ మమ సమస్తపాపక్షయార్థం శ్రీరామ ధనుష్కోట్యాం మహో
 దధి రత్నాకరస్నాన మహాంకరిష్యే అతిక్రూరమహాకాయ కల్పాంత
 దహనోపమాన్ భైరవాయ సమస్తభ్య అనుజ్ఞాంధాతు మర్హసి దురా
 లాపదుస్థితిగ్రహసంభవం పాపంహరమమ క్షిప్రం సహ్యాకన్యేనమో
 స్తుతే త్రిరాత్రం జాహ్నవీతరే పంచరాత్రంతుయామినె నిత్యం పునాతు
 కావేరి పాపమూమరిణాంతికం । గంగాగంగేతియోబూమిద్యోజనానాం
 శతై రపిముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకంసగచ్ఛతి॥ ఇతి స్నాత్వా ॥

ప్రథమమందు పాపాణదానంబుజేసి సముద్రావాహనంబుజేసి
సముద్రునికి సమస్కారంబుగావించి సముద్రునియాజ్ఞగైకొని స్నాన
మంత్రంబు పఠించవలెను.

—|| పాపాణదానమంత్రము. ||—

పిష్పలాదాత్సముత్పన్నే కృతైలోకభయంకరి పాపాణం తేమయా
దత్తమాహారార్ద్రప్రకల్పయః॥ ఇట్లని పాపాణమును సముద్రములో వైచేది.

—|| అ ధ ద ర్ప నం. ||—

వేదాదయో వేదవశిష్టయోనిః సరిత్పతినాగర రత్నయోనిః అగ్ని
శ్చతై తేజ్యాముచ్యతేఽః॥ శేతోవావిశ్వలమృతస్యనాభిః జితం తెలన్యాభి
రసమానమద్భిః॥ యథాతవప్రవింశత్యాపహా । సర్వాజీర్వాఘ్ని వత్సంచమ
హామి పాపంశరీరాణా శరీరస్థాపి భేత్యదర్పణసంకల్పశ్లోకాః॥

పిష్పలాదిందర్పయామి॥ అవిస్తతర్పయామి॥ కణ్వంతర్పయామి॥ కృ
తాంతంతర్పయామి॥ జీవితేశ్వరంతర్పయామి॥ మన్యుంతర్పయామి॥ కాశ
రాత్రింతర్పయామి॥ విద్యాం తర్పయామి॥ అగస్త్యంతర్పయామి॥ గణే
శ్వరంతర్పయామి॥ వశిష్టతర్పయామి॥ వాసుదేవం తర్పయామి॥ జాబాలిం
తర్పయామి॥ కాశ్యపం తర్పయామి॥ వాల్మీకిం తర్పయామి॥ నారదంతర్ప
యామి॥ పరాశరం తర్పయామి॥ ఉమాపతిం తర్పయామి॥

—|| అథప్రార్థనమంత్రః. ||—

రాజాధిరాజాయప్రసహ్యంసాహినే సమోవయం వయశ్రవణాయ
కుర్మహే । సమీకాహాణాకామకామాయమహ్యంకామేశ్వరోవైశ్రవణా
దధాకుబేరాయనై శ్రవణాయమహారాజాయనమః॥

—|| ప్రార్థనా మంత్రః. ||—

ప్రాచ్యాదిశివసుగ్రీవం దక్షిణస్యానలంస్మరేత్ | ప్రతీచ్యామైంద
నామానముదీచ్యాద్వివిధంతథా || రామంచలక్షణంబై వసీతాయమపి
యశస్విసీం | అంగదం వాయుతనయంస్మరేన్మధ్యేవిభీషణం || పృథివ్యాంయా
నితీధాన్ నిప్రావిశస్తా వ్విమహూదధే | స్నానతస్యమేవఫలం దేహినర్వస్నా
త్రాహిమాంహానః | హిరణ్యశృంగమిత్యాభ్యాందావ్భ్యాం నారాయణం
స్మరేత్ | ధ్యాయేన్నారాయణం దేవంస్నానాదిషుచకర్మసు ||

బ్రహ్మలోకమవాప్నోతిజాయతేనేహనైపునః | సర్వేషామపిపాపా
నాం ప్రాయశ్చిత్తంభవేత్తతః ||

ప్రహ్లాదం నారదం వ్యాసం మంబరీషం శుకంతథా | అన్యైశ్చ
భగవద్భక్తైః చింతయే దేశమానసః || ఈమంత్రంబు జదివి ధ్యానంబు
జేయవలెను.

అఘ్నమంత్రః.

సర్వరత్నమయశ్రీమన్ సర్వరత్నాకరాయచ | సర్వరత్నప్రదాన
స్తవం గృహాణాఘ్నం మహూదధే || ఇతి || అఘ్నంబు లివ్వివలెను.

అనుజ్ఞాపనమంత్రః.

అశేషజగదాధార శంఖచక్రగదాధర | దేహిదేవ మమానుజ్ఞాం
యస్మత్తీర్థనిషేపణే || ఇత్యనుజ్ఞాపనం ||

అథ సాన్నిధ్య మంత్రము.

విశ్వాచీత్వంఘృతాచీత్వం విశ్వయోనేవిశాంపతే | సాన్నిధ్యంకురు
మదేవ సాగరేలవణాంభసి || అని సమీపమునకు పోవలయును.

అథ సమస్కార మంత్రాః.

సమస్తైవిశ్వరూపాయ నమోవిష్ణోఽపాంపతే । నమోహిరణ్యశృం
గాయ నదీనాం పతయోనమః॥తదుపరి॥ సముద్రాయ వయూనాయ అని
గొప్పగా నుచ్చారణచేసి సమస్కారంబు చేయవలయును.

సముద్రస్నానవిధిః.

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం ప్రసన్నవదనం
ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ ఓంభూభువస్వరోం మమోపాత్త
ప్రీత్యర్థం అపవిత్రః పవిత్రోవా పుణ్యకాలే మహాదధి రత్నాకర
స్నాన మహంకరిష్యే॥

ప్రథమ స్నాన మంత్రః.

సముద్రాయ వయూనాయేతినమస్కుర్యాత్పునర్ద్విజాః । సర్వతీర్థ
మయంశుద్ధంనదీనాంపతిమంబుధిం॥ ఇదిజదువుచు ప్రథమస్నానముచేసేది.

ద్వితీయస్నాన మంత్రః.

జ్వాలాసముద్రావితిపునఃప్రోచ్ఛార్యస్నానమాచరేత్ । బ్రహ్మాంజో
దరసంస్థానికరస్పృష్టానితేరవే ॥ ధేవీపట్టణమాగేణతప్రజేద్యదిమానవః।
అథాతుసవసామాణమధ్యే సేతౌవిముక్తిదే॥

స్నానమంబు నిధాకుర్యాత్సర్వపాపాఘపనుత్తయే । దర్భశయ్యా
పదవ్యాచేద్యచ్చేత్సేతు విముక్తిదం॥ఇతి॥

సమస్తైవిశ్వగుప్తాయనమోవిష్ణుంరూపాంపతే॥నమోజలధిరూపాయ
నదీనాంపతయోనమః॥

సముద్రాయనయూనాయసింధూనాంపతయోనమః । నదీనాంసర్వ
ప్రాప్రీతే బహుతావిశ్వకర్మణి । విశ్వాహమర్చ్యభవ । ఇతిస్తోత్రంత్యా

ప్రాధ్వాః॥ సర్వరత్నమయశ్రమ౯ సర్వరత్నకథాకరా । సర్వరత్నప్రధా
నత్వం గ్రహణాఘ్నం మహాదధే॥ మహాదధేనమః॥

ఇతి మఘ్నం త్రితయంన్న త్వా॥ ఇతిసముద్రస్సానవిధిః॥

అథ క్షేత్రపిండవిధిః.

అఘ్నమావాహనంచైవ ద్విజాంగుష్ఠనివేదనం । వికిరంపంచదా
నంచతీర్థేనంచవివర్జయేత్ ॥ తీర్థశ్రాద్ధం అన్యేనకృతంయదిపిండప్రధానేన
యథాప్రకారేణ క్షేత్రపిండ మతఃపరం మహాలయవతు॥

తెలతర్పణంచకుర్యాత్.

హిరణ్యేనకృతంయదిఅనంతరంశిలాక్షతేనక్షేత్రకించి దర్పణంచకుర్యాత్ ॥

తీర్థశ్రాద్ధాంగక్షేత్రపిండంకరిష్యేతి సంకల్ప్యః.

అస్మత్కులేమృతాయేచగతిర్యేమాం నవిద్యతే । అజసాయిత్యై
వానర్వాణ్యదమస్తిలోదకం ॥ ఏవందక్షిణా భిముఖస్సర్వప్రాచీనావీతి
భూత్వాసవ్యజ్ఞాచ్ఛిలోదకం గృహీత్వా చతురుషస్తనేషు నిచయేతు
అబ్రహ్మణోయపితృవంశజాతామాతుస్తదా ॥ వంశభవంమదీయః వంశ
ద్వయేస్మిన్ మమ నాసభూతాభృతా స్తదైవశ్రితశేవకాచ్చ మిత్రాణి
సఖ్యవశవశ్చవృతౌస్పృష్టాచ్య దృష్టాశ్చ కృతోపకారః జన్మాంతరేయ
మమ సంగతాచ్యతేభ్యః ప్రధాపిండ మహందదామి॥ ఇతి తెలసంయుక్త
తండులం గృహీత్వాపిండప్రధానరీత్యా ప్రథమస్తువేదత్వాతు॥

పితృవంశేమృతాయేచ మాతృవంశేతద్దేవచ । గురుశ్వశురబం
ధానాంయేదాన్యేబాంధవామృతా॥యేమేకులేలుభిపిండాః ॥ పుత్రదారా
వీవర్జితే క్రియూలోపా హతాచైవజాత్యంతా పంగవస్తదానిరూపా అను

గర్భాచ్చజ్ఞాతాజ్ఞాః కులేమమతేషాంపిండంమయాద త్తంఅక్షయ్యముపతి
ప్రతు॥అసిపతే)వనేఘోగేకుంభీచాకేచరారవేతేషాముద్ధరణార్థాయ ఇమం
పిండంతదామ్యహం।అతీతగుణకోటీనాంపషాందాతాకులేసహి॥ధర్మపిండో
మయాద త్తం అక్షయ్యముపదిష్టితు । ఉత్పన్నకులకోటీనాంసప్తద్వీపనివా
సినం । ఆబ్రహ్మభువనాలోకా ఇదమస్తుతిలోదకం । అపిచతుర్ధిషు
తండులపిండేషు తిలోదకం॥ నినరూఢు॥

ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతంయత్కించ త్సచరాచరం ॥ మయాదత్తేన
తోయేన తృప్తిసేవాభిగచ్ఛతు॥

ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం దేనర్షిపితృమాతవాణి క్రుప్యంతుపితర
స్సర్వే మాత్రుమాతా మహూషయః ఇతిపిండాప్రార్థ్యతే । వికేచ
ప్రేతమాపేణవర్తంతెపితరోమమ॥ కరణేసర్వేత్పస్తిచూయాంకుశ పుష్పై
స్తిలోదకైః ఇతి దర్భమూలేనచతురిషు పిండేషు రేఖాం తుయ్యతు
పిండా గృహీయజ్వలేనిక్షిప్త్వా ఆచమ్యా॥ అత తిలతర్పణం మహా
లయంతు॥

ఇతి క్షేత్రపిండవిధి స్సమాప్తః.

